

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM pro základní vzdělávání

FRÝDECKÁ- ŠKOLA BAREV A POHODY

Platný pro
ŠKOLNÍ ROK 2017/2018
a následující školní roky

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA HAVÍŘOV-BLUDOVICE FRÝDECKÁ
UL. FRÝDECKÁ 37, 736 01 HAVÍŘOV-BLUDOVICE

Obsah

1	Identifikační údaje.....	3
2	Charakteristika školy.....	4
2.1	Velikost a úplnost školy, její zaměření a přednosti	4
2.2	Vybavení školy.....	4
2.3	Charakteristika pedagogického sboru.....	5
2.4	Mezinárodní spolupráce.....	5
2.5	Dlouhodobé projekty a akce školy.....	5
2.6	Spolupráce s rodiči a jinými subjekty.....	6
3	Charakteristika ŠVP.....	7
3.1	Charakteristika ŠVP.....	7
3.2	Preferované oblasti.....	7
3.3	Získaná ocenění školy.....	8
3.4	Výchovné a vzdělávací strategie.....	8
3.5	Zabezpečení výuky žáků nadaných a se spec. vzdělávacími potřebami	9
3.6	Poskytování poradenských služeb ve škole.....	11
3.7	Začlenění průřezových témat.....	13
4	Učební plán.....	17
5	Učební osnovy.....	20
5.1	Jazyk a jazyková komunikace	20
5.1.1	Český jazyk	20
5.1.2	Anglický jazyk.....	37
5.1.3	Další cizí jazyk.....	49
5.2	Matematika a její aplikace	60
5.2.1	Matematika.....	60
5.3	Informační a komunikační technologie	77
5.3.1	Výpočetní technika	77
5.4	Člověk a jeho svět	82
5.4.1	Prvouka	82
5.4.2	Vlastivěda.....	90
5.4.2	Přírodověda.....	96
5.5	Člověk a společnost	101
5.5.1	Dějepis	101
5.5.2	Občanská výchova	109
5.6	Člověk a příroda	122
5.6.1	Fyzika	122
5.6.2	Chemie	142
5.6.3	Přírodopis	150
5.6.4	Zeměpis	162
5.7	Umění a kultura	184
5.7.1	Hudební výchova	184
5.7.2	Výtvarná výchova	201
5.7.3	Dějiny kultury.....	210

5.8	Člověk a zdraví	215
5.8.1	Výchova ke zdraví	215
5.8.2	Tělesná výchova	216
5.9	Člověk a svět práce	240
5.9.1	Pracovní činnosti	240
5.10	Volitelné a nepovinné předměty	253
5.10.1	Přírodovědné praktikum	254
5.10.2	Sportovní hry	256
5.10.3	Základy administrativy	259
5.10.4	Anglická konverzace	259
5.10.5	Výtvarné činnosti	260
5.10.6	Sborový zpěv	261
6	Hodnocení žáků a autoevaluace školy	263
6.1	Pravidla pro hodnocení žáků	263
6.1.1	Způsoby hodnocení	263
6.1.2	Kritéria hodnocení	264
6.2	Autoevaluace školy	269
6.2.1	Oblasti autoevaluace	269
6.2.2	Cíle a kritéria autoevaluace	269
6.2.3	Nástroje autoevaluace	269
6.2.4	Časové rozvržení autoevaluačních činností	270
Dodatky ŠVP		od str. 272

1 Identifikační údaje

Typ ŠVP: Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

(zpracován podle RVP ZV)

Název ŠVP: Frýdecká -Škola barev a pohody

Název školy: Základní škola a Mateřská škola Havířov-Bludovice Frýdecká

Adresa: ul. Frýdecká 37, 736 01 Havířov-Bludovice

Ředitelka: Mgr. Jiřina Sívá

Koordinátorka tvorby ŠVP: Mgr. Jiřina Sívá

Kontakty: ☎ škola - 596 411 325

☎ družina - 596 414 242

web: www.zsfrydecka.eu

e-mail: posta@zsfrydecka.cz

IČO: 488 052 89

IZO: 048 805 289

RED-IZO: 600 136 019

Zřizovatel školy: Statutární město Havířov, okres Karviná

Adresa: ul. Svornosti 2/86, 736 01 Havířov-Město

Kontakty: ☎: 596 803 111

e-mail: posta@havirov-city.cz

web: www.havirov-city.cz

Platnost dokumentu: od 1. září 2017

.....
Mgr. Jiřina Sívá
ředitelka školy

razítko školy

2 Charakteristika školy

2.1 Velikost a úplnost školy, její zaměření a přednosti

Základní škola známá pod názvem "ZŠ Frýdecká" je součástí organizace Základní škola a Mateřská škola Havířov-Bludovice Frýdecká, příspěvková organizace. Je to úplná škola s devíti postupnými ročníky. Její součástí je odloučené pracoviště s jednou třídou prvního stupně na ul. Občanské v Havířově-Dolních Datyních. Kapacita základní školy je 330 žáků.

Prioritou školy je vytvoření klidného, příjemného a přátelského prostředí pro žáky, učitele i rodiče, a to využitím výjimečných dispozic budovy školy, jejího přírodního okolí, a především budováním **dobrých vztahů** mezi žáky, rodiči a učiteli. Škola zároveň usiluje o dosahování co nejlepších výsledků ve výchově a vzdělávání. Ty zajišťuje stanovenými strategiemi: důrazem na **individuální přístup** k žákům, vytvářením **příjemné pracovní atmosféry**, promyšlenou **realizací školního vzdělávacího programu** a získáváním vnitřní i vnější **zpětné vazby** k výchovně vzdělávací činnosti. Škola usiluje o **všestranný rozvoj žáků a podporu jejich individuálních zájmů a nadání**.

Škola je spádovou školou pro okolní části Havířova, a to pro Bludovice, Dolní Datyně a Podlesí, ale navštěvují ji děti z celého města i z okolních obcí (Horní Bludovice, Žermanice, Albrechtice, Šenov, Těrlicko a další).

Jako součástí školy jsou k ní také připojeny dvě mateřské školy, školní družina, jídelna a výdejna stravy.

Škola patří mezi nejstarší školy na území města. Sídlí v historické budově s krásnou reliéfní a sochařskou výzdobou. Založena byla v roce 1923 a současná školní budova byla postavena v roce 1926. Její návrh vytvořil významný pražský architekt prof. Babuška. Krásná reliéfní výzdoba průčelí a zajímavé vnitřní uspořádání budovy pozitivně ovlivňují život dětí i dospělých, kteří se zde učí a pracují. Příjemná atmosféra a spojitost s přírodou, která školu bezprostředně obklopuje, vytváří výborné pracovní podmínky pro žáky i učitele.

Díky dlouholeté existenci této školy je možné navázat na dřívější osvědčené tradice, pokračovat v budování jejího dobrého jména a sloužit během let postupně další a další generaci obyvatel této části města.

2.2 Vybavení školy

Historická budova s průčelím zdobeným reliéfy inspirovanými Bezručovými Slezskými písněmi celkově působí vysoce esteticky i účelně a plně vyhovuje moderním metodám učení. Pro výuku jazyků a hudby slouží speciální učebna vybavená sluchátky, technikou na nahrávání i reprodukci zvuku a další audiovizuální technikou. Škola má moderní počítačovou učebnu s připojením na internet. K výuce výtvarných předmětů využíváme ateliér vybavený grafickými lisy, hrnčířským kruhem a keramickou pecí. Přírodovědné předměty (fyzika, chemie) se vyučují ve speciální učebně se stupňovitým auditoriem. Všechny třídy a učebny 2. stupně a některé třídy 1. stupně jsou vybaveny interaktivními tabulemi s možností využití interaktivních metod výuky a rozsáhlého softwaru téměř do všech předmětů.

Škola disponuje středně velkou tělocvičnou a hřištěm s umělohmotným povrchem a vybavením vhodným ke všem míčovým sportům a s dráhou pro skok daleký.

Výuka je možná také ve Třídě v přírodě v zahradě školy.

Ve škole se nachází výdejna stravy. Byla nově rekonstruována a plně vyhovuje všem hygienickým předpisům. Strava se dováží ze ZŠ Moravské.

Přímo v budově školy se nachází školní družina, určená pro žáky 1. stupně. Jedno oddělení družiny je také na odloučeném pracovišti ve škole na ul. Občanské.

2.3 Charakteristika pedagogického sboru

Na škole působí kolem 20 pedagogů a 3 vychovatelek školní družiny. Učitelům, žákům i rodičům účinně pomáhá speciální pedagog. Kromě něj ve škole pracuje i metodik ICT, výchovná poradkyně, preventista sociálně patologických jevů a asistentky pedagoga. Všichni pedagogičtí pracovníci splňují požadavky odborné a pedagogické způsobilosti. Pedagogický sbor má dobrou schopnost spolupracovat a organizovat množství vzdělávacích akcí a tvůrčích projektů pro rozvoj kompetencí žáků.

2.4 Mezinárodní spolupráce

Škola dlouhodobě spolupracuje se Základní školou č.19 J. Tuwima v polském Jastrzębiu-Zdrój. Děti i učitelé se několikrát za rok vzájemně navštěvují a zúčastňují společenských akcí obou škol, sportovních a výtvarných aktivit.

Škola pořádá mezinárodní dětskou výtvarnou soutěž v oboru kresby a grafiky „Krásná jako kvítka...“, do které se zapojují školy z celého světa. Kolekci vybraných obrázků pak také zapůjčuje na výstavy do jiných zemí či měst (viz 2.5).

2.5 Dlouhodobé projekty a akce školy

Škola je mezi širokou veřejností celého města, ale i v rámci celé republiky a dalších zemí, známá pořádáním **mezinárodní dětské výtvarné soutěže v oboru kresby a grafiky „Krásná jako kvítka...“**, jejímž vrcholem je zářijová výstava nejlepších prací v KD L. Janáčka v Havířově. Uskutečňuje se od roku 1990. Zúčastňují se jí školy a děti z mnoha zemí světa - ČR, Slovenska, Polska, Litvy, Lotyšska, Estonska, Ruska, Ukrajiny, Běloruska, Rumunska, Německa, USA, Austrálie, Srbska a Slovinska, z Finska, Švédska, Číny a Indie. Záštitu nad soutěží přebírá významná osobnost z oblasti školství a kultury. Záštitu přebírají významné osobnosti našeho kulturního a společenského života. V minulých letech to byli například fyzik a astronom **RNDr. Jiří Grygar**, cestovatel **Ing. Miroslav Zikmund**, skladatel **Petr Eben**, **PhDr. Milan Uhde**, ministři školství **Mgr. Eduard Zeman**, **PhDr. Petr Piňha**, mluvčí prezidenta **PaedDr. Ladislav Špaček**, místopředseda federální vlády ČSFR **RNDr. Jozef Mikloško**, hudební skladatel **Ilja Hurník**, známý spisovatel a pedagog, bývalý ředitel ZOO Praha **prof. RNDr. Zdeněk Veselovský**, spisovatelka a scénáristka **Markéta Zinnerová**, zahraniční zpravodajka **Petra Procházková**, architekt a herec **David Vávra**, cestovatel, scénárista, spisovatel a český „Däniken“ **PhDr. Arnošt Vašíček**, známý český malíř, ilustrátor dětských knížek a odborník na čerty, ďábly a pohádkové bytosti **akad. mal. Karel Franta**, herečka a malířka **Iva Hüttnerová**, atletka a olympijská vítězka **Šárka Kašpárková**, ilustrátor dětských knížek akademický malíř **Gabriel Filčík**, režisér dětských filmů a pohádek **Václav Vorlíček**, známý horolezec a první Čech na Mt. Everestu **Leopold Sulovský**.

Mnohé z těchto osobností školu a její akce také osobně navštívily a před dětmi a veřejností diskutovaly o svých názorech a předávaly jim své specifické umění či myšlenky.

Škola každoročně spolupracuje s významnými osobnostmi uměleckého a kulturního života. Svoje umění, názory a postoje tak dětem předávají malíři, spisovatelé, hudebníci a další osobnosti během **besed, vernisáží a dalších společenských událostí**, jež škola organizuje pro žáky i veřejnost.

Mimo to jsou přímo v budově školy pořádány **výstavy výtvarných umělců** (Jiří Anderle, Adolf Born, Jiří Bouda, Zdeněk Mězl, Vladimír Tesař, Václav Kabát, Josef Herčík, Adolf Kašpar atd.). V dětech tak pěstujeme estetické cítění a při práci v hodinách se náměty výstav či výtvarnými technikami umělců inspirujeme. Vystavující umělci vždy věnují jedno své dílo do stálé školní galerie v podkroví budovy. Škola vlastní bronzové poprsí T.G. Masaryka vytvořené vynikajícím českým sochařem Janem Štursou, proto se stálá výstava nazývá **Galerie Jana Štursy**.

Dětské radovánky – sportovní, hudební a taneční vystoupení všech tříd školy. Sdružení rodičů bludovické školy zajišťuje občerstvení, vyhlášené domácí koláče, atrakce a hry pro děti. Tradice byla založena v roce 1923.

Pravidelné **koncerty** – vystupuje školní sbor, děti, které se učí ve škole hrát na hudební nástroje a některé třídy.

Projektové dny – Cílem projektových dnů, do kterých se zapojuje celá škola, je zejména rozvíjet základní komunikační a osobnostní dovednosti žáků, seznamovat je přitažlivou formou s jinými kulturami, se zvyky a tradicemi jiných zemí, upevňovat blízký vztah ke škole a učení.

2.6 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Spolupráce s rodiči:

Se školou spolupracuje Sdružení rodičů bludovické školy, které organizuje Školní ples, v červnu Dětské radovánky, dětem přispívá na školní výlet, na odměny pro žáky s dobrým prospěchem či za činy hodné ocenění, na pomůcky, zvláště sportovní, na vybavení školní družiny atd. Rodiče tak pomáhají nejen škole, ale především svým dětem. O průběhu vzdělávání jsou rodiče informováni na třídních schůzkách nebo při konzultacích s učiteli.

Spolupráce s MŠ:

Základní a mateřské školy spolupracují během roku vždy na několika akcích. Cílem je především výchovné působení na děti a žáky, vzájemná komunikace dětí různého věku a prezentace práce školy. Spolupráce se promítá zvláště v organizaci Dětských radovánek – uspořádání přehlídky sportovně-tanečních vystoupení dětí MŠ a ZŠ pro rodiče a veřejnost, v návštěvě budoucích prvňáčků z MŠ v 1. třídě, spolupráce v oblasti divadelní produkce (společná návštěva představení či nacvičení představení pro MŠ), žáci školní družiny vyrábějí dárky pro děti z MŠ, budoucí prvňáčky atd.

Další spolupráce:

Škola využívá nabídky vzdělávání pro pedagogy, např. u organizací KVIC nebo Národního institutu dalšího vzdělávání Ostrava.

Přímo do výuky zveme odborníky v rámci vzdělávacích programů pro žáky, např. z Městské policie, Sociálních služeb města Havířova, Centra prevence, o. s. ZIP, Mysliveckého sdružení...

Úzce spolupracujeme také s místní knihovnou. Třídy navštěvují toto zařízení v rámci nabízených vzdělávacích programů a také se podílejí na výzdobě knihovny.

Školská rada:

Ve škole pracuje tříčlenná školská rada. Na svého voleného zástupce v tomto orgánu se rodiče mohou kdykoli obracet s náměty a poznámkami k životu školy.

3 Charakteristika ŠVP

3.1 Charakteristika ŠVP

Název ŠVP „Frýdecká – Škola barev a pohody“ vyjadřuje specifika výchovy a vzdělávání školy. ŠVP a výchovně vzdělávací proces naplňuje především stanovené strategie:

- všestranný rozvoj žáků a podpora jejich individuálních zájmů a nadání
- dosahování co nejlepších osobních výsledků ve výchově a vzdělávání
- důraz na individuální přístup k žákům
- vytváření příjemné pracovní atmosféry
- promyšlená realizace školního vzdělávacího programu
- získávání vnitřní i vnější zpětné vazby k výchovně vzdělávací činnosti.

Cestou k realizaci strategií školy jsou procesy vedoucí ke všestrannému rozvoji žáků: zejména posílení výuky jazyků, důraz na estetickou, zvláště hudební a výtvarnou výchovu, pěstování sportovní zdatnosti a jednotlivých gramotností (počítačová, čtenářská).

3.2 Preferované oblasti

Jazyková připravenost:

- výuka angličtiny jako hlavního cizího jazyka od 1. třídy
- posílení hodin jazyka českého, rozvoj komunikačních dovedností, podpora čtenářství
- druhý cizí jazyk od 7. třídy (ruština-němčina)

Estetická výchova:

- výborná úroveň výuky výtvarné výchovy, velmi dobře vybavená grafická a keramická dílna (včetně pece a hrnčířského kruhu)
- práce v pěveckém sboru, vystupování na dětských školních koncertech
- po vyučování výuka hry na hudební nástroje
- kroužky keramiky, grafiky a jiných výtvarných činností
- přímo ve škole výstavy výtvarných umělců
- pořádání mezinárodní dětské výtvarné soutěže „Krásná jako kvítka...“ s účastí mnoha zemí
- na 2. stupni předmět Dějiny kultury zaměřený na rozvoj estetického citění, poznání historických epoch vývoje lidstva, výtvarného umění, architektury, rozšíření témat dějepisu

Počítačová gramotnost:

- předmět Výpočetní technika od začátečníka až k tvorbě praktických produktů - filmů, videí, letáků
- práce v počítačové učebně i v jiných předmětech než v předmětu Výpočetní technika
- volitelný předmět zaměřený na lepší a rychlejší práci s PC

Sportovní zdatnost:

- využití tělocvičny, moderního hřiště i areálu školy a krásného přírodního okolí
- účast na městských a krajských turnajích a soutěžích
- výuka plavání (1. stupeň) a lyžařský kurz (7. ročník)
- vystoupení na Radovánkách s hudebním, tanečním a sportovním programem dětí
- sportovní kroužky

3.3 Získaná ocenění školy

Za výbornou práci byla škola oceněna **čtyřmi medailemi** - nejvyšším pedagogickým oceněním – medailí J. A. Komenského od místopředsedy vlády RNDr. Jozefa Mikloška, cennou medailí MŠMT od ministra školství prof. PhDr. Petra Piňhy, od Školského úřadu v Karviné a uherskobrodského muzea J. A. Komenského.

Za vynikající práci v oblasti estetické a výtvarné výchovy na mezinárodní úrovni se žákům a učitelům dostalo pozvání od manželky prezidenta republiky na zámek v Lánech na adventní koncert a **osobní setkání s ní a prezidentem republiky**.

Za dlouholetou organizaci mezinárodní soutěže a reprezentaci města škola získala **čestné uznání primátora města Havířova**.

Cenu ministra školství Josefa Dobeše získali žáci za tvorbu filmu odvysílaného také v České televizi.

Cenu ministra zemědělství Mariana Jurečky získal školní včelařský kroužek Ambrožici jako nejlepší kroužek v republice.

3.4 Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie školy jsou společné postupy a metody, kterými škola utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků, jejich schopnost samostatně myslet, svobodně se rozhodovat, přijímat odpovědnost za vlastní chování, komunikovat přiměřeně situaci, dále se učit nebo být schopen spolupracovat. Zavádění školního vzdělávacího programu bereme jako dlouhodobý proces, během kterého budou pedagogové plánovat výuku tak, aby zvyšovali množství aktivních metod učení, volili formy zajímavé pro žáky, učili je řešit problémové situace, kultivovaně komunikovat, propojovat poznatky z více předmětů. Získané dovednosti musí tvořit základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě.

Kompetence, jejichž rozvoj škola považuje za důležité:

Co znamená, že žák umí **KOMUNIKOVAT**?

Používá jazykové prostředky vhodné pro danou situaci, dodržuje pravidla slušného chování
Komunikuje ve smysluplných větách, myšlenky formuluje do logických celků

Položí otázku, zformuluje odpověď, vhodnou formou sdělí svůj názor, vyvozuje závěry

Umí naslouchat (udrží pozorné ticho, vyslechne druhého do konce)

Vybere podstatné informace z textu, zapamatuje si je a reprodukuje

Dokáže informace získávat (z psaných textů, internetu, od druhých)

V písemném projevu zvládá úpravu, ovládá psací písmo, usiluje o přehlednost

Porozumí textu, zadání příkladu, přesně formuluje pojmy, odborné názvy

Provádí vlastní kontrolu, pokouší se o zhodnocení své práce

Co znamená, že žák se umí **UČIT**?

Vyhledává informace z různých zdrojů, třídí je a dává do souvislostí

Reprodukuje informace svými slovy ústně i písemně

Dokáže pořídit výpisky, poznámky z textu, přehledný a srozumitelný zápis, orientuje se v knize

Hledá vlastní motivaci k učení, plánuje si svou práci, cíleně si opakuje, učí se od druhých

Chápe smysl vzdělávání pro praktický život, udržuje si pozitivní přístup k předmětu a učení

Před hodinou si připraví pomůcky

Co znamená, že žák umí **ŘEŠIT PROBLÉM**?

Navrhne různé cesty k řešení

Uvádí, co už o problému ví, problém pojmenuje

Řeší problémové úkoly, problém rozebere na části (analýza), skládá získané informace do většího celku (syntéza)

Co znamená, že žák PROJEVUJE AKTIVNÍ OBČANSKÉ POSTOJE?

Dokáže poděkovat, pozdravit, požádat, omluvit se, ocenit práci druhého

Snaží se vcítit do situace druhých

Odmítá šikanu, neposmívá se, není vulgární, neubližuje druhým, váží si rodičů, respektuje učitele, vytváří si pozitivní vztah ke kolektivu ve třídě

V případě nouze vyhledá pomoc, svěří se

Snaží se o samostatnost, spolehlivost a zodpovědnost v plnění povinností

Zná svá práva a povinnosti, dodržuje pravidla, neničí přírodu

Zažije pocit úspěchu a povzbuzuje své sebevědomí, poznává své klady a zápory, nadání

Projevuje odpovídající sebehodnocení

Co znamená, že žák umí SPOLUPRACOVAT?

Podílí se aktivně na práci skupiny, udržuje přátelskou pracovní atmosféru

Akceptuje individuální rozdíly mezi lidmi, respektuje názor druhých

Dodržuje pravidla soužití

Přijímá svoji úlohu ve skupině, dokáže nabídnout i přijmout pomoc

Dokáže přijmout kritiku a poučit se z chyb

Co znamená, že žák ZASTÁVÁ ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL A MÁ SPRÁVNÉ PRACOVNÍ NÁVYKY?

Udržuje pořádek a čistotu svého místa, školy i okolí

Podílí se na utváření prostředí školy, pečuje o ně a chrání ho

Dodržuje základní hygienické zásady – při sezení, při práci

Připravuje si vhodné pomůcky a náradí, udržuje je v čistotě a použitelném stavu,

používá je na základě pravidel bezpečnosti, dodržuje daná pravidla a řády

Seznamuje se s jednotlivými profesemi, přemýšlí o svém uplatnění v životě

3.5 Zabezpečení výuky žáků nadaných a se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných vychází z vyhlášky č. 27/2016 Sb. a upravuje se podle jednotlivých stupňů poskytnutých podpůrných opatření. Minimální doporučenou úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření uvádí RVP ZV (viz <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>).

1. Podpůrná opatření prvního stupně

Podpůrná opatření prvního stupně představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání a zapojení v kolektivu. Slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka, u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení. Úpravy ve vzdělávání žáka navrhuji pedagogičtí pracovníci ve spolupráci s pedagogickým pracovníkem poskytujícím poradenské služby ve škole a zákonným zástupcem žáka.

Pokud by k naplnění vzdělávacích potřeb žáka nepostačovalo poskytování podpůrných opatření prvního stupně, doporučí škola žákovi využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení jeho speciálních vzdělávacích potřeb.

Před zahájením poskytování podpůrných opatření prvního stupně zpracuje škola **plán pedagogické podpory žáka**, který zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování naplňování plánu a který škola průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

Škola zajišťuje:

- Zpracování plánu pedagogické podpory
- Pravidelné konzultace pedagogických pracovníků a vyhodnocování zvolených postupů
- Materiální podporu podle podmínek školy
- Prostředky pedagogické podpory žáka, zejména didaktické úpravy průběhu vyučování a práce s učivem

Poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně na základě plánu pedagogické podpory.

2. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zákonného zástupce žáka. Vyžadují-li to speciální vzdělávací potřeby žáka, zpracovává škola **individuální vzdělávací plán (IVP)**, a to na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce žáka. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice. Je zpracován bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce žáka. Může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb žáka. Škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka.

Úpravy v metodách práce, v organizaci a průběhu vzdělávání, v úpravě školního vzdělávacího programu či v hodnocení žáka vycházejí z doporučení školského poradenského zařízení. Rozsah opatření zahrnuje zejména úpravy ve strategiích práce s učivem, úpravy v podmínkách a postupech školní práce a domácí přípravy, včetně posilování motivace a postojů ke školní práci, v odůvodněných případech pak také úpravy obsahu vzdělání a výstupů ze vzdělání.

3. Asistent pedagoga

Jedním z podpůrných opatření je zapojení asistenta pedagoga, který poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření. Pomáhá při organizaci a realizaci vzdělávání, podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávání, včetně poskytování školských služeb. Pracuje podle potřeby se žákem nebo s ostatními žáky třídy podle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním.

4. Převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální

Je-li žákovi doporučeno vzdělávání podle vzdělávacího programu základní školy speciální, je škola povinná informovat zákonného zástupce žáka o rozdílech ve vzdělávacích programech a očekávaných výsledcích vzdělávání a dopadech převedení na možnosti dalšího vzdělávání a profesní uplatnění žáka. Žák může být převeden pouze s informovaným souhlasem zákonného zástupce žáka, jehož součástí je také písemné poučení o uvedených informacích.

5. Nadaný a mimořádně nadaný žák

Za nadaného žáka se považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Zjišťování mimořádného nadání, včetně vzdělávacích potřeb žáka, provede školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou. Pro nadané žáky může ředitelka školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků školy v některých předmětech.

Nadaným žákům lze v souladu s vývojem jejich školních dovedností rozšířit obsah vzdělávání nad rámec stanovený příslušným vzdělávacím programem nebo umožnit účast na výuce ve vyšším ročníku. Nadaní žáci se mohou se souhlasem ředitelů příslušných škol současně vzdělávat formou stáží v jiné škole stejného nebo jiného druhu. Vzdělávání mimořádně nadaného žáka se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu školy, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka. Ředitel školy může přeřadit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušek vykonaných před komisí, kterou jmenuje ředitel školy.

3.6 Poskytování poradenských služeb ve škole

Ve škole je vytvořeno Školní poradenské pracoviště složené z metodika prevence, speciálního pedagoga a výchovného poradce, který koordinuje celou jeho činnost. Pracoviště věnuje pozornost prevenci sociálně negativních jevů, problémům v chování a prospěchu žáků, organizuje péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a nadané žáky, plánuje činnost v oblasti profesní orientace žáků na 2. stupni a funguje jako poradenské místo pro žáky, rodiče i učitele.

Zaměření poradenských služeb:

- poradenství žákům v oblasti učebních postupů, stylů a strategií, poradenství rodičům žáka v oblasti výchovy a vzdělávání
- poradenství při školní neúspěšnosti, postupy řešení neprospěchu, podpora žáků ve zlepšení, prevence neúspěchu
- poradenství při prevenci a řešení sociálně patologických jevů - pomoc žákovi a rodině, třídě, učitelům
- poradenství žákům v obtížných životních situacích, žákům přicházejícím z jiné školy

- kariérové poradenství - volba střední školy, podpora přípravy k přijímacím zkouškám, volba učebního oboru
- poradenství související s integrací žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, žáka z odlišného kulturního prostředí a žáka se sociálním znevýhodněním
- poradenství ve výchově a vzdělávání mimořádně nadaným žákům a jejich rodičům
- metodická podpora učitelům v psychologických a speciálně pedagogických dovednostech při pedagogické práci se žáky
- poskytování informací o dalších službách poradenských zařízení a spolupráce s dalšími odbornými institucemi

Kariérové poradenství

Výchovný poradce poskytuje kariérové poradenství žákům a rodičům žáků, ve spolupráci s třídním učitelem a vedením školy zajišťuje organizaci přihlašování a přestupu k dalšímu vzdělávání. Ve vzdělávací oblasti „Člověk a svět práce“ probíhá rozvoj žáků vzhledem k jejich profesnímu zaměření, sebepoznání, orientaci ve světě práce. Ve spolupráci s poradenskými zařízeními jsou nabízeny diagnostiky k zaměření žáka na možnosti dalšího vzdělávání a povolání. Ve spolupráci s náborovými pracovníky SŠ jsou žákům umožněny besedy s prezentacemi, výstavy, žáci využívají také informační materiály o středním školství a trhu práce.

Prevence sociálně patologických jevů

Škola má vypracovanou školní preventivní strategii - dlouhodobý preventivní program školy. Základním principem prevence je výchova dětí ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoje osobnosti, budování pěkných vzájemných vztahů.

Metodik prevence vytváří ve spolupráci s pedagogickým týmem „Minimální preventivní program“ pro daný školní rok. Koordinuje jeho realizaci. Prevence probíhá v rámci výuky jednotlivých vzdělávacích oblastí i při realizaci průřezových témat. Součástí jsou metody výuky - otevřený dialog učitele a žáka, vstřícná komunikace žáků s učiteli založená na úctě k učiteli i dalším pedagogickým či nepedagogickým pracovníkům, dodržování způsobů slušného chování v souladu se školním řádem, intenzivní komunikace mezi učiteli, žáky a rodiči atd.

Metodik a výchovný poradce jsou v kontaktu s oddělením sociálně-právní ochrany dětí na odboru sociálních věcí příslušných městských úřadů, s kurátory pro děti a mládež a se sdruženími poskytujícími služby v této oblasti.

Škola monitoruje rizika sociálně patologických jevů a při varovných signálech postup koordinuje výchovný poradce, který svolává setkání s rodiči, konzultace se žáky a nabízí podporu a poradenství. Škola spolupracuje v oblasti prevence sociálně patologických jevů i s dalšími organizacemi, využívá vybrané programy.

Psychologická péče

Na třídní učitele a výchovného poradce školy se mohou žáci ve škole obrátit kdykoli a požádat je o konzultaci a podporu v obtížných psychosociálních situacích. Výchovný poradce školy pomáhá s řešením konfliktů mezi žáky, podporuje optimální komunikaci mezi rodiči a učiteli, učiteli a žáky. Podporuje rozvoj pozitivních vztahů, pomáhá při řešení konfliktů v rámci třídy. Nabízí možnost individuálních pohovorů rodičům v případě psychosociální krize v souvislosti s výchovou, péčí o děti, vztahem mezi rodičem a dítětem. Poskytuje konzultace a podporu učitelům v práci se žákem

s potížemi v učení, chování, sebepojetí, ve vztahu k učiteli, k druhým lidem. Podává informace o dalších subjektech zajišťujících psychologickou a sociální péči.

Výchovný poradce poskytuje konzultace rodičům žáků, žákům, absolventům školy či dalším zájemcům ve zveřejněných konzultačních hodinách a také dle předchozí dohody.

3.7 Začlenění průřezových témat

Průřezová témata jsou povinnou součástí vzdělávání a slouží k tematickému propojení jednotlivých předmětů a zejména k rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

Všechna témata a jejich okruhy jsou realizovány integrací do jednotlivých předmětů tak, aby každé téma bylo zařazeno do vzdělávání na 1. i na 2. stupni.

Průřezová témata a jejich zkratky:

OSV – Osobnostní a sociální výchova VDO – Výchova demokratického občana
MULTI – Multikulturní výchova MV – Mediální výchova
EV – Environmentální výchova
MEG – Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Přehled začlenění průřezových témat:

Environmentální výchova (EV)									
	1. stupeň					2. stupeň			
Název tematického okruhu EV	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	Vv	Vv	Vv Prv	Vv	Vv	F Př Z	Př Z	Z	Př Z
Základní podmínky života	Hv	Pč	Prv	JA Vv	Vv	Z Př	Př	Př Ch	Př
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	JČ Prv		Prv	Vv	M Vv	F Z Př Tv	JA F M Ov Př Z Tv	F Z Př Tv M	F Ch Př Z Tv
Vztah člověka k prostředí	JČ Vv Prv	Tv Vv	Vv Prv Pč	Pč Tv Vv	Pč Tv Vv	Z Př JA Tv	F Ov Př Pč Tv	F JA Př Tv M	F Dk Př Z Tv

Mediální výchova (MV)									
	1. stupeň					2. stupeň			
Název tematického okruhu MV	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediál. sdělení	JČ	JČ Vv	JČ Vv	JČ	Hv	JČ F Z Tv	F Tv	JČ Tv F	JČ Tv F
Interpretace vztahu mediál. sdělení a reality	JČ				JČ	Tv Z	F Tv	Vv F Tv	JČ Tv Vv Dk
Stavba mediálních sdělení				Vv	JČ Vv VT	JČ Tv	JČ Tv	Tv	Tv
Vnímání autora mediál. sdělení	Hv	JČ Hv			JČ Hv		JČ	Vv	Vv
Fungování a vliv médií ve společnosti				Tv	JČ Tv	Z	Z Ov	Z	Hv Z
Tvorba mediálního sdělení		JA	JA		JČ VT	JČ VT Tv	VT Tv	JČ VT Tv	VT JČ F Tv
Práce v realizačním týmu	Pč				JČ	Vv Př	Vv		

Multikulturní výchova (MULTI)									
	1. stupeň					2. stupeň			
Název tematického okr. MULTI	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní difference	JA Hv Prv	Prv	JČ	JČ Hv Vv	JČ VI Vv	D Z	D Z Ov	JA D	D JN Dk
Lidské vztahy	Hv JA	JČ Hv Prv Tv	JČ Tv Pč	JČ Hv Pč Tv Vv	JA JČ Pč Hv Vv Tv VI	Tv	Tv	Z Tv	JA Z Tv
Etnický původ	Prv		Pč	JČ Pč Vv	Vv VI Hv Pč	D Ov	Z	Př	Z
Multikulturalita					JČ Tv	D Z	D Z Ov	D	D
Princip sociál. smíru a solidarity		Prv	Prv		VI	Z Ov			

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (MEG)									
	1. stupeň					2. stupeň			
Název tematického okruhu MEG	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	JČ Prv Hv Vv	JČ Vv	JA Hv Vv Pč	JA Pč	VI Hv Pč	Z Tv	Z Tv Ov	JA M Hv Tv Z	F Tv Z
Objevujeme Evropu a svět			JA	JA	VI	Z Dk	JA Z Dk	Dk Vv Z	Vv Dk Z JN Ov
Jsme Evropané					VI	F	JR Ov	Z JR JN	F JA Ov Dk Z JR JN

Výchova demokratického občana (VDO)									
	1. stupeň					2. stupeň			
Název tematického okruhu VDO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	JČ Prv Pč	Prv Vv Tv Pč	Prv Vv	VI	JČ	Ov	Pč Ov	Pč	JA Ov F
Občan, občanská společnost a stát		Prv	Prv Tv	VI	JČ	Z Tv Ov	Tv Ov	Ov F Tv Pč	Tv Z Ov
Formy participace občanů v politickém životě				VI					Z Ov
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování					VI	Z	F Ov	Ov	Ov

Osobnostní a sociální výchova (OSV)									
	1. stupeň					2. stupeň			
Název tematického okruhu OSV	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání	JA	JA	JA	JA		JA F Hv Vv Tv Z	Vv F Tv Pč	Tv Ov	Tv Dk Z

Sebezpoznání a sebezpojetí			Prv	Tv	JA	Vv Tv	Vv Tv Pč	Tv Ov	Tv
Seberegulace a sebezorganizace	Tv	Tv	Tv	Př	Tv Př	Tv	JČ Tv	JČ Ov Pč Tv	Pč Tv
Psychohygieny	Prv	Prv			Př			Př	Ch
Kreativita	Vv	Vv	Vv Pč	Vv Pč	Vv Pč	Hv Tv Vv	Hv Tv Vv	Tv Vv	Tv Z Vv Dk
Poznávaní lidí	Prv	Prv			JA		JR JN	Př Pč JČ	
Mezilidské vztahy	Prv	Prv	JČ		VI	Př Tv Z Ov	F Tv	Př F Tv	Ov Pč Tv
Komunikace	JA	JA JČ	JA	JA JČ	JA JČ	JČ Z Ov	JČ Z JA JR JN	JČ JN Tv JR Z	Pč Tv JR JN JČ Z
Kooperace a kompetice					JČ Pč	F Tv	F Tv	Pč Tv	F Tv
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti					Př	M F Př Tv	M Z F Tv	M Tv Př	M Ch F Tv
Hodnoty, postoje, praktická etika	Tv	Prv Tv	Tv		Př	F Tv	F Tv Ov	Př Pč Tv	Dk Tv Ov

Průřezová témata jsou realizována také ve volitelných předmětech.

Zkratky předmětů

JČ – Jazyk český

Z – Zeměpis

Ch – Chemie

D – Dějepis

Ov – Občanská výchova

VT – Výpočetní technika

JA – Jazyk anglický

Př – Přírodopis, Přírodověda

Prv – Prvouka

Dk – Dějiny kultury

Vv – Výtvarná výchova

JR – Jazyk ruský

M – Matematika

F – Fyzika

VI – Vlastivěda

Hv – Hudební výchova

Pč – Pracovní činnosti

JN – Jazyk německý

4 Učební plán

Školní učební plán pro 1. stupeň

Vzdělávací oblast	Předmět	Počet hodin					
		Ročník					Celkem
		1.	2.	3.	4.	5.	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	7+2	7+1	6+2	6+2	7	33+7
	Anglický jazyk	0+1	0+2	3	3	3	9+3
Matematika a její aplikace	Matematika	4	4+1	4+1	4+1	4+1	20+4
Informační a komunikační technologie	Výpočetní technika					1	1
Člověk a jeho svět	Prvouka	2	2	2+1			12+2
	Vlastivěda				1+1	2	
	Přírodověda				1	2	
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	12
	Výtvarná výchova	1	1	1	2	2	
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10
Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5
Celkem hodin týdně		21	22	24	25	26	118
Z toho disponibilní časová dotace		3	4	4	4	1	16

Poznámky k učebnímu plánu pro 1. stupeň:

Disponibilní časová dotace ve výši 16 hodin je věnována na výuku anglického jazyka již v 1. a 2. ročníku (celkem 3 h), na posílení základních předmětů jazyk český, matematika, prvouka a vlastivěda, aby zvýšená časová dotace umožnila použití většího množství metod aktivního učení v těchto předmětech. Zároveň bude využita pro realizaci předmětů speciálně pedagogické péče u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je doporučí školské poradenské zařízení.

Školní učební plán pro 2. stupeň

Vzdělávací oblast	Předmět	Počet hodin				
		Ročník				Celkem
		6.	7.	8.	9.	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	4+1	4	4	3+2	15+3
	Anglický jazyk	3	3	3	3	12+6
	Další cizí jazyk		0+2	0+2	0+2	
Matematika a její aplikace	Matematika	4	4+1	4	3+2	15+3
Informační a komunikační technologie	Výpočetní technika	1	0+1	0+1	0+1	1+3
Člověk a společnost	Dějepis	2	1	2	2	11+1
	Občanská výchova	1+1	1	1	1	
Člověk a příroda	Fyzika	2	2	2	2	22+3
	Chemie			2	2	
	Přírodopis	2	2	1+1	1	
	Zeměpis	1+1	1+1	1	1	
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	11+1
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	
	Dějiny kultury	1	1	1	0+1	
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	2	2	2	2	8
Člověk a svět práce	Pracovní činnosti		1	1	1	3
Volitelné předměty	Volitelné předměty	0+1	0+1	0+1	0+1	0+4
Celkem hodin týdně		29	30	31	32	122
Z toho disponibilní časová dotace		4	6	5	9	24

Poznámky k učebnímu plánu pro 2. stupeň:

Člověk a společnost - Část výstupů předmětu Dějepis a jeho časová dotace ve výši 1h byla přesunuta do předmětu Dějiny kultury

Umění a kultura - Část výstupů předmětu Výtvarná výchova a časová dotace ve výši 2h byla přesunuta do předmětu Dějiny kultury. V souladu se zaměřením školy na rozvoj estetického vnímání byl vytvořen nový předmět Dějiny kultury. Jeho časová dotace byla vytvořena z 1h předmětu Dějepis, 2h předmětu Výtvarná výchova a 1h z disponibilní časové dotace.

Člověk a zdraví - Část výstupů a časová dotace vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví ve výši 1h byla přesunuta do předmětu Občanská výchova a 1h do předmětu Přírodopis, jeden výstup se uskuteční v předmětu Tělesná výchova.

Disponibilní časová dotace pro 2. stupeň ve výši 24 hodin byla věnována na:

- Posílení základních předmětů Jazyk český (3h) a Matematika (3h) - umožní použití většího množství metod aktivního učení v těchto předmětech, rozvoj klíčových kompetencí, zejména komunikativních (prezentace, komunikace, mediální výchova), kompetencí k řešení problému a schopnost spolupráce
- Vytvoření předmětu Druhý cizí jazyk (6h) zařazeného do 7. až 9. ročníku
- Posílení předmětu Výpočetní technika (3h), aby byl zastoupen v každém ročníku 2. stupně
- Posílení předmětu Občanská výchova v 6. ročníku (1h), do kterého přicházejí noví žáci z jiných škol a je potřeba využít metod ke vzájemnému poznání a stmelení kolektivu
- Posílení předmětu Přírodopis a Zeměpis (3h) pro využití interaktivních metod a názorné výuky pomocí pokusů a experimentů
- Vytvoření časové dotace nového předmětu Dějiny kultury (1h), jehož součástí je komunikační výchova, rozvoj osobnostních a pracovních kompetencí, důraz na spolupráci žáků
- Vytvoření časové dotace pro volitelné předměty (4h) v 6. – 9. ročníku
- Realizace předmětů speciálně pedagogické péče u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je doporučeno školské poradenské zařízení.

5 Učební osnovy

5.1 Jazyk a jazyková komunikace

Tato oblast zahrnuje vyučovací předměty:

Český jazyk

Anglický jazyk

Druhý cizí jazyk (jen na 2. stupni)

5.1.1 Český jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Český jazyk je vyučován ve všech ročnících 1. i 2. stupně. Na prvním stupni je podpořen 2 hodinami z disponibilní dotace v 1. ročníku a 1h ve 2. až 4. ročníku, na 2. stupni je přidána 1 hodina z disponibilní dotace v 6. ročníku a 2h v 9. ročníku.

Tento předmět je rozdělen do tří složek: Komunikační a slohové výchovy, Jazykové výchovy a Literární výchovy. Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná. Dovednosti získané v tomto předmětu jsou potřebné i pro úspěšné osvojování poznatků ze všech dalších předmětů.

V *Komunikační a slohové výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát a mluvit, rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Na prvním stupni jde především o ovládnutí základních jazykových jevů pro dorozumívání v ústní i písemné podobě. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat také jazykové prostředky textové výstavby a kompozici textu.

V *Jazykové výchově* žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka a učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k jasnému, přehlednému a srozumitelnému vyjadřování a využívání různých zdrojů informací, jako jsou slovníky, encyklopedie, katalogy, internet.

V *Literární výchově* žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořit vlastní literární text.

V předmětu se realizují tematické okruhy průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova a Mediální výchova.

Výuka probíhá většinou ve kmenových třídách, je také doplňována návštěvou knihovny a kulturních představení. Vyučující využívají několika různých učebnic, pracovních sešitů, vlastních textů a pracovních listů, zvukových nahrávek a videoukázek, možnost práce v počítačové učebně. Kromě běžných metod výuky využíváme také práce v komunitním kruhu (na téma jak řešit situace, vyjádření pocitů, vlastního názoru, vyprávění příběhu), praktických komunikačních cvičení (diskuse, vyprávění, recitace, referát, dramatické vyjádření děje), práce ve skupinách.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu, k porozumění textu

- Praktickými komunikačními cvičeními vedeme žáky k osvojení základních pravidel konverzace a slušného chování, správnému užití verbálních i neverbálních prostředků v dané situaci, k obohacování slovní zásoby a tvorbě smysluplných vět
- Učitel vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu, k prezentaci svých myšlenek a názorů

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k vyhledávání, třídění a přehlednému zaznamenání informací
- Pomocí praktických cvičení pomáháme žákům pochopit smysl vzdělávání pro praktický život, žáci jsou motivováni k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu
- Učitel vede žáky ke stálému zdokonalování čtení
- Učitel vytváří podmínky pro získávání dalších informací potřebných k práci
- učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v pravopisu

Kompetence k řešení problémů

- Vedeme žáky k tomu, aby uměli nalézat a opravit vlastní chyby v textu a odůvodnit správné řešení
- Žáci navrhnou různá řešení problémů, dokončují úkoly a zdůvodňují své závěry
- Žáci si vzájemně radí a pomáhají
- Učitel hodnotí práci žáků způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok

Kompetence občanské

- Vysvětlujeme žákům význam našeho slovesného dědictví
- Vedeme žáky k dodržování pravidel soužití a odpovídajícímu chování v různých situacích ve třídě, ve škole i ve společnosti a k vytváření pozitivního postoje k přírodě a k životnímu prostředí
- Vedeme žáky k samostatnosti, spolehlivosti a zodpovědnosti v plnění povinností
- Vedeme žáky k odpovídajícímu sebehodnocení
- Učitel vede žáky ke zvládnutí komunikace i ve vyhraněných situacích
- Pro žáky se znevýhodněním jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály

Kompetence sociální a personální

- Vytváříme příležitosti ke společné práci ve dvojicích a ve skupinách, učitel organizuje práci ve skupinách tak, aby žáci spolupracovali při řešení problémů
- Vedeme žáky k tomu, aby dokázali nabídnout i přijmout pomoc
- Vedeme žáky k tomu, aby se poučili z chyb
- Učitel vede žáky k prezentaci svých myšlenek a názorů a k vzájemnému respektu
- Učitel vytváří příležitosti pro komunikaci mezi žáky
- Žáci jsou vedeni k respektování pokynů pedagogů

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k udržování pořádku a čistoty svého místa, k dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní
- Vedeme žáky k přípravě pomůcek, k organizování a plánování vlastního učení
- Vedeme žáky k dodržování pravidel soužití a vykonávání práce
- Učitel se zajímá, jak žákům vyhovuje jeho způsob výuky
- Učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 1. ročníku žák 1. plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti 2. porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti 22. rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky 39. čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru	zná jednotlivá písmena tiskací a psací, malá a velká jednotlivá písmena a hlásky, správně přečte, vysloví a napíše skládá slabiky, slova čte slabiky, slova tvoří jednoduché věty hlasitě čte jednoduché věty se správnou intonací rozumí přečtené větě, dokáže ji opakovat sedí při psaní rozlišuje psací a tiskací písmena napíše psací písmena velké a malé abecedy napíše slabiky, jednoduchá slova a věty přepíše tiskací písmo do psané podoby napíše diktát jednotlivých slov a vět vytvoří smysluplné věty dokáže dramatizovat jednoduchý text dokáže vyprávět pohádky a příběhy podle obrázkové osnovy naučí se z paměti básničku (min. 4 verše) dokáže básničku recitovat	Písmena a hlásky Čtení Psaní Vyjadřovací schopnosti	VDO - Občanská společnost a škola - výchova k demokratickému myšlení v rámci třídního kolektivu, výchova k samostatnosti, k sebekritice a odpovědnosti MEG - Evropa a svět nás zajímá - rozvoj jazykových dovedností, poznávání evropských kultur EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí - výchova k ochraně životního prostředí MV - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - kriticky přistupovat k médiím a vést žáky k výběru kvalitních pořadů, literatury a tisku Vv – doplnění textu obrázkem

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 2. ročníku žák 4. pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost 5. v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči 23. porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná 24. porovnává a třídí slova podle zobecněného významu - děj, věc, okolnost, vlastnost vyjadřuje své pocity z přečteného textu	čte plynule s porozuměním jednoduché texty nahlas i potichu dbá na správnou intonaci naslouchá přednesu rozlišuje poezii a prózu dokáže přečtený text vyprávět rozlišuje a umí vyjmenovat samohlásky, měkké, tvrdé a obojetné souhlásky zná gramatiku měkkých a tvrdých souhlásek rozdělí slova na slabiky rozdělí slovo na konci řádku rozlišuje zvukovou a psanou podobu slabik dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě ze slov tvoří smysluplné věty rozlišuje vlastní jména osob a zvířat pozná párové souhlásky - spodobu na konci slov pozná konec věty a začátek věty následující věty začíná velkým písmenem rozlišuje druhy vět – oznamovací, tázací, rozkazovací, přací zná a správně používá interpunkční znaménka umí seřadit věty v textu rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk spisovně se vyjadřuje ve větách je schopen vyjádřit svůj názor, pocity podle obrázkové osnovy vypráví děj umí naslouchat druhému zvládne správné tvary písmen abecedy, opis a přepis jednoduchých textů	Čtení Hlásky Slabiky Slova Věty Vyjadřovací schopnosti Psaní	MV – Vnímání autora mediálních sdělení (uplatnění výrazových prostředků) MV – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (vliv medií ve společnosti) MEG – Evropa a svět nás zajímá (život dětí v jiných zemích, zvyky a tradice národů Evropy v četbě) MULTI – Lidské vztahy (sociální a komunikativní hry zaměřené na toleranci, empatii a harmonické mezilidské vztahy) OSV - Komunikace

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 3. ročníku žák			
39. čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu lit. texty přiměřené věku	zdokonaluje se v plynulém a výrazném čtení	Čtení Vyjadřovací schopnosti	MULTI - Kult.diference - vlastní kulturní zakotvení, spisova- telé, básníci
3. respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru	čte potichu i předčítá nahlas dodržuje pravidla rozhovoru, naslouchá		
40. vyjadřuje své pocity z přečteného textu	využívá četbu jako zdroj poznatků		MV - Kritické čtení a vnímání mediál. sdělení - vliv médií ve společnosti
41. rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění	čte s porozuměním		
42. pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností	reprodukuje text orientuje se v textu slyšeném i čteném		MULTI - Lidské vztahy, princip slušného chování, tolerance, empatie a vžití se do role druhého
11. seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh	je schopen vypravovat podle osnovy		OSV – Mezilidské vztahy
7. na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev	věrohodně popíše předmět	Podstatná jména	
25. rozlišuje slovní druhy v základním tvaru	pozná podstatné jméno určí rod, číslo, pád podstatného jména rozlišuje názvy obcí a ulic a správně je píše	Slovesa	
26. užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves	pozná sloveso určí osobu, číslo a čas sloves určí slovní druhy - předložky a spojky pozná předložky a umí je napsat s podstatným jménem	Ostatní slovní druhy Vyjmenovaná slova Znělé a neznělé souhlásky	
29. odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo	zná obojetné souhlásky zná vyjmenovaná slova a jejich pravopis rozpozná znělé a neznělé souhlásky uvnitř slova osvojuje si pravopis znělých a neznělých souhlásek		

morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování 8. zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním 9. píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev 10. píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení 27. spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovací výrazy 6. volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích 28. rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky	dbá na úpravu v sešitě napíše adresu, přání, pozdrav na pohlednici vyjmenuje abecedu řadí slova podle abecedy zná příklady slov souznačných a protikladných a umí je použít ve větě telefonuje	Psaní Abeceda Slova souznačná a protikladná	
--	---	--	--

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 4. ročníku žák 30. porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová	rozliší větu jednoduchou a souvětí určí základní skladebné dvojice ve větě jednoduché seznáme se s pravidlem shody přísudku s podmětem z vět jednoduchých vytvoří souvětí rozlišuje slova jednoznačná, mnohoznačná, synonyma, opozita, slova citově zabarvená užívá slova spisovná, výstižná, slova citově zabarvená	Věta, souvětí Slovo	MULTI - Etnický původ - rovnocennost všech etnických skupin a kultur, odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost

31. rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku	rozlišuje slova ohebná a neohebná	Stavba slova	
32. určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu	rozlišuje předpony a předložky a správně je píše určí slovní základ (předpona, kořen, přípona) zná vzory podstatných jmen určí rod, číslo, pád a vzor skloňuje podst. jm. podle vzorů píše správně zeměpisné názvy pozná zvrtná slovesa, neurčitek určí osobu, číslo, čas časuje slovesa v času přítomném, minulém, budoucím	Podstatná jména	
	vyhledává v abecedním seznamu (rejstřík, slovník, telef. seznam)	Slovesa	
	správně píše skupiny bě – bje, pě, vě – vje, mě – mně uvede příklady užití ve větách	Abeceda	
44. volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma	vypravuje podle osnovy popíše jednoduchou věc při vypravování a popisu užívá slova výstižná, spisovná, citově zabarvená	Skupiny bě – bje, pě, vě – vje, mě – mně	
21. sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti	kultivovaně se dorozumívá ve škole i mimo školu ovládá vyjadřování v běžných situacích zvládne jednoduchou grafickou úpravu textu	Vyjadřovací schopnosti	OSV - Komunikace
12. čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas	čte nahlas i potichu	Čtení	MULTI - Kulturní diference- poznávání vlastního kulturního zakotvení - lidské vztahy-uplatňování principu slušného chování, tolerance, solidarita, empatie
13. rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta	rozumí přiměřeně náročnému textu a umí ho reprodukovat odliší podstatné a okrajové informace		MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení-reklama
14. posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení	dokáže si vybrat četbu podle svého zájmu a udělat zápis do deníku seznámí se s autory dětských knih		MULTI - Lidské vztahy- vztahy mezi kulturami

43. vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je	spisovatelé a básníci - B. Němcová, K. J. Erben, J. Seifert, F. Halas, Z. Kriebel, M. Macourek, H. Ch. Andersen, A. Lindgrenová, R. Kipling	Literární výchova	
--	---	-------------------	--

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák			Vv - ilustrace
12. čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas	čte přiměřeně rychle a plynule s prvky uměleckého přednesu rozpozná umělecké vybrané žánry – pohádka, pověst, bajka, dobrodružná četba, comics zná pojmy rým, verš, sloka	Čtení	MV – Interpretace vztahu mediálního sdělení a reality
13. rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává		Vyjadřovací schopnosti	MV – Vnímání autora mediálních sdělení
14. posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení	volně reprodukuje text vytvoří zkrácený zápis textu recituje básně (přiměřené věku) dokáže zdramatizovat vhodný text sestaví osnovu k popisu a vyprávění podle osnovy se jasně a srozumitelně vyjadřuje zachovává posloupnost děje a hlavní linii příběhu napíše dopis, příspěvek do časopisu, pozvánku, oznámení		MV – Stavba mediálních sdělení
15. reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta			MV – Fungování a vliv médií ve společnosti
44. volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma			Lit. dram. výchova
43. vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je		Slovní druhy Podstatná jména	VDO - Občanská společnost a škola VDO - Občan, občanská společnost a stát
16. vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku	určí všechny slovní druhy určí rod, číslo, pád, vzor podst. jmen podst. jm. skloňuje podle vzorů	Přídavná jména	OSV - Komunikace
17. rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě	určí druhy příd. jmen zná gramatiku měkkých a tvrdých příd. jmen	Zájmena, číslovky	MV - Tvorba mediálního sdělení
18. volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru	pozná základní druhy zájmen a číslovek časuje slovesa ve všech časech v ozn. způsobu	Slovesa	MV - Práce v realizačním týmu

19. rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace	pozná všechny slovesné způsoby pozná zvrtné sloveso rozlišuje jednoduché a složené slovesné tvary zná pojem přičestí minulé a umí ho vytvořit	Přímá řeč	OSV – Kooperace a kompetice
20. píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry	rozpozná přímou řeč a větu uvozovací užije přímou řeč ve vypravování	Skladba	
30. porovnává významy slov, zvl. slova stejného či podob. významu a slova vícevýznamová	pozná podmět a přísudek rozlišuje podmět holý, rozvitý, několikanásobný užívá shodu přísudku s podmětem	Souvětí	
31. rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku	určí větu řídící a závislou určí větu hlavní a vedlejší pozná spojky (spojovací výrazy) v souvětí	Vlastní jména, názvy	
32. určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu	správně píše názvy národností, víceslovné názvy států a jejich zkratky správně píše názvy uměleckých děl, novin, časopisů		MULTI - Kulturní difference MULTI - Lidské vztahy MULTI - Multikulturalita Vlastivěda – státy, národnosti
33. rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary			
34. vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty			
35. odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změni větu jednoduchou v souvětí			
36. užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje			
37. píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách			
38. zvládá základní příklady syntaktického pravopisu			
21. sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě			

vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti			
45. rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů			
46. při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy			

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák			
11. spisovně vyslovuje česká slova	spisovně vyslovuje česká slova správně používá přízvuk dbá na plynulost řeči při čtení	Zvuková stránka jazyka	
14. správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	určuje slovní druhy tvoří jmenné a slovesné tvary (os., č., způsob., čas)	Slovní druhy Tvary slov	
15. využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	vytvoří jednoduchý básnický a prozaický text (dopis, pohádka, jednoduché vypravování) rozlišuje projev psaný a mluvený	Dopis, pohádka, vypravování Projev psaný a mluvený	MV - Stavba mediálních sdělení
22. tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie			MV – Tvorba mediálního sdělení
24. rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele	charakterizuje literární druhy (lyrika, epika) rozlišuje poezii, prózu a drama, přiřadí text do lit. žánru uvědomuje si některé významy Bible rozlišuje žánr přírodní prózy, příběhy ze života dětí charakterizuje báji, bajku, pohádku	Literární druhy Bible, báje, bajka, pohádka	
25. uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře			
4. dorozumívá se kultivovaně, výstižně,	rozlišuje různou komunikační situaci podle svých schopností kultivovaně komunikuje	Komunikační situace	OSV - Komunikace

jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci	v různých komunikačních situacích		
5. odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru	rozlišuje a vhodně používá formální a neformální styl rozlišuje a vhodně používá projevy spisovné a nespisovné, psané a mluvené, veřejné a soukromé	Druhy projevů	
6. v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči	rozlišuje různé komunikační prostředky podle svých schopností vhodně užívá verbálních i neverbálních prostředků	Komunikační prostředky	
7. zapojuje se do diskuse a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu	vědomě užívá pravidel komunikace	Studijní čtení	MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
8. využívá základy studijního čtení - vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky	čte s porozuměním reprodukuje text svými slovy najde v textu odpovědi na otázky vyjmenuje vrstvy národního jazyka	Vrstvy národního jazyka	
18. rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	chápe rozdíl mezi jazykem spisovným a nespisovným orientuje se ve vrstvách nespisovného jazyka		

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák			
1. odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji	odliší obecnou informaci v textu od vlastního názoru zformuluje otázku k textu podle svých schopností se pokouší o formulaci vlastního názoru na literární text	Kritické čtení textu (analýza, hodnocení)	MV – Vnímání autora mediálních sdělení
12. rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov	rozlišuje kořen, část předponovou a příponovou	Obohacování slovní zásoby Stavba slova	
13. samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu (6.-7.roč.)	orientuje se v Pravidlech		
14. správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné	tvoří jmenné a slovesné tvary (slovesný rod a vid,	Slovní druhy	

tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci 15. využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace 22. tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie 16. rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí 17. v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovoslovný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí 25. uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře 4. dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci 5. odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru 6. v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči	stupňování příslovcí) vytvoří jednoduchý básnický a prozaický text (popis, charakteristika, zpráva, oznámení) rozlišuje a utvoří větu jednočlennou a dvojčlennou charakterizuje a vyhledá ve větě větné členy uplatňuje zásady pravopisu, základy interpunkce, shodu podmětů s přísudkem, psaní velkých písmen, koncovky přídavných jmen a zájmen charakterizuje počátky písemnictví u nás, vznik české psané literatury, literaturu období husitství a Husových nástupců vyjmenuje tvorbu Shakespeara a Cervantese rozlišuje a vhodně používá formální a neformální styl rozlišuje různou komunikační situaci podle svých schopností kultivovaně komunikuje v různých komunikačních situacích rozlišuje a vhodně používá formální a neformální styl rozlišuje a vhodně používá projevy spisovné a nespisovné, psané a mluvené, veřejné a soukromé rozlišuje různé komunikační prostředky podle svých schopností vědomě vhodně užívá verbálních i neverbálních prostředků	Tvary slov Popis, charakteristika, zpráva, oznámení Věta jednočlenná a dvojčlenná, větné členy Pravopisná pravidla Mise Cyrila a Metoděje Kroniky a legendy Literatura doby husitství Shakespeare a Cervantes Jazykové projevy Komunikační prostředky Diskuse	MV – Stavba mediálních sdělení OSV - Komunikace
---	--	---	---

7. zapojuje se do diskuse a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu	diskutuje, shromažďuje argumenty, obhajuje své stanovisko	Čtení s porozuměním	OSV – Seberegulace a sebeorganizace (schopnost kultivované diskuse)
8. využívá základy studijního čtení - vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát	čte s porozuměním vytvoří výtah, výpisky vytvoří a přednese referát		

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák 15. využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace 22. tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie 11. spisovně vyslovuje běžně užívaná cizí slova 25. uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře	vytvoří básnický a prozaický text (jednoduchá úvaha, charakteristika) spisovně vyslovuje běžně užívaná cizí slova v příručkách vyhledá pravopis cizích slov charakterizuje literaturu v době pobělohorské zná život a význam díla Komenského charakterizuje národní obrození a jeho hlavní představitele uvádí literární směry 19. a počátku 20. stol. a jejich představitele	Úvaha, charakteristika Výslovnost a pravopis cizích slov Komenský Fáze NO Dějepisné dílo Palackého Ohlasová poezie Máchova poezie Erbenova balada, Havlíčkova satira tvorba Němcové Neruda-básník, prozaik a novinář Historická tvorba Jirásky Básníci, dramatici 2. pol.19.st. Literární směry před 1. sv. v.	MV – Tvorba mediálního sdělení
4. dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou	rozlišuje a vhodně používá formální a neformální styl rozlišuje různou komunikační situaci		

komunikační situaci	podle svých schopností kultivovaně komunikuje v různých komunikačních situacích		
5. odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru			
6. v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči	podle svých schopností vědomě vhodně užívá verbálních i neverbálních prostředků		OSV – Seberegulace, sebeorganizace
7. zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu	diskutuje, shromažďuje argumenty, obhajuje své stanovisko, snaží se o řízení diskuse	Diskuse	OSV – Poznávání lidí
8. využívá základy studijního čtení - vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát	čte s porozuměním vytvoří výtah, výpisky vytvoří a přednese referát	Čtení s porozuměním	MV – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení OSV - Komunikace

Výstupy předmětu Jazyk český	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák			
1. odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji	odliší obecnou informaci v textu od vlastního názoru zformuluje otázku k textu z nabízených možností vybere názor pisatele textu	Kritické čtení textu (analýza, hodnocení)	
2. rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru (8.-9.roč.)	formuluje otázky na dané téma promluvu přizpůsobuje svému komunikačnímu záměru rozlišuje subjektivnost mediálních sdělení		MV – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
3. rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj	porovnává různé zdroje informací zaujímá postoj ke sdělovanému obsahu	Vztah mediálního sdělení a reality Zdroje informací	MV - Interpretace vztahu mediálního sdělení a reality
6. v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči	zařadí text do odpovídajícího funkčního stylu charakterizuje funkční styly, slohové postupy a útvary vytvoří text v zadaném stylu	Funkční styly Slohové postupy a útvary	MV - Tvorba mediálního sdělení

9. uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování	Členění textu na odstavce Uspořádá text do odstavců Jmenuje zásady interpunkce v textu a užívá je v praxi	Členění textu Interpunkce	OSV - Komunikace
10. využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů	Zpracuje úvahu na dané téma Uplatňuje vlastní zkušenosti, názory, postoje Charakterizuje fejeton Dle svých schopností napíše fejeton	Úvaha Fejeton	
12. rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazérech	rozpozná přenesená pojmenování rozliší způsoby tvoření slov vyhledává informace v mluvnických příručkách nahradí slova přejatá českými ekvivalenty	Význam slova Jazykové příručky-pravidla, vyhledávání informací Tvoření slov	
13. samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	dle svých schopností vytvoří básnický a prozaický text (životopis, úvaha, recenze, báseň)	Životopis, úvaha, recenze	
14. správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	určuje slovní druh	Slovní druhy	
15. využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	charakterizuje, vyhledá v textu a vytvoří souvětí souřadné a podřadné pozná druh vedlejší věty určí poměr mezi větami a větnými členy	Souvětí souřadné a podřadné Druh vedlejší věty	
22. tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie	interpunkce v souvětí		
16. rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí (8.-9.roč.)	vyhledá obrazná pojmenování (personifikace, metafora, ironie, alegorie) stručně reprodukuje text vlastními slovy vysvětlí smysl díla	Jazyk a struktura literárního díla Přednes a reprodukce textu	
17. v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí			

19. uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla (8.- 9.roč.)	pokusí se o vhodné přednesení literárního textu vyhledá typické prvky individuálního stylu autora vytvoří recenzi formuluje své dojmy a názory na umělecké dílo	Práce s literárním textem Recenze Komunikace	
20. rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora			
21. formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo	seznámí se s rozlišením literatury na hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty rozlišuje kvalitní noviny od bulvárních		
23. rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty	charakterizuje meziválečnou tvorbu 20. stol. jmenuje představitele válečné literatury a jejich dílo charakterizuje dvojí literaturu 2. pol. 20. stol., jmenuje její představitele	Čapek Básnictví Dramatická tvorba Oficiální, samizdatová a exilová literatura Současná literatura	
24. rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele	seznámí se s autory současné literatury seznámí se s autorskými divadly 20. stol. uvědomuje si rozdíl mezi čtenářským zážitkem a vnímáním filmu či televizního zpracování k literárnímu druhu, žánru přiřadí ukázky textů	Literární žánry	
25. uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře	Internet, CD-ROM a knihovna jako zdroj informací Knihovna – kulturní a literární centrum	Informační zdroje	
26. porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování (8., 9. roč.)			
27. vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích	rozlišuje a vhodně používá formální a neformální styl podle svých schopností kultivovaně komunikuje v různých komunikačních situacích vědomě užívá pravidel komunikace	Jazyk spisovný a nespisovný	
11. spisovně vyslovuje běžně užívaná cizí slova			
4. dorozumívá se kultivovaně, výstižně,	rozlišuje různé komunikační prostředky podle svých schopností vědomě vhodně užívá	Umění komunikace	

jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci	verbálních i neverbálních prostředků		
5. odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru	diskutuje, shromažďuje argumenty, obhajuje své stanovisko, diskusi řídí	Diskuse	
6. v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči	čte s porozuměním vytvoří výtah, výpisky vytvoří a přednese referát	Čtení s porozuměním Výtah, výpisky Referát	
7. zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu	vyjmenuje vrstvy národního jazyka chápe rozdíl mezi jazykem spisovným a nespisovným orientuje se ve vrstvách nespisovného jazyka shrne stručně vývoj jazyka	Vrstvy národního jazyka	
8. využívá základy studijního čtení - vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát			
18. rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití			

5.1.2 Anglický jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Anglický jazyk má časovou dotaci jednu hodinu v prvním ročníku získanou z disponibilní časové dotace, dvě ve druhém ročníku získané z disponibilní časové dotace a od třetího do devátého ročníku tři hodiny týdně. Většina výuky probíhá s polovičním počtem žáků ve třídě. Důraz je kladen na komunikační schopnosti žáků, čemuž je podřízena i veškerá výuka gramatiky. Předmět směřuje k tomu, aby žáci byli schopni porozumět se s cizincem v běžných situacích a hovořit s ním o jednoduchých tématech. Žáci musí rovněž porozumět čtenému textu, který odpovídá jejich jazykové úrovni.

Výuka seznamuje žáky s realitami zemí, které tímto jazykem hovoří. Znalost cizího jazyka vede žáky k pochopení jiných cizojazyčných kultur, prohlubuje v nich toleranci k nim a je nedílnou součástí komunikace mezi nimi.

2. stupeň navazuje na 1. stupeň, procvičuje se větná skladba, pozornost se věnuje poslechu a popisování jednoduchých dějů.

Výuka anglického jazyka probíhá také v jazykové učebně, je založena na modelu britské angličtiny, ale žáci jsou seznamováni také s modelem americké angličtiny.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Nacvičujeme modelové situace využitelné pro rozvoj komunikačních témat souvisejících s běžným životem (rozhovory, role-plays)
- Nabízíme žákům dostatek strategií vedoucích k porozumění textu (otázky – odpovědi atd.)
- Umožňujeme žákům zapojovat se do práce s výukovými programy
- Vedeme žáky k formulování vlastních názorů na problematiku běžného života (prostřednictvím krátkých projektů obsažených v učebnicích)
- Rozvíjíme kooperativní učení k vytváření kvalitní spolupráce s ostatními

Kompetence k učení

- Nabízíme žákům řadu aktivačních metod, které rozvíjejí:
 - 1/ řečové dovednosti (poslech s porozuměním, čtení s porozuměním, ústní vyjadřování, písemné vyjadřování)
 - 2/ jazykové prostředky (výslovnost a pravopis, slovní zásoba, zvuková stránka jazyka, mluvnice, grafická stránka)
- Předkládáme žákům dostatek doplňujících informačních zdrojů s tematikou podstaty a smyslu osvojení si angličtiny jako prostředku dorozumívání se a komunikace mezi lidmi
- Vysvětlujeme význam znalosti AJ pro celoživotní učení, pro vypěstování pozitivního vztahu žáků k předmětu

Kompetence k řešení problémů

- Vedeme žáky k samostatnému nebo kooperativnímu řešení problémů
- Vedeme žáky k odbourávání prvotních překážek (např. nepochopení textu) uplatňováním různých metod práce (např. práce se slovníkem), které vedou k úspěšnému zvládnutí dané problematiky – posilujeme zodpovědnost za kvalitu a úroveň práce
- Vedeme žáky ke sledování vlastního pokroku při zdolávání problémů spojených s osvojováním si učiva k využití analogie a aplikace při řešení nových nebo obdobných problémů a situací

- Předkládáme žákům dostatek námětů k samostatnému uvažování a řešení problémů souvisejících s rozvojem základních dovedností (listening, speaking, reading, writing and discussing)

Kompetence občanské

- Nabízíme žákům dostatek příležitostí k pochopení práv a povinností v souvislosti se školou, zdravím, partnerskými a rodinnými vztahy
- Vedeme žáky k respektování naší tradice (srovnání s tradicemi anglicky mluvících zemí) a k aktivnímu se zapojení do kulturního dění
- Vytváříme podmínky pro zapojení žáků do soutěží v JA

Kompetence sociální a personální

- Umožňujeme žákům spolupráci ve skupinovém a kooperativním vyučování při nácviku rozhovorů, při opakování učiva, při práci s textem atd.
- Formou hravých aktivit rozvíjíme příjemnou atmosféru v týmu k upevňování dobrých mezilidských vztahů
- Navozujeme dostatek situací, které vedou k vědomí odlišnosti i jedinečnosti každého člověka s cílem vytvoření si pozitivní představy o sobě samém (sebedůvěra, sebeuspokojení, sebeúcta)

Kompetence pracovní

- Vysvětlujeme žákům nutnost dodržovat bezpečnost při práci a chránit své zdraví (příkazy x zákazy – DO x DON'T)
- Nabízíme dostatek situací k propojení problematiky člověka, jeho hygieny (My daily programme), ochrany jeho zdraví a ochrany životního prostředí (Environmental Protection)

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 1. ročníku žák: 1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně 2. zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal 3. rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu 4. rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu	porozumí základním pokynům při výuce pozdraví jednoduchým způsobem rozliší členy rodiny a vlastní jména porozumí otázkám a výrazům používaným v každodenním životě klade jednoduché otázky týkající se jeho bezprostředního okolí rozliší základní barvy pojmenuje předměty kolem sebe zeptá se na věk spolužáka sdělí, kolik mu je let	Slovní zásoba na témata: rodina, narozeniny školní pomůcky, hračky oblečení koupání zvířata Komunikační situace: Pozdravy, představování Co se děje? pokyny při výuce a při hře Jazykové struktury a gramatika osobní jména jednoduchá otázka a odpověď s použitím slovesa „být“ Číslovky 1-10 přivlastňovací zájmena můj, tvůj rozkazovací způsob jednoduché užití pokynů při hře a při výuce	OSV – Rozvoj schopnosti poznávání (hlavolamy, hádanky, vybarvování obrázků, vystřihování a správné zařazování obrázků, tvorba obrázkového slovníčku) OSV - Komunikace (řeč předmětů- tvorba přání k narozeninám a k Vánocům) MULTI – Kulturní difference (povídání si o jedinečnosti každého člověka a o jeho individuálních zvláštностech na příkladě postavicek myší bydlících v domě s rodinou) MULTI - Lidské vztahy (povídání si o právu všech lidí žít společně a vzájemně se tolerovat na příkladu rodiny lidí a rodiny myšiček žijících v Happy House)

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 2. ročníku žák: 1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně 2. zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal 3. rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má	upevňuje si učivo z předchozího dílu učebnice návratem do stejného tematického prostředí sdělí konkrétní informaci nebo se na ni zeptá odhaduje cíl hodiny pomocí karet s obrázky, plakátu a poslechem doprovodné zvukové nahrávky si vytváří obrázkový slovník s použitím samolepek z učebnice upevňuje získané znalosti prostřednictvím jednoduchých písniček, říkanek, her a	Slovní zásoba na témata: zvířata školní pomůcky a činnosti jídlo obličej barvy dům oblečení Vánoce a Velikonoce Komunikační situace...	OSV – Rozvoj schopnosti poznávání (hlavolamy, hádanky, vybarvování obrázků, vystřihování a správné zařazování obrázků, tvorba obrázkového slovníčku) MV – Tvorba mediálního sdělení (tvorba slovních bublin do kreslených příběhů)

k dispozici vizuální oporu 4.rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu 5.přihadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení 6.píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy	jednoduchých cvičení, a to už i v psané podobě je konfrontován s běžnými, každodenními situacemi prostřednictvím příběhů již známých postav, odvozuje význam slov a vět pomocí obrázků a zvukového doprovodu příběhu přihazuje karty s obrázky k textu řeší různé hádanky, hlavolamy a skládačky individuálně nebo ve skupině se spolužáky komunikuje pomocí pantomimy a pomocí jednoduchých výrazů v mluvené i psané formě, pomocí říkanek a písniček, vede rozhovory se spolužáky v hrách a scénkách adekvátně reaguje na běžné pokyny učitele používané při výuce, dostává také úkoly, při kterých se musí domlouvat se svými spolužáky (v českém jazyce) přijímá různé role v krátkých scénkách prožívá příběhy různých lidí a zvířátek, prezentuje svou samostatnou práci před spolužáky osvojuje si slovní zásobu dobře známou z běžného, každodenního života, používá osvojenou látku k mluvení a psaní o sobě respektuje pravidla hodiny, společných her a činností, akceptuje pravidla práce s učebnicí a pracovním sešitem vnímá kulturní tradice v jiných zemích prostřednictvím písní a her, seznamuje se s průběhem oslav svátků Vánoc a Velikonoc v Británii plní si své povinnosti, pracuje na zadaných úkolech, adaptuje se na různé formy	poděkování dotazování zdvořilostní fráze fráze spojené s Vánocemi a Velikonocemi pokyny při výuce, běžných činnostech a při hrách Jazykové struktury a gramatika: užití „to“ a „toto“ při označování věcí jednoduché otázky a odpovědi s použitím sloves „být“ a „moci“ rozkazovací způsob jednoduché užití přítomného času průběhového při popisu činnosti předložky „v“ a „na“ ve slovním spojení předložky „pro“ a „od“ v přáních	OSV - Komunikace
---	--	---	-------------------------

	činností a způsoby práce, pracuje v daném časovém rozpětí a vytváří si vlastní pomůcky k osvojování učiva		
--	---	--	--

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 3. ročníku žák: 1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností 8. rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 9. rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu 10. zapojí se do jednoduchých rozhovorů, pozdraví a rozloučí se 13. vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům 14. rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu	pracuje na svém věku přiměřeně náročných úkolech, které ho motivují k dalšímu učení se jazyku seznamuje se s takovou slovní zásobou a jazykovými strukturami, které mu umožní brzkou jednoduchou konverzaci napodobováním a opakováním ukojuje fonetickou, ortografickou a lingvistickou stránku jazyka vypracovává na konci každé lekce minitest a po každé 3. lekci opakovací test, které mu slouží k sebereflexi a k autoevaluaci komunikací pomocí her, hádanek a dramatizací příběhů je uveden do učiva prostřednictvím témat a postav, které jsou mu blízké a známé formou her a písní, si rozšiřuje probírané učivo komunikuje písemnou formou nejdříve v jednoduchých větách, pak v souvětích a odstavcích, vždy podle vzoru pracuje s texty doprovázeny fotografiemi skutečných lidí, čímž si prohlubuje vědomosti o realitě anglicky mluvících zemí v sebehodnotících cvičeních vyjadřuje vlastní pocity a uspokojení z vlastní práce na základě doprovodné ilustrace či zvukové nahrávky si ověřuje své znalosti v kvízech a opakovacích lekcích	Komunikační situace pozdravy pokyny ve škole pokyny doma zdvořilá žádost osobní údaje dotazy a krátké odpovědi příkazy objednávka jídla Témata slovní zásoby: čísla 1-12, 3-20 barvy školní potřeby nábytek domácí zvířata (mazlíčci), zvířata v ZOO nálady a pocity obličej a tělo rodina oblečení jídlo hračky Gramatika: rozkazovací způsob tázací zájmena sloveso „být“ v kladné větě a v otázce kladná a negativní odpověď přídavná jména sloveso „mít“ v otázce a odpovědi	OSV - Rozvoj schopnosti poznávání; činnosti: cvičení pozornosti a soustředění v hrách a opakovacích lekcích MV - Tvorba mediálního sdělení; činnosti: Podání faktických informací přitažlivou formou MEG - Evropa a svět nás zajímá; činnosti: poznávání a seznamování se s jinými kulturami – anglická jména a jejich české ekvivalenty, hry v anglicky mluvících zemích MEG - Objevujeme Evropu a svět; činnosti: diskuse nad mapou Evropy, vybarvování vlajek jednotlivých států OSV - Komunikace

		množné číslo podstatných jmen přivlastňovací pád sloveso „mít rád“ v kladné větě a otázce vazba „there is/there are“ otázka na množství	
--	--	--	--

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 4. ročníku žák: 7. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností 8. rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 9. rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu 10. zapojí se do jednoduchých rozhovorů, pozdraví a rozloučí se 11. sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 12. odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá 13. vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se	ukotvuje výslovnost nápodobou a opakováním, popisuje tematický obrázek aktuální slovní zásobou komunikuje se svými spolužáky v určitých situacích a užívá základní fráze je povzbuzován ke komunikaci v hrách a hádankách, komunikuje a spolupracuje ve dvojici a ve skupině se svými spolužáky pracuje na cvičeních v pracovním sešitě, které mu umožní sebevýjádření opakuje si slovní zásobu tříděním slov podle kategorií, opravuje zpřeházený text a doplňuje ho do bublin a rozvíjí si tak syntetické dovednosti je uveden do nového učiva tématy, které jsou mu blízké prostřednictvím kvízů si začíná osvojovat schopnost sebehodnocení staví věty ze slovních cihel a rozvíjí tak chápání principů výstavby syntaktických celků ověřuje si svůj pokrok v minitestech po každé lekci a v opakovacích testech po každé třetí lekci zdramatizuje příběhy z učebnice a	Komunikační situace: zdvořilostní otázky rozhovory o dovednostech popis místností popis cesty popis počasí podle mapy počasí dotaz na čas, rozhovory o škole a vyučovacích hodinách oblíbenost TV pořadů a kanálů psaní krátkého dopisu rozhovory o životě zvířat jednotky délkové míry Témata slovní zásoby... pozdravy hudební nástroje místnosti v bytě zdraví a nemoci místa ve městě činnosti o dovolené, sport počasí čas, škola, školní rozvrh hodin televizní pořady, záliby, volný čas divoká zvířata Gramatika... sloveso „umět“ v kladných větách, otázce a v záporu předložky ve spojení s umístěním předmětů a lokalizací míst, otázky	OSV - Rozvoj schopnosti poznávání; činnosti: cvičení pozornosti a soustředění v hrách a opakovacích lekcích OSV - Komunikace MEG - Evropa a svět nás zajímá; činnosti: poznávání a seznamování se s jinými kulturami – svátky v anglicky mluvících zemích, novoroční zvyky, zvyky na sv. Valentýna, MEG - Objevujeme Evropu a svět; činnosti: tvorba mapy Anglie, seznámení se s měnou v Evropě EV - Základní podmínky života; činnosti: Tvorba plakátu propagující zdravý životní styl

vztahuje k osvojovaným tématům 14. rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 15. napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života	zdokonaluje tak svou schopnost komunikovat s ostatními pracuje s krátkými texty, které kopírují texty každodenního života odhaduje význam sdělení z vizuálních podnětů a využívá zároveň dovedností, které získal v jiných předmětech využitím svých znalostí a dovedností třídí informace, řeší hádanky, vybírá informace, aplikuje znalosti, a rozvíjí tak svou schopnost logicky uvažovat vyjadřuje se také pohybem a mimikou při zpívání písní, hraní her a dramatizaci příběhů používá ucelené části jazyka v písních, básničkách a říkadlech a rozvíjí tím mluvení na vzorech si osvojuje písemné vyjadřování, dle vlastních zájmů a potřeb si vybírá doplňující aktivity	na zjištění polohy kladné a záporné příkazy přítomný čas průběhový přídavná jména ve spojení s počasím určování času, otázky na čas v souvislosti s TV pořady plnovýznamová slovesa a přítomný čas prostý, kladná věta, otázka, krátká odpověď kladná i záporná, zápor ve 3. os.j.č. opakování předchozí látky – pozdravy, osobní otázky, zvířata, jídlo, barvy shrnutí výslovnosti čísla 10, 20, ... 100 řadové číslovky a datum Reálie: Vánoce, novoroční zvyky sv. Valentýn příprava jídla podle receptu mapa Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku	
---	--	---	--

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák 1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností 8. rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 9. rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální	žák se orientuje v přehledu anglicky mluvících zemí, rozpozná vlajky těchto států přečte a napíše slovem čísla, vysloví telefonní čísla reaguje a odpoví na otázku-konverzační obraty pro všechny osoby a jednotné a množné číslo aktivně se zapojuje do jednoduché konverzace vyhledá potřebné informace a odpoví na otázku	Seznamování, státy Číslovky 0-100 Počítání, telefonní čísla Neurčitě členy "a, an" Určitý člen "the" Sloveso "to be" Množné číslo podstatných jmen Abeceda, hláskování Základní příkazy ve třídě Přivlastňovací pád Rodina a přátelé Osobní údaje Sloveso "to have"	OSV - Poznávání lidí (výtvarné zpracování projektů) OSV - Komunikace MULTI - Lidské vztahy – jazyk je prostředkem k dorozumívání s příslušníky jiných kultur, tolerance, kooperace, integrace jedince ve vztazích rodinných, vrstevnických, profesních

oporu 10. zapojí se do jednoduchých rozhovorů, pozdraví a rozloučí se 11. sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 12. odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá 13. vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům 14. rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 15. napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života 16. vyplní osobní údaje do formuláře	dovede před podstatné jméno doplnit člen neurčitý nebo určitý rozlišuje známá slova a fráze v textu a překládá je, odhaduje význam sdělení s využitím vizuální opory formuluje jednoduchá sdělení, při formulování výpovědi prokazuje znalost slovní zásoby a jednoduché větné skladby obměňuje jednoduché věty a krátké texty rozumí a používá instrukce, reaguje na příkazy učitele dokáže vyjádřit, komu patří věci dovede převést podstatné jméno do množného čísla prezentuje informace o sobě, své rodině, svých zálibách vypracuje projekt o své rodině, popíše její členy	Ukazovací zájmena "this, these" Dny v týdnu Škola, rozvrh hodin SMS, vzkaz	OSV - Sebepoznání a sebepojetí (osobnostní rozvoj)
--	--	--	---

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák: 1. rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně 2. rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat 3. zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných každodenních formálních i neformálních situacích 4. mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech 7. rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace 8. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři 9. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	žák opakuje slova nebo věty podle audio nahrávek, rozlišuje psanou a písemnou podobu slov, demonstuje své znalosti plynulou četbou kratších textů rozlišuje známá slova a fráze v textu a překládá je, odhaduje význam sdělení s použitím vizuální opory poslechem rozlišuje známá slova a fráze, vyhledává neznámá slova ve dvojjazyčných slovnících, samostatně překládá nová slova formuluje jednoduchá sdělení, při formulování výpovědi prokazuje znalost slovní zásoby a jednoduché větné skladby prokazuje znalost gramaticky jednodušších vět, obměňuje jednoduché věty a krátké texty ve slyšené promluvě se zaměřuje na známá slova a fráze, odhaduje význam sdělení a vhodně reaguje shrnuje základní informace v textu a interpretuje jeho obsah formuluje jednoduchou žádost či dotaz vyjádří časový údaj klade cílené otázky na činnost v určitém časovém období, vyhledá v textu požadovanou informaci a vytvoří otázku tvoří slovně i písemně svůj denní režim vypráví a reprodukuje v krátkých větách o svém dni a trávení volného času poskytne požadované informace vyjádří, co kdo dovede či nedovede popíše svůj pokoj, umístění předmětů popíše umístění různých budov ve městě popíše děj, který právě probíhá rozlišuje mezi přítomným časem prostým a průběhovým představí se; řekne, odkud pochází popíše školní třídu hovoří o měsících v roce napíše jednoduchý popis vnějšího vzhledu věci	Určování času Koničky a volný čas Přítomný čas prostý Dům - pokoje a nábytek Určování pozice věcí - "there is, there are" Modální slovesa "can, must" Popisy lidí Oblečení, barvy Přítomný čas průběhový Srovnání přítomného času prostého s přítomným časem průběhovým Škola; slovní zásoba Rodina, nákupy Řadové číslovky, měsíce Volný čas a záliby Přídavná jména označující velikost Zájmena v pozici předmětu	OSV - Rozvoj schopností poznávání (osobnostní rozvoj) EV - Vztah člověka k prostředí – (naše obec, město) výtvarné zpracování projektů

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák: 1. rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně 2. rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat 3. zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných každodenních formálních i neformálních situacích 4. mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech 5. vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života 7. rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace 8. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři 9. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 10. reaguje na jednoduché písemné sdělení	žák opakuje slova nebo věty podle audio nahrávek, rozlišuje psanou a písemnou podobu slov, demonstruje své znalosti plynulou četbou kratších textů rozlišuje známá slova a fráze v textu a překládá je, odhaduje význam sdělení s použitím vizuální opory poslechem rozlišuje známá slova a fráze, vyhledává neznámá slova ve dvojjazyčných slovnících, samostatně překládá nová slova formuluje jednoduchá sdělení, při formulování výpovědi prokazuje znalost slovní zásoby a jednoduché větné skladby prokazuje znalost gramaticky jednodušších vět, obměňuje jednoduché věty a krátké texty ve slyšené promluvě se zaměřuje na známá slova a fráze, odhaduje význam sdělení a vhodně reaguje shrnuje základní informace v textu a interpretuje jeho obsah formuluje jednoduchou žádost či dotaz vyjádří časový údaj klade cílené otázky na činnost v určitém časovém období, vyhledá v textu požadovanou informaci a vytvoří otázku tvoří slovně i písemně svůj denní režim vypráví a reprodukuje v krátkých větách o svém dni a trávení volného času poskytne požadované informace vyjádří, co kdo dovede či nedovede popíše svůj pokoj, umístění předmětů popíše umístění různých budov ve městě popíše děj, který právě probíhá	Určování času Koníčky a volný čas Přítomný čas prostý Dům - pokoje a nábytek Určování pozice věcí - "there is, there are" Modální slovesa "can, must" Popisy lidí Oblečení, barvy Přítomný čas průběhový Srovnání přítomného času prostého s přítomným časem průběhovým Škola; slovní zásoba Rodina, nákupy Řadové číslovky, měsíce Volný čas a záliby Přídavná jména označující velikost Zájmena v pozici předmětu	Člověk a zdraví: (food science) Člověk a příroda: zeměpis Člověk a společnost: Dějepis EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí OSV - Komunikace – výtvarné zpracování projektů MEG - Objevujeme Evropu a svět MPP – prevence před sociálně patologickými jevy

	popíše školní třídu napíše jednoduchý popis vnějšího vzhledu věci rozlišuje mezi přítomným časem prostým a průběhovým představí se; řekne, odkud pochází hovoří o měsících v roce		
--	--	--	--

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák: 1. rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně 2. rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat 3. zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných každodenních formálních i neformálních situacích 4. mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech 5. vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života 6. vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech 7. rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace 8. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři	čte text s tematikou životního prostředí a texty s tematikou Británie a USA rozumí textu o životě britské domácnosti, seznamuje se s rozdílným společenským a kulturním prostředím anglicky mluvících zemí osvojí si a použije předložky a spojky ve větách vedlejších, pravidla pořadí přídavných jmen, jmen, tvoří přídavná jména příponami pracuje s mapou, vyhledává zeměpisné pojmy, vypracuje projekt o své zemi, o budoucnosti nebo o incidentu konverzuje v daných tematických celcích žádá o radu, dotáže se na směr a cestu, pochopí jízdní řády odvodí význam podobných slov v kontextu, převypravuje příběh, film vyhledává neznámá slova v textu, pracuje s výkladovým slovníkem popíše místo, orientuje se ve městě jednoduše popíše vlastní rodinu a její členy sestaví větu správně dle slovního pořádku, nachází chyby v kontextu a struktuře věty chápe základní vztahy - existenciální, prostorové, časové, kvalitativní a kvantitativní	Opakování gramatických jevů z předchozího ročníku Naše budoucnost Technický rozvoj Živelné katastrofy - tornádo Prohlídka pamětihodností Otázka na cestu Z historie - požár Londýna Londýn New York Filmy a zábavní průmysl Rodina Gramatika: Příkazy ("directions") Blízká budoucnost (vazba "going to") Přítomný čas prostý ("do/does/don't/doesn't") Minulý čas průběhový Neurčité členy ("a a an") Určitý člen ("the") Předložkové vazby s místem	EV - Vztah člověka k prostředí - výtvarné zpracování projektů Člověk a společnost: Dějepis Člověk a příroda: zeměpis MULTI - Kulturní difference MEG - Evropa a svět nás zajímá

9. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	vyžádá si informaci, orientuje se v časech podle jízdních řádů orientuje se na nádraží, koupí si jízdenku, lístek do kina, muzea	Minulý čas průběhový a prostý Trpný tvar sloves Předpřítomný čas	
10. reaguje na jednoduché písemné sdělení	požádá o svolení, o službu, o pomoc		

Výstupy předmětu Jazyk anglický	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák: 1. rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně 2. rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat 3. zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných každodenních formálních i neformálních situacích 4. mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech 5. vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života 6. vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech 7. rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace 8. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři 9. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 10. reaguje na jednoduché písemné sdělení	žák pracuje s autentickým textem, čte text s multikulturní tematikou vytvoří vhodnou otázku na text, najde odpověď v textu, seřadí rozházený text do správného sledu porozumí pravidlům školy, hovoří o významu zákonů a pravidel školy provede základní operace s čísly konverzuje v daných tematických celcích chápe obsah použitých ukázek dialogů domyslí si význam celků, cizí slova nahrazuje známými termíny žák čte a prochází autentické materiály, časopisy a noviny, vypracuje projekt o zaměstnáních nebo vyrobí módní časopis či popíše život teenagerů popíše svoji školu, sestaví jednoduchý dotazník, krátký životopis určuje slovní druhy, tvoří stavbu rozvitě věty, předložky, zájmena v předmětu sestaví jednoduché sdělení - oslovení, pozdravy, představování, omluva, prosba, poděkování, žádost o pomoc, přání požádá o informaci, orientuje se v dotazníku poprosí o službu, o pomoc, dá radu, doporučí způsob řešení problému	Opakování gramatických jevů z předchozího ročníku Zákony a pravidla Škola, moje třída Čísla (velká, desetinná) Osobní údaje Pozdravy a představování Popis člověka Zaměstnání, volba povolání Oblečení - druhy, jednotlivé části Moderní technologie a média Problémy mládeže Gramatika: Modální slovesa ("can, must, have to") Předpřítomný čas ("ever/never") Čísla (velká, desetinná) Předpřítomný čas prostý a průběhový Slovesa ("want, like, think") Vazby ("for, since") Vazby vyjadřující množství ("a pair of, parts of clothes")	Cross Curricular Geography VDO - Občanská společnost a škola MULTI - Lidské vztahy- výtvarné zpracování projektů MPP – volba povolání MEG - Jsme Evropané

5.1.3 Další cizí jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Další cizí jazyk má časovou dotaci dvě hodiny v 7. – 9. ročníku získanou z disponibilní časové dotace. Tento předmět si žák vybere z nabízených cizích jazyků z nabídky školy. Jeho postupné osvojování pomáhá snižovat jazykové bariéry a přispívá tak ke zvýšení mobility žáka jak v jeho osobním životě, tak i v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje žákovi poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Prohlubuje žákovo vědomí závažnosti vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance. Požadavky na vzdělávání ve výuce cizího jazyka směřují k dosažení úrovně A1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

Výuka dalšího cizího jazyka směřuje více než k ovládnutí cizího jazyka k jeho praktickému používání jako komunikačního prostředku. Jde především o praktické dovednosti (aby se žáci uměli představit, zeptat na cestu, nakoupit v obchodě, objednat si v restauraci...). Cílem výuky je také probuzení zájmu žáka o studium tohoto cizího jazyka a o vytvoření pozitivního vztahu k němu. Žáci se učí jednoduše a přirozeně reagovat v běžných situacích každodenního života.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Klademe důraz na „kulturní úroveň“ komunikace
- Učíme žáky publikovat a prezentovat své názory a myšlenky (referát, prezentace...)
- Vedeme žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti
- Učíme žáky naslouchat druhým (nezbytný prvek mezilidské komunikace)
- Připravujeme žáky na komunikaci s jinými lidmi v různých situacích

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k zodpovědnosti za jejich vzdělávání a za jejich budoucnost - připravujeme je na celoživotní učení
- Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení
- Učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu
- Při hodnocení používáme prvky pozitivní motivace
- Učíme žáky práci s chybou, učíme trpělivosti, povzbuzujeme

Kompetence k řešení problému

- Učíme žáky problémy řešit vytvářením praktických problémových situací
- Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení
- Akceptujeme různé přijatelné způsoby řešení problému
- Zařazujeme týmovou spolupráci při řešení problému
- Podporujeme využívání moderní techniky při řešení problémů

Kompetence občanské

- Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu
- Vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem
- Neustále sledujeme chování žáků, včas přijímáme účinná opatření
- Vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví a k ochraně životního prostředí
- V hodnocení žáků se snažíme používat prvky pozitivní motivace
- Jsme ochotni vždy žáky vyslechnout a podat jim pomocnou ruku
- Vedeme také žáky k pomoci druhým

Kompetence sociální a personální

- Učíme žáky pracovat v týmech, uvědomovat si vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce
- Rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role
- Učíme žáky kriticky hodnotit práci jednotlivých členů týmu
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků
- Upevňujeme v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle
- Učíme žáky respektovat normy slušného chování a jednání
- Učíme žáky poradit si v případě nouze, přiměřeně reagovat na emocionální podněty ze svého okolí

Kompetence pracovní

- Při výuce vytváříme tvořivé pracovní prostředí, měníme pracovní způsoby a podmínky, vedeme žáky k adaptaci na nové pracovní podmínky
- Motivujeme žáky k dosažení vybraného povolání
- Na konkrétních příkladech (inzeráty v tisku a na internetu) upozorňujeme žáky na lepší možnosti uplatnění při zvládnutí vyučovaného cizího jazyka

Výstupy předmětu Jazyk ruský	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák 1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně. 2. rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 3. rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat 4. žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů 5. sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 6. odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá 7. rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům 8. rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům 9. rozumí krátkému a jednoduchému textu zejména, pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci 10. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři 11. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 12. stručně reaguje na jednoduché pís.sdělení	pojmenuje rozdíly, shody a podobnost mezi českou abecedou a azbukou, hláskuje, opakuje, učí se přízvuky rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova pozdraví, omluví se, poděkuje, poprosí porozumí pokynům učitele a adekvátně na ně reaguje, pochopí zadání cvičení v učebnici rozumí krátkým dialogům a popisům v učebnici odpoví na jednoduché otázky, plní příkazy učitele pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění sestaví jednoduché dialogy nebo sdělení související s praktickým životem vytvoří větu oznamovací i otázky, zápor aplikuje základní pravidla ruské intonace tázacích, oznamovacích a zvolacích vět představí sebe i jinou osobu užívá jednoduché obraty, aby se zeptal, jak se komu daří, kde bydlí, kolik mu je let používá základní obraty při telefonování vyjádří, čím kdo je nebo čím chce být (kdo kde pracuje) odstraňuje jazyková nedorozumění (slova podobně znějící v ruštině i češtině, která ale mají jiný význam) z paměti vyjmenuje pořadí písmen azbuky a používá abecední slovníky	Jazykové prostředky: - azbuka tištěná, psaná a výslovnost - základní poučení o přízvuku (rozlišení přízvučných a nepřízvučných slabik) - pohyblivý přízvuk u sloves - přítomný čas sloves (I. a II. časování) - zápor u sloves „He a zápor celkový „нет» - intonace oznamovacích, tázacích a zvolacích vět - výslovnost tvrdých a měkkých hlásek - časové údaje - užití osobních zájmen v 1. – 4. pádě - budoucí čas - přivlastňovací zájmena v 1. pádě jedn. a množ. čísla - základní číslovky 1 – 100 - řadové číslovky 1 – 30 Tematické okruhy: - představování - pozdravy, setkání a loučení, telefonování - na návštěvě v ruské rodině - povolání a co lidé dělají - pozvání do kina a divadla - vyjadřování dojmů z divadelního představení - volný čas a zájmová činnost	OSV - Komunikace OSV – Poznávání lidí MEG – Jsme Evropané

Výstupy předmětu Jazyk ruský	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák 1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně. 2. rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 3. rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat 4. žák se zapojí do jednoduchých rozhovorů 5. sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 6. odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá 7. rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům 8. rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům 9. rozumí krátkému a jednoduchému textu zejména, pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci 10. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři 11. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	jmenuje rozdíly, shody a podobnost mezi českou abecedou a azbukou aplikuje základní pravidla ruské intonace tázacích, oznamovacích a zvolacích vě hláskuje, opakuje, učí se přízvuky pozdraví, omluví se, poděkuje, poprosí rozumí pokynům učitele a adekvátně na ně reaguje, chápe zadání cvičení v učebnici rozumí krátkým dialogům a popisům v učebnici odpoví na jednoduché otázky, plní pokyny učitele vyjmenuje z paměti pořadí písmen azbuky a používá abecední slovník v učebnici pracuje se středním cizojazyčným slovníkem sestaví jednoduché dialogy nebo sdělení související se životem představí sebe i jinou osobu vytvoří větu oznamovací i otázky, zápor užívá jednoduché obraty, aby se zeptal, jak se komu daří, kde bydlí, kolik mu je let, zvládá základní obraty při telefonování vyjádří, čím kdo je nebo čím chce být (kdo kde pracuje) odstraňuje jazyková nedorozumění (slova podobně znějící v ruštině i češtině, která ale mají jiný význam)	Jazykové prostředky: - azbuka tištěná, psaná a výslovnost - základní poučení o přízvuku (rozlišení přízvučných a nepřízvučných slabik) - pohyblivý přízvuk u sloves - přítomný čas sloves (I. a II. časování) - zápor u sloves „He a zápor celkový „нет» - intonace oznamovacích, tázacích a zvolacích vět - výslovnost tvrdých a měkkých hlásek - časové údaje - užití osobních zájmen v 1. – 4. pádě - budoucí čas - přivlastňovací zájmena v 1. pádě jedn. a množ. čísla - základní číslovky 1 – 100 - řadové číslovky 1 – 30 Tematické okruhy: - představování - pozdravy, setkání a loučení, telefonování - na návštěvě v ruské rodině - povolání a co lidé dělají - pozvání do kina a divadla - vyjadřování dojmů z	OSV - Komunikace MEG – Jsme Evropané

- 53 -

samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 12. stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení 13. vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života	zapojí se aktivně do konverzace dalších osob napiše režim dne, orientuje se v rozvrhu hodin a učebních předmětech řeší situace, jak si o něco říci a adekvátně reaguje na žádost druhého	кого, для + 2. pád Tematické okruhy: - Kino a divadlo - Studium a předměty - Orientace ve městě a dopravní prostředky - Prohlídka města a pamětihodnosti - Vzhled a charakter člověka	
--	---	--	--

Výstupy předmětu Jazyk německý	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák POSLECH S POROZUMĚNÍM 1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně 2. rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 3. rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat MLUVENÍ 4. se zapojí do jednoduchých rozhovorů 5. sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších	pojmenuje rozdíly, shody a podobnost mezi českou abecedou a německou abecedou, hláskuje, opakuje, učí se přízvuky použije základní zdvořilostní obraty – např. oslovení, pozdrav, omluvu apod. rozumí pokynům učitele a adekvátně na ně reaguje, chápe zadání cvičení v učebnici odpoví na jednoduché otázky, plní příkazy učitele sestaví jednoduché dialogy nebo sdělení související se životem představí se, uvede svůj věk, sdělí, kde bydlí, co dělá, vlastní, umí představí členy své rodiny, uvede jejich věk a povolání, sdělí, kde bydlí, jaké mají koníčky sdělí konkrétní informaci nebo se na ni zeptá rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu	Jazykové prostředky: - německá abeceda - gramatika - zvuková a grafická podoba jazyka- fonetické znaky, základní výslovnostní návyky - vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov a) slovosled ve větách, záporu a otázce b) správné čtení hlásek, slov, vět c) užití zájmen v 1. pádě d) časování sloves e) číslovky základní 0 – 50 - psaní pohlednic Tematické okruhy: - představování - pozdravy, setkání a loučení, - město, byt, pokoj - třída – narozeniny, svátek	OSV - Komunikace OSV – Poznávání lidí JA, JČ – skloňování, pořádek slov ve větě Zeměpis – mapa Evropy JČ – psaní pohlednic

osvojovaných témat 6. odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá ČTENÍ S POROZUMĚNÍM	vytvoří větu oznamovací i otázky, zápor, aplikuje základní pravidla německé gramatiky tázacích, oznamovacích a záporných vět správně reaguje na otázky a odpovědi v konverzaci		
7. rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům 8. rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům			
9. rozumí krátkému jednoduchému textu zejména, pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci PSANÍ			
10. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři 11. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	vyplní adresu a pozdrav na pohlednici napíše jednoduchý krátký dopis kamarádovi		
12. stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení			

Výstupy předmětu Jazyk německý	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák			
POSLECH S POROZUMĚNÍM			
1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu	správně gramaticky popíše krátké sdělení o svém volném čase v ročních obdobích popíše každodenní činnosti, potřeby a způsob života popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního	- Skloňování podstatných jmen - Časování silných sloves v přítomném čase	OSV- Komunikace MEG - Jsme

a s pečlivou výslovností a reaguje na ně 2. rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 3. rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat MLUVENÍ 4. se zapojuje do jednoduchých rozhovorů 5. sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 6. odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá ČTENÍ S POROZUMĚNÍM 7. rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům 8. rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům 9. rozumí krátkému jednoduchému textu zejména, pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci PSANÍ 10. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři 11. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času	životu vypráví jednoduchý příběh jako sled jednotlivých událostí používá podstatná jména a slovesa ve správném tvaru a čase vytvoří větu oznamovací i otázky, zápor, aplikuje základní pravidla německé gramatiky tázacích, oznamovacích a záporných vět překládá jednoduché neznámé texty za použití dvojjazyčného slovníku používá základní obraty při telefonování správně reaguje na otázky a odpovědi v konverzaci používá číselné a časové údaje překládá jednoduché neznámé texty za použití dvojjazyčného slovníku rozpoznává známá slova a slovní spojení, porozumí významu slov, slovních spojení a jednoduchých vět gramaticky správně napíše krátké sdělení o svém	- Dny v týdnu - Přídavná jména - Přivlastňovací zájmena Témata Pocity Čtyři roční období Telefonování Program dne, týdne žáka Nakupování Jídla a nápoje V restauraci Práce s mapou	Evropané JČ – dialogy, slušnost, etika Zeměpis – mapa Německa JČ – slovní druhy
--	--	---	---

a dalších osvojovaných témat	volném čase		
12. stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení	vytvoří záporné nebo kladné věty, odpovídá písemně na otázky, napíše dotaz nebo vzkaz sestaví jídelní lístek		

Výstupy předmětu Jazyk německý	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák POSLECH S POROZUMĚNÍM 1. rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně 2. rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu 3. rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat MLUVENÍ 4. se zapojí do jednoduchých rozhovorů 5. sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 6. odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá ČTENÍ S POROZUMĚNÍM 7. rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům 8. rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům	používá slovíčka v množném čísle odvodí pravděpodobný význam neznámého textu z nových slov – česky vypráví jednoduchý příběh či událost podle poslechu i textu popíše svůj minulý zážitek jednoduchým způsobem se domluví v běžných situacích má základní vědomosti o německy mluvících zemích stručně reprodukuje obsah obtížnějšího textu správně reaguje na otázky a odpovědi v konverzaci překládá jednoduché neznámé texty za použití dvojazyčného slovníku používá základní obraty při telefonování správně reaguje na otázky a odpovědi v konverzaci	Jazykové prostředky: - gramatika - psaní zeměpisných názvů - odlučitelné předpony u sloves - pomocná slovesa v minulém čase Tematické okruhy: Německo Oblékání Rakousko Nemoc U lékaře Švýcarsko	JČ – přísudek PŘ – lidské tělo, zdraví, prevence OSV - Komunikace MEG - Jsme Evropané MULTI - Kulturní difference MEG – Objevujeme Evropu a svět

9. rozumí krátkému jednoduchému textu zejména, pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci PSANÍ 10. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři 11. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat 12. stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení	gramaticky správně obměňuje texty popíše krátce jednotlivé německy mluvící země napíše dopis o plánované budoucnosti kamarádovi německy mluvící země používá slovník k dosažení lepšího významu vět v krátkých větách popíše minulé zážitky		
---	--	--	--

5.2 Matematika a její aplikace

Tato oblast zahrnuje vyučovací předmět Matematika.

5.2.1 Matematika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět Matematika je realizován v 1. až 9. ročníku, a to v 1. ročníku s časovou dotací 4h týdně, ve 2. až 5. ročníku 5h týdně (včetně posílení o 1h z disponibilní časové dotace v každém z těchto ročníků), v 6. a 8. ročníku 4h týdně a v 7. a 9. ročníku 5h týdně (včetně posílení o 1h z disponibilní časové dotace v 7. ročníku a o 2h v 9. ročníku).

Vzdělávací obsah je rozdělen na čtyři tematické okruhy :

- 1. číslo a početní operace/číslo a proměnná** - zde žáky vedeme k osvojení aritmetických operací ve třech složkách :
 - dovednost provádět operaci
 - algoritmické porozumění
 - významové porozumění
 - získávání číselných údajů, seznámení se s pojmem proměnná
- 2. závislosti, vztahy a práce s daty** - okruh vede k rozpoznávání a uvědomění si určitých typů změn a závislostí, jejich analyzování z tabulek, diagramů a grafů
- 3. geometrie v rovině a prostoru** - učí žáky určovat a znázorňovat geometrické útvary, přináší modelování reálných situací, zkoumání tvarů a prostoru
- 4. nestandardní aplikační úlohy a problémy** – okruh umožňuje žákům uplatňovat logické myšlení, řešit problémové situace a úlohy z běžného života

Vzdělávání v matematice je celkově zaměřeno na

- užití matematiky v reálných situacích
- osvojení pojmů, matematických postupů
- rozvoj abstraktního a exaktního myšlení
- logické a kritické usuzování

Žáci pracují během vyučovací hodiny ve třídě nebo v počítačové učebně a využívají k učení různé formy práce. Během hodiny učitel a žáci používají všechny dostupné vyučovací pomůcky. Předmět Matematika je na 2. stupni úzce spjat s ostatními předměty (např. fyzika - převody jednotek, rovnice,.....zeměpis - měřítko, výpočty..... chemie - řešení rovnic, převody jednotek,.....).

Předmětem prolínají průřezová témata:

OSV, VDO - důraz je kladen na formování volných a charakterových rysů – rozvíjí důslednost, vytrvalost, schopnost sebekontroly, vynalézavost, tvořivost
- práce s mapou, slevy, využití poměru,....
EV – stav ovzduší, přítomnost škodlivých látek, ochrana životního prostředí,....
MEG – srovnání států, HDP, grafy,....

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Žáci se učí přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka, včetně symboliky
- Učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů; vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky; vede žáky k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu
- Starší žáci zdůvodňují matematické postupy, vytvářejí hypotézy, komunikují na odpovídající úrovni
- Učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky, podle potřeby pomáhá žákům

Kompetence k učení

- Žák se učí přesně a stručně vyjadřovat užíváním matematického jazyka, včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a zdokonaluje grafický projev, rozvíjí abstraktní, exaktní, kombinatorické a logické myšlení k věcné a srozumitelné argumentaci
- Učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků; srozumitelně jim vysvětluje, co se mají naučit; stanovuje dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu; vede žáky k ověřování výsledků
- Starší žáci jsou vedeni k osvojování základních matematických pojmů a vztahů postupnou abstrakcí a zobecňováním reálných jevů, k vytváření zásoby matematických nástrojů (pojmů a vztahů, algoritmů, metod řešení úloh), k využívání prostředků výpočetní techniky
- Učitel pro starší žáky zařazuje metody, při kterých docházejí k řešení a závěrům žáci sami, vede žáky k plánování postupů a úkolů, zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů, zadává úkoly s využitím informačních a komunikačních technologií, vede žáky k aplikaci znalostí v ostatních vyučovacích předmětech a v reálném životě

Kompetence k řešení problémů

- Učitel žáky učí rozvíjet důvěru ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh, k sebekontrolě, k systematickosti, vytrvalosti a přesnosti, učí ho provádět rozbor problémů a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu, vyhodnocování správnosti výsledků
- Učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků; klade otevřené otázky a vybízí žáky k pojmenování cíle činnosti; vede žáky k plánování úkolů a postupů; zařazuje metody, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci; umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou
- Učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá, pracuje s chybou žáka jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení; dodává žákům sebedůvěru
- Starší žáci zjišťují, že realita je složitější než její matematický model, provádějí rozbor problému a plánu řešení, odhadování výsledků, učí se zvolit správný postup při řešení slovních úloh a reálných problémů
- Učitel s chybou žáka pracuje jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení a vede žáky k ověřování výsledků

Kompetence občanská

- Při zpracovávání informací jsou žáci vedeni ke kritickému myšlení nad obsahy sdělení, učí se hodnotit svoji práci a práci ostatních, jsou vedeni k ohleduplnosti a taktu, učí se vnímat složitosti světa
- Učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá a umožňuje jim, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky

- Starší žáci respektují názory ostatních, formují si volní a charakterové rysy, zodpovědně se rozhodují podle dané situace
- Učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé, umožňuje, aby žáci na základě jasných kritérií hodnotili svoji činnost nebo její výsledky, zajímá se, jak vyhovuje žákům jeho způsob výuky

Kompetence sociální a personální

- Žáci jsou vedeni ke kritickému usuzování, srozumitelné a věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů, ke kolegiální radě a pomoci, učí se pracovat v týmu
- Učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch; podněcuje žáky k argumentaci; hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok
- Žáci spolupracují ve skupině, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, učí se věcně argumentovat, cvičí schopnost sebekontroly
- Učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat, vyžaduje dodržování pravidel slušného chování

Kompetence pracovní

- Žáci jsou vedeni k vytváření zásoby matematických nástrojů pro řešení reálných situací v životě, učí se využívat matematické poznatky a dovednosti v praktických činnostech. Pro žáky s postižením jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály.
- Učitel zadává úkoly, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých informačních zdrojů a které vyžadují využití poznatků z různých předmětů, vede žáky ke správným způsobům užití vybavení, techniky a pomůcek. Vytváří příležitosti k interpretaci různých textů, obrazových materiálů, grafů a jiných forem záznamů.
- Žáci si zdokonalují grafický projev, jsou vedeni k efektivitě při organizování vlastní práce
- Učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality, termínů, vede žáky k ověřování výsledků

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 1. ročníku žák 1. používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků 2. čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 20, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti 4. provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly <i>Geometrie:</i> 15. rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci	spočítá prvky konkrétního souboru. Utváří konkrétní soubor s daným počtem prvků čte a zapisuje číslíce 0 – 20, zvládá orientaci větší, menší, plus, mínus do 20. Provádí rozklad čísla na desítky a jednotky řeší pamětné sčítání a odčítání do 20 bez přechodu desítky, jednoduché slovní úlohy bez přechodu. Řeší slovní úlohy typu o n více, o n méně. Poznává značky 1 l, 1 m, 1 kg, 1 Kč orientuje se vpravo, vlevo, před, za, nahoře, dole. pozná geometrická tělesa: krychle, kvádr, válec pozná rovinné obrazce: trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh	Číselná řada 0 – 20 Číslíce do 20 Porovnávání čísel Rozklad čísel Slovní úlohy Geometrické pojmy	Využití názoru, počítadlo Měřítka Karty 0 – 20 Zásobník čísel Hra na obchod, papírové peníze Čtvercová síť Stavebnice

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 2. ročníku žák 1. používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků 2. čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 100 3. užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose	spočítá prvky konkrétního souboru do 100, vytváří konkrétní soubor s daným počtem prvků porovnává čísla na číselné ose, na souboru peněz zaokrouhluje daná čísla	Číselná řada 0 - 100 Porovnávání čísel Zaokrouhlování na desítky	Počítadlo do 100 Hra na obchod

4. provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly	čte a zapisuje čísla, sčítá a odčítá čísla s přechodem přes desítku, využívá závorek, násobení a dělení přirozených čísel 2,3,4,5 řeší slovní úlohy	Násobení a dělení do 60, součet a rozdíl čísel	Slovní úlohy z běžného života, čtvercová síť (sešity)
10. orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času	čte časové údaje na hodinách zná časové jednotky – hodina, minuta, sekunda	Čas	Papírové hodiny
<i>Geometrie:</i> 16. porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky	narýsuje přímku, úsečku dané délky	Začátky rýsování	Pravítko, tužka č. 3
17. rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině	pozná a vymodeluje těleso	Krychle, kvádr, válec, koule	Modelovací hmota (souvisí s prací v pracovních činnostech)

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 3. ročníku žák			
1. používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků	počítá po stovkách, desítkách, jednotkách, čte se zápisy trojčíslných čísel	Číselná řada 0 – 1000	Počítadlo do tisíce, milimetrový papír
2. čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti	porovnává čísla na číselné ose řeší početní úlohy	Porovnávání čísel do 1 000, zaokrouhlování čísel na stovky a desítky	Hra na obchod (volba povolání), řešení praktických úloh
3. užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose	zobrazí číslo na číselné ose	Rozklad čísel v desítkové soustavě, sčítání a odčítání bez přechodu i s přechodem, písemné sčítání a odčítání, řešení slovních úloh, násobení a dělení č. 7,8,9,10, užití názvosloví, dělení se zbytkem – určování	Papírové peníze, hry, číselná osa
4. provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly	sčítá a odčítá násobky 100 s přechodem, písemně sčítá a odčítá, zautomatizuje si všechny spoje násobení a dělení, pamětně násobí jednociferné číslo jednociferným mimo obor, užívá závorek		
5. řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace			

10. orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času 11. popisuje jednoduché závislosti z praktického života 12. doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel <i>Geometrie:</i> 15. rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa nachází v realitě jejich reprezentaci 16. porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky 17. rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině	zaokrouhluje na 100 a desítky násobí a dělí (číslo 7 – 10), dělí se zbytkem sleduje jednoduché závislosti na čase, časové údaje na různých typech hodin orientuje se v časových jednotkách, hodina, minuta, sekunda, provádí jednoduché převody kreslí, rysuje přímky, polopřímky, označí body a krajní body úsečky, měří délky úsečky s přesností na milimetry, sestrojí úsečky dané délky s užitím jednotky milimetr, převádí jednotky délky s užitím měnitele 1 000, 100, 10, provádí odhady délky a vzdálenosti, určuje obvody jednoduchého obrazce (trojúhelník, čtverec, obdélník) sečtením délek jeho stran pozná druhy těles	neúplného podílu a zbytku Den, hodina, minuta Přímka, polopřímka, rovnoběžka, různoběžka (vzájemná poloha dvou přímk), trojúhelník, čtverec, obdélník, čtyřúhelníky Obvod Tělesa	Čtvercová síť Užívání těles v praktickém životě, modelování a vystřihování těles v pracovních činnostech
--	---	---	--

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 4. ročníku žák 6. využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení 7. provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel 8. zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel	počítá ve státisících, desetitisících a tisících čte a zapisuje čísla do 1 000 000, rozkládá čísla po řádech pamětně i písemně sčítá a odčítá do 1 000 000 (pamětně nejvýše 3 číslice různé od nuly), užívá závorky násobí a dělí čísla pamětně jednociferným dělitelem písemně násobí jedno nebo dvouciferným dělitelem písemně dělí jednociferným dělitelem porovnává čísla na číselné ose	Číselná řada do 1 000 000 Pamětné a písemné sčítání Dělení a násobení pamětně i písemně Porovnávání	Praktické slovní úlohy

9. řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel	zaokrouhluje čísla do 1 000 000 na řady provádí odhad čísla	Zaokrouhlování Odhad	Praktické slovní úlohy Čtvercová síť, slovní úlohy z praxe
24. modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku	čte zlomky, zapisuje, vyznačuje části zlomku, celek sčítá zlomek se stejným jmenovatelem v jednoduchých případech	Zlomky	
25. porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel	doplňuje řadu čísel, tabulky	Čtvercová síť	
13. vyhledává, sbírá a třídí data <i>Geometrie:</i>			
18. narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce	narýsuje kolmici, vzájemné polohy různoběžek, rovnoběžek, vyznačí průsečík narýsuje libovolný obdélník a kružnici s daným středem a daným poloměrem, rozezná kruh od kružnice	Různoběžky Rovnoběžky Kolmice Kružnice Kruh Trojúhelníky	
19. sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran	rozeznává tři druhy trojúhelníků dokáže graficky sečíst a odečíst úsečky		
20. sestrojí rovnoběžky a kolmice	určuje obsahy čtverce a obdélníků ve čtvercové síti	Grafické sčítání a odčítání úseček	
21. určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsah	seznámí se s jednotkami obsahu a užívá je ve slovních úlohách		
22. rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru	seznámí se s osou souměrnosti, znázorní jednotlivé útvary v ose souměrnosti	Obsahy jednotlivých rovinných útvarů Osa souměrnosti	

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák 6. využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení 26. přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty 27. porozumí významu znaku "-" pro zápis	zapiše a přečte čísla do 1 000 000 orientuje se na číselné ose v oboru do milionu sčítá a odčítá z paměti i písemně do milionu násobí deseti, stem, tisícem zaokrouhluje na tisíce, desetitisíce a statisíce násobí písemně trojčiferným činitelem dělí jednociferným i dvouciferným dělitelem řeší slovní úlohy v oboru do milionu	Počítání do 1 000 000 Celá čísla, celá záporná čísla Desetinná čísla	EV - Vztah člověka k prostředí EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí (prolíná učivem v řešení slovních úloh)

celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose	převádí jednotky času a objemu vyhledává údaje v jízdním řádu a řešit slovní úlohy s časovými údaji pracuje s údaji v cenících apod.	Jednotky	
7. provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel			
8. zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel	zná římské číslice I až X, L, C, D, M přečte číslo kapitoly a letopočet zná pojem zlomek pozná a dokáže vyznačit polovinu, třetinu, čtvrtinu	Římské číslice	
9. řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel		Zlomky	
13. vyhledává, sbírá a třídí data	čte a sestavuje sloup. diagramy, sestrojí a čte jednoduché graf. soustavy souřadnic	Soustava souřadnic, diagramy, grafy, tabulky	
14. čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy			
<i>Geometrie:</i>			
18. narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce	zná pojmy rovina, polorovina, trojúhelník pravoúhlý, rovnoramenný, rovnostranný sestrojí obecný, pravoúhlý, rovnoramenný, rovnostranný trojúhelník sestrojí čtverec, obdélník	Geometrie - základní útvary v rovině	
19. sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran			
20. sestrojí rovnoběžky a kolmice	změří a vypočítá obvod trojúhelníku a čtyřúhelníku pozná a pojmenuje čtyřúhelníky zapiše, používá data z grafu ve čtvercové síti vypočítá obsah čtverce a obdélníku dbá na přesnost a čistotu rýsování		
21. určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu			
22. rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru			
23. řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky	orientuje se v prostoru, dokáže manipulovat s prostorovými útvary	Prostorové útvary	

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák			
3. modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel	čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla provádí početní operace s přirozenými čísly z paměti a písemně	Rozšířené opakování - přirozená čísla - čtení a zápis čísla v desítkové soustavě - zobrazení na číselné ose - početní operace	
2. zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností	provádí odhady a kontrolu výpočtů zaokrouhluje zobrazí přirozené číslo na číselné ose		
	rozlišuje druhy čar používá technické písmo k popisu geometrických útvarů	Základní pravidla rýsování - druhy čar, technické písmo	PČ - popis technických výkresů
18. odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů	užívá a rozlišuje pojmy přímka, polopřímka, úsečka rýsuje lineární útvary	Geometrické útvary v rovině - rovina, bod, úsečka, přímka, polopřímka, kružnice, kruh	F - měření délky
20. načrtne a sestrojí rovinné útvary	převádí jednotky délky, hmotnosti, času vypočítá obvod čtverce, obdélníku, trojúhelníku zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů charakterizuje a třídí základní rovinné útvary	- převody jednotek - obvody čtverce, obdélníku, trojúhelníku	OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - určení obvodu pozemku apod.
2. zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností	čte a zapisuje desetinná čísla zobrazí desetinné číslo na číselné ose porovnává a zaokrouhluje des. čísla provádí početní operace s des. čísly vypočítá aritmetický průměr převádí jednotky zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností zná pojem násobek, dělitel používá znaky dělitelnosti rozumí pojmu prvočíslo, číslo složené rozloží číslo na součin prvočísel určuje a užívá násobky a dělitele včetně nejmenšího společného násobku a největšího společného dělitele	Desetinná čísla - čtení a zápis v desítkové soustavě - zobrazení na číselné ose - porovnávání - zaokrouhlování - početní operace - aritmetický průměr - převody jednotek	F - řešení početních úloh
3. modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti	modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v N	Dělitelnost přirozených čísel - násobek, dělitel, znaky dělitelnosti - prvočíslo, číslo složené	OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - odhad a určení např. ceny nákupu...

v oboru přirozených čísel		- společný násobek, společný dělitel	
17. určuje velikost úhlu měřením a výpočtem	rozumí pojmu narýsuje a změří daný úhel graficky přenesení úhel a sestrojí jeho osu rozlišuje a pojmenuje druhy úhlů provádí početní operace s velikostmi úhlů (ve stupních i minutách) pozná dvojice vedlejších úhlů a vrcholových úhlů, umí využít jejich vlastností rozumí pojmu mnohoúhelník, sestrojí pravidelný šestiúhelník a pravidelný osmiúhelník	Úhel a jeho velikost - pojem, rýsování a přenesení úhlu - osa úhlu - jednotky velikosti úhlu a měření velikosti úhlu - ostrý, tupý, pravý a přímý úhel - početní operace s velikostmi úhlů - vrcholové a vedlejší úhly - mnohoúhelníky – pojem, pravidelný šestiúhelník, pravidelný osmiúhelník (konstrukce, obvod)	Z – určování zeměpisné polohy
22. načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru v osově souměrnosti, určí osově souměrný útvar	načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru v osově souměrnosti pozná útvary osově souměrné a shodné útvary	Osová souměrnost - osová souměrnost - shodné útvary - osově souměrné útvary	
24. odhaduje a vypočítá objem a povrch těles	zná jednotky obsahu, umí je převádět vypočítá obsah čtverce a obdélníku využívá znalostí (obsah čtverce, obdélníku) při výpočtech obsahů složitějších obrazců	Obsah čtverce a obdélníku	
25. načrtne a sestrojí síť základních těles	charakterizuje jednotlivá tělesa (kvádr, krychle)	Povrch a objem krychle a kvádrů	
26. načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině	načrtne a narýsuje síť a z ní těleso vymodeluje načrtne a sestrojí obraz krychle a kvádrů ve volném rovnoběžném promítání vypočítá povrch krychle, kvádrů užívá jednotky objemu a vzájemně je převádí odhaduje a vypočítá objem krychle, kvádrů určí a znázorní různé druhy trojúhelníků a	- jednotky obsahu - obsah čtverce a obdélníku - obsah složitějších obrazců (s využitím znalostí obsahu čtverce a obdélníku) - kvádr, krychle, síť těles - zobrazování těles - povrch krychle, kvádrů - jednotky objemu - objem krychle, kvádrů	OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - obsah pokoje, pozemku

19. využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh	zná jejich vlastnosti pojmenuje, znázorní a správně užívá základní pojmy (strana, výška, vnitřní a vnější úhly...) sestrojí těžnici, střední příčky, výšky trojúhelníku sestrojí trojúhelníku kružnici opsanou a vepsanou	Trojúhelník - pojem, druhy - vnitřní a vnější úhly trojúhelníku - těžnice, střední příčky, výšky - kružnice opsaná, vepsaná	
---	--	--	--

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák 1. provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel 4. užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek - část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem) 9. analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel	modeluje a zapisuje zlomkem část celku převádí zlomky na desetinná čísla a naopak porovnává zlomky provádí početní operace s racionálními čísly užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část – přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, deset. číslem, procentem analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru racionálních čísel rozlišuje kladná a záporná čísla zobrazí kladná a záporná čísla na vodorovné i svislé číselné ose chápe pojem opačné číslo určí absolutní hodnotu daného čísla a chápe její geometrický význam provádí početní operace s celými čísly analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých čísel pozná shodné útvary užívá věty o shodnosti trojúhelníků v početních a konstrukčních úlohách	Racionální čísla - čtení a zápis zlomku - vztah mezi zlomky a des, čísly - zobrazení na číselné ose - převrácený zlomek - smíšené číslo - početní operace - složený zlomek Celá čísla - čtení a zápis čísla - zobrazení na číselné ose - opačné číslo - absolutní hodnota - početní operace Trojúhelník - shodnost trojúhelníků	F,Ch,D,..... numerické výpočty

5. řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů	sestrojí trojúhelník z daných prvků dbá na kvalitu a přesnost rýsování	- trojúhelníková nerovnost - konstrukce trojúhelníků	
12. určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti	vyjádří poměr mezi danými hodnotami zvětšuje a zmenšuje veličiny v daném poměru dělí celek na části v daném poměru	Poměr Přímá a nepřímá úměrnost - pojem - zvětšení a zmenšení v daném poměru - rozdělení dané hodnoty v daném poměru - měřítko - úměra - přímá a nepřímá úměrnost - trojčlenka	F - vztahy mezi veličinami Z - měřítko plánu, mapy
13. vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem	pracuje s měřítky map a plánů řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem rozumí a využívá pojmu úměra využívá trojčlenku při řešení slovních úloh určí vztah přímé a nepřímé úměrnosti vyjádří funkční vztah tabulkou, grafem, rovnicí		Ch - výpočty pomocí trojčlenky
14. matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů			OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - práce s mapou, využití poměru v domácnosti (vaření, míchání barev,..) Pú – spotřeba materiálu, benzínu,... Nú- zakázky, počet dělníků,...
6. řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)	chápe pojem 1% užívá základní pojmy procentového počtu vyjádří část celku pomocí procent řeší slovní úlohy chápe pojem promile zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)	Procenta pojem základ, procentová část, počet procent promile slovní úlohy	Ch koncentrace OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - slevy
	umí charakterizovat pojem rovnoběžníku	Rovnoběžníky	EV – Lidské aktivity a problémy životního

15. zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku	rozlišuje různé typy rovnoběžníků umí sestavit rovnoběžník odhaduje a vypočítává obvod a obsah rovnoběžníku odhaduje a vypočítá obsah trojúhelníku	pojem vlastnosti rozdělení konstrukce obvod a obsah obsah trojúhelníku	prostředí - stav ovzduší, přítomnost škodlivých látek
18. odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů			
16. charakterizuje a třídí základní rovinné útvary	rozpozná a pojmenuje lichoběžník sestojí lichoběžník vypočítá obvod a obsah lichoběžníku	Lichoběžník pojem konstrukce	
20. načrtne a sestojí rovinné útvary			
24. odhaduje a vypočítá objem a povrch těles	rozezná a pojmenuje hranol načrtne a narýsuje obraz tělesa v rovině načrtne a narýsuje síť hranolu odhadne a vypočítá povrch a objem hranolu	Povrch a objem hranolů pojem hranol povrch a objem hranolu	
22. načrtne a sestojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar	načrtne a sestojí obraz rovinného útvaru ve středové souměrnosti určí středově souměrný útvar	Středová souměrnost sestojení obrazu obrazce ve středové souměrnosti	

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák 1. provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu	určí druhou mocninu a odmocninu výpočtem, pomocí tabulek, pomocí kalkulačky užívá druhou mocninu a odmocninu ve výpočtech chápe pojem reálné číslo	Druhá mocnina a odmocnina - pojem - čtení a zápis druhých mocnin a odmocnin - určení druhých mocnin a	

9. analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu	rozliší odvěsny a přepony rozumí odvození vzorce Pythagorovy věty využívá poznatků při výpočtu délek stran pravoúhlého trojúhelníku umí využít poznatky ve slovních úlohách zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností zapiše číslo ve tvaru $a \cdot 10^n$ pro $1 < a < 10$, n je celé číslo provádí početní operace s mocninami s přirozeným mocnitelem	odmocnin - pojem reálného čísla Pythagorova věta - pojem - výpočet délek stran v pravoúhlém trojúhelníku - užití Pythagorovy věty Mocniny s přirozeným mocnitelem - čtení a zápis mocnin s přirozeným mocnitelem - zápis čísla pomocí mocnin deseti - početní operace s mocninami s přirozeným mocnitelem	F - zápis jednotek fyz. veličin
8. formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic	užívá a zapisuje vztah rovnosti řeší lineární rovnice pomocí ekvivalentních úprav provádí zkoušku řešení	Lineární rovnice - rovnost - lineární rovnice	F - vztahy mezi veličinami F - řešení fyz. úloh
9. analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel	matematizuje jednoduché reálné situace vyřeší daný problém aplikací získaných matematických poznatků a dovedností řeší slovní úlohy (pomocí lineárních rovnic, úvahou...) zdůvodní zvolený postup řešení ověří výsledek řešení užívá logickou úvahu a kombinační úsudek, nalézá různá řešení	Slovní úlohy - slovní úlohy	MEG – Evropa a svět nás zajímá - srovnání států – HDP, počet obyvatel
18. odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů	určí vzájemnou polohu přímky a kružnice určí vzájemnou polohu dvou kružnic vypočítává obvod a obsah kruhu	Kruh, kružnice - vzájemná poloha přímky a kružnice - vzájemná poloha dvou kružnic - délka kružnice - obsah kruhu	EV – Vztah člověka k prostředí - ochrana život. prostředí OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti -

24. odhaduje a vypočítá objem a povrch těles	charakterizuje válec vypočítá povrch a objem válce	Válec - pojem - povrch válce - objem válce	zavlažování pozemku, objem a povrch nádrže, bazénu...
19. využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh	sestrojí jednoduché konstrukce rozumí pojmu množiny všech bodů dané vlastnosti využívá poznatků (výška, těžnice, Thaletova kružnice,...) v konstrukčních úlohách	Konstrukční úlohy - jednoduché konstrukce - množiny všech bodů dané vlastnosti - Thaletova kružnice - konstrukční úlohy	
10. vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data	čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy zaznamená výsledky jednoduchých statistických šetření do tabulek	Shromažďování, třídění a vyhodnocování statistických údajů - základní statistické pojmy	Z- třídění údajů
11. porovnává soubory dat	vyhledá a vyhodnotí jednoduchá statistická data v grafech a tabulkách		EV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí - stav ovzduší MEG – Evropa a svět nás zajímá - stav obyvatel, zdravotnictví, průmyslu...

Výstupy předmětu Matematika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák 7. matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním	rozkládá výraz na součin (vytýkáním, pomocí vzorců) provádí početní operace s lomenými výrazy	Výrazy - úpravy výrazů pomocí vzorců - rozklad výrazů na součin - pojem lomený výraz - početní operace s lomenými výrazy	
8. formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav	řeší rovnice s neznámou ve jmenovateli s využitím znalostí o lomených výrazech	Rovnice s neznámou ve jmenovateli	

28. užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací	řeší soustavu dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými (metoda sčítací a dosazovací) řeší slovní úlohy pomocí soustav lineárních rovnic užívá a zapisuje vztah nerovnosti řeší lineární nerovnice a jejich soustavy znázorní řešení lineárních nerovnic na číselné ose	Soustavy rovnic - soustava dvou lineárních rovnic se dvěma neznámými - slovní úlohy řešené pomocí soustav lineárních rovnic Nerovnice, soustavy nerovnic - nerovnost - lineární nerovnice - soustava lineár. Nerovnic	
13. vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem	zakreslí bod v PSS chápe pojem funkce sestaví tabulku a zakreslí graf dané funkce užívá funkční vztahy při řešení úloh rozlišuje lineární a kvadratickou funkci řeší úlohy z praxe na jednoduché úrokování	Funkce - pravoúhlá soustava souřadnic - pojem funkce - lineární fce (přímá úměr.) Finanční matematika - základní pojmy finanční matematiky	OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - čtení z grafu, jízdní řády, spotřeba benzínu
9. analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel			OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - plat, srážky, úroky,...
2. zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor	rozliší shodné a podobné útvary užívá věty o podobnosti trojúhelníků v početních a konstrukčních úlohách	Podobnost - podobnost věty o podobnosti trojúhelníků	
21. užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků	charakterizuje jednotlivá tělesa narýsuje síť a z ní těleso vymodelovat vypočítá povrch a objem těles	Tělesa - kužel - jehlan - koule - povrch a objem těles	OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - plány
23. určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti			
24. odhaduje a vypočítá objem a povrch těles			

25. načrtne a sestrojí síť základních těles. 26. načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině 27. analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu 29. řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí		Rozšiřující učivo - goniometrické funkce	OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - spotřeba materiálu ve stavebnictví
---	--	---	--

5.3 Informační a komunikační technologie

Tato oblast zahrnuje vyučovací předmět Výpočetní technika.

5.3.1 Výpočetní technika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět má časovou dotaci 1 hodinu týdně, a to od 5. ročníku. Výuka probíhá ve speciální učebně, třída je zpravidla dělená, přesahuje-li počet 20 žáků. Předmět směřuje k tomu, aby žáci byli schopni si osvojit základní dovednosti práce s počítačem a aby se na základě osvojeného učiva dokázali alespoň základně orientovat v současných trendech světa informačních technologií.

Při výuce Výpočetní techniky jsou využívány aktivní metody a formy práce – prezentace, kooperativní výuka, skupinové vyučování, samostatná práce, kritické vyhodnocování, samostatné vystoupení, přednesení prezentace či referátu, samostatné vyhledání informací ze zdroje apod. Žáci mají přístup k internetu, odkud mohou získávat potřebné informace.

- V předmětu Informatika se objevuje průřezové téma Mediální výchova.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Učitel vede žáky k uvědomění si nezbytnosti komunikačního umění pro určité druhy zaměstnání v budoucnosti

Kompetence k učení:

- Učitel žákům umožňuje vyhledávat a třídit informace a ty pak využívat v jednotlivých vyučovacích hodinách i v praktickém životě
- Učitel dbá na propojení znalostí z výpočetní techniky se znalostmi z jiných předmětů a praktické uplatnění naučených postupů

Kompetence k řešení problémů:

- Učitel žákům umožňuje samostatně řešit problémové situace
- Učitel žákům připravuje aktivity, ve kterých na základě své zkušenosti a srovnávání si vytvářejí svůj vlastní názor na příslušnou problematiku, obhajují ho, ověřují si jej v realitě
- Učitel žákům umožňuje při řešení problémů objevovat paralely s různými možnostmi postupů

Kompetence občanské:

- Učitel prosazuje, aby si žáci mohli osvojovat základní morální hodnoty společnosti, realizovat je v praktickém životě
- Žáci se učí respektovat přesvědčení druhých lidí a vážit si jejich vnitřních hodnot

Kompetence sociální a personální:

- Žákům je dána příležitost zapojit se do práce v týmu, ve skupině
- Žáci jsou vedeni k srovnávání své zkušenosti s ostatními, respektování názorů druhých
- Učitel podporuje vytváření zdravé atmosféry v kolektivu
- Učitel žákům umožňuje řešit problémy formou diskuse, vyslechnout všechny názory

Kompetence pracovní:

- Žáci jsou vedeni k tomu, aby si uvědomovali důležitost vzdělání pro svoji budoucnost, aby se rozhodovali pro budoucí povolání na základě znalosti svých schopností a dovedností, vytyčovali si realizovatelné cíle

Výstupy předmětu Výpočetní technika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák 1. využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie 2. respektuje pravidla bezpečné práce s hardware i software a postupuje poučeně v případě jejich závady 3. chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím 7. pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru 4. při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty 5. vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích 6. komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení	zná funkce paměti, procesoru, myši a klávesnice má povědomí o tom, k čemu slouží jednotlivé karty počítače, jaké programy se nacházejí na počítači ve škole a k čemu slouží ví, co je to operační systém vytvoří složku předvede, jak umí smazat, zkopírovat, připojit síťovou jednotku, nastavit pozadí, spořič, rozlišení, odstranit nereagující úlohu <i>Má základní znalosti práce s textovým editorem:</i> nastaví vzhled stránky, okrajů, typ, velikost, barvu a šířku písma mění okraje a šířku pro jednotlivé stránky ukládá v různých textových formátech vytvoří dokument tak, aby měl nadpis, datum, text členěný do odstavců, přiměřené okraje vyhledává informace a orientuje se v některých vyhledávacích zkopíruje text, tabulku, obrázek, má povědomí o legálním a nelegálním stahování souborů	Části počítače a jeho programy MS Windows XP, Windows Vista, Windows 7 a vyšší MS Word nebo jiný textový editor, např. Open Office Zásady psaní a členění textu Internet Explorer, Opera, Safari či jiný webový prohlížeč	MV - Tvorba mediálního sdělení MV – Stavba mediálního sdělení

Výstupy předmětu Výpočetní technika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák 2. ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací	<i>Má základní znalosti pro práci s programem MS Office Publisher :</i> Nastaví pozadí stránky, velikost, vloží textové pole,	MS Publisher	MV - Tvorba mediálního sdělení

3. uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem	wordart, popisek, objekt, graf, záhlaví a zápatí vytvoří textové pole a pracuje s ním, převede soubor do formátu PDF		
6. zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě	<i>Má základní znalosti práce s tabulkovým programem:</i> slučuje buňky, mění jejich ohraničení a barvu přizpůsobuje tabulku stránce mění směr textu a provádí základní matematické operace v programu (suma, průměr, min, max) <i>Má základní znalosti práce s grafickým editorem:</i> Umí ořezat fotografii, upravit, změnit a editovat, vkládat písmo, pracovat s objekty	MS Excel Corel Photo paint 12 nebo podobný grafický editor	

Výstupy předmětu Výpočetní technika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák			
5. používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji	<i>Umí vytvářet jednoduchý web:</i> vloží tabulku pro tvorbu stránky, vloží obrázek, text, změni charakter buněk, pozadí, ohraničení nastaví běžící text vytvoří odkaz na www stránku a adresu el. pošty vloží rámce, více odkazů z obrázku, miniaturu, formulář, popisek	MS Publisher nebo jiný editor pro úpravu stránek	MV - Tvorba mediálního sdělení
4. pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví			
3. uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem	Umí vytvořit leták, webovou stránku, plakát	MS Publisher	
2. ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací	<i>Zná základní práci s programem pro kopírování souborů:</i> označuje soubory a složky zobrazí skryté soubory nachází disky, protokoly, kopíruje, přesouvá a maže nastaví velikost obrázku	Total commander	

	<i>Připraví a vytvoří film:</i> provádí základní kroky v programech na úpravu videa - titulky, nastavení hudby, efekty, tvorba animovaného filmu, export videa do souboru na DVD	Pinacle studio 12 nebo Movie maker či Monkey Jam nebo jiný program pro úpravu videa	
--	---	---	--

Výstupy předmětu Výpočetní technika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák 2. ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací 1. ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost 6. zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě	<i>Nakreslí obrázek:</i> upraví a vytvoří obrázek, mění jeho pozadí, styl, velikost, vzhled <i>Vytvoří jednoduchou animaci:</i> Dokáže s pomocí programu Corel Photopaint či Corel Draw nebo jiných grafických editorů vytvořit jednoduchou animaci Dokáže vyhledat a legálně použít hudební nahrávku, vytvořit vlastní a upravit ji Dokáže používat své dovednosti a znalosti a kombinovat je vzájemně pro praktické zadání úkolu	Corel Draw Corel RAVE Wavepad Sound editor nebo jiný program pro úpravu hudby MS Publisher MS Word MS Powerpoint MS Excel Corel Draw Corel Photo paint Corel RAVE	MV - Tvorba mediálního sdělení

5.4 Člověk a jeho svět

Tato oblast realizovaná pouze na 1. stupni zahrnuje vyučovací předměty:
Prvouka (1.- 3. ročník)
Vlastivěda, Přírodověda (4. a 5. ročník)

5.4.1 Prvouka

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět se vyučuje v 1. a 2. ročníku 2 hodiny týdně, ve 3. ročníku 3 hodiny (z toho 1 hodina z disponibilní časové dotace).

Je zaměřen především na:

- pozorování a pojmenovávání věcí, jevů a dějů, jejich vzájemných vztahů a souvislostí
- utváří se prvotní ucelený obraz světa
- poznávání sebe i nejbližšího okolí
- seznámení s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy
- vnímání lidí a vztahů mezi nimi
- všímání si podstatných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů
- porozumění světu kolem sebe a vnímání základních vztahů ve společnosti
- porozumění soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům
- chápání současnosti jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti
- poznávají **zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života**
- **žáci se seznamují s tím**, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd.
- získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a **poskytování** první pomoci
- **osvojují si bezpečné** chování a **vzájemnou pomoc** v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel
- žáci docházejí k poznání, že zdraví je **důležitá hodnota v životě člověka**
- seznamují se se základními právy a povinnostmi, **se světem financí**, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy)
- zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí přináležitosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována, **včetně kolektivní obrany**
- **přibližuje žákům úkoly** důležitých politických institucí a orgánů, **včetně činnosti armády**, a **ukazuje možné** způsoby zapojení jednotlivců do občanského života
- ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí - tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, **bezpečí** a dalších témat...
- na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, **(včetně situací ohrožení)**, **učí se** vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti...
- získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i a **poskytování** první pomoci

- **osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc** v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je **důležitá hodnota v životě člověka**

Vzdělávací obsah je členěn do pěti tematických okruhů:

Místo, kde žijeme – důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků

Lidé kolem nás – upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se se základními právy a povinnostmi

Lidé a čas – orientace v dějích a čase

Rozmanitost přírody – poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznávání proměnlivosti a rozmanitosti živé i neživé přírody

Člověk a jeho zdraví – základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci a o bezpečném chování různých životních situací. Poznávání sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Žáci jsou vedeni k rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech
- Jsou vedeni k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci
- Učitelé žákům umožňují pojmenovávat pozorované skutečnosti a zachycovat je ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- Učitelé žáky vedou k přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- Učitelé podporují u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, vzájemnému naslouchání a zdůvodňování svých závěrů, schopnost vzájemně si radit a pomáhat

Kompetence k učení

- Žáci jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímavé a v čem by v budoucnu mohli uspět
- Vedeme žáky k poznávání podstaty zdraví i příčin nemocí
- Vedeme žáky k upevňování preventivního chování
- Vedeme žáky k orientaci ve světě informací
- Žáci jsou vedeni k časovému a místnímu propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- Učitel pomáhá řešit a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií
- Učitel motivuje žáky k celoživotnímu učení

Kompetence k řešení problémů

- Žáci jsou vedeni k upevňování účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení zdraví a bezpečnosti své i druhých

- Umožňujeme žákům poznávat a ovlivňovat svou jedinečnost
- Učitel pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům
- Učitel učí žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod. a využívat různých informačních zdrojů

Kompetence občanské

- Učitel utváří ohleduplný vztah žáků k přírodě i kulturním výtvorům
- Učitel motivuje žáky hledat možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody
- Učitel vede žáky k respektování pravidel

Kompetence sociální a personální

- Žákům je umožněno pracovat ve skupině, efektivně spolupracovat na řešení problémů
- Učí se respektovat názory druhých
- Učitel umožňuje žákům aktivně přispívat k diskusi
- Učitel učí žáky věcně argumentovat
- Učitel vede žáky k oceňování svých názorů a přínosů

Kompetence pracovní

- Žáci jsou vedeni k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- Učitel učí žáky používat různé materiály, nástroje a vybavení
- Učitel zohledňuje soudobý stav a poznání a technického rozvoje

V předmětu Prvouka budou realizována tato průřezová témata:

EV – vztah člověka k životnímu prostředí, ekosystémy, ...

VDO – občanská společnost a škola – pravidla chování, ...

MULTI – princip sociálního smíru

Výstupy předmětu Prvouka	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 1. ročníku žák 1. vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí 37. rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných 36. uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví 18. využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti 26. pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích 10. rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi	popíše cestu do školy a zpět řekne název školy řekne jméno třídní učitelky a ředitele školy dokáže rozlišit nežádoucí formy chování připraví si pomůcky do školy udržuje pořádek ve svých věcech, ve školní aktovce uspořádá si pracovní místo rozlišuje čas k práci a odpočinku dodržuje základní hygienické návyky pojmenuje základy správné životosprávy – výživa, vitamíny, odpočinek, spánek, pitný režim apod. aplikuje v praxi zásady správného chování u lékaře pojmenuje části lidského těla jmenuje názvy běžných onemocnění ukáže, co dělat v případě úrazu orientuje se v čase – rok, měsíc, týden, den, hodina vyjmenuje dny v týdnu vyjmenuje čtvero ročních období a charakterizuje je vyjmenuje měsíce jednotlivých ročních období popíše změny v přírodě podle ročního období časově zařadí Vánoce a Velikonoce jmenuje některé vánoční a velikonoční zvyky a tradice jmenuje domácí zvířata a názvy jejich mláďat popíše vztahy mezi rodinnými příslušníky (rodiče, děti, bratr, sestra, teta apod.) vypráví o svém domově, bydlišti a okolí-les,pole, potok...	Škola, její činnosti, okolí Osobní bezpečí, riziková místa a situace Chování lidí Právo a spravedlnost Péče o zdraví Zdravý životní styl Zdravá výživa, správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim Lidské tělo Prevence nemocí a úrazů Vlivy vnějšího a vnitřního prostředí na zdraví – kvalita ovzduší a vody, hluk, osvětlení, teplota Podpora zdravého životního stylu, programy podpory zdraví Orientace v čase a časový řád Současnost a minulost v našem životě Rodina, osobní vztahy Domov - orientace v bydlišti Obec, místní krajina	VDO – Občanská společnost a škola - výchova dem. občana v rámci třídního kolektivu, výchova k samostatnosti, k seberealizaci, ke smyslu pro spravedlnost, odpovědnost a ohleduplnost OSV – Poznávání lidí OSV - Psychohygiena MEG – Evropa a svět nás zajímá - poznávání evropských kultur MULTI – Kulturní difference MULTI - Etnický původ - poznávání etnických skupin EV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí EV - Vztah člověka k prostředí OSV – Mezilidské vztahy

Výstupy předmětu Prvouka	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 2. ročníku žák 1. vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí 2. začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě) 10. rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi 12. odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností 18. využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti 19. pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije 26. pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotl. roč. obdobích 27. roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě	orientuje se v síti obchodů a služeb v nejbližším okolí je schopen komunikovat s prodávčem řekne, jak zacházet s přidělenými penězi poznává nejbližší okolí a města poblíž Havířova na vycházkách pozoruje změny v obci aplikuje základní pravidla slušného chování v rodině a ve společnosti slušně požádá o pomoc a poděkuje vyjmenuje vztahy rodina – příbuzní (sestřenice, bratranec apod.) jmenuje zaměstnání rodičů vysvětlí, v čem spočívají některá povolání (lékař, učitel, řidič apod.) jmenuje běžně užívané výrobky, ví, čemu slouží pozná význam a potřebu nástrojů, přístrojů a zařízení v domácnosti (televize, vysavač, pračka apod.) váží si práce a jejích výsledků rozlišuje minulost, přítomnost, budoucnost orientuje se v čase - kalendářní rok, školní rok, týdny, dny, hodiny, minuty vysvětlí, co je denní režim a čas práce a odpočinku jmenuje významné rodáky a významné postavy českých dějin pozná významné památky a památky v okolí bydliště pozoruje, popíše a porovná proměny přírody v jednotlivých ročních obdobích rozlišuje a zná charakteristické znaky: les, park, louka, zahrada, pole, potok, řeka má povědomí o významu životního prostředí pro člověka jmenuje vybrané běžně pěstované pokojové rostliny chápe potřebu pravidelné péče o pokojové rostliny (zalévání, světlo, teplo apod.) rozlišuje stromy jehličnaté a listnaté pojmenuje běžně se vyskytující stromy, keře, byliny a	Obec, místní krajina Rodina Utváření vědomí vlastní identity Zaujímání hodnotových postojů a rozhodovacích dovedností pro řešení problémů v mezilidských vztazích, pomáhající a prosociální chování Dopad vlastního jednání a chování Chování lidí, soužití Vlastnictví Orientace v čase a časový řád Současnost a minulost v našem životě Regionální památky Báje, mýty, pověsti Voda, vzduch Půda Rostliny, houby, živočichové Životní podmínky Rovnováha v přírodě Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody	MULTI – Lidské vztahy (harmonické vztahy v rodině) - Princip sociálního smíru a solidarity VDO – Občanská společnost a škola (demokratické vztahy ve třídě – tvorba třídního řádu) - Občan, občanská společnost a stát (odpovědnost za své činy, seznámení se se základními lidskými právy, principy soužití s minoritami) OSV – Mezilidské vztahy OSV – Poznávání lidí MULTI – Kulturní difference (vlastní kulturní zakotvení)

37. rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných 36. uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví 38. chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné	zemědělské plodiny pojmenuje domácí čtyřnohá zvířata jmenuje některé živočichy chované pro radost a chápe potřebu pravidelné péče o ně (krmení, čistota apod.) jmenuje vybraná volně žijící zvířata a ptáky dodržuje základní pravidla pro chodce správně přechází vozovku pojmenuje vybrané dopravní značky (stop, hlavní silnice apod.) rozlišuje dopravní prostředky – auto, vlak apod. pojmenuje základní části a vybavení jízdního kola a vybavení pro cyklisty předvídá, co může být v jeho okolí nebezpečné, nebezpečí se snaží vyhýbat	Péče o zdraví – denní režim, vyváženost pracovních a odpočinkových aktivit, pitný režim, pohybový režim, zdravá strava, drobné úrazy, ošetření První pomoc při drobných poraněních Právo a spravedlnost Osobní bezpečí Chování lidí	OSV - Hodnoty, postoje, praktická etika OSV - Psychohygiena
--	--	---	---

Výstupy předmětu Prvouka	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 3. ročníku žák 1. vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí 2. začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci(městě) 3. rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost 10. rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a	orientuje se v místě svého bydliště, v okolí školy, v místní krajině jmenuje základní údaje z historie a současnosti obce jmenuje některé lidové a místní zvyky a tradice orientuje se v plánu obce ví, kde je muzeum, divadlo, radnice, nádraží apod. určí hlavní a vedlejší světové strany v přírodě se umí orientovat podle světových stran poznává čas na hodinách, orientuje se v ročním období, v některém dějepisném úseku – pověsti, dokáže rozlišit pojem přítomnosti a budoucnosti	Domov Škola Obec, místní krajina Kultura, současnost a minulost v našem životě Báje, mýty, pověsti Obec, místní a okolní krajina Současnost a minulost v našem životě Regionální památky Lidé a čas	MULTI - Princip soc. smíru a solidarity - základní lid. práva, odstranění předsudků vůči etnic. skup. VDO - Občanská spol. a škola - vytváření pravidel chování, pravidla týmové spolupráce

vztahy mezi nimi	vyjmenuje členy blízké i vzdálenější rodiny (sestřenice, bratranec, neteř atd.)	Rodina a příbuzní Lidské výtvořy a práce	Hv - lidové písně
12. odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností	hraje si na řemesla, řeší situace u lékaře, na nádraží, na poště atd.		EV - Vztah člověka k prostředí - naše obec, živ. Styl
11. projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům	poznává a toleruje jiné národnosti a případně své spolužáky, jejich náboženství, kulturu, dokáže ocenit jejich přednosti	Národy kolem nás	VDO - Občan, občanská spol. a stát - práva a povin., odpovědnost za své činy
18. využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti	řeší písemné úlohy – projekty za pomoci získaných poznatků	Živá a neživá příroda Životní podmínky Živočichové Životní podmínky Rovnováha v přírodě Ohleduplné chování k přírodě Ochrana přírody	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - hospodaření s odpady
19. pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije	zná základní rozdělení živočichů – savci, ptáci, obojživelníci, ryby, hmyz uvede hlavní rozlišovací znaky a popíše stavbu těla ví, čím se liší rozmnožování jednotlivých skupin rozlišuje domácí a hospodářská zvířata zná vybraná zvířata volně žijící v určitých přírodních společenstvích (pole, louky, les apod.) vybrané živočichy zařadí do příslušného přírodního společenství		
20. uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost	pojmenuje části rostlin popíše projevy života rostlin jmenuje vybrané druhy plodů a semen pojmenuje význam semen pozná vybrané kvetoucí a nekvetoucí rostliny a dřeviny (na zahrádkách, loukách, v lese) vyjmenuje vybrané hospodářské a léčivé rostliny pozná běžně se vyskytující jedlé a jedovaté houby a umí je pojmenovat	Rostliny Životní podmínky Rovnováha v přírodě Ohleduplné chování k přírodě Ochrana přírody	EV - Zákl.podm.života - voda, ovzduší, půda, energie, přír.zdroje
26. pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích			Hv - písničky o zvířatech
27. roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě	pozoruje, rozlišuje a popíše některé vlastnosti a změny látek – barva, chuť, rozpustnost, hořlavost apod. užívá vhodné pomůcky a umí změřit délku, čas, hmotnost, objem, teplotu rozlišuje přírodniny, lidské výtvořy, suroviny má povědomí o významu životního prostředí uplatňuje zásady bezpečného chování (příroda, silnice)	Vlastnosti a změny látek Voda a vzduch Nerosty a horniny, půda Vážení a měření	EV - Ekosystémy - les, pole, vodní zdroje, město, vesnice, kult
28. provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů			Hv - písničky o rostlinách
36. uplatňuje základní hygienické, režimové	pojmenuje orgány lidského těla a jejich funkci	Lidské tělo – stavba těla,	

a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví 39. ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek 47. rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc 40. reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech 37. rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných	zdravou výživu jmenuje nemoci, úrazy, řekne, jak ochránit tělo, ošetřovat, poskytnout první pomoc, kontroluje své chování vůči ostatním zná telefonní čísla: policie ČR, HZS, Záchrané služby uplatňuje asertivní chování, nebojí se konat v případě nutnosti uplatňuje zásady bezpečného chování na silnicích, zná pravidla silničního provozu pro cyklisty dbá pokynů policistů	základní funkce a projevy Nemoci přenosné a nepřenosné Prevence nemocí a úrazů Přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví Nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií Šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích Čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku Ochrana člověka před nebezpečím Mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén), požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru), integrovaný záchranný systém	OSV – sebezpoznání a sebezpojetí
--	---	---	---

5.4.2 Vlastivěda

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vlastivěda je realizována ve 4. ročníku s časovou dotací 2 h týdně (z toho 1 h z disponibilní časové dotace) v 1. pololetí a 1 h týdně ve 2. pololetí. V 5. ročníku má časovou dotaci 2 h týdně.

Vzdělávací obsah je rozdělen na tři tematické okruhy:

Místo, kde žijeme- chápání organizace života v obci, ve společnosti

- praktické poznávání místních, regionálních skutečností, s důrazem na dopravní výchovu

Lidé kolem nás

- postupné rozvíjení vztahu k zemi, národní cítění
- upevnění základů vhodného chování a jednání mezi lidmi
- uvědomování si významu a podstaty tolerance, pomoci, solidarity, úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen
- seznamování se se základními právy a povinnostmi i problémy ve společnosti i ve světě

Lidé a čas

- směřování k výchově budoucího občana demokratického státu
- orientace v dějích čase, postup událostí a utváření historie věcí a dějů
- snaha o vyvolání zájmu žáků samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z historie a současnosti

Organizace - žáci pracují ve třídě nebo v počítačové učebně s využíváním různých forem práce, s využitím dostupných vyučovacích pomůcek.

Průřezová témata – v tomto předmětu jsou realizována tato: MULTI, MEG, VDO, OSV.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

Vyučující učí žáky

- vyjádřit různými způsoby estetické hodnoty a rozmanitost krajiny
- využívat časové údaje při řešení různých situací, rozlišovat děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- ověřovat výsledky
- Učitel podněcuje žáky k argumentaci

Kompetence k učení

- Učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- Učitel žákům srozumitelně vysvětluje, co se mají naučit

Kompetence k řešení problémů

- Učitel umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou, encyklopediemi apod.
- Učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence sociální a personální

- Učitel vytváří příležitosti k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů
- Učitel vytváří heterogenní pracovní skupiny

Kompetence občanské

- U žáků se rozvíjí národní cítění, vztah ke své zemi a kraji
- Učitel žáky vede k toleranci k přirozeným odlišnostem lidské společnosti
- Učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností
- Učitel vede žáky k hodnocení vlastních výsledků

Kompetence pracovní

- Učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
- Učitel vede žáky k plánování úkolů a postupů
- Učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat

Výstupy předmětu Vlastivěda	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 4. ročníku žák 4. určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu 5. určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě 6. rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli 34. stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit 44. uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování	najde na mapě a pojmenuje velké řeky, jezera a rybníky v ČR a v blízkosti svého bydliště a školy vyhledá Prahu na mapě ČR, Havířov a své bydliště na mapě řekne název kraje a krajského města pracuje se směrovou různicí a mapou, zná světové strany, určuje je i podle znaků v přírodě vyhledá ČR na mapě Evropy charakterizuje podnebí ČR vysvětlí rozdíl mezi jezerem a rybníkem ví, že Praha je hlavní město ČR vypráví pověst o založení Prahy jmenuje významné průmyslové podniky, kulturní a vzdělávací instituce v krajích ukáže a najde na mapě střední, východní, severní, západní a jižní Čechy, Moravu a Slezsko vyhledá na mapě významná města a řeky a seznámí se s průmyslem a zemědělstvím v jednotlivých oblastech ukáže na mapě Čechy, Moravu, Slezsko pojmenuje a ukáže na mapě sousední státy vysvětlí význam globu a mapy pozná základní geografické značky ukáže na mapě a pojmenovat pohraniční pohoří ukáže na mapě a pojmenovat rozsáhlejší pohoří, vrchoviny a nížiny v ČR vysvětlí rozdíl mezi pohořím, vrchovinou a nížinou zná jméno prezidenta ČR a premiéra ČR zná oficiální název ČR a správně ho píše seznámí se státním uspořádáním ČR, státními symboly a demokracií v ČR	Naše vlast, mapa ČR, kraj MS, Praha, kraje ČR, ČR + demokratický stát, armáda ČR Mapa, měřítko Orientace v krajině, povrch ČR, vodstvo, typy krajiny Počasí, podnebí, půda, zemědělství, průmysl + nerostné bohatství Dopravní výchova Rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu vč. zvládnutí agresivity, postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti)	Čj – vypravování o cestování Čj – vypravování z prázdnin Demokratický stát VDO - Občanská společnost a škola VDO - Občan, občanská společnost a stát

jako chodec a cyklista			
13. vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)	seznamuje se se základními lidskými právy, seznamuje se s principy demokracie a dodržuje pravidla slušného chování		VDO - Formy participace občanů v politickém životě
14. rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení			VDO - Občan, občanská společnost a stát
21. pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	Jmenuje významná místa a kulturní památky regionu	Pravěk Slované Velkomoravská říše Počátky Českého státu Upevňování státu České království	Čj – čtení Vv – ilustrace k pověstem
22. využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek	třídí informace na základě získaných zkušeností, sestavuje projektové práce o současnosti a minulosti vlasti	Cestujeme po naší vlasti	Vv – památky Čj – vypravování, reprodukce textu, pověsti
23. rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik	vypráví některé regionální pověsti zná některé postavy ze Starých pověstí českých zná některé významné osobnosti a památná místa českých dějin	Přemyslovci Lucemburkové Husitství Rudolf II. Po husitských válkách Nástup Habsburků 30 letá válka Marie Terezie Josef II.	Čj – vlastní jména, názvy států
24. srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik			

Výstupy předmětu Vlastivěda	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák 4. určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu	řekne letopočet vzniku ČR řekne jméno prvního a současného prezidenta vysvětlí pojmy vláda, parlament, zákon	<u>Místo, kde žijeme</u>	regionální zajímavosti

5. určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě	najde na mapě ČR jednotlivé kraje, popíše jejich polohu najde významná města, řeky jmenuje významné prům. podniky v jedn. oblastech jmenuje významné zemědělské plodiny s pomocí mapy porovná hustotu osídlení, zalesnění, průmysl jednotlivých oblastí	- naše vlast - domov, krajina, národ	VDO – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
6. rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli	orientuje se na mapě na mapě ukáže státy EU na mapě určí polohu státu k ČR, najít hlavní město dokáže stručně charakterizovat stát EU	- regiony ČR - Praha a vybrané oblasti ČR , surovinové zdroje, výroba, služby a obchod	MULTI - Kulturní diference
7. vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického		- Evropa a svět - kontinenty, evropské státy, EU, cestování - mapy obecně zeměpisné a tematické - obsah, grafika, vysvětlivky	MULTI - Lidské vztahy MULTI - Etnický původ
8. zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích			MEG - Evropa s svět nás zajímá
9. rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam	řekne jméno prezidenta ČR a premiéra ČR řekne oficiální název ČR a správně ho píše seznámí se státním uspořádáním ČR, státními symboly a demokracií v ČR		MEG - Objevujeme Evropu a svět
13. vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)	zformuluje základní lidská práva, práva dítěte, seznamuje se s principy demokracie a dodržuje pravidla slušného chování	základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly	MEG - Jsme Evropané
17. poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)	beseduje s odborníky – řídí se pokyny, reaguje na dané úkoly, klade otázky	<u>Lidé kolem nás</u> - soužití lidí - mezilidské vztahy, obchod, firmy - vlastnictví - soukromé, veřejné, osobní, společné - korupce - právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci - rozpočet, příjmy a výdaje	MEG - Jsme Evropané Projekt - využití poznatků dětí získaných cestováním
14. rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení	popíše zásady zdravého způsobu života, zná práva dítěte a některé prvky demokracie		OSV - Mezilidské vztahy
15. rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo	zkontroluje, kolik peněz je vráceno při placení		MULTI - Princip sociálního smíru a solidarity

demokratické principy	vlastními slovy vyjádří, co znamená, že je banka správce peněz	domácností, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory, půjčky	
16. orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi sestaví jednoduchý osobní rozpočet objasní, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy menší nebo větší než výdaje na příkladech objasní rizika půjčování peněz na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží	-kultura - podoby a projevy kultury, kulturní instituce, masová kultura a subkultura	
21. pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	časově zařadí historická území a panovnické rody zná významné osobnosti a zařadí je do příslušného období		Projekt - Z dějin ČR (od pravěku do středověku - projekt prolíná předměty)
22. využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek	popíše rozdíly ve způsobu života v minulosti a dnes popíše charakteristické rysy způsobu života v pravěku, středověku a dnes, vyjmenuje některé mořeplavce 15. a 16. století, vytváří časovou přímku s hlavními daty ve vývoji lidstva	Lidé a čas - současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny	ČJ - literární zpracování, VV, PČ
23. rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik	na vycházkách do regionálních muzeí a historických oblastí si prohlédne proměny způsobu života předků a popíše je objasní dějepisné informace o svém regionu	- orientace v čase -dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace	
24. srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik	vytváří projekty s vlastními názory a informacemi pro jiné žáky		
25. objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů	prostřednictvím dějinných událostí vysvětlí důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů		

5.4.3 Přírodověda

Charakteristika vyučovacího předmětu

Přírodověda je realizována ve 4. ročníku s časovou dotací 1 h týdně v 1. pololetí a 2 h týdně (z toho 1 h z disponibilní časové dotace) ve 2. pololetí. V 5. ročníku má časovou dotaci 2 h týdně.

Vzdělávací obsah je rozdělen na dva tematické okruhy:

Rozmanitost přírody

- poznání vlastností látek
- oběh vody v přírodě, voda a vzduch a jejich význam pro život
- seznámení se sluneční soustavou
- poznání životních podmínek na Zemi – nerosty, horniny, rostliny a živočichové
- pochopení rovnováhy v přírodě a nutnosti ohleduplného chování k přírodě

Člověk a jeho zdraví

- poznání vývoje jedince, lidské tělo
- význam rodiny a partnerství
- péče o zdraví, odmítání návykových látek
- chování v rizikových situacích

Organizace - žáci pracují ve třídě nebo v počítačové učebně s využíváním různých forem práce, s využitím dostupných vyučovacích pomůcek.

Průřezová témata – v tomto předmětu jsou realizována tato: MULTI, MEG, VDO, OSV.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

Vyučující učí žáky

- vyjádřit různými způsoby a v souladu se zásadami komunikace své potřeby, být schopen odmítnout
- objasnit základní děje na Zemi, rovnováhu v přírodě
- objasnit nutnost ochrany přírody
- ověřovat výsledky
- Učitel podněcuje žáky k argumentaci

Kompetence k učení

- Učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- Učitel žákům srozumitelně vysvětluje, co se mají naučit

Kompetence k řešení problémů

- Učitel umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou, encyklopediemi apod.
- Učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence sociální a personální

- Učitel vytváří příležitosti k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů
- Učitel vytváří heterogenní pracovní skupiny

Kompetence občanské

- U žáků se rozvíjí národní cítění, vztah ke své zemi a kraji
- Učitel žáky vede k toleranci k přirozeným odlišnostem lidské společnosti
- Učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností
- Učitel vede žáky k hodnocení vlastních výsledků
- Žák správně reaguje v rizikové situaci

Kompetence pracovní

- Učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
- Učitel vede žáky k plánování úkolů a postupů
- Učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat

Výstupy předmětu Přírodověda	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 4. ročníku žák			
29. objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka	prohlubuje si učivo o neživé a živé přírodě, výrobě v těžkém a lehkém průmyslu (papír, železo, cukr)	Neživá příroda Vlastnosti hornin, nerostů Půda, vzduch, voda, magnet	
30. vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období	sestaví náčrt a popíše oběžnice Země, Slunce, střídání ročních období	Vesmír	
31. zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí	zná oba názvy některých rostlin, hub, živočichů, jejich způsob života, třídí je do skupin, na vycházkách v přírodě pozoruje organismy a živočichy, seznamuje se s rozmanitostí přírodních podmínek na zemi	Třídění živočichů Třídění rostlin Plazi Podzim Přírodní společenstvo	
43. účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob		Výchova ke zdraví	OSV – Seberegulace a sebeorganizace MPP
44. uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události	zná budovy a trasy v Havířově, které jsou označeny jako možné nebezpečí při haváriích (zimní stadion, trasa Český Těšín, Ostrava)	Ekologie Životní prostředí	
32. porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy	seznamuje se s rozmanitostí přírodních podmínek na zemi: např. tajga, tundra, subtropy, tropy podle tříděných organismů poznává způsoby života, sestavuje tabulky, hledá v encyklopediích		

33. zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat			
---	--	--	--

Výstupy předmětu Přírodověda	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák 29. objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka 30. vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období 31. zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí 35. založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu 41. využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života 42. rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po	prohlubuje si učivo o neživé a živé přírodě, výrobě v těžkém a lehkém průmyslu (papír, železo, cukr), zkoumá podmínky vývoje na Zemi za pomoci člověka v různých oblastech prohlubuje si učivo o Měsíci, Slunci a sluneční soustavě zná oba názvy některých rostlin, hub, živočichů, jejich způsob života, třídí je do skupin, na vycházkách v přírodě pozoruje organismy a živočichy chápe důležitá třídění odpadů, recyklací, ochranu přírody, zkoumá pokusně některé látky v přírodě – papír, půdu podrobně se seznamuje s vnitřními orgány člověka a jejich funkcemi vysvětlí termíny partnerství a rodičovství	Neživá a živá příroda Vesmír a Země Nerosty, horniny, půda Rozmanitost přírody Lidské tělo Rodičovství	

jeho narození			
43. účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob	dokáže si rozvrhnout svůj čas na výuku a zájmy jmenuje budovy a trasy v Havířově, které jsou označeny jako možné nebezpečí při haváriích (zimní stadion, trasa Český Těšín, Ostrava)	Péče o zdraví, zdravá výživa	
44. uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události	dovídá se o nebezpečných návykových látkách		
45. předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek		Návykové látky a zdraví, osobní nebezpečí	OSV – Seberegulace a sebeorganizace
46. uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou	poskytne první pomoc při drobných úrazech a důležitá telefonní čísla (ochrana člověka) chová se tak, aby nenarušoval svůj vývoj psychiky nevhodným způsobem		OSV - Psychohygiena
47. rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc			OSV – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
48. uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku			OSV – Hodnoty, postoje a praktická etika

5.5 Člověk a společnost

Tato oblast zahrnuje vyučovací předměty:

Dějepis (jen na 2. stupni)

Občanská výchova (jen na 2. stupni)

Tato oblast má povinnou minimální časovou dotaci sniženou o 1h týdně, neboť část výstupů předmětu Dějepis a jeho časová dotace ve výši 1h byla přesunuta do předmětu Dějiny kultury. Část výstupů a časová dotace vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví ve výši 1h byla přesunuta do předmětu Občanská výchova. Předmět Občanská výchova v 6. ročníku, do kterého přicházejí noví žáci z jiných škol a je potřeba využít metod ke vzájemnému poznání a stmelení kolektivu, je posílen o1h z disponibilní časové dotace.

5.5.1 Dějepis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Dějepis má časovou dotaci 1 hodinu týdně v 7. ročníku a 2 hodiny týdně v 6., 8., a 9. ročníku. Výuka probíhá ve třídě, popř. v učebně informatiky, třída není dělená. Některé hodiny se mohou realizovat formou exkurze. Předmět směřuje k tomu, aby žáci byli schopni pochopit základní historické pojmy, souvislosti mezi nimi a jejich vztah k přítomnosti a aby se na základě osvojeného učiva dokázali orientovat alespoň v základních současných problémech, které mají své historické kořeny.

Do vzdělávacího obsahu tohoto předmětu jsou začleněny tematické okruhy průřezového tématu Multikulturní výchova.

- Při výuce dějepisu jsou využívány různé metody a formy práce – práce s dokumenty, kooperativní výuka, skupinové vyučování, přednesení prezentace či referátu, dramatizace apod. Žáci mají přístup k internetu, odkud mohou získávat potřebné informace. Pracují samostatně, v týmu či skupině. Prohlubují své znalosti při různých exkurzích (návštěvy muzeí nebo některých pamětihodností, souvisejících s výukou).
-

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní:

Vyučující žáky učí

- výstižně formulovat své názory na společenské dění
- pochopit potřebu vyslechnout odlišný názor a zabývat se jím
- uvědomovat si nezbytnost komunikačního umění pro určité druhy zaměstnání v budoucnosti
- dokázat odhalit možnost zneužití zvládnutého mluveného projevu ve veřejném životě – politika apod.
- základním komunikačním praktikám formou referátů a samostatného vystupování v hodinách
- oceňovat důležitost komunikační složky v rámci nově se utvářejících mezinárodních struktur – Evropská unie apod.

Kompetence k učení:

Vyučující žáky učí

- vyhledávat a třídit informace a ty pak využívat v jednotlivých vyučovacích hodinách i
- v praktickém životě
- propojovat znalosti z dějepisu se znalostmi z jiných předmětů - především
- občanské výchovy, volitelné výtvarné výchovy, jazyka českého a zeměpisu

Kompetence k řešení problémů:

Vyučující žáky učí

- objevit problémovou situaci
- samostatně řešit problémové situace
- na základě zkušenosti a srovnávání si vytvořit svůj vlastní názor na příslušnou
- problematiku, obhajovat ho, ověřovat si jej v realitě
- při řešení problémů objevovat paralely s historií

Kompetence občanské:

Vyučující žáky učí

- osvojovat si základní morální hodnoty společnosti, realizovat je v praktickém životě
- respektovat přesvědčení druhých lidí a vážit si jejich vnitřních hodnot
- poznat naše kulturní tradice a historické dědictví a tímto poznáním cítit potřebu je
- chránit
- uvědomovat si nebezpečí globálních společenských problémů doby, snažit se vlastním jednáním přispět k jejich zmírňování
- chápat svá současná práva a povinnosti doma i ve škole, ale taky své budoucí úkoly občana ČR a svoji odpovědnost za budoucnost státu

Kompetence sociální a personální:

Vyučující žáky učí

- dokázat se zapojit do práce v týmu, ve skupině
- srovnávat své zkušenosti s ostatními, respektovat názory druhých
- vytvářet zdravou atmosféru v kolektivu
- řešit problémy formou diskuse, vyslechnout všechny názory

Kompetence pracovní:

Vyučující žáky učí

- uvědomovat si důležitost vzdělání pro svoji budoucnost
- rozhodovat se pro budoucí povolání na základě znalosti svých schopností a dovedností, vytyčovat si realizovatelné cíle

Výstupy předmětu Dějepis	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák 1. uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků 2. uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány, uvede příklady archeologických kultur na našem území 3. orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu 4. charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu 5. objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost 6. uvede příklady archeologických kultur na našem území 7. rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací 8. uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví 9. demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem	zapamatuje si hlavní důvody, proč se učíme o minulosti ví, co je to archiv a muzeum, co jsou to památky písemné a archeologické rozumí pojmu před naším letopočtem a našeho letopočtu, chápe, že každá světová civilizace měla svou vlastní orientaci v čase ví, čím se vyznačoval život pravěkých lovců a sběračů vysvětlí, jak se z pravěkých lovců stali sběrači a jakou úlohu hrál vynález kovů pro zemědělství vidí souvislost mezi prvními zemědělskými civilizacemi a velkými řekami zná jednu charakteristickou památku dané kultury, k čemu sloužila a kde se nachází zná jednu souvislost či osobu mezi antikou a dnešní dobou	Úvodní hodina, význam poznatků z dějepisu 6. třídy pro život, poznání kultur, jejich zvyků, tradic, hodnot. Úvodní hodina – archeologie, písemné památky, archivy a muzea Orientace v čase, před a našeho letopočtu, orientace v čase v minulosti, vysvětlení jaké události považovaly jednotlivé kultury za počátek letopočtu Vývoj člověka a jeho charakteristika Přechod od lovců k zemědělcům, nejvýznamnější objevy pravěku (stav, kruh apod.) První starověké státy a jejich charakteristika (Egypt, Mezopotámie, Indie, Čína) Egypt, Mezopotámie, Palestina, Řecko, Řím Starověké Řecko, Starověký Řím	MULTI - Etnický původ MULTI - Kulturní difference MULTI - Multikulturalita MULTI - Kulturní difference MULTI - Multikulturalita MULTI - Multikulturalita Kulturní difference MULTI - Kulturní difference MULTI - Multikulturalita

10. porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie	jmenuje způsoby vlády v jednotlivých zemích	Egypt, Mezopotámie, Hinduismus v Indii, císařství v Číně, demokracie v Řecku a republika a císařství v Římě	
11. popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států	zná nejméně dvě změny, které sebou přinesl zánik antické civilizace a vznik středověku	Stěhování národů, zrod středověkého myšlení	

Výstupy předmětu Dějepis	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák			
1. uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků	ví, jaké dnešní základní poznatky a hodnoty vycházejí ze středověku	Úvodní hodina – význam středověku a středověké kultury památky středověké kultury, hodnoty a charakteristika	MULTI - Multikulturalita Kulturní difference
12. porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti	charakterizuje základní rysy Francké, Arabské a Byzantské říše jako nejvýznamnějších říší počátku středověku	Velkomoravská říše a vznik českého státu	
13. objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech	popíše vývoj Velkomoravské říše, popíše nejstarší období českého státu a vidí mezi oběma státními útvary souvislost	Francká říše, Arabská říše, Byzantská říše	
14. vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám	chápe úlohu víry, křesťanství a církve v životě středověkého člověka	Církev ve středověku, husitství, kacíři	
15. ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady	jmenuje odlišnost mezi životem ve středověkém městě a na venkově, rozumí vnímání života a smrti ve středověku	Život ve středověkých městech, život na venkově, móda a životní styl, morová nákaza a vnímání moru ve středověku, Přemyslovci,	

románské a gotické kultury		Lucemburkové, Jagellonci	
16. vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky	charakterizuje základní odlišnosti mezi středověkem a novověkem z hlediska renesance a reformace	Zámořské objevy, reformace a protireformace, inkvizice	MULTI - Multikulturalita Kulturní diference
17. vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život	zhodnotí klady a zápory husitství	Husitství	
18. popíše a demonstuje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky	má představu o nejvýznamnějších mořeplavcích 15. - 16. století, státech, které se námořním obchodem zabývaly, stručně vysvětlí typ tehdejších lodí, stravu a námořníků a plodiny, které se v Evropě objevily	Zámořské objevy, Turci v Evropě	MULTI - Multikulturalita Kulturní diference
19. objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie	vysvětlí vznik H. monarchie, význam českých zemí v monarchii, vztah panovníků k českým zemím a důvody vzniku stavovského povstání	Vznik Habsburské monarchie, Habsburská monarchie do r. 1618, České stavovské povstání	

Výstupy předmětu Dějepis	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák			
1. uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků	ví, jak souvisejí základní problémy období novověku s událostmi dnešního světa	Úvodní hodina, význam poznatků z dějepisu 8. třídy pro život, poznání kultur, jejich zvyků, tradic, hodnot.	
20. objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky	zná základní průběh války a důvody, které k tomuto konfliktu vedly a jaké měl konflikt důsledky pro české země	Třicetiletá válka	
21. na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchii, parlamentarismus	rozumí pojmům monarchie absolutní a parlamentní, zná alespoň 2 příklady zemí, kde se tyto způsoby vlády uplatnily	Absolutismus v Evropě, Francouzská revoluce, revoluce v 19. století, Vznik	

22. rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek	uvede základní barokní památky a dokáže stručně charakterizovat základní znaky barokní kultury	USA, válka severu proti jihu Barokní umění a móda, Klasicismus, Romantismus, životní styl 2. pol. 19. století a neoslohy	MULTI - Multikulturalita Kulturní difference
23. vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti	vyjmenuje základní změny, které u nás nastaly po třicetileté válce a v průběhu 18. století najde tři odlišnosti mezi jednotlivými zeměmi v 18. stol.	Absolutismus ve Francii, Rusku, Španělsku, Habsburské monarchii, vznik Pruska, osvícenství a osvícenský absolutismus, Francouzská revoluce, revoluce v 1. pol. 19. století, revoluční rok 1848, sjednocení Itálie a Německa	
24. objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé	zná následky napoleonských válek a změny, které počátkem 19. století v Evropě nastaly	Evropa po napoleonských válkách, revoluce v 1.pol 19. století	
25. porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů	uvede důvody vzniku národního obrození a zná jednotlivé oblasti, v nichž se společenská emancipace projevovala.	Změny v myšlení v Evropě po Napoleonských válkách, Národní obrození, rok 1848 v Habsburské monarchii, vývoj v habsburské monarchii v 2. pol. 19. století	MULTI - Multikulturalita Kulturní difference
26. charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích	zná důvody vzniků revolucí v Evropě v průběhu 19. století a státy, kterých se tyto revoluce týkají.	Změny v myšlení v Evropě po Napoleonských válkách, Klasicismus, Romantismus, životní styl ve 2. pol. 19. století	
27. na vybraných příkladech demonstuje základní politické proudy	zná hlavní proudy české politiky v 19. století	Vývoj v Habsburské monarchii	
28. vysvětlí rozdílné tempo modernizace a			

prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií 29. na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky 33. zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a její vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí	charakterizuje důvody, které vedly k rozdílnému hospodářskému a sociálnímu vývoji v jednotlivých zemích a zná oblasti, kde došlo ke konfliktům mezi velmocemi rozumí odlišnostem mezi válkami 19. století a průmyslovou válkou 1914 -1818 vyjmenuje důsledky 1. sv. války objasní důvody vzniku Československa i proměnu představ o podobě samostatného státu. Dokáže zmínit hlavní nedostatky nově vzniklého státu	v 2. pol. 19. století Vznik impérií, boje o kolonie, důvody vzniku 1. sv. války První světová válka Vznik ČSR, problémy nového státu	
--	--	--	--

Výstupy předmětu Dějepis	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák 1. uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků 30. rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů 31. charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu	orientuje se v nejméně dvou souvislostech mezi dějinami 20. století a současností vyjmenuje základní klady a nedostatky demokratických systémů na příkladu evropských zemí mezi válkami uvede důvody vzniku totalitních režimů v Německu a Rusku a okolnosti jejich šíření do ostatních zemí	Úvodní hodina – význam moderních dějin pro základní občanskou a politickou orientaci v dnešní době Vývoj v Evropě mezi válkami, vznik nacismu a fašismu v Evropě Vývoj v SSSR v době Stalinismu, vznik nacismu a fašismu v Evropě, 2. sv. válka – koncentrační tábory, holocaust, ideologie Třetí říše, vývoj v ČSR po válce, Únor 1948, vývoj v Československu po roce 1948, Evropa po	MULTI - Multikulturalita Kulturní difference MULTI - Multikulturalita Kulturní difference

32. na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv	na příkladu nacistické ideologie charakterizuje antisemitismus a rasismus	válce – studená válka	
33. zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a její vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí	na příkladu ztráty Sudet uvede úskalí meziválečné politiky Československa, srovná situaci v Československu mezi válkami a v jiných středoevropských zemích	Vývoj v SSSR v době Stalinismu, vznik nacismu a fašismu v Evropě, 2. sv. válka – koncentrační tábory, holocaust, ideologie Třetí říše	
34. vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků	objasní důvody, které vedly k rozdělení Evropy po 2. sv. válce a úlohu vítězných mocností v tomto konfliktu. Na příkladech doloží několik konkrétních konfliktů období studené války	Zánik Československa, Československo za války, Únor 1948, vývoj v Československu po roce 1948, Pražské jaro 1968	MULTI - Multikulturalita Kulturní difference
35. vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce	objasní důvody vzniku NATO	Evropa po válce – studená válka, konflikty studené války – válka v Koreji, Vietnamu, Karibská krize, Berlínská krize	
36. posoudí postavení rozvojových zemí	stručně charakterizuje postavení 3 zemí a uvede důvody, které vedly k rozpadu koloniální soustavy	Evropa po válce – studená válka	MULTI - Multikulturalita Kulturní difference
37. prokáže základní orientaci v problémech současného světa	prokáže pochopení souvislosti mezi stávajícími společenskými problémy a dějinami 20. století (např. vyrovnání se s nacismem, komunismem, nacionalismem)	Rozpad koloniálního světa	
		Úvodní hodina – význam moderních dějin pro základní občanskou a politickou orientaci v dnešní době	

5.5.2 Občanská výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

- Vyučovací předmět Občanská výchova má časovou dotaci 1 h týdně v 7. až 9. ročníku, 2h v 6. ročníku (tvořena 1h z výchovy ke zdraví a 1h z disponibilní časové dotace) . Výuka probíhá většinou ve třídách, popřípadě v počítačové učebně či během exkurzí mimo školu.
- Při výuce Občanské výchovy jsou využívány různé metody a formy práce – práce s dokumenty, kooperativní výuka, skupinové vyučování, přednesení prezentace či referátu, dramatizace apod. Žáci mají přístup k internetu, odkud mohou získávat potřebné informace. Pracují samostatně, v týmu či skupině. Prohlubují své znalosti při různých exkurzích (obecní úřad, významná místa našeho města či regionu aj.).
- Žák se orientuje v rozmanitých životních situacích a hledá způsoby řešení krizových životních situací. Je seznámen s poznatky z oblasti práva, mezilidské komunikace a společenského styku. Respektuje práva a názory druhých, kriticky vnímá a hodnotí veřejné záležitosti, projevuje se jako aktivní a odpovědný občan demokratické společnosti. Žák posuzuje a srovnává různé společenské jevy ve vlastní zemi s obdobnými v Evropě, popř. ve světě.
- V předmětu Občanská výchova se objevují průřezová témata – osobnostní a sociální výchova, environmentální výchova, multikulturní výchova, výchova demokratického občana a výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní:

Vyučující žáky učí

- výstižně formulovat své názory na společenské dění
- pochopit potřebu vyslechnout odlišný názor a zabývat se jím
- uvědomovat si nezbytnost komunikačního umění pro určité druhy zaměstnání v budoucnosti
- dokázat odhalit možnost zneužití zvládnutého mluveného projevu ve veřejném životě – politika apod.
- učit se formou referátů a samostatného vystupování v hodinách základním komunikačním praktikám
- oceňovat důležitost komunikační složky v rámci nově se utvářejících mezinárodních struktur – Evropská unie apod.

Kompetence k učení:

Vyučující žáky učí

- vyhledávat a třídit informace a ty pak využívat v jednotlivých vyučovacích hodinách i v praktickém životě
- propojovat znalosti z občanské výchovy se znalostmi z jiných předmětů - především z dějepisu

Kompetence k řešení problémů:

Vyučující žáky učí

- samostatně řešit problémové situace
- na základě zkušenosti a srovnávání si vytvořit svůj vlastní názor na příslušnou problematiku, obhajovat ho, ověřovat si jej v realitě
- při řešení problémů objevovat paralely s historií

Kompetence občanské:

Vyučující žáky učí

- osvojovat si základní morální hodnoty společnosti, realizovat je v praktickém životě
- respektovat přesvědčení druhých lidí a vážit si jejich vnitřních hodnot
- poznat naše kulturní tradice a historické dědictví a tímto poznáním cítit potřebu je chránit
- uvědomovat si nebezpečí globálních problémů doby, snažit se vlastním jednáním přispět k jejich zmírnění
- chápat svá současná práva a povinnosti doma i ve škole, ale taky své budoucí úkoly občana ČR a svoji odpovědnost za budoucnost státu

Kompetence sociální a personální:

Vyučující žáky učí

- dokázat se zapojit do práce v týmu, ve skupině
- srovnávat své zkušenosti s ostatními, respektovat názory druhých
- vytvářet zdravou atmosféru v kolektivu
- řešit problémy formou diskuse, vyslechnout všechny názory

Kompetence pracovní:

Vyučující žáky učí

- uvědomovat si důležitost vzdělání pro svoji budoucnost
- rozhodovat se pro budoucí povolání na základě znalosti svých schopností a dovedností, vytyčovat si realizovatelné cíle

Výstupy předmětu Občanská výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák 10. posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci 16. sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové výdaje, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní principy vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti 17. dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi 8. objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám VZ 1. respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě VZ 2. vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na	popíše roční období vyhledá pranostiky a umí je vysvětlit sestaví rodokmen vytvoří měsíční rozpočet rodiny snaží se vcítit do rolí a postojů všech členů rodiny podle schématu porovná své představy s představami rodičů chápe roli rodiny, vliv komunity na udržování zdraví umí obhájit svá práva uvědomuje si své povinnosti účastní se aktivně akcí pořádaných učiteli, třídou, školou poznává své spolužáky, spoluvytváří třídní pravidla, představí se ostatním (vlastnosti, zájmy, činnosti), objevuje, co máme v kolektivu společného, komunikuje verbálně a neverbálně, neagresivně řeší konflikty, vyjadřuje přátelství, respekt, úctu, uvědomuje si nutnost pozitivní komunikace k vytváření dobrých mezilidských vztahů, pokouší se o sebekontrolu a sebeovládání	Člověk v rytmu času a kalendář člověk a čas, denní režim cyklus roku volný čas a zájmová činnost Rodinný život vztahy v rodině a mezilidské vztahy právo a rodina, náhradí rodina postavení mužů a žen ve společnosti – rovnost a nerovnost pomoc lidem v nouzi rodinný rozpočet Život ve škole práva a povinnosti žáka žakovská samospráva význam vzdělání pro život	Z – střídání ročních období F – astronomický charakter svátků D – tradice české státnosti, kalendáře Hv - folklór EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí OSV - Mezilidské vztahy OSV - Komunikace

kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví 9. rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti 3. zdůvodní nepříjemnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje 1. objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání 2. rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu 6. zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu	poznává život v obci, pracuje s místním tiskem návštěvou památek a přírody si uvědomí kulturní a přírodní bohatství regionu pracuje se slepou mapou zaznačí největší města, pohoří, říční síť připraví si článek na téma vlasteneckého cítění (místo narození, bydliště, řeč), uvědomuje si příslušnost k určitému společenství pracuje s encyklopedií, fotografiemi, portréty osobností a zpracuje referát o některé z nich předvede na modelových situacích slušné a nevhodné chování ve společnosti učí se respektovat a pochopit názory jiných lidí (diskuze) uvědomuje si potřebu přátel v životě a hodnotu důvěry mezi nimi – uvádí na příkladech	Domov život v obci region hlavní město Praha tradice české státnosti Má vlast vlast, vlastenectví, národ mateřský jazyk Z historie památná místa slavní předkové a významné osobnosti dneška Mini úvod do lidských práv pravidla chování, etika vztahy mezi lidmi a význam lidské spolupráce, přátelství a vzájemné pomoci	D – historie obce, významní představitelé obce D – historie českých zemí, významní představitelé Z – charakteristika ČR, geografická orientace VDO – Občanská společnost a škola VDO - Občan, občanská společnost a stát OSV – Mezilidské vztahy MULTI – Princip sociálního smíru a solidarity MULTI - Etnický původ
---	--	--	---

Poznámka: VZ – zařazeny očekávané výstupy předmětu Výchova ke zdraví

Výstupy předmětu Občanská výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák 5. kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí VZ 12. uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým VZ 8. projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce 4. zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají	snaží se vcítit do rolí a postojů všech členů rodiny podle schématu porovná své představy s představami rodičů chápe roli rodiny, vliv komunity na udržování zdraví umí obhájit svá práva uvědomuje si své povinnosti účastní se aktivně akcí pořádaných učiteli, třídou, školou poznává své spolužáky, spoluvytváří třídní pravidla, představí se ostatním (vlastnosti, zájmy, činnosti), objevuje, co máme v kolektivu společného, komunikuje verbálně a neverbálně, neagresivně řeší konflikty, vyjadřuje přátelství, respekt, úctu, uvědomuje si nutnost pozitivní komunikace k vytváření dobrých mezilidských vztahů, pokouší se o sebekontrolu a sebeovládání uvede příklady duchovní a hmotné kultury uvede příklady kýče vyjmenuje některá náboženství a popíše jejich symboly uplatňuje Zlaté pravidlo slušnost uvede příklady přírodního a kulturního bohatství uvědomuje si, že kultura je i přírodní památka orientuje se v základních architektonických stylech má povědomí o ochraně čistoty vod, vzduchu, třídění odpadu objasní pojem vlastnictví, rozumí souvislostem mezi majetkem a hodnotami ve společnosti má povědomí o pojmech autorství a autorská práva,	Člověk mezi lidmi život mezi lidmi vliv rodiny vliv školy mezi vrstevníky komunikace, média Člověk a kultura kultura, umění, krása, víra a náboženství, nejstarší formy náboženství slušnost pro každý den Přírodní a kulturní bohatství krásy naší země ochrana přírodního a kulturního bohatství zachraňme Zemi Majetek v našem životě naše potřeby	VDO – Občanská společnost a škola VDO - Občan, občanská společnost a stát MV – Fungování a vliv médií ve společnosti MULTI – Kulturní difference MULTI - Multikulturalita EV – Lidské aktivity a problémy životního prostředí

15. rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady 17. dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi 24. rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovnává jejich znaky 8. objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám 9. rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti VZ 14. projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví, a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc VZ 15. uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí	uvědomuje si postihy vyplývající z nezákonného šíření autorských děl zná negativní dopady lidské závislosti na penězích a majetku, uvědomuje si nutnost s penězi rozumně hospodařit, dokáže uvést nevýhody života na dluh orientuje se na mapě Evropy a světa učí se demokraticky rozhodovat učí se orientovat v českém politickém spektru, v programech a záměrech politických stran učí se respektovat a pochopit názory jiných lidí (diskuze) vysvětlí na příkladech potřebu tolerance ve společnosti poskytne první pomoc, sdělí, jak se zachová při: jízdě v autě, autobuse, při nehodě, je-li svědkem šikanování, zneužívání, při požáru a dalších mimořádných situacích, uvede, co dělat, když: kamarád se zraní, najde divoké zvíře, potkám cizího psa, osloví mě neznámý člověk seznámí se s Listinou základních práv a svobod zhodnotí cíle OSN a NATO	majetek a vlastnictví mít a být Řízení společnosti stát cesta k demokracii volby začlenění do veřejného života Svět kolem nás spolupráce mezi zeměmi EU tolerance k národnostním menšinám nadnárodní společenství ochrana obyvatel za mimořádných událostí třídění raněných Lidská práva lidská práva v dokumentech	EV - Vztah člověka a prostředí OSV – Hodnoty, postoje, praktická etika VDO - Občan, občanská společnost a stát VDO - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování MULTI – Kulturní difference MEG – Jsme Evropané MEG - Evropa a svět nás zajímá
---	--	---	---

35. popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování			
--	--	--	--

Poznámka: VZ – zařazený očekávané výstupy předmětu Výchova ke zdraví

Výstupy předmětu Občanská výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák			
11. objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života	sestaví tabulku kladných a záporných vlastností člověka nakreslí symboly typických vlastností člověka pozná své osobní vlastnosti v rámci osobnostních testů a IQ testů projeví vlastní kreativitu při praktických úkolech a činnostech	Osobnost sebepojetí volní vlastnosti temperament potřeby a zájmy hodnoty vlohy a schopnosti inteligence	OSV - Rozvoj schopností poznávání OSV - Sebepoznání a sebepojetí OSV - Seberegulace a sebeorganizace
12. posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek			
14. popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru	rozlišuje kladné a záporné vlastnosti postav při kritickém čtení rozpozná své citové prožitky v rámci osobnostních testů vytvoří společenský žebříček hodnot na základě ankety ve třídě zjistí metody a způsoby učení svých spolužáků a vyzkouší si je	Psychické procesy a stavy sociální vnímání hodnocení myšlení řeč paměť učení city	
13. rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání			
3. zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje	rozlišuje asertivní a agresivní chování osvojí si techniky asertivního jednání navrhne řešení v zátěžové situaci	Člověk v sociálních vztazích agresivita jedince asertivita jedince stresory konflikty	
7. uplatňuje vhodné způsoby chování a	vyhotoví optimální režim dne		

komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem VZ 3. vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví VZ 12. uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým VZ 10. respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví VZ 13. vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi VZ 9. samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci	vysvětlí nutnost dělby práce na příkladech z historie objasní pojem cena a tržní cena	zdraví Hospodaření dělba práce	
---	--	---	--

organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím 17. dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi 21. rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti 22. na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz 23. uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsob krytí deficitu 25. rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu 26. objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů	vysvětlí na grafech nabídky a poptávky zákonitosti volného trhu a tvorby cen uplatní svá práva v kolektivu a respektuje práva ostatních přiřadí konkrétní právní akty k jednotlivým právním odvětvím rozliší trestný čin a přestupek	cena, tržní cena statky a služby poptávka a nabídka Právní minimum právní normy právo jako systém Ústava ČR moc zákonodárná moc výkonná moc soudní základní práva a svobody politika	VDO – Občan, občanská společnost a stát VDO - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
---	--	---	--

Poznámka: VZ – zařazeny očekávané výstupy předmětu Výchova ke zdraví

Výstupy předmětu Občanská výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák 10. posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci 27. vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů 39. objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni - v obci, regionu 25. rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejích orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu 28. přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu 29. objasní význam právní úpravy důležitých	chápe význam zastupitelstva pro život obce uvědomuje si možnost rozhodování a zapojení do veřejného života respektuje OP jako základní doklad rozlišuje výhody a nevýhody členství v EU objasní pojem vlastnictví, rozumí souvislostem mezi majetkem a hodnotami ve společnosti má povědomí o pojmech autorství a autorská práva, uvědomuje si postihy vyplývající z nezákonného šíření autorských děl zná negativní dopady lidské závislosti na penězích a majetku, uvědomuje si nutnost s penězi rozumně hospodařit, dokáže uvést nevýhody života na dluh zná druhy pracovních smluv a základní zákonitosti v pracovněprávních vztazích a vztahu mezi manžely dokáže vyplnit jednoduchou kupní smlouvu, formulář pro reklamaci výrobku chápe smysl lidského soužití a důležitost tolerance ve	Občan občan obce obecní zastupitelstvo referendum petice obecní úřad státní občanství občanský průkaz cestovní pas jsem občanem EU Občan a právo právní řád občanskoprávní vztahy vlastnictví majetek práva k cizím věcem pojištění majetku smlouvy způsobilost k právním úkonům	VDO – Občan, občanská společnost a stát VDO - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování VDO - Občanská společnost a škola VDO - Forma participace občanů v politickém životě

vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství 30. provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci 31. dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování 32. rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů 33. rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady 34. diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání 18. na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bez-hotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení	společnosti chápe rozdíl mezi úlohou soudu a policie, zná úlohu městské a státní policie, systém soudnictví a smysl výchovných ústavů zná rozdíl mezi přestupkem a trestným činem podle trestního zákona, uvede jejich příklady uvědomuje si význam výběru zaměstnání pro budoucí život dává do souvislosti práci a prostředky k obživě objasní význam Zákoníku práce dodržuje zásady BOZP řeší modelové – problémové situace v rodině vyjmenuje kladné a záporné vlastnosti budoucího partnera vysvětlí jaké povinnosti a práva mají vůči sobě navzájem rodiče a děti uvede DPH u vybraných komodit vypočítá v konkrétních případech daň rozliší, z jakých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí směřují výdaje státu dokáže uvést nejméně jeden příklad dopadu propojení celosvětové ekonomiky na životní prostředí dokáže vyjmenovat alespoň tři globální problémy současnosti, uvést jejich příčiny a možné důsledky	Právní ochrana policie státní zastupitelství soudy obce správní orgány přestupky správní řízení trestní právo trestné činy nezletilých V pracovním poměru povolání a zaměstnání výběr povolání brigáda Zákoník práce BOZP Rodina a zákony zákon o rodině manželství rodiče a děti Hospodaření stát a národní hospodářství ekonomika státní rozpočet DPH daně veřejné finance banky podnikání	OSV – Hodnoty postoje, praktická etika OSV- Mezilidské vztahy
--	--	---	---

19. vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít 23. uvede a porovná nejobvyklejší způsob nakládání s volnými prostředky a způsob krytí deficitu 20. rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané 35. popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování 36. uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účast v zahraničních misích 37. uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory	umí na jednom příkladě vysvětlit souvislost našeho běžného standardu života s globálními problémy, které se vyskytují na naší planetě	Globální svět problémy současného světa životní prostředí počet obyvatel	MEG – Objevujeme Evropu a svět MEG - Jsme Evropané
--	--	--	--

38. uveďte některé globální problémy současnosti, vyjádřte na ně svůj osobní názor a popište jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva			
40. uveďte příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru			

5.6 Člověk a příroda

Tato oblast realizovaná pouze na 2. stupni zahrnuje vyučovací předměty:

Fyzika
Chemie
Přírodopis
Zeměpis

5.6.1 Fyzika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Fyzika má časovou dotaci 2 h týdně v 6. až 9. ročníku.

Vhodným využitím vazeb oborů této oblasti jsou žáci vedeni k poznávání přírody jako celku i vazeb mezi jejími jednotlivými součástmi a jejich vzájemným ovlivňováním. Významné je i zaměření na vztah přírody a člověka, a to jak z pohledu závislosti člověka na přírodě, tak zkoumáním vlivu lidské činnosti na stav životního prostředí a lidské zdraví.

Vzdělávací obor Fyzika navazuje na elementární přírodovědné poznatky, které žáci získávají na prvním stupni základního vzdělávání. Kromě vzájemných vazeb mezi jednotlivými obory oblasti Člověk a příroda se uplatňují vazby s Matematikou a oblastmi Člověk a svět práce a Člověk a zdraví, ale také s oblastí Člověk a společnost.

Při výuce fyziky se rozvíjejí všechny klíčové kompetence, ale zejména kompetence žáků k učení, k řešení problémů a kompetence pracovní. Pro rozvíjení a utváření klíčových kompetencí žáků je zvolené učivo dobrým prostředkem, ale podstatnou úlohu ke splnění očekávaných výstupů hraje volba takových forem a metod výuky, při kterých se žák nejen aktivně podílí na získávání nových vědomostí a dovedností, ale rozvíjí i své kompetence komunikativní, sociální a občanské. K tomu může přispět skupinová a projektová výuka fyziky.

Výuka fyziky probíhá ve speciální učebně.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Spolupracovat při řešení složitějších fyzikálních zadání ve dvojici či menší skupině
- Při společné práci komunikovat způsobem, který umožní kvalitní spolupráci a tak i dosažení společného cíle
- Rozumět různým typům grafů a umět je sestavit
- Umět formulovat získané výsledky srozumitelně a v logickém sledu

Kompetence k učení

- Samostatně či v kooperaci s ostatními žáky systematicky pozorovat různé fyzikální objekty, procesy i jejich vlastnosti a měřit různé fyzikální vlastnosti objektů, výsledky svých pozorování a měření zpracovávat, vyhodnocovat a dále využívat pro své vlastní učení
- Samostatně či v kooperaci s ostatními žáky provádět experimenty, které buď ověřují či potvrzují vyslovované hypotézy nebo slouží jako základ pro odhalování fyzikálních zákonitostí, z nichž mohou žáci vycházet v dalších svých poznávacích aktivitách
- Vyslovovat v diskusích hypotézy o fyzikální podstatě studovaných jevů či jejich průběhu, ověřovat různými prostředky jejich pravdivost a využívat získané poznatky k rozšiřování vlastního potenciálu
- Vyhledávat v různých pramenech potřebné informace týkající se problematiky fyzikálního poznávání a využívat je efektivně ve svém dalším studiu

- Poznávat souvislosti fyzikálního zkoumání s ostatními, v první řadě přírodovědně zaměřenými, oblastmi zkoumání

Kompetence k řešení problémů

- Rozpoznávat problémy v průběhu jejich fyzikálního vzdělávání při využití všech metod a prostředků, jež mají v daném okamžiku k dispozici (dostupné metody pozorování, měření, experimentování, matematické prostředky, grafické prostředky apod.)
- Vyjádřit či formulovat (jednoznačně) problém, na který narazí při svém fyzikálním vzdělávání
- Hledat, navrhnout či používat různé další metody, informace nebo nástroje, které by mohly přispět k řešení daného problému, jestliže dosavadní metody, informace a prostředky nevedly k cíli
- Posuzovat řešení daného fyzikálního problému z hlediska jeho správnosti, jednoznačnosti či efektivnosti a z těchto hledisek porovnávat i případná různá řešení daného problému
- Korigovat chybná řešení problému
- Používat osvojené metody řešení fyzikálních problémů i v jiných oblastech jejich vzdělávání, pokud jsou tyto metody v těchto oblastech aplikovatelné

Kompetence sociální a personální

- Samostatným řešením přiměřeně náročných úkolů dosahovat pocitu sebeuspokojení a sebeúcty
- Stanovovat pravidla pro práci skupiny i samostatnou práci a dodržovat je

Kompetence občanské

- Uvědomovat si své školní povinnosti a souvislost se zodpovědností za svou domácí přípravu
- Poskytovat podle svých možností účinnou pomoc a chovat se zodpovědně v krizových situacích

Kompetence pracovní

- Naučit se bezpečně používat školní pomůcky a potřeby, udržovat je v pořádku, tak aby byla zajištěna jejich funkčnost
- Přístupovat kriticky ke svým dosaženým výsledkům, naučit se stanovovat si kritéria hodnocení vlastní práce

Výstupy předmětu Fyzika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák 2. uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí 8. určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici 1. změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa 4. využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů	rozhodne, které věci jsou z látky pevné, kapalné a plynné, nalezne jejich společné a rozdílné vlastnosti, uvede příklady jejich využití popíše alespoň jeden jev, kterým se nepřímo přesvědčujeme, že částice, z nichž jsou složeny látky, jsou v neustálém neuspořádaném pohybu vysvětlí některé rozdílné vlastnosti pevných, kapalných a plynných látek pomocí rozdílů v jejich částicové stavbě změří sílu (tahovou sílu ruky, gravitační sílu Země) experimentem prokáže vzájemné přitahování a odpuzování zelektrovaných těles a tento jev vysvětlí experimentálně určí póly tyčového magnetu znázorní průběh indukčních čar magnetického pole tyčového magnetu popíše magnetické pole Země a uvede příklad jeho využití změří délku předmětu vhodně zvoleným měřidlem, objem tělesa odměrným válcem a hmotnost tělesa na vahách vzájemně převádí běžně používané jednotky téže veličiny určí hustotu látky měřením hmotnosti a objemu tělesa, a výpočtem pomocí vztahu $\rho = m : V$ zjistí hustotu látky v tabulkách vypočte hmotnost tělesa z jeho objemu a hustoty	Vlastnosti látek a těles tělesa a látky a jejich vlastnosti částicová stavba látek síla, gravitační síla a jejich měření elektrické vlastnosti látek magnetické vlastnosti látek Měření fyzikálních veličin měření délky měření objemu měření hmotnosti Měření fyzikálních veličin měření hustoty měření času	OSV - Rozvoj schopností poznávání - Kooperace a kompetice - rozvoj formulačních, argumentačních schopností a dovedností EV - Ekosystémy - - koloběh vody v přírodě OSV - Rozvoj schopností poznávání OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - Kooperace a kompetice

20. sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu 21. rozliší stejnosměrný proud od střídavého 22. rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností	jsou uzavřenými křivkami orientaci magnetické indukční čáry dokáže určit magnetkou zopakuje si poznatky o kompasu pozná příčinu natáčení střelky kompasu - magnetické pole Země pochopí, proč jižní magnetický pól Země leží na severní polokouli v polární oblasti sestaví jednoduchý elektrický obvod podle schématu správně používá schematické značky a zakreslí schéma reálného obvodu určí a pokusem ověří podmínky vedení proudu obvodem dodržuje pravidla bezpečnosti práce s elektrickými zařízeními a k jejich objasnění využívá poznatky o vedení elektrického proudu objasní vznik blesku a zásady ochrany před jeho účinky	Magnetické pole Země, kompas Elektrický obvod elektrický obvod vodiče elektrického proudu, elektrické izolanty bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízeními	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí í- globální oteplování Země a jeho důsledky OSV - Hodnoty, postoje, praktická etika - Kooperace - rozvíjení dovednosti dobré komunikace, utváření a rozvíjení základních dovedností pro spolupráci - uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
--	--	---	---

Výstupy předmětu Fyzika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák 5. rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu	rozhodne, zda se těleso vzhledem k jinému tělesu pohybuje nebo je v klidu určí trajektorii pohybu tělesa a rozhodne, zda je pohyb přímočarý nebo křivočarý	Pohyb tělesa klid a pohyb tělesa popis pohybu (trajektorie, dráha čas) druhy pohybu	MV - Interpretace vztahu mediálního sdělení a reality - vyhledává zajímavé údaje o rekord -

6. využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles	rozliší rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb určí rychlost rovnoměrného pohybu zná a převádí jednotky rychlosti vypočte dráhu rovnoměrného pohybu nakreslí graf závislosti dráhy pohybu na čase a dovede z grafu určit rychlost rovnoměrného pohybu vypočte průměrnou rychlost pohybu z daných údajů změří dráhu a dobu určitého pohybu a vypočte jeho průměrnou rychlost	pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný rychlost rovnoměrného pohybu dráha rovnoměrného pohybu průměrná rychlost	ních rychlostech v různých sportovních odvětvích OSV - Kooperace a kompetice OSV - Hodnoty, postoje, praktická etika OSV - Mezilidské vztahy - učí se spolupracovat při experimentech, organizovat práci, vyslovit a obhájit svůj názor, s porozuměním vyslechnout názor spolužáka
7. změří velikost působící síly	v konkrétní situaci rozhodne, která dvě tělesa na sebe vzájemně působí silou, a jaký je účinek vzájemného působení změří velikost síly siloměrem prokáže experimentem účinky elektrického, magnetického a gravitačního pole určí gravitační sílu, jakou Země působí na těleso o určité hmotnosti znázorní sílu graficky	Síla. Skládání sil vzájemné působení těles síla a její měření gravitační, elektrická a magnetická síla gravitační, elektrické a magnetické pole výpočet gravitační síly znázornění síly skládání sil stejného a opačného směru rovnováha sil skládání různoběžných sil těžiště tělesa	OSV - Rozvoj schopností poznávání - Kooperace a kompetice - - na konkrétních příkladech se učí překonávat nesprávné intuitivní představy o vztahu pohybu a síly - rozvíjí své experimentální dovednosti - poznává úlohu
8. určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici	určí výslednici sil působících v jedné přímce rozhodne, zda dvě síly jsou v rovnováze graficky určí výslednici dvou různoběžných sil odhadne polohu těžiště experimentem určí těžiště, např. desky, tyče		
9. využívá Newtonovy zákony pro objasňování či předvídání změn pohybu	v jednoduchých případech kvalitativně předpoví, jaký bude pohyb tělesa nebo jeho změna, když zná sílu nebo výslednici sil, které na těleso působí	Posuvné účinky síly Pohybové zákony posuvné účinky síly	

těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích	posuvné účinky síly na těleso vědomě spojuje vždy se změnou rychlosti zdůvodní, proč je v konkrétní situaci těleso v klidu nebo v pohybu rovnoměrném přímočarém, a určí síly působící na těleso, které jsou přitom v rovnováze na příkladech ukáže, že silové působení těles je vždy vzájemné, že síly akce a reakce vznikají i zanikají současně, mají stejnou velikost a působí na různá tělesa	na těleso (zákon síly) zákon setrvačnosti zákon vzájemného působení těles zákon akce-reakce	pokusu v získávání poznatků o přírodních zákonitostech
10. aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů	rozhodne, zda je páka otáčivá kolem pevné osy v rovnovážné poloze experimentem nebo výpočtem určí sílu nebo rameno síly tak, aby se páka dostala do rovnovážné polohy uvede příklady užití páky v praxi a objasní výhodnost použití páky v daném případě určí podmínku rovnováhy na kladce pevné a volné uvede příklady využití kladek v praxi a ukáže jejich výhody	Otáčivé účinky síly rovnováha sil na páce moment síly užití páky kladky	EV - Vztah člověka k prostředí - škody na silnicích způsobené přetěžováním nákladů automobilů - snižování ztrát energie zmenšováním odporových sil při pohybu vozidel
11. využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů	předpoví, jak se změní deformační účinky síly při změně velikosti síly nebo obsahu plochy, na kterou působí porovná tlak vyvolaný různými silami určí tlak vyvolaný silou působící kolmo na určitou plochu navrhne, jak lze v praktické situaci zvětšit nebo zmenšit tlak porovná třecí síly působící mezi tělesy při různé tlakové síle, drsnosti ploch nebo obsahu stykových ploch uvede příklady působení klidové třecí síly rozhodne, zda v dané situaci je tření užitečné nebo škodlivé, a navrhne vhodný způsob jeho zmenšení nebo zvětšení předvede pokus nebo popíše jev, který ukazuje, že při stlačení kapaliny nebo plynu vzroste tlak ve všech místech kapaliny vysvětlí na příkladu z praxe princip hydraulického zařízení	Deformační účinky síly tlaková síla tlak Tření tření, třecí síla měření třecí síly třecí síly v praxi Mechanické vlastnosti kapalin přenos tlaku v kapalině (Pascalův zákon)	OSV - Řešení problémů a rozvíjení rozhodovacích dovedností (např. při hledání vztahu pro hydrostatický tlak a vztlakovou sílu) - Rozvoj schopností poznávání rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci při práci ve skupinách VDO - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

12. předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní	porovná tlak v různých hloubkách kapaliny, tlak ve stejné hloubce dvou různých kapalin použije vztah $p = h\rho g$ při řešení konkrétních problémů objasní některé jevy, které souvisejí s hydrostatickým tlakem určí pokusem i výpočtem velikost vztlačové síly působící na těleso v kapalině znázorní síly a jejich výslednici působící na těleso ponořené do kapaliny předpoví, zda se bude těleso v kapalině potápět, vznášet se či plovat; uvede využití v praxi pokusem prokáže existenci atmosférického tlaku vzduchu a vysvětlí příčiny jeho existence porovná atmosférický tlak v různých výškách, popíše způsob měření atmosférického tlaku (Torricelliho pokus, tlakoměr, barograf) provede měření atmosférického tlaku v daném místě; objasní vliv změn atmosférického tlaku na počasí (s porozuměním sleduje synoptické mapy v TV nebo na internetu) uvede příklad prokazující existenci vztlačové síly, která působí na tělesa v plynu a uvede příklad jejího praktického využití změří tlak v uzavřené nádobě a rozhodne, zda je v nádobě přetlak nebo podtlak plynu	hydraulická zařízení hydrostatický tlak vztlačová síla Archimédův zákon potápění, plování, vznášení se těles v kapalině Mechanické vlastnosti plynů atmosférický tlak a jeho měření vztlačová síla na tělesa v plynech tlak plynu v uzavřené nádobě (přetlak, podtlak) a jeho měření	- podílí se na rozhodnutí celku s vědomím vlastní odpovědnosti při řešení problémů ve skupinách MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - zpracovává, vyhodnocuje a využívá informace z médií (např. o počasí a jeho vlivu na člověka a jeho činnosti) EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - ekonomické využívání zdrojů světla - omezení světelného znečištění vhodnými zdroji světla (rušení astronomických pozorování) - využití zrcadel ve slunečních elektrárnách vyhledává informace na internetu o
26. využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh	rozliší zdroj světla a osvětlené těleso rozhodne, zda dané prostředí je čiré, průhledné, průsvitné či neprůhledné uvede velikost rychlosti světla ve vakuu a porovná ji s rychlostí světla v jiných prostředích objasní, proč na Zemi pozorujeme fáze Měsíce vysvětlí vznik stínu a vznik zatmění Slunce a Měsíce	Světelné jevy zdroje světla rychlost světla ve vakuu a v různých prostředích přímočaré šíření světla měsíční fáze stín	

27. rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami	využívá zákon odrazu světla na rozhraní dvou prostředí k řešení úloh a problémů a ke geometrické konstrukci obrazu rovinným zrcadlem pokusem rozhodne, které zrcadlo je duté a které vypuklé pokusem najde ohnisko dutého zrcadla a určí jeho ohniskovou vzdálenost zobrazí daný předmět dutým zrcadlem uvede příklady využití kulových zrcadel na příkladech ukáže, kdy dochází k lomu světla ke kolmici a kdy k lomu od kolmice dokáže pokusem, že sluneční světlo je složeno z barevných světél vysvětlí, proč a za jakých podmínek vzniká duha vysvětlí, čím je dána barva průhledného prostředí a čím barva neprůhledných těles	zatmění Měsíce a Slunce zákon odrazu světla zobrazení rovinným, dutým a vypuklým zrcadlem lom světla rozklad světla optickým hranolem barva těles	zajímavých optických jevů v atmosféře (např. o duze) a prezentuje je písemnou nebo ústní formou
---	---	---	--

Výstupy předmětu Fyzika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák 13. určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa 14. využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem	rozhodne, zda se koná práce a které těleso koná práci vypočte práci, je – li dána síla a dráha po které se působí (pro případ stálé síly působící rovnoběžně ve směru dráhy), $W = Fs$ předvede vykonání práce o velikosti přibližně 1 J porovná práci vykonanou při zvedání tělesa kladkou a jednoduchým kladkostrojem určí výkon z práce a času v jednoduchých příkladech odhadne vykonanou práci nebo výkon např. při sportu porovná velikost dvou různých prací nebo výkonů, např. na stavbě při rovnoměrném pohybu tělesa určí výkon užitím vztahu $P = Fv$	Práce. Výkon. Energie práce práce na kladce výkon účinnost	MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - sleduje a porovnává výkony špičkových sportovců VDO - Občan, občanská společnost a stát - empatie a respekt ke spoluobčanům vykonávajícím fyzicky náročnou práci

18. rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku 19. posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí	zmrznutí objasní jev anomálie vody a uvede příklady jeho negativních důsledků (např. praskání potrubí nebo zdiva) navrhne a pokusem ověří, jak lze zvětšit nebo zmenšit rychlost vypařování kapaliny, uvede praktické využití např. při sušení prádla předpoví, jak se změní teplota varu při zvětšení nebo zmenšení tlaku nad vroucí kapalinou, uvede praktické využití tohoto jevu na konkrétních příkladech objasní, kdy nastává kapalnění vodní páry ve vzduchu vysvětlí vznik mlhy, jinovatky a oblaků popíše základní součást spalovacích motorů a vysvětlí rozdíl mezi vznětovým a zážehovým motorem porovná škodlivost provozu různých spalovacích motorů pro životní prostředí určí ve svém okolí, popř. u některých hudebních nástrojů, co je zdrojem zvuku vysvětlí jako nezbytnou podmínku šíření zvuku látkové prostředí uvede příklady, že rychlost zvuku závisí na prostředí, v němž se šíří na příkladu vnímání blesku a hromu porovná rychlost šíření zvuku ve vzduchu a rychlost šíření světla ve vzduchu pokusem dokáže, že výška tónu je tím vyšší, čím vyšší je jeho kmitočet popíše přijímání zvuku uchem pokusem ukáže význam rezonančních skříněk u hudebních nástrojů uvede příklad využití poznatků o akustických jevech při zařizování divadel nebo přednáškových sálů umí kvalitativně porovnat zdroje zvuku podle hlasitosti a rozhodnout o škodlivosti pro zdraví, např. hlasitá hudba pro ochranu sluchu využívá poznatků, že hlasitost zvuku závisí na zdroji zvuku, vzdálenosti zdroje od našeho ucha, prostředí, v němž se zvuk šíří a na	vypařování var kapalnění pístové a spalovací motory Zvukové jevy zdroje zvuku šíření zvuku prostředím rychlost šíření zvuku výška tónu ucho jako přijímač zvuku rezonance, barva tónu odraz zvuku, ozvěna ochrana před nadměrným hlukem	- vyhledává a posuzuje informace o výzkumech nových motorů a pohonných látek šetrnějších k životnímu prostředí EV - Vztah člověka k prostředí - způsoby ochrany před hlukovým znečištěním prostředí OSV - Mezilidské vztahy - respektování práv druhých lidí, neobtěžovat je nadměrným hlukem
---	---	--	--

22. rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností	citlivosti sluchového ústrojí navrhne možnosti, jak zmenšit škodlivý vliv nadměrně hlasitého zvuku na člověka rozhodne, zda se budou dvě elektricky nabitá tělesa přitahovat, či odpuzovat vysvětlit elektrování těles vzájemným třením a princip uzemnění nabitého tělesa ukáže pokusem a vysvětlí, proč se k zelektrovanému tělesu přitahují nenabitá tělesa z izolantu (polarizaci izolantu) i nenabitá vodivá tělesa (elektrostatická indukce) pokusem prokáže existenci elektrického pole v okolí nabitého tělesa, znázorní siločáry elektrického pole uvede příklady z praxe, jak se z hlediska bezpečnosti zabráňuje vzájemnému elektrostatickému přitahování těles (např. v textilním nebo papírenském průmyslu, při volbě materiálů na oblečení) a kde se naopak využívá (např. v odlučovačích popílků)	Elektrický náboj Elektrické pole elektrování těles třením elektrický náboj vodič a izolant v elektrickém poli siločáry elektrického pole	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - omezení znečišťování prostředí v odlučovačích popílků
20. sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu	objasní podstatu elektrického proudu v kovových vodičích a v elektrolytech vysvětlí, proč izolanty prakticky nevedou elektrický proud rozhodne, zda v daném obvodu jsou splněny podmínky vzniku elektrického proudu, a ověří jejich splnění pokusem změří elektrický proud ampérmetrem v daném místě obvodu změří elektrické napětí voltmetrem mezi dvěma místy obvodu určí výsledné napětí zdroje při zapojení několika článků za sebou zvolí k danému spotřebiči vhodný zdroj napětí, porovná vhodnost použití různých zdrojů napětí (např. suchých článků a akumulátorů) z hlediska hospodárnosti předpoví změnu proudu v kovovém vodiči při změně napětí mezi jeho konci	Elektrický proud elektrický proud v kovech a vodných roztocích solí a kyselin	EV – Vztah člověka k prostředí - porovná výkony různých domácích elektrických spotřebičů z údajů na jejich štítcích - volba optimálního spotřebiče podle jeho energetické náročnosti (třída A, B, C) z hlediska ekonomického i ekologického
21. rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí		měření elektrického proudu měření elektrického napětí zdroje elektrického napětí Ohmův zákon	

23. využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů	předpoví změnu proudu v obvodu, když se při stálém napětí zvětší nebo zmenší odpor rezistoru zapojeného v obvodu vypočte jednu z veličin: proud, napětí a odpor pro kovový vodič, jestliže zná zbývající dvě (aplikace Ohmova zákona); popř. výsledek ověří pokusem pokusem určí závislost procházejícího proudu na napětí a vyjádří výsledek graficky z grafu závislosti proudu na napětí pro daný rezistor určí k danému proudu napětí, nebo k danému napětí proud, nebo odpor rezistoru porovná odpor vodiče v závislosti na průřezu, délce a materiálu popíše, jak se mění odpor kovového vodiče s teplotou zapojí spotřebiče za sebou a vedle sebe, uvede příklady obou typů zapojení v praxi experimentem porovná proud v různých částech jednoduchého a rozvětveného obvodu rozpozná, podle reálného zapojení i podle schématu, zapojení dvou spotřebičů za sebou a vedle sebe, určí výsledné napětí, výsledný odpor spotřebičů předpoví, jak se změní proud v obvodu, když dva spotřebiče zapojíme místo sériově paralelně nebo naopak - ověří pokusem rozhodne, jak je vhodné zapojit elektrické spotřebiče v domácnosti a uvede výhody své volby použije reostat k regulaci proudu nebo jako děliče napětí v obvodu uvede příklady spotřebičů, které využívají tepelné účinky elektrického proudu objasní, popř. pokusem ukáže nebezpečí vzniku zkratu a možnosti ochrany před ním pomocí tavné pojistky určí elektrickou práci vykonanou za určitou dobu pro daný proud a napětí nebo určí elektrickou práci z elektrického příkonu spotřebiče a doby průchodu elektrického proudu vyjádří elektrickou práci uvedenou ve W.s nebo v kW.h	elektrický odpor závislost odporu na vlastnostech vodiče rozvětvený elektrický obvod výsledný odpor rezistorů zapojených za sebou a vedle sebe regulace hodnoty proudu reostatem reostat jako dělič napětí tepelné účinky elektrického proudu elektrická práce	materiálů v Tabulkách i na internetu
--	--	--	---

	v joulech určí výkon elektrického proudu I ve vodiči mezi jehož konci je napětí U z údajů o příkonech na štítcích elektrických spotřebičů určí, jaký je odpor spotřebičů po jejich připojení ke zdroji porovná el. energii spotřebovanou domácími spotřebiči za určitou dobu a odhadne cenu, kterou za tuto energii zaplatí navrhne možné úspory elektrické energie v bytě nebo v domě, popř. ve škole	výkon elektrického proudu elektrická energie	
--	---	--	--

Výstupy předmětu Fyzika	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák 24. využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní 21. rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí	prokáže pokusem existenci magnetického pole kolem cívky s elektrickým proudem, a na příkladech z praxe objasní jeho využití v elektromagnetech porovná vlastnosti permanentních magnetů a elektromagnetů vysvětlí princip činnosti stejnosměrného elektromotoru uvede příklady využití elektromotoru v praxi předvede pokusem vznik indukovaného proudu v cívkě a ukáže, na čem závisí jeho hodnota a směr objasní vznik střídavého proudu při otáčení magnetu v blízkosti cívky v magnetickém poli z konkrétního grafu časového průběhu střídavého proudu (nebo napětí) určí periodu střídavého proudu (napětí) a kmitočet střídavého proudu (napětí) objasní princip činnosti alternátoru a popíše, jaké	Elektrodynamika magnetické pole cívky s proudem elektromagnet působení magnetického pole na cívku s proudem elektromotor elektromagnetická indukce Střídavý proud vznik střídavého proudu alternátor měření střídavého	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - Vztah člověka k prostředí - vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, způsoby šetření - zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na životní prostředí - principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí místa školy

25. zapojí správně polovodičovou diodu	v něm probíhají přeměny energie zvolí vhodné měřidlo a změří střídavý proud nebo napětí určí transformační poměr transformátoru, uvede příklady praktického využití transformace dolů a transformace nahoru popíše a zdůvodní využití transformátoru v rozvodné elektrické síti pokusem ukáže, jak se mění odpor termistoru při jeho zahřívání a odpor fotorezistoru při osvětlení; uvede příklady využití těchto jevů zapojí polovodičovou diodu nebo svítivku propustným a závěrným směru uvede příklad využití usměrňujícího účinku polovodičové diody objasní přeměny energie ve slunečním článku a uvede příklady jeho využití jako alternativního zdroje energie vysvětlí význam uzemnění domácích spotřebičů popíše konkrétní důvody nebezpečí v situacích znázorněných obrázkem nebo popsanych slovně ukáže v zásuvce kolík a vysvětlí, proč je spojen s ochranným uzemněným nulovacím vodičem uvede příklad, jak může vzniknout zkrat v domácnosti, objasní nebezpečí zkratu a jak mu lze předcházet vysvětlí, proč je životu nebezpečné dotknout se vodivých částí zdířek zásuvky řídí se základními pravidly pro bezpečné zacházení s elektrickými zařízeními	proudu a střídavého napětí transformátory rozvodná elektrická síť Vedení elektrického proudu v polovodičích elektrický proud v polovodičích Bezpečné zacházení s elektrickými zařízeními elektrické spotřebiče v domácnosti ochrana před úrazem elektrickým proudem	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - využívání alternativních zdrojů energie, způsoby šetření energie - energetické zdroje a jejich vyčerpatelnost - vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení
15. využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh	na obrázku sinusoidy znázorňující část vlny na vodě ukáže, co se rozumí vlnovou délkou pro vlnění dané vlnové délky λ určí kmitočet f popíše základní druhy elektromagnetického vlnění podle vlnové délky a uvede příklady jejich využití uvede velikost rychlosti šíření světla ve vakuu a porovná s rychlostí světla v prostředí	Elektromagnetické záření elektromagnetické vlny a záření vlnová délka a kmitočet	MEG – Evropa a svět nás zajímá - vede k poznání a pochopení díla významných Evropanů (Rentgen, Maxwell, Hertz, Marconi)

17. zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí	objasní, jaký význam měla předpověď existence neviditelných elektromagnetických vln Maxwellem a potvrzení jejich existence Hertzem pro rozvoj společnosti vysvětlí, proč televizní vlny pronikají špatně přes překážky a dlouhovlnné rádiové vlny snadno uvede příklady využití mikrovln v denním životě zdůvodní, proč je nebezpečné přílišné opalování na Slunci i v soláriu objasní význam objevu rentgenového záření pro lékařství a další obory dodržuje zásady bezpečného zacházení s laserem (i při použití laseru o velmi malém výkonu) s využitím poznatků z chemie popíše základní stavební částice atomu popíše složení jádra atomu na příkladu objasní, co rozumíme izotopem daného prvku popíše, jakou látku nazveme nuklidem uvede tři základní druhy radioaktivního záření, objasní jejich podstatu a porovná jejich vlastnosti uvede a objasní příklady využití radionuklidů popíše řetězovou jadernou reakci a objasní nebezpečí jejího zneužití v jaderných zbraních i možnost využití v jaderných reaktorech a v jaderných elektrárnách vysvětlí, k jakým přeměnám energie dochází v jaderné elektrárně a porovná je s přeměnami v tepelné a vodní elektrárně porovná výhody a nevýhody uvedených tří typů elektráren popíše historii jaderné energetiky a uvede argumenty pro i proti jejímu dalšímu rozvíjení v naší republice uvede současné možnosti likvidace vyhořelého jaderného paliva popíše, jak je v současné době zajišťována u nás bezpečnost provozu jaderných elektráren sleduje a umí kriticky analyzovat diskuse o jaderných elektrárnách v tisku a dalších sdělovacích prostředcích,	zdroje záření Jaderná energie atom atomová jádra izotopy a nuklidy radioaktivita využití jaderného záření řetězová jaderná reakce jaderný reaktor jaderná energetika	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - nebezpečí vzniku požáru odkládáním plastových a skleněných lahví v přírodě EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - vliv energetických
--	---	---	--

28. objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet 29. odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností	umí věcně argumentovat v diskusích se spolužáky popíše možnosti ochrany před jaderným zářením popíše, z čeho se skládá sluneční soustava popíše, jaká síla způsobuje pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet vyjmenuje planety podle jejich vzrůstající vzdálenosti od Slunce vysvětlí hlavní rozdíly mezi planetou a hvězdou porovná poznatky získané v zeměpise s podrobnějšími informacemi o jednotlivých planetách, Slunci a Měsíci v literatuře nebo na internetu, připraví o nich samostatně nebo ve skupině přehlednou informaci orientuje se v základních souhvězdích na obloze umí použít k pozorování souhvězdí mapy hvězdné oblohy pozoruje a popisuje jevy kolem sebe, hledá jejich vzájemné souvislosti a odhaluje jejich příčiny provádí fyzikální pokusy, navrhuje pokusy jako cestu k řešení konkrétních problémů nebo k ověření správnosti navrženého řešení změří délku, hmotnost, objem, teplotu, čas, sílu, elektrický proud a elektrické napětí z naměřených hodnot výpočtem určí další veličiny (hustotu, rychlost, práci, výkon, elektrický odpor) výsledky měření zaznamená do tabulky, popř. je vyjádří graficky z výsledků měření objeví závislost dvou veličin, např. dráhy na čas, proudu na napětí utřídí si poznatky získané za celou výuku fyziky do širších celků a najde v nich nové souvislosti, vytváří si přehledová schémata základních pojmů v Tabulkách nalezne informace o jednotkách Mezinárodní soustavy SI v konkrétních příkladech rozhodne jaký druh energie má těleso vysloví zákon zachování mechanické energie pro izolovanou soustavu a objasní jeho platnost	ochrana před zářením Země a vesmír sluneční soustava naše Galaxie Čemu jste se ve fyzice naučili vlastnosti látek a jejich složení měření fyzikálních veličin pohyb síla mechanické vlastnosti kapalin a plynů tepelné jevy elektrické a magnetické jevy elektromagnetické záření zvukové jevy	zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření - zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost VDO - Občanská společnost a škola - uvažuje o problémech v širších souvislostech a učí se kritickému myšlení MEG - Evropa a svět nás zajímá - poznává život a dílo významných Evropanů (Rutherford, Becquerel, P. Curie, Curie-Sklodowska, Termu, Einstein) - kriticky čte a vnímá mediální sdělení - uvědomuje si vliv médií na postoje lidí k danému problému EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - využití fyzikálních poznatků k omezení negativních vlivů lidské činnosti na životní prostředí - aktivně se podílí na
---	--	--	---

	ukáže na konkrétním příkladu platnost obecného zákona zachování energie s využitím fyzikálních poznatků umí nalézt cesty k hospodárnějšímu využívání energie v denním životě uvede příklady obnovitelných a neobnovitelných zdrojů energie ukáže výhody a nevýhody různých zdrojů energie z hlediska jejich vlivu na životní prostředí uvede výhody a nevýhody použití různých druhů elektráren v podmínkách České republiky a porovná svoje argumenty s reálným podílem různých elektráren na výrobě elektrické energie u nás a s využitím aktuálních informací na internetu	energie a její přeměny Země a vesmír	hospodárném využívání tepla, elektrické energie, vody v denním životě - orientuje se v přednostech i omezeních obnovitelných zdrojů energie zejména v ČR OSV - Kooperace a kompetice, Mezilidské vztahy OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - uvědomuje si hodnotu spolupráce a účinně ji rozvíjí - věcně argumentuje a respektuje názory druhého při řešení problému ve skupině - rozvíjí své formulační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti MEG – Jsme Evropané - uvede příklady globálních vlivů na životní prostředí - ilustruje na příkladech význam
--	--	---	---

			objevů fyziků Evropanů pro rozvoj společnosti MV – Tvorba mediálního sdělení - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - využívá a kriticky analyzuje informace z přírodovědné oblasti v tisku a v hromadných sdělovacích prostředcích - vytváří mediální sdělení (např. při prezentaci výsledků práce skupiny)
--	--	--	---

5.6.2 Chemie

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Chemie má časovou dotaci 2h týdně, a to v 8. a 9. ročníku. Spolupracuje s předmětem Fyzika, Přírodopis a Matematika. Žáci jsou vedeni k aktivnímu získávání znalostí chemických výrob, tvoření vzorců, vlastností prvků, chemických sloučenin a dovedností, základním chemickým výpočtům. Jsou seznamováni s posledními poznatky environmentální vědy a vedeni k ochraně přírody a svého zdraví. Chápu negativní vliv člověka na přírodní ekosystém a životní prostředí. Řeší a vyhledávají možnosti, jak tyto činnosti řešit. Žáci jsou vedeni k samostatné práci, k práci ve skupinách, k respektování názorů druhých a rozumné argumentaci. Formy práce jsou takové, že využíváme diskuse, řešení problémových seminárních a laboratorních prací. Praktická cvičení probíhají v chemické učebně, doplňuje je návštěva praktických provozů v okolí, exkurze, besedy.

Předmět Chemie realizuje průřezové téma Environmentální výchova.

Strategie uplatňované při získávání dovedností:

Kompetence komunikativní

Vyučující žáky vede

- ke správnému a logickému formulování svých myšlenek a názorů
- k užívání správné terminologie
- k prezentaci výsledků svých pozorování a řešení problémů
- ke spolupráci se spolužáky na skupinových úkolech
- k obhajobě svého názoru a k vyslechnutí názoru druhých

Kompetence k učení

Vyučující žáky vede

- k samostatnému získávání, zpracování a vyhodnocování vhodných informací
- ke správné analýze jednotlivých situací, k řešení jednotlivých situací
- k pozorování přírodních jevů a k jejich vyhodnocování
- k vyhledávání a využívání různých bioinformačních zdrojů
- vytváří u žáka „chemické vědomí“
- aby si uvědomil význam chemie pro život moderního člověka

Kompetence k řešení problému

Vyučující žáky vede

- k analyzování problémů a základě získaných poznatků
- k řešení, popřípadě vytváření problémových situací
- k vytváření a správné formulaci otázek
- k řešení praktických úkolů vyplývajících z běžných životních situací
- využívá moderních informačních technologií (internet)

Kompetence sociální a personální

- k aktivnímu podílu na skupinové práci
- k vytváření si vlastního názoru a porovnávání jej s názory druhých
- k respektování názoru druhých

Kompetence občanské

- k chápání a využívání v praxi ekologických souvislostí mezi jednotlivými složkami biosféry
- k uvědomění si vlivu člověka na biosféru a podílet se na její ochraně
- k poznávání přírody své vlasti, k budování si vztahu k České republice, její přírodě a obyvatelstvu

Kompetence pracovní

- vede žáky k navazování na dětské pojetí určitých pojmů a o individuální zkušenosti žáků
- k získávání informací pozorováním, sledováním úvahou
- k využívání vhodných pomůcek a postupů
- k udržování pořádku a šetření svěřených pomůcek
- k řešení praktických úkolů při sběru a údržbě přírodních vzorků a preparátů
- k využívání získaných poznatků k ochraně svého zdraví i zdraví druhých při řešení životních situací

Výstupy předmětu Chemie	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák 1. určí společné a rozdílné vlastnosti látek 2. pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí 4. rozlišuje směsi a chemické látky 5. vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení 6. vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek 7. navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi	provede určení společných a rozdílných vlastností vybraných dostupných látek, hodnotí jejich rizikovost definuje fyzikální a chemické děje	Rozlišení látek podle vlastností	Fyzika – teplota varu, tání, hustota, skupenské přechody
	respektuje zásady práce ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě uplatňuje správné návyky při oddělování směsí, dbá na ochranu zdraví při práci v laboratoři respektuje H-věty a P-věty, pozná nebezpečné látky a přípravky (výstražné symboly)	Zásady bezpečné práce	Přírodopis (první pomoc)
	rozlišuje chemické látky a směsi, vyjmenuje složky běžných směsí	Směsi Roztoky	
	srovnává a rozlišuje směsi různorodé, stejnorodé roztoky, umí vypočítat hmotnostní zlomek roztoku, připraví prakticky roztok daného složení, popisuje koncentrovanější, zředěnější, nasycený a nenasycený roztok		
	popíše vliv teploty a dalších podmínek na vznik roztoků		
	umí oddělit složky směsí (usazování, filtrace, destilace, krystalizace, chromatografie a sublimace)		
			Fyzika (sublimace)

8. rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití	srovnává druhy a vlastnosti vody destilované, pitné, odpadní, minerální popíše výrobu pitné vody, uvědomuje si důležitost udržování čistoty vody	Voda	EV – Základní podmínky života
9. uvede příklady znečišťování vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění	zná složení vzduchu, zná pojem ozonová vrstva, vnímá důležitost čistoty ovzduší	Vzduch, Kyslík	Přírodopis Ochrana ovzduší
10. používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech	rozlišuje pojmy molekuly, atomy, atomové jádro, protony, neutrony, elektronový obal a jeho změny v chemických reakcích, elektrony, protonové a nukleonové číslo	Částicové složení látek	Fyzika (model atomu)
11. rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech	zná a zapisuje názvy, značky, vlastnosti a použití vybraných prvků, skupiny a periody v periodické soustavě chemických prvků, definuje Periodický zákon, rozliší v periodické soustavě prvků hranici mezi kovy a nekovy, vyjmenuje základní vlastnosti kovů, nekovů a polokovů, provede srovnání vlastností kovů a nekovů, definuje chemickou vazbu, rozliší chemický vzorec a značku, chemický prvek a sloučeninu, vysvětlí vznik iontů z atomů přesunem elektronů, kationt, aniont	Chemické prvky Chemická vazba Chemické sloučeniny Ionty	Fyzika Přírodopis (biogenní prvky)
12. orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti		Periodická soustava prvků	
13. rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání	ví, jak správně hospodařit s kovy, kde patří použité baterie a vysloužilé elektrické spotřebiče zapisuje chemické rovnice, rozlišuje reaktanty a produkty, charakterizuje látkové množství a molární hmotnost, vypočítá molární hmotnost prvku i sloučeniny	Chemické reakce Zákon zachování hmotnosti Chemické rovnice Výpočty z chemických vzorců (procentní zastoupení prvku ve sloučenině) Výpočty z chemických rovnic	
14. přečte chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu	definuje zákon zachování hmotnosti upraví zápisy vybraných chemických reakcí na chemické rovnice		

15. aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu	uvědomuje si vliv teploty, plošného obsahu, koncentrace reaktantů, přítomnost katalyzátoru používá matematicko-fyzikální-chemické tabulky	Faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí Orientuje se v Tabulkách pro ZŠ	
16. porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí	vytváří vzorce a názvy oxidů, sulfidů, halogenidů, hydroxidů, kyselin, solí zná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, sulfidů, halogenidů, hydroxidů, kyselin, solí uvědomuje si rozdíl mezi oxidem uhličitým a oxidem uhelnatým, nebezpeční při vzniku oxidu siřičitého-spalováním tuhých paliv zkoumá kyselost a zásaditost roztoků zná pojem oxidační číslo, neutralizace zná důležitost a význam kuchyňské soli, ví, co způsobuje nadbytek soli v lidském organismu a v životním prostředí chrání své vlastní zdraví před nadměrným používáním NaCl dokáže prakticky používat indikátory uvede praktické využití měření pH umí poskytnout první pomoc při zasažení pokožky kyselinou nebo hydroxidem bezpečně pracuje s kyselinami a hydroxidy	Oxidy Sulfidy Halogenidy Kyseliny Hydroxidy Soli kyslíkaté a bezkyslíkaté	Přírodopis Ochrana půdy, povrchové vody a ovzduší Přírodopis (civilizační nemoci)
17. vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a uvede opatření, kterými jim lze předcházet		Kyselost a zásaditost roztoků	
18. orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi			Přírodopis

Výstupy předmětu Chemie	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák			
19. rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	definuje organickou látku, rozlišuje podle vzorců látky anorganické a organické, umí vybrané sloučeniny zapsat třemi základními typy vzorců (strukturní, molekulový, racionální) a zpětně ze vzorce odvodit název rozliší alkany, alkeny, alkyny, cykloalkany, areny uvede příklady v praxi významných alkanů, uhlovodíků s vícenásobnými vazbami a aromatických uhlovodíků	Organické sloučeniny Uhlovodíky	
20. zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy	rozlišuje důležité zdroje energie jako je: ropa, uhlí, zemní plyn ví, jak šetrně hospodařit s palivy ví, jak chránit vodu, půdu před znečištěním posoudí vliv těžby a spalování různých paliv na životní prostředí přemýšlí o kladech a záporech tepelné a jaderné elektrárny charakterizuje obnovitelné zdroje energie, objasní výhody a nevýhody využití jednotlivých obnovitelných zdrojů energie vyjmenuje produkty průmyslového zpracování ropy	Paliva Neobnovitelné a obnovitelné zdroje energie	EV-Lidské aktivity a problémy životního prostředí Přírodopis (trvale udržitelný rozvoj na Zemi) Fyzika (radioaktivita)
21. rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	definuje pojmy derivát, uhlovodíkový zbytek, charakteristická skupina vytvoří vzorce nejjednodušších halogenderivátů, odvodí ze vzorců jejich název, uvede vlastnosti a využití významných zástupců uvede příklady v praxi významných alkoholů, karbonylových sloučenin a karboxylových kyselin, solí a esterů karboxylových kyselin uvede, jak chránit své zdraví před návykovými látkami	Deriváty uhlovodíků	Závislost

22. orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především bílkovin, tuků, sacharidů	uvede zdroje bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů uvede příklady správné výživy, správné kombinace bílkovin, tuků, sacharidů v potravě	Přírodní látky Sacharidy Lipidy Bílkoviny Kvašení	Přírodopis (rostlinná buňka, producenti, potravní řetězec) Správná výživa Přírodopis (L.Pasteur)
24. uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů			
23. určí podmínky postačující pro aktivní fotosyntézu	chápe přeměnu látek anorganických na látky organické, popíše fotosyntézu		
25. zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi	uvede výrobky nejvýznačnějších chemických odvětví uvědomuje si důležitost recyklace surovin a ochrany životního prostředí ví, proč a jak třídit odpad (papír, plasty, sklo a ostatní)	Chemický průmysl v ČR Chemie a zemědělství Chemie a zdraví (léčiva, přípravky osobní hygieny, pro čistotu v domácnosti)	EV- Lidské aktivity s problémy životního prostředí
27. orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka	rozlišuje jednotlivé typy plastů vyjmenuje návykové látky, se kterými se mohou setkat	Látky připravované uměle	
3. objasní neefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek	popíše chování při úniku nebezpečných látek	Mimořádné události (klasifikace mimořádných událostí, varovný signál a jiné způsoby varování, základní úkoly ochrany obyvatelstva, evakuace, činnost po mimořádné události, prevence vzniku mimořádných událostí)	OSV - Řešení problému a rozhodovací dovednosti
VZ 14. projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní pomoc	projevuje odpovědné chování při mimořádných událostech		
5. vypočítá složení roztoků	vypočítá koncentraci roztoku	Koncentrace roztoku	

26. aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe	dbá na bezpečnost při práci s ohněm zná zásady hašení a druhy a využití hasicích přístrojů	Chemické reakce a děje	
13. rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání	přečte jednoduché chemické rovnice třídí chemické reakce na chemické slučování, chemický rozklad, neutralizaci rozliší reakce exotermní a endotermní definuje redoxní reakci, umí doplnit do rovnice redoxní reakce oxidační čísla atomů prvků, zapíše oxidaci a redukci s vyznačením přesunu elektronů, určí redukční a oxidační činidlo třídí kovy na ušlechtilé a neušlechtilé, rozumí řadě reaktivity kovů definuje a provede elektrolýzu, objasní pojmy anoda a katoda, galvanický článek, akumulátor, koroze, uvede způsoby ochrany povrchu kovů před korozi	Klasifikace chemických reakcí Redoxní reakce Redoxní reakce kovů Elektrolytické děje	Fyzika
VZ 12. uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým	má přehled o návykových látkách a o jejich nebezpečnosti rozpozná zhoubný dopad závislostí (návykových látek, dopingů ve sportu...) ví, kde hledat pomoc uvede, jak působí kouření a alkohol na lidský organismus	Nebezpečí chemie (drogy, doping) Prevence návykových látek Rizikové chování (alkohol, aktivní a pasivní kouření, nebezpečné látky)	OSV - Psychohygiena Přírodopis

Poznámka: VZ – zařazeny očekávané výstupy předmětu Výchova ke zdraví

5.6.3 Přírodopis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět Přírodopis je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda, která navazuje na vzdělávací oblast 1. stupně Člověk a jeho svět realizovanou v předmětech Prvouka a Vlastivěda, na druhém stupni úzce spolupracuje s předměty Zeměpis, Dějepis, Fyzika, Informatika a Výchova k občanství. Součástí předmětu se staly některé výstupy předmětu Výchova ke zdraví a spolu s nimi se přesunula i časová dotace, která Přírodopis posílila celkem o 1h. O 1h byl tento předmět posílen z disponibilní časové dotace. Přírodopis má tedy časovou dotaci 2h v 6. až 8. Ročníku, 1h týdně v 9. ročníku. Doplňkovým předmětem je Přírodovědné praktikum v 6. ročníku, zde si žáci prohlubují a prakticky ověřují poznatky přírodních věd.

Obsah předmětu žáky učí orientovat se v systému říší, podříší, čeledí a rodů systematické biologie. Jsou vedeni k aktivnímu získávání přírodovědných dat při využití informačních technologií, posuzování správnosti a důležitosti hypotéz, k vytváření závěrů a jejich ověřování dle evoluční systematiky biologie.

Žáci jsou také seznamováni s posledními poznatky environmentální vědy a vedeni k ochraně přírody, chápou negativní vliv člověka na přírodní ekosystém a životní prostředí, vyhledávají možnosti, jak tyto činnosti řešit. Dále jsou vedeni k utváření vlastního názoru na oblast přírody, samostatné práci i práci ve skupinách, k respektování názoru druhých a rozumné argumentaci se spolužáky.

Využívány jsou formy diskuze, problémových řešení, seminárních i laboratorních prací, praktická cvičení s preparáty, mikroskopování, návštěvy tematických výstav a muzejních sbírek, exkurzí a besed.

Předmět Přírodopis realizuje průřezové téma: OSV, EV, MV a MULTI.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

Učitel vede žáky

- ke správnému a logickému formulování svých myšlenek a názorů
- k užívání správné terminologie
- k prezentaci výsledků svých pozorování a řešení problémů
- ke spolupráci se spolužáky na skupinových úkolech
- k obhajobě svého názoru a k vyslechnutí názoru druhých

Kompetence k učení:

Učitel vede žáky

- k samostatnému získávání, zpracování a vyhodnocování vhodných informací
- k vyvozování souvislostí mezi jevy v přírodní biosféře
- ke správné analýze jednotlivých situací, k řešení jednotlivých situací
- k pozorování přírodních jevů a k jejich vyhodnocování
- k vyhledávání a využívání různých bioinformačních zdrojů

Kompetence k řešení problémů

Učitel vede žáky

- k analyzování problémů na základě získaných poznatků
- k řešení, popřípadě vytváření problémových situací
- k vytváření a správné formulaci otázek
- k řešení praktických úkolů vyplývajících z běžných životních situací

Kompetence sociální a personální

Učitel vede žáky

- k aktivnímu podílu na skupinové práci
- k vytváření si vlastního názoru a porovnávání jej s názory druhých
- k respektování názoru druhých

Kompetence občanské

Učitel vede žáky

- k chápání a využívání v praxi ekologických souvislostí mezi jednotlivými složkami biosféry
- k uvědomění si vlivu člověka na biosféru a podílet se na její ochraně
- k poznávání přírody své vlasti, k budování si vztahu k české republice, její přírodě a obyvatelstvu

Kompetence pracovní

Učitel vede žáky

- k získávání informací pozorováním, sledováním úvahou
- k využívání vhodných pomůcek a postupů
- k udržování pořádku a šetření svěřených pomůcek
- k řešení praktických úkolů při sběru a údržbě přírodních vzorků a preparátů
- k využívání získaných poznatků k ochraně svého zdraví i zdraví druhých při řešení životních situací

Výstupy předmětu Přírodopis	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák <i>Obecná biologie a genetika</i> 1. rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů	zná stavbu zemského tělesa uvede názory na vznik života na Zemi, vznik atmosféry a hydrosféry objasní vliv Slunce jako zdroje energie, světla, tepla vysvětlí základní podmínky života a základní projevy života dává do souvislostí vztahy mezi organismy, definuje pojmy producent, konzument, rozkladač, symbióza, predace, parazitismus	Planeta Země Vznik, vývoj, rozmanitost, projevy života a jeho význam Vzájemné vztahy mezi organismy Ekosystémy, biomy	EV - Základní podmínky života EV - Ekosystémy MV - Práce v realizačním týmu
2. popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel	popíše stavbu rostlinné a živočišné buňky, vyvodí rozdíly, zná funkci jednotlivých organel popíše stavbu bakterií rozlišuje organismy jednobuněčné a mnohobuněčné popíše jak probíhá fotosyntéza, uvědomí si důležitost tohoto procesu pro existenci života na Zemi	Buňka rostlinná a živočišná, bakteriální Fotosyntéza, dýchání	
<i>Praktické poznávání přírody</i> 35. aplikuje praktické metody poznávání přírody 36. dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody	ovládá základní postup práce s optickým mikroskopem a postup při tvorbě dočasných preparátů	Mikroskop	
4. třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek	orientuje se v základních systematických jednotkách vysvětlí dvouslovné pojmenování organismů	Význam a zásady třídění organismů	
5. vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho významu z hlediska dědičnosti	zná rozdíl mezi rozmnožováním pohlavním a nepohlavním, popíše nepohlavní rozmnožování nižších organismů, pučení, dělení	Rozmnožování organismů, dědičnost a proměnlivost organismů	

7. uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka	objasní životní cyklus virů, jimi vyvolané nemoci objasní pozitivní a negativní význam bakterií – v přírodě a pro člověka zhodnotí nebezpečí choroboplodných bakterií z hlediska hygieny, jmenuje cizopasníky, uvědomuje si jejich působení na organismy vysvětlí, jak se chránit před nákazou choroboplodných bakterií, jmenuje zásady hygieny	Viry Bakterie – výskyt, význam a praktické využití Ochrana před nákazou, improvizovaná ochrana při použití biologické zbraně	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
<i>Jednobuněčné organismy – bakterie, sinice</i> 4. třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek	zná místo výskytu sinic, uvědomuje si nebezpečí při přemnožení – dokáže zdůvodnit zákaz koupání v takové vodě umí zařadit vybrané jednobuněčné organismy do systému, zná některé zástupce, způsob života, význam pro další potravní řetězec vysvětlí význam řas pro život na zemi, se zaměřením na produkci biomasy a kyslíku - jednobuněčné rostliny - jednobuněčné houby, kvasinky -jednobuněční živočichové, prvoci -nižší rostliny – mnohobuněčné řasy	Sinice Prvoci Jednobuněčné řasy Jednobuněčné houby - kvasinky Vývoj mnohobuněčných organismů, mnohobuněčné řasy	
<i>Biologie hub</i> 8. rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků 9. vysvětlí různé způsoby výživy hub a jejich význam v ekosystémech a místo v potravních řetězcích	na příkladech vysvětlí kladný a záporný význam plísňí uvádí příklady našich nejznámějších hub, pozná vybrané druhy hub, porovná je na základě charakteristických znaků, umí poskytnout první pomoc při otravě houbami, objasní různé způsoby výživy hub, uvědomuje si jejich význam v přírodě	Houby	EV - Vztah člověka k prostředí
<i>Lišejníky</i> 10. objasní funkci dvou organismů ve stélce lišejníků	vysvětlí funkci dvou organismů tvořících lišejníky	Lišejníky, symbióza, bioindikátory	

4. třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek VZ 5. vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí VZ 7. uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc	uspořádá systém mnohobuněčných živočichů se zaměřením na bezobratlé dokáže systematicky seřadit mnohobuněčné organismy, počínaje řasami až po ostnokožce popíše stavbu a funkci jednotlivých částí těla, vyjmenuje zástupce uvědomuje si možnosti nákazy cizopasníky a zná preventivní opatření (tasemnice, škrkavka, roup) jmenuje vlivy bydlení na zdraví dodržuje hygienické návyky	Žahavci Ploštěnci Hlísti Měkkýši Kroužkovci Členovci – pavoukovci, korýši, vzdušnicovci Řády hmyzu, proměna dokonalá a nedokonalá Ostnokožci Chování při mimořádných událostech Řešení životních situací Pohyb, práce, odpočinek – základ zdraví	OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti OSV - Mezilidské vztahy
--	---	--	--

Poznámka: VZ – zařazeny očekávané výstupy předmětu Výchova ke zdraví

Výstupy předmětu Přírodopis	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák <i>Biologie živočichů</i> 16. porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů	vysvětlí pojmy strunatci, obratlovci – přizpůsobení životu ve všech životních prostředích orientuje se v systematickém přehledu strunatců charakterizuje jednotlivé skupiny živočichů	Anatomie a morfologie vyšších živočichů – strunatci Vývoj, vývin a systém živočichů	EV - Ekosystémy

17. rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin	uvědomuje si význam živočichů v přírodě a pro člověka vyjmenuje zástupce kruhoústých, objasní způsob jejich života dokáže popsat přizpůsobení paryb životu ve vodě, uvědomuje si nebezpečí možného napadení člověka, pozná vybrané druhy paryb nakreslí jednoduchý náčrt ryby, popíše funkci vnitřních orgánů, vysvětlí přizpůsobení se ryb vodnímu prostředí pracuje s atlasy, určí některé naše i mořské ryby porovnává obojživelníky a plazy, popíše vnitřní a vnější stavbu a vysvětlí funkce a stavbu orgánových soustav určí vybrané druhy obojživelníků a plazů, dokáže poskytnout první pomoc při uštknutí jedovatým hadem	Obratlovci - Kruhoústí Paryby Ryby Obojživelníci ocasatí, bezocasí Plazi – ještěři, hadi, želvy, krokodýli Ptáci Savci Rozšíření, význam a ochrana živočichů	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
18. odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života přizpůsobení danému prostředí			
19. zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka, uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy			
3. rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů rostlin i živočichů			
4. třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek	dokáže systematicky třídit ptáky a charakterizuje jednotlivé řády pozoruje a kreslí ptačí péra, stavbu vajec ptáků, popíše stavbu těl ptáků, zná funkci základních orgánů třídí jednotlivé řády savců, popíše jejich vnitřní i vnější stavbu těla, pozná vybrané zástupce savců		EV - Základní podmínky života EV - Vztah člověka k prostředí
<i>Biologie rostlin</i>			
11. odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla, od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům	rozliší základní orgány vyšších rostlin, vysvětlí jejich význam vysvětlí přechod rostlin z vody na souš, význam rostlin pro vytvoření atmosféry Země	Přechod rostlin na souš Rostlinná pletiva Mechorosty Kapradiny Přesličky Plavuně	
12. porovná vnější a vnitřní stavbu jednotlivých orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku	třídí rostliny nahosemenné, dokáže vysvětlit význam lesa dokáže popsat stavbu rostlinného těla – kořen, stonek, list, květ, plod, zná jejich funkci ví, jak využívat znalosti fyziologických procesů rostlin při jejich pěstování, vysvětlí přizpůsobení některých rostlin prostředí	Rostliny nahosemenné – jehličnany Les, ekosystém Stavba rostlinného těla – kořen, stonek, list	
13. vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin			
14. rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce		Růst rostlin	

pomocí klíčů a atlasů 15. odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí <i>Praktické poznávání přírody</i> 35. aplikuje praktické metody poznávání přírody 36. dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody VZ 14. projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní pomoc	popíše opylení a oplození květů orientuje se a třídí čeledi krytosemenných rostlin vysvětlí základní rozdíly mezi dvouděložnými a jednoděložnými rostlinami určí vybrané druhy rostlin dokáže zhotovit dočasné mikroskopické preparáty, ovládá základy mikroskopování optickým mikroskopem uvede, co dělat, najde-li divoké zvíře, potká-li cizího psa zná naše jedovaté rostliny a živočichy, umí poskytnout první pomoc při otravách	Vegetativní rozmnožování Květ, květenství Opylení a oplození Plody, semena Krytosemenné rostliny Dvouděložné rostliny Jednoděložné rostliny Cizokrajné rostliny Pokožkové rostliny Význam rostlin a jejich ochrana Řešení životních situací	
--	--	---	--

Poznámka: VZ – zařazeny očekávané výstupy předmětu Výchova ke zdraví

Výstupy předmětu Přírodopis	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, Přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák <i>Biologie člověka</i> 20. určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy	popíše stručně stavbu a funkci těla člověka, včetně vnitřních orgánů popíše zásady hygieny jednotlivých orgánových soustav	Původ a vývoj člověka Lidská plemena Soustavy člověka, anatomie a funkce Soustava opěrná	EV - Základní podmínky života MULTI - Etnický původ

21. orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka	charakterizuje vývoj člověka jako druhu	Soustava pohybová Oběhová soustava Dýchací soustava Trávicí soustava Vylučovací soustava, kůže Nervová soustava Smyslová ústrojí Rozmnožování, vývoj jedince Základy genetiky Reakce na fyziologické změny spojené s dospíváním	OSV - Poznávání lidí
22. objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří	popíše vznik a vývin jedince, charakterizuje jednotlivá období lidského života - uvědomuje si tělesné, duševní a společenské změny		EV - Vztah člověka k prostředí
6. uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů	vysvětlí přenos dědičných znaků, uvádí příklady přizpůsobování se podmínkám života		EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
VZ 11. respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli, chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování	zamýšlí se nad pojmy láska, zamilovanost, manželství, odpovědnost, plánované rodičovství, předčasná sexuální zkušenost; těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity uvědomuje si zdravotní rizika sexuálního života – pohlavně přenosné nemoci	Bezpečné sexuální chování Kultivované chování k opačnému pohlaví Sexuální dospívání a reprodukční zdraví – zdraví reprodukční soustavy, zdrženlivost, předčasná sexuální zkušenost, promiskuita, problémy těhotenství a rodičovství mladistvých, poruchy pohlavní identity	OSV - Hodnoty, postoje, praktická etika
23. rozlišuje příčiny, popřípadě příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života	ví, jak se preventivně bránit vzniku běžných nemocí i přenosných chorob zná zásady prevence chorob a dokáže je realizovat ve svém životě objasní pojmy – imunita, transfuze, prevence, infarkt, alergie, metabolismus, zdravý životní styl	Nemoci, úrazy a prevence – příčiny, příznaky, praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí, epidemie Základní cesty přenosu nákaz a jejich prevence, nákazy respirační, přenosné potravou, získané v přírodě, přenosné krví a sexuálním kontaktem, přenosné bodnutím hmyzem a stykem se zvířaty	OSV - Mezilidské vztahy
24. aplikuje předlékařskou první pomoc při poranění a jiném poškození těla	poskytne potřebnou první pomoc, zná zásady oživování, zásady pro transport zraněného, uvede význam preventivní lékařské péče zjistí, kde vyhledat odbornou pomoc		
VZ 4. usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví	vysvětlí, proč je pohyb nezbytným předpokladem zdraví		

VZ 5. vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí VZ 6. dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky VZ 7. uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc VZ 14. projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc	uvědomuje si vliv výživy na rozvoj civilizačních nemocí vysvětlí souvislost mezi uspokojováním lidských potřeb a hodnotou zdraví, chápe odpovědnost člověka za své zdraví vyjmenuje principy zdravé výživy uvede, jak vznikají poruchy příjmu potravy nacvičí, jak odmítnout, jak odolat vlivu party, vrstevníků vyhledá možná nebezpečí ve svém životě a postupy, jak se jim vyhnout dokáže odmítnout, požádat o pomoc uvědomuje si nebezpečí spojená se závislostmi jmenuje vliv návykových látek a závislostí na rodinné vztahy, vztah k vrstevníkům a hodnotám života uvede, jak působí kouření a alkohol na lidský organismus poskytne první pomoc sdělí, jak se zachová při: jízdě v autě, autobuse, při nehodě, při požáru a dalších mimořádných situacích (živelní pohromy, terorismus, nehoda)	Životní styl – pozitivní a negativní dopad prostředí a životního stylu na zdraví člověka Složení a způsob stravy s rozvojem civilizačních chorob Pitný režim Pohyb, práce, odpočinek – základ zdraví Ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami, prevence kardiovaskulárních a metabolických onemocnění Vlivy vnějšího a vnitřního prostředí na zdraví – kvalita ovzduší a vody, hluk, osvětlení, teplota Nebezpečí závislostí, rizikové chování (alkohol, aktivní a pasivní kouření, nebezpečné látky) Zdravotní a psychosociální rizika spojená s užíváním návykových látek Odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního bezpečí, při mimořádných událostech Postup v případě dopravní	OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti OSV - Psychohygiena
--	---	--	--

		nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti)	
		Základy první pomoci	

Poznámka: VZ – zařazeny očekávané výstupy předmětu Výchova ke zdraví

Výstupy předmětu Přírodopis	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák <i>Neživá příroda</i> 25. objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života	dokáže diskutovat o názorech na vznik Země, složení vesmíru, zná geologická období vývoje	Planeta Země, vznik a stavba	EV - Ekosystémy
26. rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek	určí a stručně popíše běžné horniny a nerosty, vysvětlí jejich původ objasní pojmy hornina, nerost, vyvřelé horniny, zvětrávání, usazené a přeměněné horniny	Mineralogie, vlastnosti nerostů, třídění nerostů Petrologie, horniny vyvřelé, usazené a přeměněné	EV - Základní podmínky života
27. rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody	vysvětlí původ sopečné činnosti a zemětřesení, využití geotermální činnosti lidmi zná a vysvětlí pojmy zlomy, vrásnění, poklesy, geologické éry a geologické vědy	Vnitřní a vnější geologické procesy, vznik půdy, pedologie Názory na vznik a vývoj života, éry ve vývoji Země	
28. porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě	rozlišuje některé typy půd, objasní jejich vznik, eroze popíše změny v přírodě, způsobené člověkem, objasní jejich důsledky pro kvalitu životního prostředí	Geologický vývoj a stavba České republiky Ekologie – environmentální výuka	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
29. rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků	vysvětlí, jakým způsobem se může každý člověk aktivně podílet na zlepšování, či zhoršování životního prostředí	Neživé a živé složky životního prostředí, stav a ochrana životního prostředí	EV - Vztah člověka k prostředí
30. uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a	zná důsledky působení znečištěného ovzduší na živé	Podnebí a počasí ve vztahu	

charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi	organismy vysvětlí následky klimatických změn pro živé organismy zná příčiny vzniku mimořádných událostí u nás i ve světě a ví, jak se před nimi chránit	k životu – význam vody a teploty prostředí pro život, ochrana a využití přírodních zdrojů, význam jednotlivých vrstev ovzduší pro život, vlivy znečištěného ovzduší a klimatických změn na živé organismy a na člověka Mimořádné události způsobené přírodními vlivy – příčiny vzniku mimořádných událostí, přírodní světové katastrofy, nejčastější mimořádné přírodní události v ČR (povodně, větrné bouře, sněhové kalamity, laviny, náledí) a ochrana před nimi	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
1. rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů	uvede názory na vznik života, vznik atmosféry a hydrosféry popíše vznik prvních buněk, podmínky jejich života objasní vliv Slunce jako zdroje energie, světla, tepla		EV - Základní podmínky života
<i>Základy ekologie</i> 31. uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi	roztřídí jednotlivé říše živé přírody, objasní výskyt daných druhů v určitých lokalitách.	Biotopy v jednotlivých částech ČR, Evropy a světa	EV - Ekosystémy
32. rozlišuje a uvede příklady systémů organismů - populace, společenstva, ekosystémy a objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých	vysvětlí přechod rostlin na souš, význam rostlin pro rozvoj říše živočichů	Ekosystém, vzájemné působení jednotlivých složek přírody a člověka. Základní podmínky života na Zemi, vztahy mezi živou a neživou	EV - Základní podmínky života

složek ekosystému		přírodou	
33. vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam	vysvětlí význam planktonu a řas pro základ dalšího potravního řetězce, objasní jednoduché potravní řetězce v různých ekosystémech	Potravní řetězec – půda – rostliny – živočichové. Význam planktonu pro další živé organismy, význam řas jako producentů biomasy a kyslíku na Zemi	
34. uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému	vysvětlí, jakým způsobem se může člověk podílet na zlepšování, či zhoršování životního prostředí	Devastace přírody člověkem, těžba surovin a nerostů, průmysl a exhalace, doprava a zemědělství, výstavba měst a dopravních cest, těžba tropických pralesů. Náprava škod v přírodě – odstraňování následku po důlní těžbě a průmyslové výrobě se specifikací na Ostravsko	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí
<i>Praktické poznávání přírody</i>			
35. aplikuje praktické metody poznávání přírody	vysvětlí způsoby vědeckého bádání a zkoumání		
36. dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody	popíše zásady hygieny a bezpečnosti při práci s přístroji a nástroji pro pokusy		

Poznámka: VZ – zařazeny očekávané výstupy předmětu Výchova ke zdraví

5.6.4 Zeměpis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět Zeměpis je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda, která navazuje na vzdělávací oblast 1. stupně Člověk a jeho svět realizovanou v předmětech Prvouka a Vlastivěda a úzce spolupracuje se vzdělávací oblastí Člověk a společnost a také s předměty Přírodopis, Matematika, Informatika, Fyzika, Výchova k občanství. Doplnkovým předmětem zaměřeným na prohloubení poznatků a především praktických dovedností je volitelný předmět Zeměpisné praktikum.

Předmět Zeměpis je realizován v 6.a 7. ročníku s hodinovou dotací 2h (z toho 2h z disponibilní dotace), v 8. a 9.ročníku 1 hod. týdně. V 6. a 7. ročníku je doplněn volitelným předmětem Zeměpisné praktikum s hodinovou dotací 1 h týdně.

Výuka probíhá ve třídě i v terénu, a také v učebně výpočetní techniky.

Tento předmět umožňuje žákům získat a prohloubit si vědomosti o Zemi, o jejím výjimečném postavení v rámci Sluneční soustavy. Získávat nové poznatky o ekosystém-mech, lidech a rasách, o zvlášt-nostech podmínek života na Zemi a jejich vzájemném ovlivňování. V oblasti politického zeměpisu pak základní vědomosti o státech, státních režimech a v oblasti hospodářského o přírodních zdrojích, průmyslu, zemědělství, o způsobech obživy a životní úrovni obyvatelstva. Žáci se učí orientovat v krajině i v mapě, určují zeměpisnou polohu, odhadují a měří vzdálenosti, nadmořskou výšku a také chápou základní meteorologické pojmy a jevy. Jsou vedeni k aktivnímu získávání zeměpisných dat (za využití geoinformačních technologií), k posuzování jejich správnosti, důležitosti a spolehlivosti, k vytváření hypotéz a závěrů a jejich ověřování z několika nezávislých zdrojů. K tomu využívají různých empirických metod poznávání, např. pozorování, měření, experimentování i metod racionálního uvažování. Učí se klást a správně formulovat otázky o příčinách a průběhu přírodních jevů, hledat adekvátní odpovědi a porozumět souvislostem mezi nimi. Vyhledávají souvislosti mezi činností člověka a stavem životního prostředí a posuzují je v globálních souvislostech. Chápou negativní vliv člověka na životní prostředí a vyhledávají možnosti, jak tento dopad omezit, například využíváním jiných zdrojů energie a efektivnějším využíváním stávajících.

Žáci jsou v rámci předmětu vedeni k utváření vlastního názoru, samostatné práci i práci ve skupinách, k respektování názoru druhých a rozumné argumentaci. Využívány jsou formy dialogu, diskuze, řešení problému, her, praktických cvičení, využití audiovizuálních i informačních technologií, exkurzí a besed.

Učitel vede žáky k používání vhodných informačních zdrojů – literatury, atlasů, map a internetu, tím naplňuje **kompetence k učení**. Vede žáky ke kvalitní prezentaci získaných znalostí, obhazuje svůj názor, čímž naplňuje **kompetence komunikativní**. **Kompetence k řešení problémů** jsou naplňovány při terénní výuce v rámci základních topografických postupů a orientace, vyvozování a navrhování řešení globálních a lokálních problémů v rámci předmětu Zeměpis nebo ve volitelném předmětu Zeměpisné praktikum. Učitel vede žáky k osvojování si zásad pohybu a pobytu ve volné přírodě a k její ochraně, k poznávání a porovnávání různých kultur, čímž jsou naplňovány **kompetence občanské**. Vede žáky ke spolupráci zvláště v rámci společných projektů a naplňuje **kompetence sociální a personální** a opět komunikativní a kompetence k řešení problému. Učitel vede žáky k řešení praktických úloh, k používání správných postupů a pomůcek a tím naplňuje **kompetence pracovní**.

Předmět Zeměpis realizuje průřezová témata: MV, EV, VDO, OSV, MEG, MULTI.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní:

Učitel vede žáky

- ke správné a logické formulaci svých myšlenek a názorů
- k užívání správné terminologie
- k prezentaci výsledků svých pozorování a řešení problémů
- ke spolupráci se spolužáky na skupinových úkolech
- k obhajobě svých názorů a vyslechnutí názoru druhých
- ke správné a věcné argumentaci a toleranci

Kompetence k učení:

Učitel vede žáky

- k samostatnému získávání, zpracovávání, vyhodnocování informací vhodnými metodami
- k vyvozování souvislosti mezi jevy v přírodní i socioekonomické sféře, a jejich přiřazování k vyššímu celku
- ke správnému užívání odborné terminologie
- k analyzování jednotlivých situací, řešení problémové situace
- k pozorování přírodních jevů a jejich vyhodnocování
- k vyhledávání a využívání různých geoinformačních zdrojů

Kompetence k řešení problému:

Učitel vede žáky

- k analýze problému na základě získaných poznatků
- k řešení, případně samostatnému vytváření a řešení problémových situací
- k vytváření a správné formulaci otázek
- k vyvozování příčinných souvislostí z fyzicko geografické sféry, řešení modelových situací
- k řešení praktických úkolů vyplývajících z běžných životních situací
- k vyjadřování se a k diskuzi na dané téma

Kompetence sociální a personální:

Učitel vede žáky

- k aktivnímu podílu na skupinové práci
- k vlastnímu plánování úkolů
- k vytváření si vlastního obrazu a porovnávání jej s obrazy druhých
- k respektování své úlohy ve skupině a ostatních členů skupiny
- k respektování názoru druhých
- k vytváření přátelské a tvůrčí atmosféry

Kompetence občanské

Učitel vede žáky

- k chápání a využívání v praxi ekologických souvislosti mezi jednotlivými složkami krajinné sféry
- k uvědomování si vlivu člověka na krajinnou sféru a vlastnímu podílu se na její ochraně
- k respektování národnostních menšin a vyhýbání se projevům rasové nesnášenlivosti a xenofobie
- ke zkoumání kultury menšin a využívání poznatků jako zdroje pro obohacování naší kultury
- k vyhledávání a analyzování problémů obyvatel jiných částí světa
- k vyjádření názoru na humanitární pomoc a k návrhům řešení

- k poznávání své vlasti, budování si vztahu k České republice, k jejím tradicím a kulturnímu dědictví
- k vysvětlování procesu evropské integrace, evropanství a významu Evropské unie
- k rozlišování a analýze státních režimů, k odmítání útlaku a násilí

Kompetence pracovní:

Učitel vede žáky

- k získávání informací pozorováním, měřením, úvahou a výpočty
- k využívání vhodných pomůcek a postupů a samostatné kontroluje jejich dodržování
- k udržování pořádku a šetření svěřených pomůcek
- k řešení praktických úkolů např. určování zeměpisné polohy, měření výšky a vzdálenosti, teploty apod.
- k využívání vědomosti k ochraně zdraví svého i druhých při praktických činnostech

Výstupy předmětu Zeměpis	Dílčí výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy průřezová témata, poznámky
6.ročník			
Úvod do zeměpisu, vesmír, geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie			
5. zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy Sluneční soustavy <i>Geografické informace a zdroje dat, kartografie a topografie</i> 1. organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů 6. prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybu Země na život lidí a organismů 8. porovnává působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost	Vysvětlí rozdíl mezi hvězdou a planetou Vysvětlí význam Slunce pro život na Zemi Popíše složení vesmíru Seznámí se s výsledky nejnovějších výzkumů Hodnotí Zemi jako součást Sluneční soustavy a vesmíru Popisuje typy vesmírných těles, tvořících sluneční soustavu Porovnává Zemi s ostatními planetami z hlediska vzdálenosti od Slunce, složení a případných podmínek pro život Prokáže tvar zemského tělesa na základě výsledků pozorování určitých jevů a důkazů získaných vědeckými metodami Porovnává Zemi z hlediska rozměrů s ostatními planetami Vysvětlí důsledky pohybu Země na život lidí a organismů, Uvede příklady změn v přírodě během roku	Vesmír, sluneční soustava, vesmírná tělesa Slunce, hvězdy, vliv na planety a Zemi Vesmír Planeta Země Tvar Pohyby Země a ostatních planet Roční období Den a noc	EV - Základní podmínky života - vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení Pokouší se aplikovat řád vesmíru na fungování lidské společnosti a hierarchii v přírodě (Fyzika) EV - Základní podmínky života - chápe souvislost pohybu Země na procesy v biosféře a na základní podmínky života (Biologie)

2. používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii	z hlediska délky slunečního svitu - změnu ročních období Porovná délku dne a noci v jednotlivých geografických pásmech		
3. přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině sféry, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině	Vysvětlí pojem přirozená družice Rozpozná měsíční fáze Vysvětlí základní pohyby Měsíce. Objasní důsledky gravitační síly Měsíce na Zemi. Porovná podmínky prostředí Měsíce s podmínkami pro život na Zemi	Měsíc – přirozená družice Země	EV - Základní podmínky života - uvědomuje si podmínky života a možnosti jejich ohrožení (Biologie)
7. rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu	Orientuje se v základních geoinformačních zdrojích Využívá geoinformační zdroje, třídí informace	Mapy v počítači	MV - Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení MV - Interpretace vztahu mediálního sdělení a reality - rozvíjí schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům, zapojuje se do mediální komunikace
3. přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině sféry, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině	Popíše složení zemského tělesa Vymezí pojem litosféra Rozlišuje litosferické pevninské a oceánské desky Hledá souvislost mezi pohybem litosferických desek a zemětřesením a sopečnou činností Popíše horotvornou činnost, proces vzniku pohoří Objasní proces eroze, činnost větru, vody a zvětrávání	Stavba zemského tělesa, Litosféra, litosferické desky Horotvorná činnost a eroze Tvary zemského povrchu	Rozvíjí své studijní dovednosti (Informatika, Český jazyk) MEG - Objevujeme Evropu a svět EV - Vztah člověka k prostředí - globální problémy, katastrofy, souvislost mezi lokálními a globálními problémy, činnost mezinárodních a humanitárních organizací
2. používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii			OSV - Mezilidské vztahy - utváření mezilidských vztahů, komunikace a vedení dialogu (Biologie, Občanská výchova) EV - Základní podmínky života - vliv lidských činností na životní prostředí

21. uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí 7. rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu 19. porovnává různé krajiny jako součást pevninské krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin 21. uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí 20. uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních	Hodnotí tvar zemského povrchu jako výsledek procesu působení přírodních činitelů Vysvětlí složení a význam atmosféry Vymezí pojmy počasí a podnebí Orientuje se v meteorologické terminologii, vysvětlí a správně používá základní pojmy Objasní význam předpovědi počasí pro různá odvětví lidské činnosti Vymezí podnebná pásma a rozlišuje jejich hlavní znaky Vyhledává hlavní zdroje znečišťování a narušování atmosféry Vysvětlí pojmy ozónová díra a skleníkový efekt a jejich vliv na život na Zemi Vysvětluje pojmy oceán a moře. Popisuje pobřeží a útvary vyhledá příklady na mapě Vyhledává na mapě a vysvětluje pojmy říční síť, vodní tok, přítok a soutok, povodí a úmoří	Atmosféra Složení a struktura atmosféry Podnebí Podnebné pásy Proudění vzduchu Počasí, meteorologické pojmy a prvky Znečišťování ovzduší Skleníkový efekt Ozónová díra Hydrosféra Světový oceán a moře	Modelové příklady poškozování ŽP a udržitelného rozvoje MV - Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení - analyzuje a kriticky hodnotí mediální informace Utváří své vlastní chování. Snaží se porozumět sobě i druhým. EV - Základní podmínky života - ekosystémy, voda a vodní zdroje, Zvládání učebních problémů vázaných na látku EV - Základní podmínky života - podmínky života a možnosti jejich ohrožení EV - Ekosystémy - ekosystémy, půdy, voda, les, vliv lidských činností na životní prostředí EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - modelové příklady poškozování životního prostředí a udržitelného rozvoje Zvládání učebních problémů vázaných na látku
--	---	---	--

krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) 3. přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozoznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině 19. porovnává různé krajiny jako součást pevninské krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajiny	Rozlišuje typy ústí řek Vysvětlí proces koloběhu vody v přírodě Objasňuje význam vody pro život Porovnává zásoby vody v přírodě v různých podobách a skupenstvích Obhájí nutnost šetření pitnou vodou, navrhne řešení tohoto problému Vysvětlí význam půdy Rozlišuje půdní druhy a půdní typy Lokalizuje na mapě oblasti s úrodnými a málo úrodnými půdami Odvozuje nebezpečí narušování půd, navrhuje řešení, která zabrání jejímu ohrožení a úbytku Vysvětlí pojem ekosystém Objasní souvislosti mezi jeho jednotlivými prvky Rozlišuje typy přírodních krajin, správně je přiřadí k podnebným pásmům Vyhodnocuje přizpůsobenost rostlin a živočichů v tomto prostředí Vysvětlí využití dané krajiny lidmi a dopad lidské činnosti na původní ráz krajiny	Vodstvo na pevnině, vodní toky, jezera, ledovce, nádrže Koloběh vody, význam vody Znečišťování vody a vliv lidské společnosti na hydrosféru Pedosféra Půdotvorní činitelé, vznik půd Půdní druhy, půdní typy, úrodnost Složení půd, eroze, úbytek půd Půdní profil Rozšíření půd na Zemi Biosféra Vegetační pásma a jejich charakteristika Životní prostředí, ochrana živočichů a rostlin Typy krajiny Funkce krajiny Přírodní a kulturní krajina Životní prostředí, jeho ochrana Přírodní a civilizační rizika Trvale udržitelný rozvoj	EV - Základní podmínky života - podmínky života a možnosti jejich ohrožení EV - Ekosystémy - ekosystémy, půdy, voda, les, vliv lidských činností na životní prostředí EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - modelové příklady poškozování životního prostředí a udržitelného rozvoje MV - Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení - analyzuje a kriticky hodnotí mediální informace EV - Základní podmínky života - podmínky života a možnosti jejich ohrožení, vliv lidských činností na životní prostředí (Biologie) . EV - Základní podmínky života - podmínky života a možnosti jejich ohrožení EV - Ekosystémy - ekosystémy, půdy, voda, les, vliv lidských činností na životní prostředí
--	--	---	--

		Ochrana přírody Globální problémy lidstva	
Globus a mapa			
2. používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii	Používá globus jako model Země Definuje pojem zmenšení, rozlišuje globy různých měřítek	Používá globus jako model Země Definuje pojem zmenšení, rozlišuje globy různých měřítek	MEG - Objevujeme Evropu a svět - rozvíjí schopnost orientovat se v evropském a světovém prostředí (Matematika, Fyzika)
1. organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů	Analyzuje obsah mapy, dělí mapy podle měřítka a obsahu Vypočítá různými metodami vzdálenost mezi zadanými místy Rozlišuje světové strany na mapě Zorientuje mapu Rozlišuje zeměpisnou síť Užívá pojmy poledník, rovnoběžka a souřadnice Určí zeměpisnou polohu daného místa na Zemi Vysvětlí pojem hlavní poledník, místní poledník, světový čas Dělí Zemi do časových pásem, lokalizuje na mapě datovou hranici Vypočítá časový rozdíl mezi místy v rozdílných časových pásmech	Analyzuje obsah mapy, dělí mapy podle měřítka a obsahu Vypočítá různými metodami vzdálenost mezi zadanými místy Rozlišuje světové strany na mapě. Zorientuje mapu Rozlišuje zeměpisnou síť Užívá pojmy poledník, rovnoběžka a souřadnice Určí zeměpisnou polohu daného místa na Zemi Vysvětlí pojem hlavní poledník, místní poledník, světový čas Dělí Zemi do časových pásem, lokalizuje na mapě datovou hranici Vypočítá časový rozdíl mezi místy v rozdílných časových pásmech	MV - Fungování a vliv médií ve společnosti - učí se používat potenciál medií jako zdroje informací (Informatika) VDO - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování - vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti (Matematika) MV - Fungování a vliv médií ve společnosti - učí se používat potenciál medií jako zdroje informací (Informatika, Matematika) Zvládání učebních problémů vázaných na látku
Terénní geografická výuka, praxe a aplikace			
27. ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu	Vyhledává dané útvary v mapě Změří vhodným způsobem vzdálenost mezi danými místy Zorientuje mapu pomocí busoly	Topografická a turistická mapa Měřítka, měření vzdálenosti Měření nadmořské výšky, vrstevnice Orientace v terénu, práce s busolou a kompasem, azimut	OSV - Rozvoj schopností poznávání - zvládání učebních problémů vázaných na látku MEG - Evropa a svět nás zajímá - orientace v evropském a
28. aplikuje v terénu			

praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny 1. organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů 29. uplatňuje v praxi zásady bezpečného pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech	Určí pomocí kompasu nebo busoly světové strany v terénu a vytýčí orientační body Určí světové strany podle přírodních úkazů a staveb Zhotoví jednoduchý plán okolí školy a panoramatický náčrt Odhadne vzdálenost Vyhledává spoje v jízdních řádech a na internetu Vytvoří plán cesty Dodržuje zásady pobytu v přírodě a bezpečnosti Pohybuje se v přírodě s ohledem na její ochranu	Orientace pomocí přírodních úkazů, Slunce, noční obloha, stavby Náčrt jednoduchého plánu, panoramatický náčrt, odhad vzdálenosti Jízdní řády, plán cesty Zásady pobytu v přírodě, bezpečnost, prevence, výbava, plánování Ochrana přírody Projekt VÝLET Pohyb v přírodě, vycházky	regionálním prostředí (Matematika, Výtvarná výchova) OSV - Rozvoj schopností poznávání - zvládání učebních problémů vázaných na látku MV - Fungování a vliv médií ve společnosti - učí se používat potenciál medií jako zdroje informací (Informatika) EV - Vztah člověka k prostředí - znalosti, dovednosti a návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči životnímu prostředí
Zeměpis oceánů a světadílů			
1. organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů 2. používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii 3. přiměřeně hodnotí geografic-	Porovnává rozlohu světového oceánu a pevniny Porovná rozlohu jednotlivých světadílů Lokalizuje jejich rozmístění na zemském tělese Vysvětlí pojmy světadílů a kontinent. Porovná rozlohu Afriky s ostatními světadíly Hodnotí přírodní prostředí Porovnává povrch jednotlivých částí	Světový oceán a pevnina Afrika - poloha, rozloha,	EV - Základní podmínky života - podmínky života a možnosti jejich ohrožení (Matematika, Informatika) OSV - Rozvoj schopností poznávání - zvládání učebních problémů vázaných na látku (Fyzika, Biologie)

ké objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině 21. uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí	Afriky Vymezí oblasti podle podnebných a vegetačních pásem Odvodí na základě znalosti podnebí typy afrických přírodních krajin Vysvětlí proč je Afrika nejteplejší světadíl Lokalizuje oblasti nejvíce zasažené lidskou činností Vyhledá informace o ochraně přírody	povrch, krajinná sféra Podnebí, podnebná pásma Vodstvo Flóra a fauna Kácení deštných pralesů, těžba surovin, zemědělství	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k životnímu prostředí v různých částech světa (Biologie, Občanská výchova)
10. lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny 12. zvažuje jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají a mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich 16. porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských	Na základě znalosti přírodních podmínek lokalizuje hustě a řídce osídlené oblasti Vysvětlí příčiny zaostalosti Afriky Lokalizuje pásmo Sahel jako jednu z nejpostiženějších a nejchudších částí světa Vysvětlí příčiny přelidnění, hladomoru a válek v Africe Porovná jednotlivé oblasti Afriky vzhledem k odlišnosti přírodních podmínek, hospodářské situaci, nerostnému bohatství a možnostem cestovního ruchu.	Obyvatelstvo Afriky Oblasti Afriky – Severní Afrika, Tropická Afrika Jižní Afrika, Indický oceán Turistický ruch a turistické lokality Hospodářství a ochrana přírodního bohatství	EV - Základní podmínky života - podmínky života a možnosti jejich ohrožení (Biologie) EV - Vztah člověka k prostředí - globální problémy, katastrofy, souvislost mezi lokálními a globálními problémy Činnost mezinárodních a humanitárních organizací OSV - Mezilidské vztahy MULTI - Kulturní difference - poznávání a tolerování odlišnosti jiných národnostních,

aktivit 11. porovnává a přiměřeně hodnotí poloh, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makro-regionů světa a vybraných (modelových) států 10. lokalizuje na mapách světadílů, oceány a makroregiony světa podle	Vysvětlí význam těžby surovin a cestovního ruchu Vysvětlí pojmy období sucha a období dešťů, monzun Lokalizuje na mapě světa světadíl Austrálie Porovná jeho rozlohu s ostatními světadíly Hodnotí přírodní prostředí Vysvětlí, proč je Austrálie nejsušším a nejlidčeji osídleným světadílem Objasní pojem endemit Vyhledá informace o vybraných endemických druzích Vysvětlí pojem federativní stát na příkladu Australského svazu Hodnotí ekonomické postavení Austrálie ve světě Vyhledá informace o původním obyvatelstvu. Porovnává rozlohu Tichého oceánu s ostatními oceány. Lokalizuje oblast Ohnivého prstence a místa s největší sopečnou činností. Vysvětlí zvláštnosti přírodní krajiny Nového Zélandu. Vyhledá informace o původním obyvatelstvu. Lokalizuje nejhlubší místo v oceánu Mariánský příkop Popíše původ ostrovů Oceánie, rozdělí je do oblastí dle kulturních	Podnebí, pravidelné jevy Austrálie: poloha, rozloha, členitost pobřeží, povrch, vodstvo, rostlinstvo, živočišstvo, přírodní zdroje Podnebí Hospodářství Flora a fauna, přírodní složky krajiny Austrálie: historie, obyvatelstvo, Australský svaz, postavení původních obyvatel Světový oceán: Tichý oceán a Oceánie Hospodářství a obyvatelstvo Oceánie Nový Zéland Krajina, obyvatelstvo, ochrana přírody	etnických, náboženských, sociálních skupin komunikace a spolupráce mezi nimi MULTI - Multikulturalita - multikulturalita současného světa jako prostředek vzájemného obohacování EV - Vztah člověka k prostředí - ukazuje modelové příklady jednání, která jsou žádoucí i nežádoucí z hlediska vlivu na životní prostředí OSV - Komunikace - komunikuje o problému, vyjadřuje racionálně obhajuje a zdůvodňuje své názory a stanoviska MULTI - Multikulturalita - multikulturalita současného světa jako prostředek vzájemného obohacování VDO - Občan, občanská společnost a stát - získávání a prohlubování základních vědomostí nezbytných pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů MULTI - Princip sociálního smíru a solidarity
---	---	--	---

zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny 20. uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)	zvláštností Stanoví příčiny rozvoje cestovního ruchu Porovnává rozlohu a postavení Antarktidy s ostatními světadíly Vysvětlí pojem pevninský ledovec Analyzuje potravní řetězec Hodnotí význam vědeckého výzkumu a zapojení ČR	Antarktida Krajinná sféra, flora a fauna Zvláštní statut Vědecký výzkum	EV - Vztah člověka k prostředí - globální problémy, katastrofy, souvislost mezi lokálními a globálními problémy Činnost mezinárodních a humanitárních organizací (Fyzika, Občanská výchova) MULTI - Multikulturalita - multikulturalita současného světa jako prostředek vzájemného obohacování EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - ukazuje modelové příklady jednání, která jsou žádoucí i nežádoucí z hlediska vlivu na životní prostředí VDO - Občan, občanská společnost a stát - získávání a prohlubování základních vědomostí nezbytných pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů (Biologie, Občanská výchova)
7. ROČNÍK Zeměpis světadílů a oceánů AMERIKA			
4. vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu	Lokalizuje na mapě kontinent Amerika Rozdělí jej na světadíly Porovná jej s ostatními světadíly z hlediska polohy a rozlohy Vypočítá časový posun mezi západní a východní polokouli	Amerika – poloha a rozloha Reliéf	MEG - Evropa a svět nás zajímá - orientace v evropském a regionálním prostředí

9. rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa	Popíše povrch jednotlivých částí Ameriky Rozdělí Ameriku podle podnebných pásem a přírodních krajin Uvede příklady využití jednotlivých krajin a činností člověka v nich	Podnebí Flora a fauna	
13. posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa	Rozlišuje původní a přistěhovalé obyvatelstvo Vyhledává rozdíly mezi původním a současným způsobem života Indiánů Analyzuje příchod Afroameričanů Vyhledává původ přistěhovalců podle jazyků Rozděluje Ameriku podle jazyků, kulturních a ekonomických zvláštností do jednotlivých regionů	Obyvatelstvo	EV - Lidské aktivity a životní prostředí - poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k životnímu prostředí v různých částech světa MULTI - Etnický původ - odlišnosti lidí různých ras a jejich vzájemná rovnost, základní informace o různých etnických komunitách, různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa
9. rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa	Vyhledává a prezentuje informace o USA a Kanadě	Severní, Střední a Jižní Amerika	MV - Fungování a vliv médií ve společnosti - využití potenciálu médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
10. lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny	Připraví referát o vybraném národním parku	Kanada a USA, anglosaská Amerika Hospodářství, zahraniční a domácí politika, ochrana přírody, národní parky	MEG - Objevujeme Evropu a svět - rozvíjení a integrace základních vědomostí potřebných pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
11. porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států	Objasní tradice a současný život obyvatel Mexika Vyhledá na mapě zemědělské oblasti a zemědělské plodiny, na kterých je závislé hospodářství Střední Ameriky. Vyhledá hlavní oblasti turistického ruchu a lákadla Rozdělí státy Jižní Ameriky podle přírodních podmínek do regionů. Lokalizuje zemědělské oblasti, vysvětlí pojem pampa	Střední Amerika.	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k životnímu prostředí v různých částech světa OSV - Komunikace - komunikuje o problému, vyjadřuje racionálně obhajuje a zdůvodňuje své názory a stanoviska EV - Ekosystémy - uvědomování si

	Analyzuje problém amazonského deštného pralesa Vyhledává a prezentuje informace o vybraných státech	Jižní Amerika-regiony, hospodářství, ochrana přírody, turistický ruch Andské státy, Argentina Brazílie, Venezuela	podmínek života a možnosti jejich ohrožování
Atlantský a Severní ledový oceán			
21. uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí	Porovnává rozlohu Atlantského oceánu s ostatními oceány Vyvozuje význam Severoatlantského proudu pro podnebí Evropy Vysvětluje příčiny znečištění tohoto oceánu a navrhuje řešení pro zlepšení situace Vysvětlí trvalé zalednění v oblasti severního pólu Vyjmenuje zástupce živočichů v Severním ledovém oceánu Prozkoumává následky globálního oteplování v této oblasti	Atlantský oceán Hospodářské využití Severní ledový oceán	EV - Ekosystémy - uvědomování si podmínek života a možnosti jejich ohrožování OSV - Komunikace - komunikuje o problému, vyjadřuje racionálně obhájí a zdůvodňuje své názory a stanoviska EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k životnímu prostředí v různých částech světa
ASIE			
9. rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraňování a lokalizaci regionů světa	Lokalizuje na mapě kontinent Eurasie Vymezí hranici mezi Evropou a Asií Porovnává rozlohu obou světadílů vzájemně i s ostatními světadíly	Eurasie, Asie poloha, rozloha, povrch, podnebí, podnebné a vegetační pásy	
10. lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny	Analyzuje reliéf Nalézá podnebné a vegetační pásma Vybírá faktory ovlivňující podnebí Asie		
11. porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podob-	Vysvětluje význam monzonu Odvozuje typy přírodních krajín Vysvětluje příčiny nerovnoměrného osídlení Asie		
			MULTI - Kulturní diference - poznávání a tolerování odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin, komunikace a spolupráce mezi nimi MULTI - Multikulturalita - multikulturalita současného světa jako prostředek vzájemného obohacování

nosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makro-regionů světa a vybraných (modelových) států 12. zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají a mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich	Vyhledává kulturně rozdílné oblasti, zvláště z náboženského hlediska Rozděluje Asii do oblastí podle přírodních a ekonomických zvláštností Ukazuje příčiny nepokojů a válek ve vybraných regionech Vyhledává a prezentuje informace o vybraných státech Vysvětluje pojem asijských tygřů, uvádí příklady nejrychleji se rozvíjejících států Vyhledává nejvýznamnější turistické lokality	Obyvatelstvo, náboženství, kultura Střední Východ, jihozápadní Asie, jižní Asie, jihovýchodní Asie, východní Asie, střední Asie, Zakavkazsko a Rusko Hospodářství, politická situace, životní úroveň Turistický ruch, problematické oblasti	Vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení MEG - Objevujeme Evropu a svět - rozvíjení a integrace základních vědomostí potřebných pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy MV - Fungování a vliv médií ve společnosti - učí se používat potenciál médií jako zdroje informací OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - komunikuje o problému, vyjadřuje racionálně obhajuje a zdůvodňuje své názory a stanoviska
8. ročník Evropa			
1. organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů 2. používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii 3. přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy	Rozděluje Eurasii na dva světadíly Popisuje přírodní, kulturní a historické odlišnosti Evropy a Asie Porovnává povrch a podnebí jednotlivých evropských regionů, srovnává je s přírodními podmínkami v ČR	Evropa, přírodní podmínky Podnebí Reliéf	MEG - Evropa a svět nás zajímá - orientace v evropském a regionálním prostředí OSV - Komunikace - základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti MEG - Objevujeme Evropu a svět - orientace v evropském prostředí, seberealizaci a řešení reálných situací

v krajině sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozoznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině 4. vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu 9. rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraňování a lokalizaci regionů světa 10. lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny 11. porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států	Vytváří souvislosti mezi zkušenostmi z cest po Evropě a novými poznatky Vyhledává hlavní povrchové útvary, důležité vodní toky a nádrže Odvozuje typy přírodních krajín podle podnebných pásem Posuzuje míru přizpůsobení si krajiny člověkem Vysvětluje proč je Evropa nejhustěji osídleným světadílem Třídí obyvatelstvo do hlavních národnostních skupin Stanovuje příčiny přistěhovalectví z jiných částí světa Porovnává státy z hlediska vyspělosti a životní úrovně Posoudí význam Evropské unie,	Typy krajín Vodstvo Podnebné a vegetační pásy Obyvatelstvo, národnostní skupiny Hospodářství	v otevřeném evropském prostoru EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k životnímu prostředí v různých částech světa MULTI - Lidské vztahy - rozvíjení schopnosti poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních etnických, náboženských a sociálních skupin, spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin MV - Fungování a vliv médií ve společnosti - využití potenciálu medií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času MEG - Evropa a svět nás zajímá - orientace v evropském a regionálním prostředí MEG - Jsme Evropané - pochopení souvislosti evropských kořenů a kontinuity evropského vývoje a podstaty evropského integračního procesu Evropská integrace a instituce Evropské unie
---	---	---	---

17. porovná státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků 12. zvažuje jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají a mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich 18. lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech 20. uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) 4. vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu	vyhledává informace o jejich institucích a jejich sídle. Rozděluje Evropu do jednotlivých regionů Vyhledává informace o vybraných státech Lokalizuje nejdůležitější oblasti cestovního ruchu, vybírá lákadla, identifikuje významné evropské kulturní památky	Evropská unie, proces integrace Evropy Jižní, Západní, Severní, Jihovýchodní, Východní a Střední Evropa Státy Evropy Turistický ruch a doprava	MEG - Evropa a svět nás zajímá MEG - Objevujeme Evropu a svět - krajina Evropy, Evropa a svět, život Evropanů, evropské symboly EV - Ekosystémy - uvědomování si podmínek života a možnosti jejich ohrožování MEG - Evropa a svět nás zajímá - orientace v evropském a regionálním prostředí Zážitky a zkušenosti, naši evropští sousedé, život dětí a život Evropanů
9. ročník Česká republika			
24. hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu	Lokalizuje na mapě Evropy území České republiky Porovnává polohu a rozlohu ČR s evropskými státy Objasňuje z historického hlediska vznik ČR na současném území	Česká republika, poloha, rozloha Přirozená hranice	OSV - Rozvoj schopností poznávání - rozvíjení základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušných vědomostí MEG - Objevujeme Evropu a svět - orientace v evropském prostředí, seberealizaci a řešení reálných situací

			v otevřeném evropském prostoru MEG - Evropa a svět nás zajímá - orientace v evropském a regionálním prostředí
Přírodní podmínky			
7. rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu 3. přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině	Vysvětluje geologický vývoj na našem území v jednotlivých geologických obdobích Vybírá některé povrchové útvary z hlediska jejich geologického stáří Dělí povrch ČR z hlediska reliéfu do oblastí a hlavní útvary vyhledává na mapě Vyhledává hlavní evropské rozvodí Rozděluje území podle povodí a úmoří Hodnotí hustotu říční sítě Objasňuje význam vodních nádrží. Vysvětluje důležitost podzemních vod jako zdroje pitné vody Navrhuje způsob ochrany vod. Vyhledává informace o zdrojích minerálních vod a způsobu jejich využití Dělí území republiky podle výskytu půdních typů a půdních druhů Porovnává možnosti jejich využití Určuje hlavní zdroje poškozování půd Navrhuje způsoby ochrany půdního fondu Vysvětluje změnu složení	Povrch, jeho členění, vznik a vývoj reliéfu, horopisné celky Vodstvo ČR, vodní toky, přírodní a umělé vodní nádrže, podzemní a minerální vody, znečištění a ochrana vodstva Půda, půdní druhy a půdní typy	EV - Vztah člověka k prostředí - komunikace o problémech ŽP, vyjadřování, racionální obhajoba a zdůvodnění vlastních názorů a stanovisek EV - Lidské aktivity a problémy ŽP - porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí EV - Ekosystémy - uvědomování si podmínek života a možnosti jejich ohrožování OSV - Rozvoj schopností poznávání - zvládání učebních problémů vázaných na látku OSV - Komunikace - komunikuje o problému, vyjadřuje racionálně obhajuje a zdůvodňuje své názory a stanoviska
20. uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)			

21. uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí	rostlinných a živočišných druhů v závislosti na výškových stupních Rozlišuje jednotlivé vegetační stupně Vyhledává rozdíly mezi přírodní, kulturní, degradovanou a devastovanou krajinou Odvozuje příklady na základě vlastního pozorování Vyhledává oblasti s málo a nejvíce poškozeným životním prostředím. Zdůvodňuje nutnost ochrany přírody a životního prostředí, uvádí stupně ochrany Navrhuje způsob a vlastní možnosti ochrany přírody a životního prostředí	Rostlinstvo a živočišstvo, životní prostředí, ochrana přírody	EV - Lidské aktivity a problémy ŽP - modelové příklady jednání žádoucích a nežádoucích z hlediska ŽP a udržitelného rozvoje OSV - Rozvoj schopností poznávání - rozvíjení základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušných vědomostí
Obyvatelstvo a sídla			
14. posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel 1. organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů	Porovnává hustotu osídlení ČR se sousedními zeměmi Hodnotí zalidnění z hlediska v závislosti na přírodních a ekonomických podmínkách Zařazuje obyvatelstvo do příslušné národnostní skupiny Orientuje se ve zdrojích informací o obyvatelstvu Zvažuje postavení národnostních menšin Vysvětluje problém imigrace Prozkoumává příčiny nízkého, případně záporného přírůstku obyvatelstva a stárnutí populace	Obyvatelstvo a sídla Webové zdroje informací	VDO - Občan, občanská společnost a stát - význam řádu a pravidel pro fungování společnosti MULTI - Etnický původ MULTI - Lidské vztahy - základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti. Rozpoznání projevů rasové nesnášenlivosti a xenofobie

	Vyhledává největší sídla v republice, a také informace o nich		
Hospodářství			
16. porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit	Rozděluje jednotlivá hospodářská odvětví do hospodářských sfér	Hospodářství, sféry hospodářství	MEG - Evropa a svět nás zajímá - orientace v evropském a regionálním prostředí
15. zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje	Posoudí jednotlivá odvětví průmyslu z hlediska historického vývoje, přírodních podmínek a vyspělosti	Průmysl a průmyslová odvětví	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí - poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k životnímu prostředí v různých částech světa
4. vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu	Vyhledává nejdůležitější průmyslové oblasti a průmyslová centra, uvádí příklady firem a jejich výrobků		
	Vysvětluje příčiny nezaměstnanosti v některých oblastech a uvádí příklady zahraničních firem, které působí na našem území		
	Vysvětluje význam zemědělství pro výživu obyvatelstva	Zemědělství, rostlinná a živočišná výroba, lesní a vodní hospodářství	EV - Lidské aktivity a problémy ŽP - porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí
	Rozděluje zemědělskou výrobu		
	Uvádí typy zemědělské výroby na konkrétních příkladech z pozorování, či vlastní zkušenosti.		
	Vyhledává nejdůležitější zemědělské oblasti, posuzuje přírodní podmínky, přiřazuje produkty zpracovatelskému průmyslu		
	Uvádí příklady a vysvětluje význam lesního a vodního hospodářství a jeho vliv na krajinu		
	Posuzuje význam jednotlivých druhů dopravy		

26. uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových, mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států	Dává do souvislosti ekologický a ekonomický aspekt Prozkoumává dopravní síť, jejich návaznost Označuje hlavní dopravní tepny a uzly Vyhledává dopravní spojení, kombinuje druhy dopravy Zvažuje úroveň služeb a jejich podíl na životní úrovni obyvatel. Vybrala hlavní oblasti turistického ruchu, vyhledává lákadla. Uvádí příklady typů a možností rekreace Vybírá příklady výrobků v oblasti dovozu a vývozu Vysvětluje význam spolupráce mezi státy. Zvažuje význam a roli Evropské unie v současné Evropě a postavení České republiky v rámci EU	Doprava a spoje Služby a cestovní ruch.	EV - Lidské aktivity a problémy ŽP - modelové příklady jednání žádoucích a nežádoucích z hlediska ŽP a udržitelného rozvoje MEG - Evropa a svět nás zajímá - orientace v evropském a regionálním prostředí MEG - Jsme Evropané - evropská integrace, společná politika a instituce EU, možnosti jejich ovlivňování a využívání
Kraje ČR			
25. lokalizuje na mapách jednotlivé kraje ČR a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit	Rozděluje území ČR do 14 krajů. Používá dosažených poznatků k charakteristice jednotlivých krajů Porovnává kraje z hlediska přírodních, socioekonomických podmínek a kulturních tradic Vybírá turistické cíle a památky, vypracovává o nich referáty Připravuje poznávací výlet	Vyšší správní celky - kraje: Hl. město Praha, Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Jihomoravský, Zlínský, Olomoucký, Moravskoslezský	VDO - Formy participace občanů v politickém životě - rozvoj komunikativních, formulačních, argumentačních, dialogických a prezentačních schopností a dovedností
Regionální zeměpis			

22. vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy 23. hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům	Určuje na mapě polohu své obce Stanovuje její postavení v rámci republiky, kraje a horopisného celku Posuzuje svou obec z hlediska daných kritérií Vyhledává v mapě a dalších zdrojích informace o současnosti a historii obce a regionu Hodnotí postavení regionu a jeho důležitost v rámci ČR	Má obec, můj kraj Historie a vývoj Orientace v místním prostředí Webové zdroje Exkurze, výlety	VDO - Občan, občanská společnost a stát - vztah k domovu a vlasti MV - Fungování a vliv medií ve společnosti - role medií v každodenním životě v regionu a obci OSV - Kreativita - rozvoj základních rysů kreativity, tvořivost v mezilidských vztazích
---	---	--	--

5.7 Umění a kultura

Tato oblast zahrnuje vyučovací předměty:

Hudební výchova

Výtvarná výchova

Dějiny kultury

5.7.1 Hudební výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Hudební výchova má časovou dotaci v 1.až 9. ročníku po 1h týdně.

Vzdělávací obsah je rozdělen do čtyř oblastí, které jsou vzájemně provázány také s hudební teorií a navzájem se doplňují. V těchto hudebních činnostech jsou žáci vedeni k poznání hudby cestou zajímavých a podnětných objevů:

vokální činnost – práce s hlasem, kultivace pěveckého i mluveného projevu

instrumentální činnost – hra na hudební nástroje a jejich využití při reprodukci a produkci

hudebně pohybová činnost – ztvárnění hudby pohybem, tancem, gesty

poslechová činnost – aktivní vnímání hudby, poznávání žánrů, stylů a podob

Hudební výchova na 2. stupni navazuje na hravé osvojení hudby v 1.- 5. ročníku. Postupně vede žáky od uvědomělé hry k cílevědomé hudební práci a rozvíjí tvořivý charakter hravých i pracovních přístupů k hudbě.

Cílem je vybavit žáky schopnostmi, dovednostmi, postoji a poznatky, na jejichž základě si žáci dovedou samostatně i v kolektivu vkusně zazpívat, dovedou pozorně a s porozuměním naslouchat hudbě různých druhů a žánrů. Tyto cílové kvality osobnosti žáků jsou pak východiskem pro jejich postupně rozšiřovanou, věkově přiměřenou aktivní účast na hudebně kulturním životě naší společnosti a pro další samostatné sebevzdělání a zkvalitňování hudebních zkušeností.

Volba metod uplatňovaných ve výuce hudební výchovy vyplývá z charakteru předmětu. Při vytváření hudebních a pohybových dovedností ve jmenovaných činnostech převažují praktické metody (hra na nástroje, aktivizující intonační a rytmická cvičení, pohybové ztvárnění znějící hudby atd.). Žáci pracují ve třídě nebo v multimediální učebně s využíváním audiovizuální techniky, za pomoci různých forem s využitím dostupných vyučovacích pomůcek, nebo v učebně počítačové (práce v notačním programu).

Organizační formy vyučování zahrnují kromě vyučovacích hodin ve třídách či učebnách návštěvu koncertů a jiných hudebně vzdělávacích pořadů, popřípadě vlastní hudební produkci žáků pro rodičovskou a další veřejnost.

Vzdělávací obsah předmětu je propojen s vybranými tématickými okruhy průřezových témat osobnostní a sociální výchova, mediální výchova a výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, ale také environmentální výchova, výchova demokratického občana a multikulturní výchova.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Žák rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- Reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- Učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
- Učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky
- Žáci se snaží výstižně formulovat své názory na hudební dění v minulosti i současnosti
- Učitel umožňuje žákům porozumět různým typům záznamů, běžně užívaným gestům, zvukům a reagovat na ně (notové a jiné grafické záznamy rytmu a melodie, taktovací gesta, přede hry, improvizace)
- Žáci se učí přistupovat k umění a kultuře jako ke způsobu dorozumívání
- Učitel umožňuje vést dialog nebo diskusi o dojmu z uměleckého díla

Kompetence k učení

- Učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- Učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- Žáci mají příležitost vyhledávat a třídit informace - medailonky vybraných hudebních skladatelů, místopisné údaje vztahující se k lidovým písním atd.
- Učitel vyžaduje orientovat se na klíčová slova při práci s textem a propojovat poznatky z různých vzdělávacích oblastí do širších celků
- Učitel umožňuje učit se prostřednictvím vlastní tvorby
- Učitel umožňuje vytvořit si náhled na umění a kulturu jako na způsob poznávání světa
- Učitel vede žáky k vnímání uměleckých slohů a děl v jejich historickém kontextu

Kompetence k řešení problémů

- Učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků
- Učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání
- Při řešení problémů žáci mohou objevovat paralely s historií
- a vyhledávat vazby mezi druhy umění a uměleckými žánry na základě podobnosti jejich znaků a témat
- Učitel usiluje, aby se žák snažil kriticky posuzovat umělecké dílo i vlastní tvorbu

Kompetence sociální a personální

- Žáci jsou vedeni ke kritickému usuzování a posuzování žánrů a stylů hudby
- Učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání
- Učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
- Žáci se učí chápat význam týmové práce a postavení samostatné práce
- Žáci mohou spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu - ve skupině, ve dvojici
- Učitel usiluje, aby si žáci vytvořili potřebu pohybovat se v estetickém prostředí
- Učitel žáky vede, aby dokázali prezentovat osobité hudební projevy

Kompetence občanská

- Žák je veden ke kritickému myšlení nad obsahy hudebních děl
- Učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků
- Učitel umožňuje žákům zapojovat se do kulturních akcí školy
- Učitel umožňuje žákům seznámit se s významnými hudebními díly a jejich autory a vytvořit si potřebu navštěvování hudebních koncertů

Kompetence pracovní

- Učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků
- Učitel vede žáky k používání obecně známých termínů, znaků a symbolů
- Učitel vede žáky k užívání různých nástrojů a vybavení
- Učitel vede žáky správně používat hudební nástroje, didaktické pomůcky a další vybavení odborné učebny
- Učitel prosazuje dodržování vymezených pravidel, plnění svých povinností

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 1. ročníku žák 1. zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase 2. rytmitizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem 3. využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře 4. reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie 5. rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby 6. rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální	dbá na správné dýchání a držení těla provádí hlasová a dechová cvičení zřetelně vyslovuje zná význam not vytleská rytmus podle vzoru rozlišuje krátké a dlouhé tóny učí se používat dětské hudební nástroje k rytmickým cvičením a hudebnímu doprovodu pozná a umí pojmenovat klavír, kytaru, flétnu, dřívka, triangel, hůlky, bubínek, provádí hudebně pohybovou činnost (držení těla, chůze, jednoduché taneční hry, pochod) rozlišuje tón, zvuk, hlas mluvený a zpěvný	Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) -hudební rytmus (realizace písni ve 2/4 taktu) -dvojhlas (lidový dvojhlas) Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) -pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace) Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orfeova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, hudební hry (ozvěna) Poslechové činnosti -kvality tónů -hudba vokální, instrumentální, vokálně	MEG - Evropa a svět nás zajímá - poznávání evropské hudby MULTI - Kulturní difference, Lidské vztahy - hudba etnických skupin EV – Základní podmínky života - výchova k životnímu prostředí – hudba – rámus MV - vnímání autora mediálních sdělení - výběr kvalitní hudby

	seznámí se s varhanní hudbou pozná hymnu ČR a rozumí smyslu textu	instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj -hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)	hudba provází výuku ČJ, M (Jedna, dvě ..) i Prv (Prší, prší)
--	--	---	--

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 2. ročníku 1. zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase 2. rytmičuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem 3. využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře 4. reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie 5. rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby 6. rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální	rozlišuje rytmus pomalý a rychlý, melodii stoupavou a klesavou, zeslabování a zesilování vytleská rytmus podle říkadel a písní zná pojmy notová osnova, noty, houslový klíč rozlišuje noty, pomlky, takty doplní zpěv hrou na jednoduché hudební nástroje zazpívá vybrané vánoční koledy umí se pohybovat podle daného rytmu, při tanci tleskat a do pochodu bubnovat umí pohybově vyjádřit hudbu, zpěv s tancem pozná a rozlišuje hudební nástroje podle zvuku – klavír, trubka, housle, pikola umí užívat dětské hudební nástroje rozlišuje umělou a lidovou píseň seznámí se s vybranými skladbami klasiků	Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, dynamicky odlišný zpěv, rozšiřování hlasového rozsahu) -hudební rytmus (realizace písní ve 2/4 a 3/4 taktu) -dvojhlas (lidový dvojhlas, kánón) Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) -pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace) Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orfeova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, hudební hry (otázka – odpověď), hudební improvizace Poslechové činnosti -kvality tónů, vztahy mezi tóny	Vv - ilustrace Tv – pochod taneční krok Čj – říkadla Vv - ilustrace Vv – Vánoce Pč – vánoční výzdoba Čj – vypravování Prv – lidové zvyky a tradice MV - Vnímání autora mediálních sdělení (uplatnění výrazových prostředků v hudbě a tanci) MULTI - Lidské vztahy (mezilidské)

		(akord) -hudební výrazové prostředky, hudební prvky (pohyb melodie, rytmus) -hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj -hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)	vztahy v lidové písni)
--	--	--	------------------------

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 3. ročníku žák 1. zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase 2. rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem 3. využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře 4. reaguje pohybem na znějící hudbu,	vytleská a taktuje dvoučtvrteční a tříčtvrteční takt pojmenuje notovou osnovu rozliší a přečte z notového zápisu takt dvoučtvrteční, tříčtvrteční rozlišuje a umí napsat notu celou, půlovou, čtvrtovou, podle zápisu not pozná stoupavou a klesavou melodii seznámí se s hymnou ČR naučí se zpívat vybrané písně dbá na správné dýchání doprovází na rytmické nástroje pohybově vyjádří hudbu	Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, dynamicky odlišný zpěv, rozšiřování hlasového rozsahu) -hudební rytmus (realizace písni ve 2/4 a 3/4 taktu) -dvojhlas (lidový dvojhlas, kánon) Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orfeova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, hudební hry (otázka – odpověď), hudební improvizace Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (2/4	Vv – Vánoce PČ – vánoční výzdoba Čj – vypravování Prv – lidové zvyky a tradice MEG - Evropa a svět nás zajímá Vv – ilustrace Tv – pochod taneční krok

pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie		takt) -pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace)	
5. rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby	rozliší rytmus valčíku a polky umí polkové a valčíkové kroky (chůze dvoudobá, třídobá)	Poslechové činnosti -kvality tónů, vztahy mezi tóny (akord) -hudební výrazové prostředky, hudební prvky (pohyb melodie, rytmus) -hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj -hudební styly (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...)	
6. rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální	rozlišuje nástroje dechové, smyčcové, žesťové a umí uvést příklad doprovází na rytmické nástroje pozná B. Smetanu a A. Dvořáka zná některá díla B. Smetany a A. Dvořáka poslechem rozezná hudební nástroje poslouchá vážnou hudbu, zábavnou, slavnostní		

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 4. ročníku žák			
7. zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlas v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti	učí se další písně dbá na správné dýchání	Pěvecký a mluvný projev, pěvecké dovednosti – výslovnost, dýchání, nasazení a tvorba tónů, hlasová hygiena	Vv - ilustrace
8. orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností ji realizuje	zná pojmy repetice, houslový klíč napíše houslový klíč rozlišuje délky not a umí je zapsat pozná dynamická znaménka p, mf, f a umí je v písni použít zná stupnici C dur (názvy not)	Grafický záznam hudby	Tv – pochod taneční krok
9. využívá na základě svých hudebních	doprovodí písně na rytmických nástrojích rytmizace říkadel rozlišuje nástroje dechové, smyčcové, klávesové,	Poslechové činnosti -kvality tónů -vztahy mezi tóny -hudební výrazové prostředky a hudební prvky	Vv – Vánoce PČ – vánoční výzdoba Čj – vypravování Prv – lidové zvyky a tradice

schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní 10. rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby	drnkací, bicí pohybově vyjádří hudbu, valčíkový krok pamatuje si nejdůležitější údaje o B. Smetanovi zná jména oper B. Smetany zná názvy symfonických básní cyklu Má vlast seznámí se s životem a dílem A. Dvořáka a L. Janáčka poslouchá vybrané skladby pozná písně ve dvoučtvrtečním a tříčtvrtečním taktu pozná opakující se téma v poslouchané skladbě	-hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj (rozdílení činností z 1. období) -hudební styly a žánry (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...) -hudební formy (malá a velká píseň, rondo, variace) -interpretace hudby (slovní vyjádření) Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (3/4 a 4/4 takt, valčík, menuet) -pohybové vyjádření hudby (pantomima a pohybová improvizace) -orientace v prostoru (pamětné uchování tanečních pohybů)	MULTI - Lidské vztahy- vzájemné obohacování různých kultur MULTI - Kulturní difference - - poznávání vlastního kulturního zázemí, respektování zvláštností různých etnik
---	---	--	--

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák 11. vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace	pozná smyčcové nástroje – housle, violoncello, kontrabas dechové nástroje – trubka, pozoun, lesní roh seznámí se s hudebními nástroji v symfonickém orchestru	Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orfeova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, melodizace a stylizace, hudební	Vv - ilustrace Tv – pochod taneční krok

12. rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metrrytmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny	zná pojmy stupnice C dur, repetice, zesílení, zeslabení pozná basový klíč čte noty v rozsahu c1 – g2 v houslovém klíči umí provést rozbor zapsané písně – druh písně, notový zápis, takt, melodie seznámí se s krajovými lidovými tanci umí taktovat čtyřčtvrteční takt zná původ státní hymny umí jednoduché dvojhlasé písně naučí se vybrané písně J. Uhlíře a k. Šípa dbá na správné dýchání doprovodí písně na rytmické a melodické hudební nástroje pohybově vyjádří nálady seznámí se s relaxací	improvizace (tvorba hudebního doprovodu, hudební hry) -grafický záznam melodie (rytmické schéma jednoduché skladby) Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) -hudební rytmus (realizace písní ve 2/4 taktu) -dvojhlas a vícehlas (kánón a lidový dvojhlas) (rozvíjení činností z 1. období) - hudební rytmus (realizace písní ve 3/4 a 4/4 taktu) -dvojhlas a vícehlas (prodleva, dvojhlasé písně) -intonace a vokální improvizace (durové a mollové tóniny) -grafický záznam vokální hudby (čtení a zápis rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu) Hudebně pohybové činnosti -taktování, pohybový doprovod znějící hudby (3/4 a 4/4 takt, valčík, menuet) -pohybové vyjádření hudby (pantomima a pohybová improvizace) -orientace v prostoru (pamětné uchování tanečních pohybů)	Vv – Vánoce Pč – vánoční výzdoba Čj – vypravování Prv – lidové zvyky a tradice MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení MV - Vnímání autora mediálních sdělení MULTI - Lidské vztahy MULTI - Etnický původ MEG - Evropa a svět nás zajímá
--	---	--	--

13. ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace	poslechem pozná vybrané smyčcové a dechové nástroje pozná varhanní hudbu pozná vánoční hudbu a vánoční koledy pozná trampské písně	Poslechové činnosti -kvality tónů -vztahy mezi tóny -hudební výrazové prostředky a hudební prvky -hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas, hudební nástroj (rozvíjení činností z 1. období) -hudební styly a žánry (hudba pochodová, taneční, ukolébavka, ...) -hudební formy (malá a velká písňová, rondo, variace) -interpretace hudby (slovní vyjádření)	
--	---	--	--

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák 1. využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách 2. uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě, zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlasu i jednoduchém dvojhlasu 3. vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace	pracuje nejméně s 10 písněmi, nejméně 8 poslechovými skladbami a nejméně 2 hudebně pohybovými hrami dokáže dle svých hudebních schopností rozlišit ve dvojhlasé písni první a druhý hlas dokáže na úrovni svého hudebního rozvoje vokálně interpretovat části vybraných poslechových skladbiček obměňuje a tvoří jednoduché doprovody na orffovské hudební nástroje vytvoří vlastní jednoduchou partituru rozliší znějící hudební nástroje v dudácké, hudecké nebo cimbálové lidové hudbě	VOKÁLNÍ ČINNOSTI - rozšiřování hlasového rozsahu, správné dýchání, zřetelná výslovnost, uvolněné zpívání, dodržování rytmu při zpěvu - jednohlasý a dvojhlasý zpěv písní a koled - intonační cvičení v durových a mollových tóninách - orientace v notovém záznamu jednoduché melodie INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI	OSV - Kreativita

4. orientuje se v zápise jednoduchých písní a skladeb 5. zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu 6. orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky, chápe jejich význam v hudbě	umí se orientovat v notovém záznamu jednoduché melodie ovládá základní pojmy z hudební nauky (nota, pomlka, posuvka, odrážka, stupnice, interval) a využívá je při interpretaci písní a rozboru jednoduchých skladeb jednoduše pohybově vyjádří hudebně výrazové prostředky užité v poslechové skladbě citlivě vnímá hudebně výrazové prostředky užité v poslechové skladbě (rytmus, melodie, dynamika) chápe rozdílnost hudebních forem	- tvorba doprovodů s využitím nástrojů Orffova instrumentáře - notační záznam hudby - vyjadřování rytmických, melodických, tempových a dynamických hudebních představ pomocí hudebního nástroje - tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI - vlastní pohybové ztvárnění znějící hudby - pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby - tempové, dynamické, rytmicko-metrické POSLECHOVÉ ČINNOSTI - postihování hudebně výrazových prostředků použitých ve skladbě - slovní charakterizování poslechových ukázek HUDEBNÍ NAUKA Pojmy z hudební nauky (názvy a délky not, pomlky, posuvky, odrážka; stupnice, interval) HUDEBNÍ TEORIE Lidová hudba Hudební nástroje v lidové hudbě (dudácké, hudecké, cimbálové) Duo, trio, kvarteto, sbor Hudebně-výrazové prostředky v hudbě (melodie, rytmus,	OSV - Rozvoj schopností poznávání Poslech – rozlišení nástrojů Ve skupinách Poslech – ukázky hudebních forem
--	--	--	--

		harmonie, dynamika, barva) Partitura (vokálních sborů, orchestrální), vytvoření vlastní jednoduché partitury Hudební formy (píseň, balet, opera, opereta, muzikál, melodram, scénická hudba)	
--	--	--	--

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák		VOKÁLNÍ ČINNOSTI	
1. využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	pracuje nejméně s 10 písněmi (včetně české hymny), nejméně 8 poslechovými skladbami a nejméně 2 hudebně pohybovými hrami	- rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, hlasová nedostatečnost a některé způsoby její nápravy, mutace	Návštěva koncertu nebo hudebního představení
2. uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě, zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlasu či dvojhlasu	dokáže dle svých hudebních schopností rozlišit a vokálně interpretovat ve dvojhlasé písni první a druhý hlas nezatěžuje při mutaci hlasivky příliš hlasitým zpěvem, hledá způsoby nápravy vlastní hlasové nedostatečnosti	- jednohlasý a dvojhlasý zpěv písní a koled, improvizace jednoduchých hudebních forem (např. kánon) - orientace v notovém záznamu melodie	OSV - Kreativita
3. reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy skladeb vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace	orientuje se v notovém záznamu jednoduché melodie dokáže na úrovni svého hudebního rozvoje vokálně interpretovat části vybraných poslechových skladbiček rozšiřuje si znalosti z hudební nauky a využívá je při interpretaci písní a rozboru jednoduchých skladeb tvoří jednoduché přede hry, doprovody, mezihry a dohry na orffovské hudební nástroje	INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI - hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů Orffova instrumentáře - záznam hudby - noty - tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy	Tv - cvičení s hudbou
4. orientuje se v zápise jednoduchých písní a skladeb	identifikuje na základě individuálních schopností a získaných vědomostí hudební formu slyšené hudby, srovná ji s jinými hudebními formami; určí dobu	HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI - pohybový doprovod znějící hudby - vlastní pohybové	

5. rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu	vzniku díla, případně konkrétního skladatele jakožto autora analyzovaného díla rozliší druhy tanců (polka, valčík, waltz, tango, macarena, rokenrol aj.) citlivě vnímá hudebně výrazové prostředky užitě v poslechové skladbě a pohybové i pantomimicky je ztvární	ztvárnění, taneční kroky, pantomima - pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby - tempové, dynamické, rytmicko-metrické POSLECHOVÉ ČINNOSTI - analýza hudební skladby (zvukomalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy) - hudební skladba v kontextu s dobou vzniku a životem autora - chápání funkce hudby vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům - slovní charakterizování hudebního díla	Ov - tradice a zvyky
6. se v proudu znějící hudby, chápe význam užitých výrazových prostředků v hudbě	analyzuje na základě poslechu hudební skladbu (registruje zvukomalbu, pohyb melodie, hlavní motiv melodie, určuje hudební formu, vyhledává gradaci, kontrast, symetrii a další hudebně výrazové prostředky) chápe funkci hudby v životě člověka i společnosti a její propojení s kulturními tradicemi a zvyky rozpozná druhy lidových písní orientuje se v národopisných oblastech Čech, Moravy a Slovenska zná sběratele českých lidových písní	HUDEBNÍ NAUKA Noty, pomlky, stupnice - mollová, intervaly, akordy Základní harmonické funkce (tónika, dominant, subdominant) Hudební názvosloví HUDEBNÍ TEORIE Funkce hudby ve společnosti, hymna ČR, hud. festival Pražské jaro Hudební formy (kánón, fuga, kantáta, oratorium, sonáta, symfonie, symfonická báseň aj.), skladatelé těchto hudebních forem Princip gradace, kontrastu,	Poslech - ukázky hudebních forem JČ – sběratelé lidové slovesnosti Poslech - lidové písně z různých oblastí Video - ukázky lidových tanců Poslech - ukázky společens. tanců

		symetrie Druhy a sběratelé lid. písní Národopisné oblasti Čech, Moravy a Slovenska O tanci (lidový tanec, výrazový tanec, balet, společenské tance)	
--	--	---	--

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák 1. využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách 2. zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlasu i vícehlasu 3. reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb 4. orientuje se v zápise písní a skladeb různých stylů a žánrů 6. orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	pracuje nejméně s 10 písněmi a nejméně 8 poslechovými skladbami snaží se o nápravu hlasové nedostatečnosti, v případě potřeby melodii transponuje do své hlasové polohy dokáže dle svých hudebních schopností rozlišit ve vícehlasé písni jednotlivé hlasy orientuje se v notovém záznamu melodie a dle svých hudebních schopností ji také reprodukovat učí se zaznamenávat noty v notačním počítačovém programu tvoří jednoduché hudební doprovody s využitím nástrojů a počítače	VOKÁLNÍ ČINNOSTI - rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, techniky vokálního projevu, jejich individuální využití při zpěvu - jednohlasý a vícehlasý zpěv - využívání rytmických a intonačních zákonitostí při vokálním projevu - orientace v notovém záznamu melodie, reprodukce zapsané melodie - reprodukce tónů, převádění melodií z nezpěvné do zpěvné polohy - reflexe vokálního projevu - vlastní vokální projev a vokální projev ostatních, hledání možností nápravy hlasové nedostatečnosti (transpozice melodie, využití jiné hudební činnosti)	

7. zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami	při poslechu skladeb rozezná jejich jednotlivé části a užité výrazové prostředky	INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI - hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů a počítače - záznam hudby – noty, notační program	MEG - Evropa a svět nás zajímá
8. vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	analyzuje a porovnává na základě poslechu vybrané poslechové skladby, určí jejich autora a dobu vzniku, zařadí slyšené skladby do jednotlivých období dává skladby do kontextu s jinými uměleckými díly formuluje své hodnotící soudy o hudbě	POSLECHOVÉ ČINNOSTI - analýza hudební skladby - hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, dobou vzniku, životem autora - hudební styly a žánry – chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti - slovní charakterizování hudebního díla (slohové a stylové zařazení apod.), vytváření vlastní soudů HUDEBNÍ TEORIE Populární hudba Hudební žánry populární hudby (jazz, rock, pop music aj.) a jejich významní představitelé či skupiny (Gershwin, Beatles ad.) Hudební divadlo a film (muzikál) Vážná hudba Slohová období světové vážné hudby (renesance, baroko atd.), význ. skladatelé (Bach, Mozart, Beethoven, Chopin, Verdi, Debussy ad.) a díla jednotlivých obd.	

Výstupy předmětu Hudební výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák		VOKÁLNÍ ČINNOSTI	
1. využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	pracuje nejméně s 10 písněmi a nejméně 8 poslecho- vými skladbami	- jednohlasy i vícehlasy zpěv - využívání rytmických a intonačních zákonitostí při vokálním projevu	Návštěva koncertu nebo hudebního představení
2. zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlasu i vícehlasu, dokáže ocenit vokální projev druhého	dokáže dle svých hudebních schopností rozlišit popřípadě interpretovat ve vícehlasé písni jednotlivé hlasy dokáže u spolužáků ocenit snahu o kvalitní vokální projev	- orientace v notovém záznamu melodie, repro- dukce zapsané melodie - rozvoj hudebního sluchu a hudební představivosti - reprodukce tónů, zachycování rytmu popřípadě i melodie písně pomocí notového záznamu	
3. reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb	orientuje se v notovém záznamu melodie a dle svých hudebních schopností ji také reprodukovat		
4. realizuje podle svých individuálních schopností a získaných dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů	tvorí jednoduché hudební doprovody a improvizace s využitím nástrojů a počítače dokáže zaznamenávat noty v notačním počítačovém programu, dále na základě poslechu najít a opravit chyby v tomto záznamu	INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI - hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů a počí- tače, nástrojová improvizace - záznam hudby – noty, notační programy	MV - Fungování a vliv médií ve společnosti
6. orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	při poslechu skladeb rozezná jejich jednotlivé části a užité výrazové prostředky	POSLECHOVÉ ČINNOSTI - analýza hudební skladby - hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, dobou vzniku, životem autora, vlastními zkušenostmi (inspirace, epigonství, módnost a modernost, stylová provázanost)	
7. zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami	analyzuje a porovnává na základě poslechu vybrané poslechové skladby, určí jejich autora a dobu vzniku, zařadí slyšené skladby do jednotlivých období má povědomí o významných osobnostech české vážné i populární hudby, dokáže je přiřadit k jednotlivým obdobím nebo hudebním žánrům	- hudební styly a žánry – chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům	
8. vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými	dává skladby do kontextu s jinými uměleckými díly,		

druhy umění	uvědomuje si stylovou provázanost v hudbě v nejelementárnější míře chápe proměnlivost estetických norem v hudbě formuluje své hodnotící soudy o hudbě	- interpretace znějící hudby - slovní charakterizování hudebního díla, vytváření vlastní soudů HUDEBNÍ TEORIE Vážná hudba Slohová období v české vážné hudbě (renesance, baroko atd.); významní skladatelé (Stamic, Mysliveček, Smetana, Dvořák, Janáček, Martinů, Suk ad.) a díla jednotlivých období Česká populární hudba Hudební žánry české pop. hudby (swing, trampská píseň atd.) a jejich významní představitelé či skupiny (Ježek, Suchý, Olympic, Nohavica ad.)	JČ – umělecká hodnota literárních textů Wericha, Suchého aj.
-------------	--	---	---

5.7.2 Výtvarná výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Výtvarná výchova má časovou dotaci 1h v 1.až 3. ročníku, po 2h týdně ve 4. a 5. ročníku, 1h v 7. až 9. ročníku. Časová dotace předmětu na 2. stupni byla snížena o 2h, protože část výstupů a 2 hodiny týdenní dotace byla přesunuta do předmětu Dějiny kultury.

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu Výtvarná výchova směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o výtvarné umění, vede k porozumění základním pojmům ve výtvarné výchově, seznamuje se základními zákonitostmi při používání různých výtvarných technik, učí chápat umělecký proces jako způsob poznání a komunikace, učí užívat různorodé umělecké vyjadřovací prostředky pro vyjádření svého vnímání, citění, poznávání.

Vyučovací předmět Výtvarná výchova je úzce spjat s ostatními předměty všech vzdělávacích oblastí. Ve vyučovacím předmětu se realizují tato průřezová témata: VDO, EGS, EV, MDV.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Žáci se zapojují do diskuse
- Respektují názory jiných
- Žáci pojmenovávají vizuálně obrazné elementy, porovnávají je, umí ocenit vizuálně obrazná vyjádření
- Učitel vede žáky k obohacování slovní zásoby o odborné termíny z výtvarné oblasti

Kompetence k učení

- Žáci jsou vedeni ke samostatnému pozorování a vnímání reality a řešení výtvarných problémů
- Učitel vede žáky k aktivnímu vizuálně obraznému vyjádření
- Žáci využívají poznatky v dalších výtvarných činnostech
- Žáci zaujímají a vyjadřují svůj postoj k vizuálně obraznému vyjádření

Kompetence k řešení problémů

- Učitel vede žáky k tvořivému přístupu při řešení výtvarných úkolů
- Žáci samostatně kombinují vizuálně obrazné elementy k dosažení obrazných vyjádření
- Žáci přemýšlí o různorodosti interpretací téhož vizuálně obrazného vyjádření a zaujímají k nim svůj postoj
- Žáci využívají získaná poznání při vlastní tvorbě

Kompetence občanské

- Žáci chápou a respektují estetické požadavky na životní prostředí
- Učitel pomáhá žákům vytvořit si postoj k výtvarným dílům

Kompetence sociální a personální

- Žáci umí tvořivě pracovat ve skupině
- Učitel vede žáky ke kolegiální pomoci
- Žáci respektují různorodost téhož vizuálně obrazného vyjádření, možnost alternativního přístupu

Kompetence pracovní

- Žáci užívají samostatně vizuálně obrazné techniky
- Žáci dodržují hygienická a bezpečnostní pravidla
- Učitel vede žáky k využívání návyků a znalostí v další praxi

Výstupy předmětu Výtvarná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 1. ročníku žák 1. rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ 2. v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace 3. vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky	zvládne techniku malby vodovými barvami, temperami, suchým pastelem, voskovkami rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy, objekty, tvary) zvládne prostorovou techniku a rozfoukávání barev zvládne kresbu měkkým materiálem, dřívkem (špejlí), perem, měkkou tužkou, rudkou, uhlem zvládne koláž, frotáž umí výtvarně zpracovat přírodní materiál - nalepování, dotváření, tisk, otisk apod. modeluje z plastelíny, moduritu, z hmoty „DAS“ tvaruje papír	malba - rozvíjení smyslové citlivosti, teorie barvy - barvy základní a doplňkové, teplé a studené barvy a jejich výrazové vlastnosti, kombinace barev, Goethův kruh kresba - rozvíjení smyslové citlivosti, výrazové vlastnosti linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektu do celků, vnímání velikosti další výtvarné techniky, motivace založené na fantazii a smyslového vnímání techniky plastického vyjádření - reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly - hmatové, pohybové podněty	MEG - Evropa a svět nás zajímá - poznávání evropských kultur EV - Ekosystémy EV - Vztah člověka k prostředí - výchova k ochraně životního prostředí, např. – pocit chladu a tepla pro teplé a studené barvy, vyjádření rytmu ... OSV - Kreativita

Výstupy předmětu Výtvarná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 2. ročníku žák 1. rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ	zvládne techniku malby vodovými barvami, temperami, suchým pastelem, voskovkami snaží se míchat barvy rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy, objekty, tvary) zvládne prostorovou techniku a rozfoukávání barev	malba - rozvíjení smyslové citlivosti, teorie barvy - barvy základní a doplňkové, teplé a studené barvy a jejich výrazové vlastnosti, kombinace barev, Goethův kruh	MEG - Evropa a svět nás zajímá - poznávání evropských kultur OSV - Kreativita

2. v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace 3. vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky 4. interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností 5. na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil	zvládne kresbu měkkým materiálem, dřívkem (špejlí), perem, měkkou tužkou, rudkou, uhlem zvládne koláž, frotáž umí výtvarně zpracovat přírodní materiál - nalepování, dotváření, tisk, otisk apod. modeluje z plastelíny, moduritu, z hmoty „DAS“ tvaruje papír pozná známé ilustrace např. J. Lady, O. Sekory, H. Zmatlíkové apod. zvládne použití výtvarných technik na základě vlastní životní zkušenosti - citového prožitku, vnímání okolního světa pomocí sluchových vjemů, hmatových, zrakových vjemů, které jsou prvotním krokem k vyjádření a realizaci jejich výtvarných představ, komunikuje na základě vlastní zkušenosti a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil	kruh kresba -rozvíjení smyslové citlivosti, výrazové vlastnosti linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektu do celků, vnímání velikosti další výtvarné techniky, motivace založené na fantazii a smyslového vnímání techniky plastického vyjádření - reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly - hmatové, pohybové podněty ilustrátoři dětské knihy utvářet osobní postoj v komunikaci v rámci skupin spolužáků, rodinných příslušníků apod., vysvětlování výsledků tvorby, záměr tvorby	EV - Ekosystémy EV - Vztah člověka k prostředí - výchova k ochraně životního prostředí, např. – pocit chladu a tepla pro teplé a studené barvy, vyjádření rytmu ... VDO – Občanská společnost a škola - výchova k samostatnosti a sebekritice, ohleduplnost Čj - čtení MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - kritický přístup k výtvarnému umění a vést k všeobecné informovanosti a orientaci ve výtvarném umění
--	---	---	---

Výstupy předmětu Výtvarná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 3. ročníku žák			
1. rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ	zvládne techniku malby vodovými barvami, temperami, suchým pastelem, voskovkami umí míchat barvy dovede používat různé druhy štětců dle potřeby, rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (barvy, objekty, tvary) zvládne prostorovou techniku a rozfukávání barev rozliší teplé a studené barvy	malba - rozvíjení smyslové citlivosti, teorie barvy - barvy základní a doplňkové, teplé a studené barvy a jejich výrazové vlastnosti, kombinace barev, Goethův kruh	MEG - Evropa a svět nás zajímá - poznávání evropských kultur OSV - Kreativita
2. tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace	zvládne kresbu měkkým materiálem, dřívkem (špejlí), perem, měkkou tužkou, rudkou, uhlem zvládne koláž, frotáž umí výtvarně zpracovat přírodní materiál - nalepování, dotváření, tisk, otisk apod.	kresba - rozvíjení smyslové citlivosti, výrazové vlastnosti linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektu do celků, vnímání velikosti další výtvarné techniky, motivace založené na fantazii a smyslového vnímání	EV - Ekosystémy EV - Vztah člověka k prostředí - výchova k ochraně životního prostředí, např. – pocit chladu a tepla pro teplé a studené barvy, vyjádření rytmu ...
3. vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky	modeluje z plastelíny, moduritu, z hmoty „DAS“ tvaruje papír	techniky plastického vyjádření - reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly - hmatové, pohybové podněty	VDO – Občanská společnost a škola - výchova k samostatnosti a sebekritice, ohleduplnost Čj - čtení
4. interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností	pozná známé ilustrace např. J. Lady, O. Sekory, H. Zmatlíkové apod.	ilustrátoři dětské knihy	
5. na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil	děti zvládnou použití výtvarných technik na základě vlastní životní zkušenosti - citového prožitku, vnímání okolního světa pomocí sluchových vjemů, hmatových, zrakových vjemů, které jsou prvotním krokem k vyjádření a realizaci jejich výtvarných	utvářet osobní postoj v komunikaci v rámci skupin spolužáků, rodinných příslušníků apod., vysvětlování výsledků tvorby, záměr tvorby	MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - kritický přístup k výtvarnému umění a vést k všeobecné informovanosti a

	představ, komunikuje na základě vlastní zkušenosti a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil		orientaci ve výtvarném umění
--	---	--	------------------------------

Výstupy předmětu Výtvarná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Ve 4.a 5. ročníku žák			
6. při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)	prohloubí si a zdokonalí techniky malby z 1. období zvládne malbu stěrkou, rozlévání barev a kombinaci různých technik umí barevně vyjádřit své pocity a nálady pojmenovává a porovnává světlostní poměry, barevné kontrasty proporční vztahy	Malba – hra s barvou, emocionální malba, míchání barev, Goethův barevný kruh.	OSV - Kreativita
7. užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a sochařský postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model	prohloubí si a zdokonalí techniky kresby z 1. období dokáže kresbou vystihnout tvar, strukturu materiálu zvládne obtížnější práce s linií užívá a kombinuje prvky obrazného vyjádření v plošném vyjádření linie, v prostorovém vyjádření a uspořádání prvků	Kresba – výrazové vlastnosti linie, kompozice v ploše, kresba různým materiálem – pero a tuš, dřívko a tuš, rudka, uhel, např. kresba dle skutečnosti, kresba v plenéru.	MULTI - Kulturní difference MULTI - Lidské vztahy (empatie) MULTI - Etnický původ
8. při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy	zaměřuje se vědomě na projevení vlastních životních zkušeností v návaznosti na komunikaci	Ověřování komunikačních účinků - osobní postoj v komunikaci - proměny komunikačního obsahu - záměry tvorby a proměny obsahu vlastních děl	EV - Ekosystémy EV - Základní podmínky života EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí EV - Vztah člověka k prostředí (prolíná výukou Vv během celého období)
9. nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě	rozeznává grafické techniky, zobrazuje svoji fantazii a životní zkušenosti hledá a nalézá vhodné prostředky pro svá vyjádření	Grafické techniky – tisk z koláže, ze šablon, otisk, vosková technika	
10. osobitost svého vnímání uplatňuje v			

přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění) 11. porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace 12. nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil	na základě smyslového vnímání, které uplatňuje pro vyjádření nových prožitků získává cit pro prostorové ztvárnění zkušeností získané pohybem a hmatem výtvarně zpracuje přírodní materiály - nalepování, dotváření apod. pozná ilustrace známých českých ilustrátorů – např. J. Lady, O. Sekory, H. Zmatlíkové, J. Trnky, J. Čapka, Z. Müllera, A. Borna, R. Pilaře a další žák si vytvoří škálu obrazně vizuálních elementů k vyjádření osobitého přístupu k realitě porovnává různé interpretace a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace komunikuje o obsahu svých děl	Techniky plastického vyjadřování – modelování z papíru, hlíny, sádry, drátů Další techniky – koláž, frotáž, základy ikebany Ilustrátoři dětské knihy	MV - Stavba mediálních sdělení
---	--	---	---------------------------------------

Výstupy předmětu Výtvarná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
V 6. a 7. ročníku žák			
1. vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků	rozlišuje prvky výtvarného vyjadřování a používá je k zachycení vnějšího i vnitřního světa uvědomuje si lineární, barevné a světlostní vztahy uspořádá výtvarné prvky do celku	Vztahy výtvarných prvků- linie, tvar, barva, textura Kompozice	MV - Práce v realizačním týmu (práce v týmu – spolupráce)
2. užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie	zaznamenává svoje smyslové vjemy, pocity, představy a fantazijní obrazy hodnotí smyslové účinky výtvarného vyjádření	Zachycení přírodních motivů Pozorování tvaru a vztahů Vyjádření pocitů, emocí, fantazie	OSV - Kreativita OSV - Rozvoj

8. ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci	porovná vlastní pojetí výtvarné práce s tvorbou ostatních uvědomuje si možnost odlišné interpretace díla porovnává svůj názor s názory okolí zaujímá osobní postoj k výtvarnému dílu utvoří a zdůvodní osobní názor na dílo	Empatie Smyslové účinky umění Interpretace jako subjektivní názor Možnosti subjektivního vyjádření Jedinečnost autora a díla	schopností poznávání OSV - Sebepoznání a sebepojetí
--	---	--	--

Výstupy předmětu Výtvarná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, Přesahy, poznámky
V 8. a 9. ročníku žák			
1. vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků	rozlišuje prvky výtvarného vyjadřování a používá je k zachycení vnějšího i vnitřního světa uvědomuje si lineární, barevné a světlostní vztahy uspořádá výtvarné prvky do celku	Linie, tvar, objem, barva, textura, světlo Uspořádání prvků na ploše Kompozice	OSV - Kreativita
2. užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie	zaznamenává svoje smyslové vjemy, pocity, představy a fantazijní obrazy použije prostředky pro vyjádření emocí, nálad, fantazie, představ a zkušeností	Vztahy výtvarných prvků Zachycení přírodních motivů Pozorování tvaru, objemu a vztahů mezi objekty Vyjádření pocitů, emocí, fantazie	
3. užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace	užívá poznatky o současném výtvarném umění a současných technických prostředků k vlastní tvorbě	Výtvarné umění a digitální média	
4. vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a	rozvíjí svoji smyslovou citlivost hodnotí smyslové účinky obrazných vyjádření	Empatie Smyslové účinky umění	MV - Vnímání autora mediálních sdělení

hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření 5. rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu 7. porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů 8. ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci 6. interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	kombinuje vlastní tvořivost s podněty současného světa (tiskoviny, reklama) pozoruje a vysvětlí komunikační obsah díla utvoří a zdůvodní osobní názor na dílo zformuluje záměr své tvorby interpretuje záměr autora zaujímá osobní postoj k výtvarnému dílu porovná vlastní pojetí výtvarné práce s tvorbou ostatních uvědomuje si možnost odlišné interpretace díla porovnává svůj názor s názory okolí pokusí se o interpretaci obrazných vyjádření v dílech současnosti i minulosti a uvede je do historických souvislostí	Interpretace jako subjektivní názor Možnosti subjektivního vyjádření Jedinečnost autora a díla Výtvarný záměr díla Vývoj výtvarného umění, architektonické slohy	MV – Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality MEG - Objevujeme Evropu a svět
--	---	---	--

5.7.3 Dějiny kultury

Charakteristika vyučovacího předmětu

V souladu se zaměřením školy na rozvoj estetického vnímání byl vytvořen nový samostatný předmět Dějiny kultury. Jeho časová dotace vznikla z 1 h předmětu Dějepis, 2h předmětu Výtvarná výchova a 1h z disponibilní dotace. Vyučuje se v 6. – 9. ročníku 1h týdně.

Cílem předmětu je seznámit žáky s dějinami lidské kultury od pravěku až po současnost, ukázat život lidí v jednotlivých historických obdobích, naučit je lépe chápat vzájemné souvislosti v lidských dějinách a uvědomovat si význam kultury, umění, estetiky a minulých lidských zkušeností pro současný život. Předmět Dějiny kultury je určen k prohloubení dovedností získávaných v rámci předmětu Dějepis a Výtvarná výchova a vychází z některých jejich povinných výstupů. Je zde realizováno průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané, dále Osobnostní a sociální výchova (oblasti Rozvoj schopností poznávání, Hodnoty a postoje a Kreativita), Mediální výchova - interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, Environmentální výchova - vztah člověka k prostředí a Multikulturní výchova – oblast kulturní difference. Výuka probíhá většinou ve kmenových třídách, je doplňována exkurzemi, pozorováním ve vnějším prostředí.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků:

Kompetence komunikativní

- Žáci o výtvarných problémech diskutují, navrhují řešení
- Respektují názory jiných

Kompetence k učení

- Žáci jsou vedeni ke samostatnému pozorování a sbírání informací
- Žáci zaujímají a vyjadřují svůj postoj k vizuálně obraznému vyjádření

Kompetence k řešení problémů

- Učitel vede žáky k tvořivému přístupu při řešení výtvarných úkolů
- Žáci přemýšlí o různé interpretaci téhož vizuálně obrazného vyjádření a zaujímají k nim svůj postoj

Kompetence občanské

- Žákům je umožněno konfrontovat kulturní dědictví různých zemí a národů, včetně českého
- Učitel pomáhá žákům vytvořit si postoj k výtvarným dílům a architektuře

Kompetence sociální a personální

- Učitel vede žáky ke kolegiální pomoci
- Žáci respektují různorodost téhož vizuálně obrazného vyjádření, možnost alternativního přístupu

Kompetence pracovní

- Učitel žáků umožňuje pracovat ve skupině, ve dvojici i samostatně

Pozn. Zkratka za očekávaným výstupem uvádí, z jakého předmětu výstupy pocházejí
(D - Dějepis, Vv -Výtvarná výchova)

Výstupy předmětu Dějiny kultury	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 6. ročníku žák			
D 4. charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu	pozná nejznámější památky pravěku popíše materiální a duchovní kulturu pravěku	Pravěk	MEG - Objevujeme Evropu a svět
D 6. uvede příklady archeologických kultur na našem území	zakreslí do mapy místa starověkého osídlení vysvětlí, z čeho se stavěly stavby v Mezopotámii a jmenuje ty nejtypičtější	Starověk	D
D 8. uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví	uvede nejznámější příklady uměleckých památek starověkého Egypta a dokáže je poznat na obrázku		
Vv 6. interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	uvede typické znaky egyptských staveb a malířství a vysvětlí jejich použití		Vv
D 9. demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci	uvede nejznámější příklady uměleckých památek starověkého Řecka a Říma a dokáže je poznat na obrázku jmenuje některého z řeckých filozofů	Antická kultura	D
Vv 6. interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	Charakterizuje typické prvky antického sochařství a architektury		Vv

Výstupy předmětu Dějiny kultury	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák D 12. porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti	uvede nejznámější příklady uměleckých památek Byzantské říše a dokáže je poznat na obrázku uvede nejznámější příklady uměleckých památek Arabské říše a dokáže je poznat na obrázku popíše nejznámější příklad umělecké památky z doby Karla Velikého a dokáže ji poznat na obrázku	Byzantská říše Arabská říše Doba Karla Velikého	MEG - Objevujeme Evropu a svět D D
D 15. uvede příklady románské a gotické kultury	jmenuje nejznámější příklady uměleckých památek románského umění a dokáže je poznat na obrázku jmenuje základní znaky románského umění uvede nejznámější příklady uměleckých památek gotického umění a dokáže je poznat na obrázku pozná základní znaky gotického umění	Románské umění Gotické umění	D D
D 16. vysvětlí znovuzrození antického ideálu člověka	časově vymezí období renesance jmenuje vybrané renesanční stavby a popíše jejich základní znaky	Renesance	D, Vv
Vv 6. interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	definuje základní myšlenky renesančního slohu vysvětlí význam díla M. Buonarrotiho a L. da Vinciho		
D 18. popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky	na základě mapy popíše průběh zámořských cest shrne jejich význam		D

Výstupy předmětu Dějiny kultury	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák D 22. rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek Vv 6. interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	časově vymezí období baroka definuje základní rysy barokního slohu jmenuje vybrané barokní stavby a popisuje jejich základní znaky jmenuje představitele barokní kultury uvádí základní znaky české lidové architektury vysvětlí význam díla P. P. Rubense a Rembrandta jmenuje slavné české barokní sochaře a jejich dílo	Baroko	MEG - Objevujeme Evropu a svět Vv
D 22. rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek	vnímá základní výrazové prostředky umění rokoka definuje základní myšlenky klasicistního slohu jmenuje vybrané klasicistní stavby české i světové a popisuje jejich základní znaky	Rokoko Klasicismus	Vv D
	definuje základní rysy romantismu a neoslohů jmenuje vybrané stavby období romantismu a neoslohů shrnuje poznatky o stavbě a výzdobě Národního divadla mapuje dílo vybraných malířů období romantismu srovná díla z období realismu s předchozími obdobími	Romantismus Realismus	

Výstupy předmětu Dějiny kultury	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák Vv 6. interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků D 22. rozpozná základní znaky jednotlivých	vytvoří si základní přehled o výtvarných směrech 20. století a současnosti definuje základní znaky výtvarných směrů na začátku 20. století	Vývoj výtvar. umění 20. století a současného v přehledu Malířské směry poč. 20. stol. (fauvismus, futurismus, expresionismus, kubismus)	MEG - Objevujeme Evropu a svět MEG - Jsme Evropané Vv

kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek	porovnává umělecké směry mezi světovými válkami zaznamenává příklady světové a české architektury 1. pol. 20. století rozlišuje vybrané umělecké směry na základě reprodukcí děl a odborného textu zaujímá osobní postoj k výtvarným motivům umělce, způsobu jeho myšlení, výtvarným prostředkům umělce sleduje vývoj architektury během exkurzí, výletů a vycházek formuluje základní tendence ve výtvarném umění od 90. let po současnost hodnotí výrobky denní potřeby ve svém okolí interpretuje záměr autora na základě vlastního pozorování a srovnává ho s poznatky v literatuře uvede vybraná reprodukováná díla do historických souvislostí vypracuje referát na základě poznatků z odborné literatury o umění a informace doplní o vybrané ukázky děl orientuje se v základních výtvarných pojmech	Dadaismus, poetismus, surrealismus, geometrická abstrakce Kubismus, funkcionalismus Výtvarné směry 50. a 60. let (Pop art, op art, happening, fotorealismus atd.) Výtvarné směry 70. a 80. let (Land art, minimalismus, hyperrealismus, umění instalace atd.) Česká architektura 2. pol. 20. století Výtvarné tendence 90. let až do současnosti (Street art – grafitti, body art, pet art – obaly atd.) Design a užité umění v současnosti Interpretace jako subjektivní a objektivní názor Určování uměleckých slohů a hnutí Práce s odbornou literaturou o umění Slovníček výtvarných pojmů	MV - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality EV - Vztah člověka k prostředí MULTI - Kulturní difference OSV - Rozvoj schopností poznávání OSV - Hodnoty, postoje a praktická etika OSV - Kreativita
---	---	---	--

5.8 Člověk a zdraví

Tato oblast zahrnuje vyučovací předmět Tělesná výchova. Předmět Výchova ke zdraví se nevyučuje samostatně. Jeho výstupy jsou součástí předmětů Přírodopis, Tělesná výchova, Občanská výchova a Chemie.

5.8.1 Výchova ke zdraví

Očekávané výstupy uskutečněné v rámci jiných předmětů:

žák

1. respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě) **Ov 6. roč.**
2. vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví **Ov 6. roč.**
3. vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví **Ov 6. roč.**
4. usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví **PŘ 8. roč.**
5. vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí **PŘ 6.,8. roč.**
6. dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky **PŘ 8. roč.**
7. uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc **PŘ 6.,8. r.**
8. projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce **Ov 7. roč.**
9. samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím **Ov 8. roč., Tv 6.,7.,8.,9. roč.**
10. respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; a kultivovaně se chová k opačnému pohlaví **Ov 8. roč.**
11. respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování **PŘ 8. roč.**
12. **uvádí** do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým **Ov 7.,8. roč., CH 9. roč.**
13. vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi **Ov 8. roč.**
14. projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví, a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc **Ov 7. roč., CH 9.roč., PŘ 7.,8. roč.**
15. uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení. nebezpečí i mimořádných událostí **Ov 7. roč.. Tv 8..9. roč.**

Poznámka k tabulce - Za očekávaným výstupem je uveden předmět a ročník, ve kterém je výstup realizován

PŘ - Přírodopis

Tv - Tělesná výchova

Ov - Občanská výchova

CH - Chemie

5.8.2 Tělesná výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Tělesná výchova má časovou dotaci 2h týdně v 1.až 9. ročníku.

Vzdělávací obsah je rozdělen na 3 tematické okruhy:

- a) činnosti ovlivňující zdraví - význam pohybu pro zdraví, příprava organismu, zdravotně zaměřené činnosti, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu, hygiena při TV, bezpečnost při pohybových činnostech
- b) činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností - pohybové hry, základy gymnastiky, rytmické a kondiční formy cvičení pro děti, průpravné úpoly, základy atletiky, základy sportovních her, turistika a pobyt v přírodě, plavání, lyžování a bruslení, další pohybové činnosti
- c) činnosti podporující pohybové učení - komunikace v TV, organizace při TV, zásady jednání a chování, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností, měření a posuzování pohybových dovedností, zdroje informací o pohybových činnostech

Tělesná výchova je zaměřena na získávání a rozšiřování základních pohybových aktivit a návyků, na získávání kladného a trvalého vztahu k pohybu v jakékoliv formě (rekreační, sportovní, zdravotní), k utváření správných pohybových návyků s ohledem na zdravý vývoj jedince, jako je péče o zdraví, činnosti směřující ke správnému držení těla, rozvoji pohybového aparátu a tělesné hygieně a ochraně přírody při sportu.

Žáci se seznamují s různými riziky, které ohrožují zdraví, osvojují si zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jejich uplatňování ve svém životě i k osvojování účelového chování při ohrožení v každodenních i rizikových situacích i při mimořádných událostech.

Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, –zdravotně preventivní chování podporující zdraví, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví důležitým předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování podpory a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání. Vzdělávací oblast Člověk a zdraví přináší základní podněty pro pozitivní ovlivňování zdraví (poznatky, činnosti, způsoby chování), s nimiž se žáci seznamují, učí se je využívat a aplikovat ve svém životě...

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví vede žáky k aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a učí je být za ně odpovědný. Svým vzdělávacím obsahem navazuje na obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí. Žáci si osvojují zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jejich uplatňování ve svém životě i k osvojování účelného

chování při ohrožení v každodenních i rizikových situacích i při mimořádných událostech a je velmi úzce propojen s průřezovým tématem Osobnostní a sociální výchova. Žáci si rozšiřují a prohlubují poznatky o sobě i vztazích mezi lidmi, partnerských vztazích, manželství a rodině, škole a společenství vrstevníků.

Žáci se seznamují s různými riziky, která ohrožují zdraví v běžných i mimořádných situacích, osvojují si dovednosti a způsoby chování (rozhodování), které vedou k zachování či posílení zdraví, a získávají potřebnou míru odpovědnosti za zdraví vlastní i zdraví jiných.

U žáků je budován také vztah ke zdravé soutěživosti a pravidlům fair play, radost z pohybu a příjemných prožitků při sportu, odmítání jakékoliv formy zneužívání podpůrných (dopingových) prostředků a návykových látek. Spolu s tím si zvykají na různé sociální role ve skupině, spolupráci, tvořivost, rozhodnost, objektivnost, překonávání zábran a odpovědnost za zdraví své i spolužáků. Učí se odhadovat vlastní pohybové možnosti a přednosti, respektovat je u sebe i druhých. Předmět Tělesná výchova úzce spolupracuje s předměty Biologie a Fyzika, okrajově pak s předměty Hudební výchova a Matematika. Z průřezových témat jsou realizována především Osobnostní a sociální výchova, Enviromentální výchova a Výchova demokratického občana

Učivo předmětu Tělesná výchova je rozděleno do tří etap podle věků žáků. V 1. a 2. ročníku si žáci především hravou formou utvářejí základní pohybové dovednosti, hygienické a organizační návyky. Ve 3. až 5. ročníku jsou rozvíjeny nové pohybové dovednosti, obratnost a rychlost a jsou eliminována svalová oslabení. V 6. až 9. ročníku se zaměřujeme na rozvoj síly a vytrvalosti, individualizaci, zapojení žáků do organizace výuky, soutěživost a samostatnost. Ve třetí etapě probíhá výuka chlapců a dívek odděleně.

Z hlediska organizace je učivo sestaveno převážně do tematických bloků, přičemž učivo etapy vyšší je rozšiřující pro učivo etapy nižší a totéž platí i v navazujících ročnících a tvoří tak propojený celek. Tohoto je využíváno ke zkvalitnění pohybových dovedností, a také jako průpravy pro činnosti náročnější. Pro druhý stupeň je rozšiřující učivo vymezeno samostatně. Na rozdíl od základního učiva, které je nabízeno všem žákům, je rozšiřující učivo nezávazné a realizuje se v případě vyšší hodinové dotace (volitelné předměty – Sportovní aktivity), nebo podle konkrétních podmínek školy, nebo pro jednotlivé žáky či skupinu žáků. Výuka je realizována převážně v prostorách školy (tělocvična, školní hřiště, případně v okolním přírodním prostředí), nebo formou kurzů (plavání, lyžování, cvičení v přírodě) ve specializovaných zařízeních nebo vhodnějším prostředí.

Předmět Tělesná výchova umožňuje dát pouze základ pro vzdělávání v této oblasti, a proto je žákům nabízena další forma pohybových činností formou volitelných předmětů nebo kroužků, případně jejich zařazování do jiných předmětů (hudební výchova – tanec). U žáků je podporována zdravá soutěživost účastí na závodech a sportovních utkáních a další tělesné aktivity při nácviu a vystoupeních na Radovánkách či Výročních akademích.

Žáci s přihlédnutím k určité sportovní aktivitě cvičí v tělocvičně, na hřišti, na stadionu, ve volné přírodě nebo v plaveckém bazénu. V úvodu hodiny všichni absolvují nástup, rozcvičku a dále se věnují v hlavní části hodiny danému typu sportování. Ke konci dochází k závěrečnému zklidnění - relaxaci. Žáci cvičí ve vhodném sportovním oblečení a obuvi. Učitel v hodinách využívá různé metody a formy práce. Spolu s dětmi používá veškeré dostupné náčiní a nářadí.

Průřezová témata – v tomto předmětu jsou realizována : MKV, EV, MDV a VDO

Učitel vede žáky k osvojování si pohybových dovedností, jejich hodnocení a vytváření si kladného vztahu k pohybu – **kompetence k učení**. Vede žáky k využívání získaných dovedností a vědomostí k řešení problémových situací k odhalování příčin

neúspěchu a k zodpovědnosti – **kompetence k řešení problémů**. Učitel vede žáky k přesnému vyjadřování myšlenek, obhajovat svůj názor k vhodné formě komunikace – **kompetence komunikativní**. Žák je veden k ohleduplnosti, respektu k druhým a jejich názorům a k tomu, aby dosahoval pocitu sebeuspokojení a sebeúcty – **kompetence sociální a personální**. Učitel organizuje a zapojuje žáky do soutěží a rozvíjí tím jejich morální a volní vlastnosti, individuálním hodnocením motivuje žáky k práci na vlastním zdokonalení a ke zlepšení výkonů, dodržování pravidel a bezpečnostních předpisů – **kompetence občanské**. Učitel vede žáky ke správnému a bezpečnému provádění cviků, k používání správného nářadí a pomůcek, dodržování bezpečnostních předpisů s ohledem na zdraví své i druhých, vede je k odpovědnosti za své činy, k měření, hodnocení a prezentaci výsledků – **kompetence pracovní**.

Strategie uplatňované při získávání kompetencí:

Kompetence komunikativní

- Žák je veden k formulování a přesnému vyjadřování svých myšlenek při hrách, naslouchání druhým a vhodnému reagování
- Žák rozvíjí své komunikativní dovednosti potřebné k vytváření vztahů a spolupráce se spoluhráči a učiteli
- Učitel žákovi umožňuje obhajovat svůj názor a vhodně argumentovat
- Učitel žákovi umožňuje využívat informačních a komunikačních prostředků pro komunikaci s okolím
- Žáci jsou vedeni ke spolupráci při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích, učí se reagovat na základní povely a pokyny a sami je i vydávají
- Žáci zorganizují jednoduché pohybové soutěže, činnosti a jejich varianty
- Učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání a oceňování přínosu druhých, vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci

Kompetence k učení

- Učitel vybírá vhodné způsoby a metody k osvojování pohybových dovedností
- Učitel vede žáky k tomu, že posoudí vlastní pokrok, určí nedostatky, zhodnotí výsledky svého učení, poznává smysl a cíl pohybových dovedností a vytváří si kladný vztah k pohybu
- Žáci jsou vedeni k osvojení si základního tělocvičného názvosloví, učí se cvičit podle jednoduchého nákresu nebo popisu cvičení, změří základní pohybové výkony a porovnají je s předchozími, orientují se v informačních zdrojích o aktivitách a sportovních akcích
- Učitel umožňuje žákům, aby se naučili na základě jasných kritérií hodnotit své činnosti nebo výsledky

Kompetence k řešení problémů

- Žák je veden k tomu, že analyzuje příčiny neúspěchu a problémů ve sportu a hrách, plánuje způsoby jejich řešení a využívá získané vědomosti a dovednosti k různým možnostem řešení problému
- Žákům je umožněno se rozhodovat a uvědomovat si zodpovědnost vůči spoluhráčům
- Učitel vyžaduje uplatňování zásad bezpečného chování ve sportovním prostředí a adekvátní reagování v situaci úrazu spolužáka
- Učitel řeší problémy v souvislosti s nesportovním chováním, nevhodným sportovním prostředím a nevhodným sportovním náčiním a nářadím
- Učitel dodává žákům sebedůvěru, podle potřeby žákům v činnostech pomáhá

Kompetence občanské

- Učitel vyžaduje, aby se žák zodpovědně choval a účinně pomáhal v krizových situacích, zvláště při ohrožení zdraví či života člověka

- Žák je veden k tomu, aby vysvětlil, proč se postavit fyzickému a psychickému násilí, orientoval se ve svých právech a povinnostech
- Žák je veden k tomu, že se podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu a projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení své zdatnosti, spojuje svou pohybovou činnost se zdravím, zařazuje si do vlastního pohybového režimu korektivní cvičení, je veden ke kritickému myšlení, hodnotí cvičení, učí se být ohleduplný a taktní.
- Učitel žákům umožňuje, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků

Kompetence sociální a personální

- Žáci jsou vedeni k jednání v duchu fair-play - dodržují pravidla, označí přestupky, respektují opačné pohlaví, zvládají pohybové činnosti ve skupině
- Učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat, umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- Žák je veden k tomu, že respektuje názory a zkušenosti druhých a poučí se z nich, jedná ohleduplně, podílí se na vytváření příznivé atmosféry mezi spoluhráči

Kompetence pracovní

- Žák je veden k tomu, aby tělocvičné náradí a náčiní používal bezpečně a účinně, dodržoval bezpečnostní pravidla pro tělocvičnu a další sportoviště
- Žák je veden k tomu, aby vyhledával a předcházel možným rizikům při sportovních akcích ve škole i mimo školu
- Žák je veden k tomu, aby analyzoval výsledky svých činností také z hlediska ochrany zdraví svého i druhých
- Žáci jsou vedeni učitelem k uplatňování hlavních zásad hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech v běžném životě, učí se užívat jednotlivé tělocvičné náradí a náčiní

Výstupy předmětu Tělesná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 1. ročníku žák 1. spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti 2. zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení	zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou používá protahovací a napínací cviky, cviky pro zahřátí a uvolnění dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků dbá na správné dýchání užívá základní tělocvičné pojmy – názvy pohybových činností, tělocvičného náradí a náčiní zvládá vyjádřit melodii rytmem pohybu předvede přihrávku jednoruč, obouruč, dodržuje základní pravidla her, je schopen soutěžit v družstvu je si vědom porušení pravidel a následků pro sebe i družstvo poznává techniku hodu kriketovým míčkem seznamuje se s pojmem nízký start, štafetový běh nacvičí skok do dálky předvede kotoul vpřed, stoj na lopatkách a podobná jednoduchá cvičení na žebřinách skáče přes švihadlo dokáže podbíhat dlouhé lano provádí cvičení na lavičkách projevuje přiměřenou radost z pohybové činnosti, samostatnost, odvahu a vůli pro zlepšení pohybové dovednosti respektuje zdravotní handicap pojmenuje význam sportování pro zdraví jedná v duchu fair-play, je schopen soutěžit v družstvu, seznamuje se základními pravidly her, je si vědom porušení pravidel a následků pro sebe i družstvo	Příprava ke sportovnímu výkonu – příprava organismu, zdravotně zaměřené činnosti Cvičení během dne, rytmické a kondiční formy cvičení pro děti – jednoduché tanečky, základy estetického pohybu základy atletiky - rychlý běh, skok do dálky, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu základy gymnastiky - cvičení na náradí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení Vztah ke sportu – zásady jednání a chování – fair play	OSV – Hodnoty,

3. spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích		základy sportovních her- míčové hry a pohybové hry , pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení, organizace při TV, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností –her a soutěží,	postoje, praktická etika
4. uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy	dodržuje pravidla bezpečnosti a hlavní zásady hygieny při sportování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě	Bezpečnost při sportování	OSV – Seberegulace a sebeorganizace
5. reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci	učí se reagovat na smluvené povely, gesta, signály pro organizaci činnosti používá vhodné sportovní oblečení a sportovní	Zásady jednání a chování	

Výstupy předmětu Tělesná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 2. ročníku			
1. spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti	zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou zná protahovací a napínací cviky, cviky pro zahřátí a uvolnění	Příprava ke sportovnímu výkonu – příprava organismu ,zdravotně zaměřené činnosti	VDO - Občanská společnost a škola (dodržování pravidel, smysl pro čistou a bezkonfliktní hru)
2. zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení	dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků, dbá na správné dýchání, zná relaxační cviky, uplatňuje zásady pohybové hygieny	Cvičení během dne, rytmické a kondiční formy cvičení pro děti – jednoduché tanečky, základy estetického pohybu	MULTI - Lidské vztahy (ohleduplnost, spolupráce)
3. spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích	užívá základní tělocvičné pojmy – názvy pohybové činnosti, tělocvičného náradí a náčiní, rozumí povelům pořadových cvičení a správně na ně reaguje	Tělocvičné pojmy-komunikace v TV Základy sportovních her-	

4. uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy 5. reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci	zvládá vyjádřit melodii rytmem pohybu jedná v duchu fair play zvládne přihrávku jednoruč, obouruč dodržuje základní pravidla her je schopen soutěžit v družstvu je si vědom porušení pravidel a následků pro sebe družstvo dodržuje pravidla bezpečnosti při sportování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě, ve vodě reaguje na smluvené povely, gesta, signály pro organizaci činnosti používá vhodné sportovní oblečení a sportovní obuv jedná v duchu fair-play předvede techniku hodu kriketovým míčkem používá nízký start uplatní princip štafetového běhu nacvičí skok do dálky účastní se atletických závodů zvládne kotoul vpřed, stoj na lopatkách apod. jednoduchá cvičení na žebřinách skáče přes švihadlo dokáže podbíhat dlouhé lano provádí cvičení na lavičkách provádí přetahy a přetlaky projevuje přiměřenou radost z pohybové činnosti, samostatnost, odvahu a vůli pro zlepšení pohybové dovednosti	míčové hry a pohybové hry, pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení, organizace při TV, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností –her a soutěží, zásady jednání a chování Bezpečnost při sportování Vztah ke sportu – zásady jednání a chování – fair play Základy atletiky- rychlý běh, skok do dálky, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu základy gymnastiky - cvičení na nářadí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení	OSV – Hodnoty, postoje, praktická etika OSV – Seberegulace a sebeorganizace EV – Vztah člověka k prostředí (životní styl, prostředí a zdraví)
---	--	--	--

Výstupy předmětu Tělesná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 3. ročníku žák 1. spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti 2. zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení 3. spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích 4. uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy 5. reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci	zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou předvede protahovací a napínací cviky, cviky pro zahřátí a uvolnění dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků dbá na správné dýchání předvede kompenzační a relaxační cviky uplatňuje zásady pohybové hygieny užívá základní tělocvičné pojmy – názvy pohybových činností, tělocvičného náradí a náčiní vysvětlí pojmy z pravidel sportů a soutěží rozumí povelům pořadových cvičení a správně na ně reaguje dodržuje pravidla bezpečnosti při sportování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě, ve vodě reaguje na smluvené povely, gesta, signály pro organizaci činnosti používá vhodné sportovní oblečení a sportovní obuv jedná v duchu fair-play spolupracuje při jednoduchých týmových a pohybových činnostech a soutěžích předvede přihrávky jednoruč a obouruč, driblink rozlišuje míč na basketbal a volejbal ovládá hru s basketbalovým míčem nacvičuje střelbu na koš nacvičuje přehazovanou předvede cviky na zdokonalení obratnosti a pohotovosti je schopen soutěžit v družstvu dohodne na spolupráci a jednoduché taktice družstva a dodržovat ji je si vědom porušení pravidel a následků pro sebe družstvo	Příprava ke sportovnímu výkonu – příprava organismu , zdravotně zaměřené činnosti Cvičení během dne, rytmické a kondiční formy cvičení pro děti – jednoduché tanečky, základy estetického pohybu Tělocvičné pojmy-komunikace v TV Bezpečnost při sportování Vztah ke sportu – zásady Jednání a chování – fair play Základy sportovních her- míčové hry a pohybové hry , pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení, organizace při TV, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností –her a soutěží, zásady jednání a chování	VDO - Občan, obč. spol. a stát - respekt k identitám, zdroje konfliktů MULTI - Lidské vztahy Prv – držení těla Čj – přesné vyjadřování OSV – Hodnoty, postoje a praktická etika Prv – bezpečnost OSV – Seberegulace a sebeorganizace

	pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje předvede techniku hodů kriketovým míčkem vysvětlí princip štafetového běhu uběhne 60 m uplatní taktiku při běhu na delší vzdálenost, při běhu terénem s překážkami skáče do dálky nacvičí správnou techniku skoku z místa účastní se atletických závodů šplhá na tyči předvede cvičení na žíněnce – napojované kotouly, stoj na hlavě apod. provádí přitahování do výše čela na hrazdě naučí se správnou techniku odrazu z můstku při cvičení na koze projevuje přiměřenou radost z pohybové činnosti, samostatnost, odvahu a vůli pro zlepšení pohybové dovednosti respektuje zdravotní handicap vysvětlí význam sportování pro zdraví předvede základní kroky některých lidových tanců předvede kondiční cvičení s hudbou	Základy atletiky- rychlý běh, skok do dálky, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu Základy gymnastiky -cvičení na náradí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení	Prv – komunikace lidí význam pravidel M – měření délky bodové hodnocení Vv – sport. náradí Prv – zdraví Hv – rytmus, melodie Vv – činnosti
--	--	---	---

Výstupy předmětu Tělesná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 4. ročníku žák 6. podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou	zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou zná protahovací a napínací cviky, cviky pro zahřátí a	Příprava ke sportovnímu výkonu – příprava organismu , zdravotně zaměřené činnosti	MULTI - Lidské vztahy

7. zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením 8. zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her 9. uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka 10. jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti 11. jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví	uvolnění podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením zvládne základní kroky lidových tanců, seznámí se s dětským aerobikem a kondičním cvičením s hudbou dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků, projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti dbá na správné dýchání zná kompenzační a relaxační cviky uplatňuje zásady pohybové hygieny dodržuje pravidla bezpečnosti při sportování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě, ve vodě adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka zná a užívá základní tělocvičné pojmy – názvy pohybových činností, tělocvičného náradí a náčiní zná pojmy z pravidel sportů a soutěží rozumí povelům pořadových cvičení a správně na ně reaguje zná a reaguje na smluvené povely, gesta, signály pro organizaci činnosti používá vhodné sportovní oblečení a sportovní obuv jedná v duchu fair-play spolupracuje při jednoduchých týmových a pohybových činnostech a soutěžích, vytváří varianty osvojených pohybových her, zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny	Cvičení během dne, rytmické a kondiční formy Cvičení pro děti – tanečky, základy Estetického pohybu Bezpečnost při sportování Tělocvičné pojmy-komunikace v Tv Základy sportovních her-míčové hry a pohybové hry ,pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení,	EV - Vztah člověka k prostředí MV - Fungování a vliv médií ve společnosti
---	---	--	---

	předvede přihrávky jednoruč a obouruč, driblík rozlišuje míč na basketbal a volejbal. ovládá hru s basketbalovým míčem nacvičuje střelbu na koš nacvičuje přehazovanou jmenuje pravidla přehazované, malé kopané, florbalu a řídí se jimi předvede cviky na zdokonalení obratnosti a pohotovosti soutěží v družstvu dohodne na spolupráci a jednoduché taktice družstva a dodržuje ji je si vědom porušení pravidel a následků pro sebe družstvo pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje předvede techniku hodu kriketovým míčkem pojmenuje princip štafetového běhu uběhne 300 m používá taktiku při běhu – k metě, sprintu, vytrvalostního běhu, při běhu terénem s překážkami skáče do dálky nacvičí správnou techniku skoku z místa účastní se atletických závodů šplhá na tyči zvládne cvičení na žíněnce – napojované kotouly, stoj na hlavě apod. provádí přitahování do výše čela na hrazdě předvede správnou techniku odrazu z můstku při cvičení na koze, roznožku, výskok do kleku a dřepu provádí cvičení na švédské bedně projevuje přiměřenou radost z pohybové činnosti, samostatnost, odvahu a vůli pro zlepšení pohybové dovednosti respektuje zdravotní handicap vysvětlí význam sportování pro zdraví získá informace o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště	organizace při tv, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností – her a soutěží, zásady jednání a chování Základy atletiky - rychlý běh, skok do dálky, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu Základy gymnastiky - cvičení na nářadí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení a úpol Vztah ke sportu – zásady jednání a chování – fair play	
--	--	---	--

16. adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady základní plavecké dovednosti	objektivně zhodnotí svůj výkon, porovnat ho s předchozími výsledky zvládne jízdu na kole na dopravním hřišti dodržuje jednoduchá pravidla silničního provozu	Výchova cyklisty-dopravní hřiště	OSV – Sebepoznání a sebepečet
17. zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti	adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání zvládá v souladu s individuálními předpoklady základní plavecké dovednosti, vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti	Základní plavecká výuka- základní plavecké dovednosti, hygiena plavání a adaptace na vodní prostředí	

Výstupy předmětu Tělesná výchova	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák			
6. podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti	zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou zná protahovací a napínací cviky, cviky pro zahřátí a uvolnění	Příprava ke sportovnímu výkonu – příprava organismu, zdravotně zaměřené činnosti	MULTI - Lidské vztahy MULTI - Multikulturalita EV - Vztah člověka k prostředí (prostředí a zdraví) MV - Fungování a vliv médií ve společnosti
7. zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením	podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením	Cvičení během dne	
8. zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her	zvládne základní kroky lidových tanců, seznámí se s dětským aerobikem a kondičním cvičením s hudbou	Rytmičké a kondiční formy cvičení pro děti – tanečky, základy Estetického pohybu	
9. uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka	dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků, projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti dbá na správné dýchání předvede kompenzační a relaxační cviky uplatňuje zásady pohybové hygieny		

10. jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti 11. jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví 12. užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení 13. zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy 14. změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky 15. orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních	dodržuje pravidla bezpečnosti při sportování v tělocvičně, na hřišti, v přírodě, ve vodě adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka zná a užívá základní tělocvičné pojmy – názvy pohybových činností, tělocvičného náradí a náčiní vysvětlí pojmy z pravidel sportů a soutěží rozumí povelům pořadových cvičení a správně na ně reaguje cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení reaguje na smluvené povely, gesta, signály pro organizaci činnosti používá vhodné sportovní oblečení a sportovní obuv jedná v duchu fair-play respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví spolupracuje při jednoduchých týmových a pohybových činnostech a soutěžích, vytváří varianty osvojených pohybových her, zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy, zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti vyhledává z nástěnky pro zájmovou činnost vhodné pohybové aktivity v denním tisku, na internetu a TV předvede přihrávky jednoruč a obouruč, driblíng rozlišuje míč na basketbal a volejbal. ovládá hru s basketbalovým míčem nacvičuje střelbu na koš	Tělocvičné pojmy-komunikace v Tv Bezpečnost při sportování Základy sportovních her-míčové hry a pohybové hry ,pohybová tvořivost a využití netradičního náčiní při cvičení, organizace při tv, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových	OSV – Seberegulace a sebeorganizace
--	--	---	--

akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace	nacvičuje přehazovanou vysvětlí pravidla přehazované, malé kopané, florbalu a řídí se jimi předvede cviky na zdokonalení obratnosti a pohotovosti soutěží v družstvu dohodne na spolupráci a jednoduché taktice družstva a dodržovat ji je si vědom porušení pravidel a následků pro sebe družstvo pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje předvede techniku hodů kriketovým míčkem vysvětlí princip štafetového běhu uběhne 400 m a 800 m používá taktiku při běhu – k metě, sprintu, vytrvalostního běhu, při běhu terénem s překážkami skáče do dálky nacvičí správnou techniku skoku z místa šplhá na tyči předvede cvičení na žíněnce – napojované kotouly, kotouly vpřed a vzad s různým zakončením, stoj na hlavě apod. provádí přitahování do výše čela na hrazdě, výmyk předvede správnou techniku odrazu z můstku při cvičení na koze, roznožku, výskok do kleku a dřepu, provádí cvičení na švédské bedně ke cvičení užívá i ostatní nářadí – kruhy, žebřiny, lavičky provádí kondiční cvičení s plnými míči projevuje přiměřenou radost z pohybové činnosti, samostatnost, odvahu a vůli pro zlepšení pohybové dovednosti respektuje zdravotní handicap vysvětlí význam sportování pro zdraví získá informace o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště objektivně zhodnotí svůj výkon, porovnat ho s předchozími výsledky	Základy atletiky - rychlý běh, skok do dálky, hod míčkem, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly a pohyblivosti a koordinace pohybu Základy gymnastiky - cvičení na nářadí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení a úpoly činností – her a soutěží, zásady jednání a chování Vztah ke sportu – zásady jednání a chování – fair play	
--	--	--	--

Výstupy předmětu Tělesná výchova (6., 7. r.)	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák <i>Činnosti ovlivňující zdraví</i> 1. aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem	vysvětluje význam pohybových činností pro prevenci zdraví, životní aktivitu, ovlivňování postavy, správné držení těla, optimální zátěž i uplatnění mezi vrstevníky vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví; dovede posoudit různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví zapojuje se do obsahové a organizační přípravy pohybových činností ve výuce vytváří si základní návyky a posloupnosti pohybových činností, zvláště před a po zátěži plánuje a rozvrhuje činnosti, aby mu přinášely radost a uspokojení stanovuje si vlastní postupné cíle s ohledem na své schopnosti vytváří si představu o svých schopnostech a limitech využívá pohybových aktivit pro získání pohybových dovedností a zkušeností dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky	Význam pohybu pro zdraví Rekreační a výkonnostní sport dívek a chlapců Zdravotně orientovaná zdatnost Kondiční programy Manipulace se zátěží Stravovací návyky, skladba stravy, pitný režim Prevence a korekce jednostranného zatížení organismu Protahovací cviky	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí OSV - Sebepoznání a sebepojetí OSV - Mezilidské vztahy Biologie, Výchova ke zdraví 1/2/3/4/5/6/ 2/3/6/ Výchova ke zdraví Biologie Matematika OSV - Seberegulace a sebeorganizace 1/6/ Biologie, JČ MV - Kritické vnímání mediálních
2. usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program	vyhledává informace související se zdravím a pohybem na úrovni rekreační, sportovní i vrcholové samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci		

3. samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly VZ 9. samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím	organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím sleduje a průběžně hodnotí své výkony, porovnává je s výkony spolužáků vyhledává a konzultuje další možnosti zlepšování svých pohybových dovedností vybírá vhodnou a zábavnou formu činností pro rozvoj rychlosti, síly, vytrvalosti, pohyblivosti a koordinace pohybu bere v úvahu fyziologické změny své i vrstevníků obou pohlaví, chápe je jako přechodné období a přizpůsobuje jim svou činnost i zátěž zařazuje správně a postupně formy zátěže – přípravu a rozcvičení, činnost samotnou, uvolnění a protažení používá správné hygienické návyky a vhodné sportovní oblečení vyhýbá se činností vedoucím k poškození zdraví svého i druhých, zvláště přetěžování organismu a jeho vyčerpání vyhledává a upozorňuje na možná rizika projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního nebezpečí, při mimořádných událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc odhaluje své rezervy a slabá místa a možná zlepšení zajímá se o svůj zdravotní stav, svá oslabení a vyhýbá se činností, které by je prohlubovaly dodržuje pitný režim, předchází vyčerpání organismu vybírá činnosti a upravuje zátěž vzhledem k aktuálním klimatickým podmínkám	Strečink Kompenzační cvičení Relaxační cvičení Korekce jednostranného zatížení a svalové dysbalance Průpravná cvičení, protahování, uvolnění, postupná zátěž Hygiena při sportu Relaxační cvičení Korekce jednostranného zatížení a svalové dysbalance Branné cvičení	sdělení OSV - Sebepoznání a sebepojetí OSV - Kreativita 2/3/4/ Biologie Výchova ke zdraví OSV - Seberegulace a sebeorganizace 5/6/ OSV - Sebepoznání a sebepojetí VDO - Občan, občanská společnost a stát Biologie Výchova ke zdraví 1/2/3/4/5/6/
---	--	---	--

4. odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší	analyzuje příčiny a následky zneužívání návykových a dopingových látek ve sportu i běžném životě uvádí příklady zneužívání podpůrných prostředků a dopad na osobnost člověka navrhuje způsoby jak se takovýmto jevům vyhnout vyhledává a využívá vhodná sportoviště a prostředí pro sportovní aktivity, volí vhodné činnosti za zhoršených klimatických a emisních podmínek dokáže poskytnout první pomoc	Drogy a podpůrné látky Zneužívání podpůrných a dopingových látek ve světě sportu Osudy sportovců Cvičení v přírodě První pomoc v TV a sportu za různých podmínek, přenos raněného	Biologie, INF 5/ MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení OSV - Hodnoty, postoje, praktická etika 4/ MV - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality 5/
5. uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost	vyhýbá se činností ohrožujících zdraví, vyhledává a upozorňuje na možná rizika řeší a uvědomuje si bezpečnostní rizika na sportovišti i během přesunu dodržuje pitný režim, předchází vyčerpání organismu z dehydrace a únavy i možným úrazům chrání přírodu při akcích v přírodě	Hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech, zvláště v nestandardním prostředí Lyžařský výcvikový zájezd, branné cvičení, cvičení v přírodě	EV - Lidské aktivity a problém životního prostředí OSV - Rozvoj schopností poznávání 2/4/5/ OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti EV - Vztah člověka k prostředí 1/2/3/4/5/6/
<i>Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností</i>	osvojuje si pohybové dovednosti a usiluje o sebezdokonalování používá získané dovednosti při hře i jiných zábavných činnostech	Sportovní hry Volejbal, florbal, kopaná, košíková, vybíjená, softbal Herní kombinace	Přednášky o hygieně a dospívání OSV - Sebepoznání a sebepojetí 2/4/5/6/

7. posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny <i>Činnosti podporující pohybové učení</i> 8. užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře	využívá kondiční a průpravná cvičení k prohloubení úrovně svých dovedností v souvislosti se svými přirozenými předpoklady rozvíjí své přirozené dispozice, specializuje a zdokonaluje se vytváří ve spolupráci s vrstevníky nové herní kombinace a aplikuje je nalézá využití osvojených dovedností v běžném životě, stejně tak i pravidla fair play koordinuje svůj pohyb s hudbou a rytmitizuje svou činnost vysvětluje význam zdravé soutěživosti pro rozvoj osobnostní i sociální organizuje dle svých předpokladů soutěže a vystoupení v rámci školy popisuje metodiku jednotlivých cviků a činností nachází rozdíl mezi metodicky správným a vlastním provedením analyzuje vlastní nedostatky, poučí se z činnosti vrstevníků uvědomuje si, že jen správné provedení cviku je bezpečné přiřazuje činnosti k jednotlivým pojmům znázorňuje graficky pohyb a cviky	Atletika Rychlý běh (60 m) Vytrvalostní běh na dráze i v terénu Skok do dálky Skok do výšky Hod kriketovým míčkem a granátem Vrh koulí Lyžařský výcvik Gymnastika Průpravná cvičení Akrobacie: kotouly, přemety, stoj na lopatkách a na rukou Cvičení na nářadí a s náčiním: hrazda, koza, švédská bedna, kladina, trampolína, lavičky Cvičení s hudbou Estetické a kondiční formy cvičení Aerobik Tanec Metodika cviků Hodnocení a srovnávání provedení cviků Dopomoc a záchrana Názvosloví	Fyzika Matematika OSV - Seberegulace a sebeorganizace OSV - Sebepoznání a sebepojetí 1/4/5/6/ Hudební výchova OSV - Kreativita MULTI - Lidské vztahy 1/2/3/4/5/6/ OSV - Sebepoznání a sebepojetí MV - Tvorba mediálního sdělení 3/4/6/ OSV- Rozvoj schopností poznávání
---	---	--	---

novin a časopisů, uživatele internetu	aplikuje pravidla jednotlivých soutěží, užívá smluvené signály, povely a gesta	Pravidla Zdroje sportovních informací	MV - Tvorba mediálního sdělení 1/2/3/
9. naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky - čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu	porovnává svůj názor s názory médií zdůvodňuje význam sportovních soutěží, sleduje významné sportovní události a výkony sportovců	Historie a současnost sportu, významné soutěže, a sportovci Olympijská charta Ochrana přírody	MEG - Evropa a svět nás zajímá OSV - Mezilidské vztahy OSV - Hodnoty, postoje, praktická etika
10. dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji	domlouvá se na taktice, podílí se na vývoji společné strategie se spolužáky	Komunikace a spolupráce	EV - Lidské aktivity a problémy ŽP
11. rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora	zná povinnosti hráče, rozhodčího a organizátora zná zásady slušného vystupování v roli diváka	Pravidla sportovních her a disciplín	Dějepis, Zeměpis, JČ 1/2/3/4/5/
12. sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	porovnává naměřená data svá i spolužáků a vyhodnocuje je	Měření výkonu a posuzování pohybových dovedností	OSV - Řešení problémů a rozhod. dovednosti
13. zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže	dokáže řídit sportovní utkání, zná a používá základní názvosloví	Školní a sportovní soutěže	MV - Stavba mediálních sdělení Matematika 1/2/3/6/
14. zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci	podílí se na prezentaci pohybových aktivit ve škole podílí se v rámci svých možností na reprezentaci školy v rámci soutěží	Školní sportovní soutěže: evidence, vyhodnocování, prezentace	OSV - Kooperace a kompetice 1/6/
<i>Zdravotní tělesná výchova</i>			MV - Tvorba mediálního sdělení
15. uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních	seznamuje se a využívá poznatky prevence vzniku svalových dysbalancí a jednostranného zatížení	Kompenzační cvičení Vyrovnávací cvičení Dechová cvičení	MULTI - Lidské vztahy 3/4/5/6/

oslabení 16. zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení	formou průpravných, kompenzačních, vyrovnávacích a relaxačních cvičení. posuzuje úroveň zatížení v dané pohybové aktivitě	Relaxační cvičení Korekce jednostranného zatížení a svalové dysbalance	Biologie Výchova ke zdraví 2/4/6/ OSV - Sebepoznání a sebepojetí
17. aktivně se vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení			

Výstupy předmětu Tělesná výchova (8., 9. r.)	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák <i>Činnosti ovlivňující zdraví</i> 1. aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem	vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví; dovede posoudit různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví sleduje a uvědomuje si biologické změny v období dospívání zapojuje se do obsahové a organizační přípravy pohybových činností ve výuce využívá pohybových aktivit pro získání pohybových dovedností a zkušeností dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky	Význam pohybu pro zdraví Rekreační a výkonnostní sport dívek a chlapců Zdravotně orientovaná zdatnost Kondiční programy Manipulace se zátěží	EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí OSV - Sebepoznání a sebepojetí OSV - Mezilidské vztahy Biologie, Výchova ke zdraví 1/2/3/4/5/6/ 2/3/6/
2. usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program	vyhledává informace související se zdravím a pohybem na úrovni rekreační, sportovní i vrcholové sleduje a průběžně hodnotí své výkony, porovnává je s výkony spolužáků	Rekreační a výkonnostní sport Testy	Výchova ke zdraví Biologie Matematika OSV - Seberegulace a sebeorganizace 1/6/ Biologie, JČ
3. samostatně se připraví před pohybovou	vyhledává a konzultuje další možnosti zlepšování svých	Kondiční programy	

činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly VZ 9. samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím 4. odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší 5. uplatňuje vhodné a bezpečné chování	pohybových dovedností zařazuje správně a postupně formy zátěže – přípravu a rozcvičení, činnost samotnou, uvolnění a protažení používá správné hygienické návyky a vhodné sportovní oblečení vyhýbá se činnostem vedoucí k poškození zdraví svého i druhých, zvláště přetěžování organismu a jeho vyčerpání vyhledává a upozorňuje na možná rizika projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního nebezpečí, při mimořádných událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc odhaluje své rezervy a slabá místa a možná zlepšení vybírá činnosti a upravuje zátěž vzhledem k aktuálním klimatickým podmínkám analyzuje příčiny a následky zneužívání návykových a dopingových látek ve sportu i běžném životě uvádí příklady zneužívání podpůrných prostředků a dopad na osobnost člověka navrhuje způsoby jak se takovýmto jevům vyhnout vyhledává a využívá vhodná sportoviště a prostředí pro sportovní aktivity, volí vhodné činnosti za zhoršených	Prevence a korekce jednostranného zatížení organismu a svalové dysbalance Protahovací cviky Strečink Kompenzační cvičení Relaxační cvičení Vyrovnávací cvičení Posilovací cvičení Dechová cvičení Regenerace Branné cvičení Drogy a podpůrné látky Zneužívání podpůrných a dopingových látek ve světě sportu Osudy sportovců Výživa a zdraví Cvičení v přírodě	OSV - Sebepoznání a sebepojetí, Komunikace, Kreativita 2/3/4/ Biologie Výchova ke zdraví OSV - Seberegulace a sebeorganizace 5/6/ OSV - Sebepoznání a sebepojetí VDO - Občan, občanská společnost a stát Biologie Výchova ke zdraví 1/2/3/4/5/6/ OSV - Hodnoty, postoje, praktická etika 4/ MV - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality 5/ EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí OSV - Rozvoj schopností poznávání 2/4/5/ Biologie
---	---	---	---

i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost <i>Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností</i> 6. zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojené pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech	klimatických a emisních podmínek dokáže poskytnout první pomoc vyhýbá se činnostem ohrožujících zdraví, vyhledává a upozorňuje na možná rizika řeší a uvědomuje si bezpečnostní rizika na sportovišti i během přesunu využívá kondiční a průpravná cvičení k prohloubení úrovně svých dovedností v souvislosti se svými přirozenými předpoklady rozvíjí své přirozené dispozice, specializuje a zdokonaluje se nalézá využití osvojených dovedností v běžném životě, stejně tak i pravidla fair play vysvětluje význam zdravé soutěživosti pro rozvoj osobnostní i sociální organizuje dle svých předpokladů soutěže a vystoupení v rámci školy	První pomoc v TV a sportu za různých podmínek, přenos raněného Hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech, zvláště v nestandardním prostředí cvičení v přírodě Sportovní hry Volejbal, florbal, kopaná, košíková, vybíjená, softbal Herní kombinace Herní systémy Atletika Rychlý běh (60 m) Vytrvalostní běh na dráze i v terénu Skok do dálky Skok do výšky Hod granátem Vrh koulí Gymnastika Průpravná cvičení Akrobacie: kotouly, přemety, stoj na lopatkách a na rukou Cvičení na nářadí a s náčiním: hrazda, koza, švédská bedna, kladina, trampolína, lavičky Cvičení s hudbou	Biologie, Zeměpis OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti EV - Vztah člověka k prostředí 1/2/3/4/5/6/ OSV - Sebepoznání a sebepojetí MV - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení 2/4/5/6/ OSV - Seberegulace a sebeorganizace OSV - Sebepoznání a sebepojetí 1/4/5/6/
---	--	--	---

		- Estetické a kondiční formy cvičení - Aerobik - Tanec	
7. posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny	popisuje metodiku jednotlivých cviků a činností nachází rozdíl mezi metodicky správným a vlastním provedením analyzuje vlastní nedostatky, poučí se z činnosti vrstevníků	Metodika cviků Hodnocení a srovnávání provedení cviků. Dopomoc a záchrana	OSV - Sebepoznání a sebezpojetí MV - Tvorba mediálního sdělení 3/4/6/
<i>Činnosti podporující pohybové učení</i>			
8. užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu	aplikuje pravidla jednotlivých soutěží užívá smluvené signály, povely a gesta porovnává svůj názor s názory médií zaujímá kritický postoj ke sdělením	Názvosloví Pravidla Zdroje sportovních informací	OSV - Rozvoj schopností poznávání MV - Tvorba mediálního sdělení 1/2/3/
9. naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky - čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu	zdůvodňuje význam sportovních soutěží, sleduje významné sportovní události a výkony sportovců uplatňuje pravidla fair play při sportu i v životě rozlišuje rozdíly ve sportu chlapců a dívek vybírá sportoviště a aktivity tak, aby nedocházelo k poškozování přírody	Historie a současnost sportu, významné soutěže, a sportovci Olympijská charta Ochrana přírody Sport chlapců a dívek Sportovní disciplíny	MEG - Evropa a svět nás zajímá OSV - Mezilidské vztahy, Hodnoty, postoje, praktická etika EV - Lidské aktivity a problémy ŽP Dějepis, Zeměpis, JČ
10. dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji	domlouvá se na taktice, podílí se na vývoji společné strategie se spolužáky	Komunikace a spolupráce, strategie	OSV - Kreativita OSV - Komunikace MV - Tvorba mediálního sdělení
11. rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti	zná povinnosti hráče, rozhodčího a organizátora zná zásady slušného vystupování v roli diváka	Pravidla sportovních soutěží	

vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora 12. sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí 13. zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže 14. zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci VZ 15. uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí Zdravotní tělesná výchova 15. uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení 16. zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení 17. aktivně se vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení	porovnává naměřená data svá i spolužáků a vyhodnocuje je dokáže řídit sportovní utkání, zná a používá základní názvosloví ovládá soutěžní řád a pravidla sportovních soutěží podílí se na prezentaci pohybových aktivit ve škole podílí se v rámci svých možností na reprezentaci školy v rámci soutěží Seznamuje se a využívá poznatky prevence vzniku svalových dysbalancí a jednostranného zatížení formou průpravných, kompenzačních, vyrovnávacích a relaxačních cvičení Posuzuje úroveň zatížení v dané pohybové aktivitě	Školní a mimoškolní sportovní soutěže Měření a vyhodnocování výsledků a jejich porovnávání Školní turnaje, sportovní a branné akce Shromažďování a prezentace výsledků Turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v mírně náročném terénu, táboření, ochrana přírody, základy orientačního běhu, dokumentace z turistické akce; přežití v přírodě, orientace, ukrytí, nouzový přístřešek, zajištění vody, potravy, tepla Kompenzační cvičení Vyrovnávací cvičení Dechová cvičení Relaxační cvičení Regenerace Korekce jednostranného zatížení a svalové dysbalance	OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti 1/2/3/4/5/ JČ MV - Stavba mediálních sdělení Matematika 1/2/3/6/ OSV - Komunikace OSV - Kooperace a kompetice 1/6/ Výtvarná výchova Matematika MV - Tvorba mediálních sdělení MULTI - Lidské vztahy 3/4/5/6/ Biologie Výchova ke zdraví 2/4/6/ OSV - Sebepoznání a sebepojetí
---	--	---	--

5.9 Člověk a svět práce

Tato oblast zahrnuje vyučovací předmět Pracovní činnosti realizovaný na 1. i 2. stupni.

5.9.1 Pracovní činnosti

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Pracovní činnosti má časovou dotaci 1h týdně v 1. až 5. a 7. až 9. ročníku.

Pracovní činnosti učí žáky pracovat s různými materiály. Osvojují si v nich základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáků se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření.

Při výuce praktických činností žáci využívají pomůcek, nástrojů a nářadí z vybavení školy. Žáci dle potřeby vyhledávají informace v knihovnách a na internetu.

Z průřezových témat se v pracovních činnostech realizuje Osobnostní a sociální výchova.

Okruhy pracovních činností:

V 1. až 5. ročníku se realizují tematické okruhy: Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů.

V 7. ročníku okruhy Pěstitelské práce, Chovatelství a Svět práce

V 8. ročníku si žáci zvolí jednu ze dvou skupin: 1. skupina - Práce s technickými materiály a Svět práce; 2. skupina - Příprava pokrmů a Svět práce

V 9. ročníku okruh Provoz a údržba domácnosti a Svět práce

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků:

Kompetence komunikativní:

Vyučující žáky učí

- při referátu se vyjadřovat stručně a výstižně, vlastními slovy vyjádřit hlavní myšlenky textu
- účinně komunikovat o pracovních postupech při práci s technickými materiály a jinými surovinami
- jak diskutovat, přiměřeně reagovat na názory druhých
- vést dialog
- dohodnout se na spolupráci a dělbě práce

Kompetence k učení:

Vyučující žáky učí

- prakticky si osvojovat práci podle návodu
- pochopit technickou dokumentaci jednoduchých zařízení
- pořizovat náčrty při nejrůznějších činnostech
- poznávat vlastnosti materiálů a surovin a jejich použitelnost
- chápat souvislost praktických činností s dalšími předměty – přírodopis, občanská výchova

Kompetence k řešení problémů:

Vyučující žáky učí

- uvědomovat si problémové situace, dodržovat bezpečnostní a hygienické předpisy
- uvědomovat si potřebu praktického ověřování řešení problémů
- hledat nové způsoby využití dovedností při práci s technickými materiály a přípravě pokrmů
- vytvářet pracovní postupy samostatně i ve spolupráci s ostatními

Kompetence občanské:

Vyučující žáky učí

- realizovat exkurze - navštívit výstavy nejrůznějších výrobků (vánoční, velikonoční aj.)
- tvořivě pracovat na plnění zadaných úkolů

Kompetence sociální a personální:

Vyučující žáky učí

- efektivně spolupracovat ve skupinách, vytvářet společně pravidla skupinové práce, oceňovat práci druhých
- prožívat různé role v pracovní skupině, uvědomovat si potřebu ohleduplnosti na pracovišti

Kompetence pracovní:

Vyučující žáky učí

- šetrně přistupovat k vybavení a zařízení pomůcek do praktického vyučování
- uvědoměle, správně a bezpečně používat všechny nástroje a materiály
- provést práci v co nejlepší kvalitě
- srovnávat hospodárnost různých postupů, které vedou k témuž cíli
- vyhledávat možná rizika při různých činnostech a hledat cestu k jejich minimalizaci
- rozhodovat o svém dalším vzdělávání a vybrat si vhodnou profesní orientaci

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 1.ročníku žák 1. vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů 2. pracuje podle slovního návodu a předlohy 7. zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi 11. provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování pečuje o nenáročné rostliny 18. chová se vhodně při stolování	mačká, trhá, lepí, stříhá, vystřihuje, překládá a skládá papír vytváří jednoduché prostorové tvary z papíru navléká, aranžuje, třídí při sběru přírodní materiál pracuje podle slovního návodu nebo předlohy stříhá textil a nalepí textilií sestavuje stavebnicové prvky smontuje a demontuje stavebnici pečuje o pokojové květiny - otírání listů, zalévání uplatňuje základy správného stolování a společenského chování	Práce s drobným materiálem - papír Práce s drobným materiálem - přírodniny Práce s drobným materiálem - textil Konstrukční činnosti Pěstitelské činnosti Příprava pokrmů	VDO – Občanská společnost a škola (dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne nebo zajistí první pomoc při úrazu dle svých schopností a možností) MV – Práce v realizačním týmu (kolektivní práce práce ve skupinách)

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 2. ročníku žák 1. vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů 2. pracuje podle slovního návodu a předloh	mačká, trhá, lepí, stříhá, vystřihuje, překládá a skládá papír vytváří jednoduché prostorové tvary z papíru navléká, aranžuje, třídí při sběru přírodní materiál pracuje podle slovního návodu nebo předlohy navlékne jehlu, udělá uzel, nastříhá textil vytvoří zadní steh	Práce s drobným materiálem - papír, karton Práce s drobným materiálem - přírodniny	VDO – Občanská společnost a škola (dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne nebo zajistí první pomoc při úrazu dle svých schopností a možností)

7. zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi	přišije knoflíky slepí textílii, vyrobí jednoduchý textilní výrobek	Práce s drobným materiálem - textil	EV - Základní podmínky života
	sestaví stavebnicové prvky smontuje a demontuje stavebnici	Konstrukční činnosti	
	aplikuje základy péče o pokojové květiny - otírání listů, zalévání, kypření, zasije semena provádí pozorování a zhodnotí výsledky pozorování	Pěstitelské práce	
	používá jídelní příbor připraví tabuli pro jednoduché stolování, jednoduchý pokrm studené kuchyně	Příprava pokrmů	
11. provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování pečuje o nenáročné rostliny			
17. připraví tabuli pro jednoduché stolování chová se vhodně při stolování			

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 3. ročníku žák			
1. vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů	mačká, trhá, lepí, stříhá, vystřihuje, překládá a skládá papír vytváří jednoduché prostorové tvary z papíru	Papír a karton	MULTI - Lidské vztahy MULTI - Etnický původ
9. pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu	navléká, aranžuje, třídí při sběru přírodní materiál pracuje podle slovního návodu nebo předlohy	Přírodniny	Vv , prvouka
	navlékne jehlu, udělá uzel, nastříhá textil vytvoří zadní steh přišije knoflíky slepí textílii, vyrobí jednoduchý textilní výrobek	Práce s drobným materiálem - vlastnosti materiálů, funkce a využití pracovních pomůcek a nástrojů, jednoduché pracovní postupy, využití tradic a lidových zvyků	OSV - Kreativita
8. provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž	sestaví stavebnicové prvky smontuje a demontuje stavebnici	Konstrukční činnosti - práce se stavebnicemi	EV - Vztah člověka k životnímu prostředí

11. provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování	provádí pozorování a zhodnotí výsledky pozorování	- textil	
12. pečuje o nenáročné rostliny	aplikuje základy péče o pokojové květiny - otírání listů, zalévání, kypření, zaseje semena	Pěstitelské práce - základní podmínky pro pěstování rostlin (i pokojových), pěstování ze semen v místnosti	
16. dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu	orientuje se v základním vybavení kuchyně	Příprava pokrmů - základní vybavení kuchyně, výběr a nákup potravin, jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování	MEG - Evropa a svět nás zajímá
17. připraví tabuli pro jednoduché stolování	chová se vhodně při stolování		
18. chová se vhodně při stolování	připraví tabuli pro jednoduché stolování připraví jednoduchý pokrm (studená kuchyně) udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch		

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, Přesahy, poznámky
Na konci 4. ročníku žák			
3. vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu	vyřezává, děruje, polepuje, tapetuje vytváří prostorové konstrukce	Práce s drobným materiálem- vlastnosti materiálu, funkce a využití pracovních pomůcek a nástrojů, jednoduché pracovní postupy, využití tradic a lidových zvyků -papír a karton -přírodniny -textil	kolektivní práce MULTI - Lidské vztahy MULTI - Etnický původ OSV - Kreativita Vv
4. využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic	aplikuje základy aranžování a využití samorostů použije při činnosti s různým materiálem s prvky lidových tradic udržuje pořádek na pracovním místě		
5. volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu	vytvoří různé druhy stehu - přední, zadní, ozdobný		
6. udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	smontuje a demontuje stavebnici sestaví složitější stavebnicové prvky-pracuje podle slovního návodu, předlohy	Konstrukční činnosti -práce se stavebnicemi- plošnými, konstrukčními,	EV - Vztah člověka k prostředí

8. provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž 9. pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu 13. provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování 14. ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny 15. volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní 21. dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování 22. udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni 16. dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, učí se poskytnout první pomoc při úrazu aplikuje základy péče o pokojové květiny vysvětlí rozdíl mezi setím a sázením popíše množení rostlin odnožemi a řízkováním zvolí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a nářadí ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové a jiné rostliny dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu používá pravidla správného stolování a společenského chování dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch	prostorovými -práce s návodem Pěstitelské činnosti-základní podmínky pro pěstování rostlin, pěstování pokojových rostlin, pěstování rostlin ze semen v místnosti Příprava pokrmů – základní vybavení kuchyně, výběr a nákup potravin, jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování	dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu (dle svých schopností a možností) Vv MEG - Evropa a svět nás zajímá
--	--	--	---

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 5. ročníku žák			
3. vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu	vyřezává, děruje, polepuje, tapetuje vytváří prostorové konstrukce	Práce s papírem a kartonem	OSV – Kooperace a kompetice - kolektivní práce
4. využívá při tvořivých činnostech	použije základy aranžování a pojmenuje využití	Práce s drobným materiálem-	OSV - Kreativita

s různým materiálem prvky lidových tradic	samorostů použije při činnosti s různým materiálem prvky lidových tradic	vlastnosti materiálu, funkce a využití pracovních pomůcek a nástrojů, jednoduché pracovní postupy, využití tradic a lidových zvyků -práce s přírodninami -práce s textilem	MULTI - Lidské vztahy MULTI - Etnický původ
5. volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu	vytvoří různé druhy stehu - přední, zadní, ozdobný předvede látání a tkaní pojmenuje rozdíl mezi osnovou a poutkem		
6. udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	udržuje pořádek na pracovním místě dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze		
8. provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž	montuje a demontuje stavebnici sestaví složitější stavebnicové prvky pracuje podle slovního návodu, předlohy nebo jednoduchého schématu	Konstrukční činnosti -práce se stavebnicí (plošnými, konstrukčními, prostorovými) -práce s návodem -práce s předlohou a s jednoduchým náčrtem	EV - Vztah člověka k prostředí - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu (dle svých schopností a možností Vv)
9. pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu			
10. dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu	dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze		
13. provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování	pečuje o pokojové květiny pojmenuje rozdíl mezi setím a sázením vysvětlí množení rostlin odnožemi a řízkováním jmenuje rostliny jedovaté, rostliny jako drogy, alergie zakládá pěstitelské pokusy a pozorování zvolí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a nářadí dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce	Pěstitelské činnosti -základní podmínky pro pěstování rostlin, pěstování pokojových rostlin, pěstování rostlin ze semen v místnosti	
14. ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny			
15. volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní	poskytne první pomoc při úraze		
19. orientuje se v základním vybavení kuchyně	použije základní vybavení kuchyně připraví jednoduchý pokrm studené i teplé kuchyně		

20. připraví samostatně jednoduchý pokrm	aplikuje pravidla správného stolování a společenského chování	Příprava pokrmů – základní vybavení kuchyně, výběr a nákup potravin, jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování	MEG - Evropa a svět nás zajímá
21. dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování	dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze		
22. udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni	udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch		

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 7. ročníku žák <i>Pěstitelské práce</i>			
6. volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin	provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování	Pracovní postupy	VDO - Občanská společnost a škola (osobní zodpovědnost, respektování a dodržování předpisů a norem, poskytne nebo přivolá pomoc)
7. pěstuje a využívá květiny pro výzdobu používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu	pečuje o nenáročné rostliny, zasadí a ošetří strom, květinu ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny	Péče o čistotu a pořádek v okolí školy, trávníky, atrium a školní hřiště, sad	
8. používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu	pozná základní nářadí a pracuje s nimi na školním pozemku, zvládá jednoduché pracovní postupy volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní	Druhy půd	
9. prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty	popíše nároky na zajištění chovu drobného zvířete	Chov drobného zvířectva	EV – Vztah člověka k prostředí (konkrétní pracovní aktivity ve prospěch životního prostředí)
10. dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu,	provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování poskytne první pomoc při úrazu, ví jak se chránit při práci		P – dřeviny, význam lesa OSV - Rozvoj schopností pozná-

včetně úrazu způsobeného zvířaty			vání OSV - Sebepoznání a sebepojetí
<i>Svět práce</i> 19. orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí	získává přehled o zaměstnání rodičů, prarodičů vyhodnocuje své záliby, oblíbené a neoblíbené předměty pojmenovává své vlastnosti, srovnává s vrstevníky ve třídě uvědomuje si vlastní předpoklady pro lidské činnosti	Povolání v rodině Sebehodnocení Typologie osobnosti	

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák 1. skupina Práce s technickými materiály 1. provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň 4. užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku 2. řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí 3. organizuje a plánuje svoji pracovní činnost 5. dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu	pozná základní nářadí a pracuje s ním předvede jednoduché pracovní postupy načrtne jednoduchý plánek výrobku, sám ho přečte zasadí a ošetří strom, květinu poskytne první pomoc při úrazu chrání své zdraví a bezpečnost při práci	Technické kreslení - nárys, půdorys, bokorys, řez a detail - jednoduché pracovní operace a postupy - pracovní postupy	M – geometrie VDO - Občanská společnost a škola dodržování předpisů a norem, poskytnutí nebo přivolání pomoci) OSV - Seberegu- lace a sebeorgani- zace (osobní vlastnosti a zájmy, sebehodnocení) VDO - Občanská společnost a stát (osobní zodpověd- nost, právní řád, práva a povinnosti občanů)

<i>Svět práce</i> 19. orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí 20. posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy	rolišuje povolání z různých hledisek, rozdíly mezi fyzickou a duševní prací chápe rozdíly mezi povoláním a zaměstnáním zamýšlí se nad výhodami a nevýhodami povolání uvědomuje si nároky na jednotlivé profese získává základní přehled o typech SŠ a studijních a učebních oborech znalosti v JČ, M a OP vyzkouší v testech (PPPZ) vyhodnocuje vlastní studijní výsledky a zužuje výběr vhodných oborů pro další studium SŠ sestavuje strukturovaný životopis na počítači	Povolání a zaměstnání Orientace v různých oborech lidské činnosti Soustava SŠ Testování vlastních poznatků Akční plánování Strukturovaný životopis	OSV - Poznávání lidí OSV - Hodnoty a postoje, praktická etika OSV - Seberegulace a sebeorganizace Úřad práce – informační a poradenské středisko
--	--	--	--

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci 8. ročníku žák 2. skupina <i>Příprava pokrmů</i> 15. používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče 18. dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni 16. připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy	používá základní kuchyňský inventář, bezpečně obsluhuje základní spotřebiče (vaříč, sporák) provádí základní úklid pracovních ploch a nádobí bezpečně zachází se základními čisticími prostředky při mytí nádobí i úklidu pracovních ploch poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni (opaření, popálení, polití rozpáleným tukem, řezné rány) při sestavování jídelníčku si uvědomuje vhodnost (nevhodnost) jednoduchých technologických postupů přípravy pokrmů v souvislosti se zdravou výživou řídí se při sestavování jídelníčku doporučenými gastronomickými pravidly	Seznámení se zařízením školní cvičné kuchyně Seznámení s důležitými zásadami při práci v kuchyni Poskytnutí první pomoci při úrazech v kuchyni Zásady pro sestavování jídelníčku (využití knih, časopisů – recepty) Denní stravovací režim Pitný režim – nápoje	Př, Rv – zásady při poskytování první pomoci Beseda nad knihami, časopisy OSV - Kooperace a kompetice Př, Rv – zdravá výživa

Výstupy předmětu Pracovní činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, Přesahy, poznámky
Na konci 9. ročníku žák <i>Svět práce</i> 21. využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání 22. prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce	využívá profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce vysvětlí teoretické pojmy trhu práce (rasová diskriminace, pracovní šikana, feminizace v profesích, pracovní smlouva atd.)	Práce s profesní literaturou Problematika trhu práce Vztahy na pracovišti	OSV - Seberegulace a sebeorganizace OSV - Komunikace OSV - Mezilidské vztahy
<i>Provoz a údržba domácnosti</i> 11. provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví 12. ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů 13. správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízeními včetně údržby; provádí drobnou domácí údržbu 14. dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem 3. organizuje a plánuje svou pracovní činnost	dokáže si zorganizovat pracovní postup, včetně dodržení zásad bezpečnosti při práci pracuje s elektromateriálem, pomůckami a přístroji, které odpovídají bezpečnostním předpisům přečte a nakreslí základní elektrotechnické značky a schémata vysvětlí použití elektrotechnické součástky, její vlastnosti, použití nářadí a pomůcek zapojí jednoduché elektro obvody zná zásady první pomoci se zaměřením na poranění elektrickým proudem dokáže na příkladech modelovou montáž instalace v domácnosti, zjistí a odstraní drobné poruchy s dodržením bezpečného napětí	Zásady bezpečnosti a ochrany zdraví, první pomoc při zasažení el. proudem Grafická komunikace - čtení a rýsování základních elektrotechnických obvodů Výroba a rozvod el. energie, instalace el. zařízení v domácnosti - stavebnice Praktické zapojení el. spotřebičů podle schémat Práce s elektromontážní stavebnicí Vedení el. proudu v polovodičích, dioda Praktické činnosti s elektrotechnickou stavebnicí	Integrováno v M

	osvojuje si základní dovednosti, související s elektrotechnickými materiály, ovládá jednoduché pracovní postupy prokazuje uživatelské dovednosti v používání základních elektrických spotřebičů v domácnosti, odhaluje a odstraňuje jejich drobné závady s ohledem na bezpečnost činnosti orientuje se v základních spotřebičích v domácnosti, jejich funkci a užitím získá uživatelské dovednosti pro práci s nimi, dbá ekonomiky provozu	Samostatná tvořivá práce – stavebnice Elektronik	
--	--	---	--

5. 10 Volitelné a nepovinné předměty

Volitelné předměty slouží k podpoře specifického nadání a zájmů žáků a k pozitivní motivaci k učení. Časová dotace je stanovena ve výši 1 h týdně.

Nabídka volitelných předmětů:

Škola podle svých personálních a organizačních možností nabídne žákům některé z uvedených předmětů:

Přírodovědné praktikum – výzkumy a pokusy v oblasti Bi, Ch a F, zkoumání živé a neživé přírody, ochrana přírody, poznání zákonitostí jednotlivých biotopů

Sportovní aktivity – míčové hry a atletika

Základy administrativy – Obsahem předmětu je nácvik psaní deseti prsty na PC. Žáci si osvojí techniku psaní a hygienické návyky při psaní na počítači. Součástí je také výuka dovednostem spojeným se psaním dopisů a jednoduchých písemností.

Anglická konverzace – zaměřená na každodenní praktickou angličtinu (témata: rodinné vztahy, zábava, cestování, volný čas, jídlo, popis osoby, sport a hry), práci s časopisy, písně.

Nabídka nepovinných předmětů:

Škola podle svých finančních a organizačních možností může otevřít na daný školní rok nepovinný předmět. Časová dotace je stanovena ve výši 1 – 2 h týdně.

Výtvarné činnosti - Vzdělávání v nepovinném předmětu Výtvarné činnosti slouží k podpoře specifického nadání a zájmů žáků. Předmět směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o výtvarné umění, vede k porozumění základním pojmům ve výtvarné výchově, seznamuje se základními zákonitostmi při používání různých výtvarných technik, učí chápat umělecký proces jako způsob poznání a komunikace, učí užívat různorodé umělecké vyjadřovací prostředky pro vyjádření svého vnímání, citění, poznávání. Vyučovací předmět Výtvarné činnosti je úzce spjat zejména s předmětem Výtvarná výchova, realizuje některé jeho očekávané výstupy. Ve vyučovacím předmětu se realizují tato průřezová témata: OSV a MV.

Sborový zpěv – předmět je zaměřen na práci s hlasem, kultivaci pěveckého projevu a zpěv jednohlasých i vícehlasých písní s využitím hudebních nástrojů při reprodukci a produkci

..

5. 10. 1 Přírodovědné praktikum

Předmět Přírodovědné praktikum zahrnuje okruh problémů spojených se zkoumáním a praktickým poznáváním přírody. Poskytuje žákům prostředky a metody pro hlubší porozumění přírodním faktům a jejich zákonitostem. Dává jim potřebný základ pro lepší pochopení a využívání současných technologií a pomáhá jim lépe se orientovat v běžném životě.

Předmět navazuje na učivo a poznatky Fyziky, Přírodopisu a Chemie, svým činnostním a badatelským charakterem výuky umožňuje žákům hlouběji porozumět zákonitostem přírodních procesů, a tím si uvědomovat užitečnost přírodovědných poznatků a jejich aplikaci v praktickém životě. Zvláště významné je osvojování si důležitých dovedností – soustavně, objektivně a spolehlivě pozorovat, experimentovat a měřit. Vytvářet a ověřovat hypotézy o pozorovaných přírodních jevech a souvislosti mezi nimi.

Celým předmětem prolíná environmentální výchova, kde žáci poznávají ekosystémy a jejich ovlivňování lidskou činností, pochopí čerpání surovin a energií, nutnost s nimi šetrně zacházet, včetně odpadového hospodářství lidské společnosti a výroby energií. Realizuje se oblast Lidské aktivity a problémy životního prostředí průřezového tématu Environmentální výchova.

Vzdělávací předmět tak významně podporuje vytváření otevřeného myšlení, kritického myšlení a logického uvažování.

V rámci předmětu učitel vede žáka ke:

- zkoumání přírodních faktů a jejich souvislostí s využitím empirických metod poznávání (pozorování, měření, vážení)
- myšlení, které vyžaduje ověřování vyslovovaných domněnek a přírodních faktech
- zapojování do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním systémům, vlastnímu zdraví i zdraví ostatních lidí
- porozumění souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem přírodního a životního prostředí
- uvažování a jednání, která preferují co nejefektivnější využívání zdrojů energie v praxi, včetně co nejširšího využívání obnovitelných zdrojů

Výstupy předmětu Přírodovědné praktikum	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
<i>Praktické poznávání přírody</i> Př 35. aplikuje praktické metody poznávání přírody Př 36. dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody CH 2. pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí Př 23. rozlišuje příčiny, popřípadě příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života Př 24. aplikuje předlékařskou první pomoc při poranění a jiném poškození těla	- seznámí se s výsledky nejnovějších výzkumů a poznatků - pozoruje přírodní jevy a vyhodnocuje je - dokáže provádět jednoduché pokusy z oblasti fyziky, chemie a biologie - získává informace pozorováním, měřením a výpočty - provádí pokusy bezpečně - usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví - uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc	Pozorování lupou a mikroskopem, zjednodušené klíče a atlasy. Založení herbáře a sbírek, ukázky odchytu některých živočichů. Zhotovení preparátů a jejich pozorování. Významní biologové a jejich objevy. Měření a vážení, hustota, elektrický obvod a magnetismus. Zajímavosti z biologie, fyziky a chemie Zoologie Botanika Mikrobiologie Anatomie Fyziologie Antropologie	-vede k uvažování o problémech přírody v širších souvislostech -pokouší se aplikovat systematický řád přírodopisu

Environmentální výchova PP1. rozvíjí porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí PP2. napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí místní, regionální i na mezinárodní úrovni	- přispívá k pozorování a chápání souvislosti mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí v různých oblastech světa - uvažuje o preferenci co nejeefektivnějšího využití energií v praxi včetně co nejširšího využívání jejich obnovitelných zdrojů	Člověk a jeho činnost v přírodě – průmysl a jeho dopad na přírodu. Přetváření krajiny – těžba nerostů a surovin. Vliv exhalací na biosféru celé planety. Energie a energetika, spotřeba energií a jejich využití. Odpadové hospodářství, třídění odpadů, recyklace a regenerace zdrojů a surovin. Ochrana živých organismů	- vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů EV - Lidské aktivity a problémy životního prostředí modelové jednání - žádoucí a nežádoucí z hlediska ŽP
---	--	--	--

5. 10. 2. Sportovní hry

Náplň předmětu je zaměřena především na prohlubování a zdokonalování žáků v oblasti sportovních her, získávání kladného a trvalého vztahu k pohybovým aktivitám, zdravé soutěživosti a celkovému rozvoji pohybového aparátu. Předmět rozvíjí očekávané výstupy předmětu Tělesná výchova. Preferovány jsou především kolektivní sporty, jako je vybíjená, přehazovaná, odbíjená, košíková, kopaná a florbal. Při těchto činnostech jsou žáci vedeni ke spolupráci, tvořivosti, rozhodnosti, zodpovědnosti a objektivitě. Žáci jsou zapojováni do organizace výuky, do řízení a rozhodování zápasů a učí se zodpovědnosti za svá rozhodnutí. Osvojují si základní pravidla, taktiku a herní kombinace, učí se respektovat druhé a chápat svou úlohu v kolektivu. V rámci motivace a porovnání úrovně dosažených dovedností se žáci účastní sportovních utkání v meziškolních i školních turnajích.

Předmět Sportovní hry je volitelným a zároveň rozšiřujícím předmětem Tělesné výchovy. Je určen pro chlapce i dívky 6. – 9. ročníku. Výuka je realizována převážně v prostorách školy – tělocvična, hřiště.

Výstupy předmětu Sportovní hry	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Tv 8.(2.obd.) zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her	vysvětluje na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví;	Význam pohybu a zdraví	OSV - Sebepoznání a sebepojetí

	vytváří si a využívá základní návyky a poslušnosti pohybových činností zvláště před a po zátěži zařazuje správně a postupně formy zátěže – -přípravu a rozcvičení, činnost samotnou, uvolnění a protažení plánuje a rozvrhuje činnosti, aby mu přinášely radost a uspokojení využívá pohybové aktivity pro získání a prohloubení pohybových dovedností a zkušeností používá správné hygienické návyky a volí vhodné sportovní oblečení a obuv s ohledem na hygienu a bezpečnost seznamuje se s moderními materiály, využívá jejich vlastností aplikuje základní pravidla zdravé výživy a dodržování pitného režimu při sportovních činnostech	Rekreační a výkonnostní sport Pohled na sport u chlapců a dívek Pohybové aktivity a kondiční programy Zdatnost a zdraví, výživa	OSV - Mezilidské vztahy
Tv 11.(2. obd.) jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví	ovládá pravidla sportovních her a soutěží a aplikuje je seznamuje se se základními olympijskými myšlenkami, jedná v jejich duchu prokazuje úctu a respekt k soupeři, dokáže poskytnout pomoc		
Tv 13.(2. obd.) zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy	používá odborné termíny a názvosloví obvykle používané při herních a sportovních činnostech zná práva a povinnosti hráče, rozhodčího i diváka podílí se na řízení a samostatně řídí hry a soutěže uvědomuje si a respektuje rozdílnosti pohlaví	Pravidla sportovních her a soutěží Olympijské myšlenky, pravidla fair play Měření výkonů	
Tv 5. uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá	dodržuje provozní řády sportovišť činnosti provádí s ohledem na bezpečnost vlastní i druhých odhaduje možná rizika a vyhýbá se jim		

možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost Tv 2. usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program Tv 6. zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech	aplikuje pravidla silničního provozu při přesunu na jiná sportoviště provádí činnosti s ohledem na ochranu přírody provádí rozbor osvojovaných pohybových činností, rozpoznává nedostatky a jejich možné příčiny a snaží se je eliminovat odhaluje své rezervy a slabá místa a možná zlepšení činnosti provádí s ohledem na svůj zdravotní stav, vyhýbá se činnostem, které by prohlubovaly případná oslabení analyzuje vlastní nedostatky, dokáže se poučit z chyb vlastních i druhých usiluje o vlastní zlepšení dosažené výsledky porovnává s ostatními využívá kondiční a průpravná cvičení k prohloubení úrovně svých dovedností v souvislosti se svými přirozenými předpoklady rozvíjí své přirozené dispozice, specializuje a zdokonaluje se vytváří ve spolupráci s vrstevníky nové herní kombinace a aplikuje je domlouvá se na taktice, podílí se na výběru a vývoji společné strategie se spolužáky rozlišuje základní rozlišení sportovních her	Bezpečnostní a hygienická pravidla ve standardních i nestandardních podmínkách Sport a ochrana přírody Prevence a korekce jednostranného zatížení organismu. Protahovací cviky Strečink Kompenzační cvičení Relaxační cvičení Sportovní hry Přehazovaná Florbal Košíková Vybíjená - přihrávky - herní kombinace - hra v útoku a v obraně - taktika - signály	EV - Lidské aktivity a problém životního prostředí Zeměpis, Občanská výchova OSV - Seberegulace a sebeorganizace Biologie OSV - Komunikace OSV - Kreativita Sportovní soutěže Přátelská utkání Turnaje
--	--	---	--

5. 10. 3. Základy administrativy

Obsahem předmětu je nácvik psaní deseti prsty na PC při zachování individuálního tempa. Žáci si osvojí techniku psaní, hygienické návyky při psaní na počítači, učí se sebeovládání. Součástí je také výuka dovednostem spojeným se psaním dopisů a jednoduchých písemností. Výuka probíhá většinou v učebně Výpočetní techniky. V předmětu jsou rozvíjeny i očekávané výstupy předmětů Výchova ke zdraví a Jazyk český a průřezové téma Osobnostní a sociální výchova (Seberegulace a sebeorganizace).

Předmět rozvíjí převážně kompetence osobnostní a pracovní (ohleduplnost k ostatním, sebekontrola, sebeovládání, úklid místa, snaha splnit úkol co nejlépe).

Výstupy předmětu Základy administrativy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
JČ 15. využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace VZ 9. samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím	ovládá psaní všemi deseti prsty na PC předvede základní postavení prstů na klávesnici ukáže správné držení těla při práci na PC předvede cvičení k uvolnění svalů krku, zad a rukou prokazuje přiměřenou míru sebekázně vytvoří dopis podle pravidel normy	Psaní všemi deseti prsty na PC Relaxační a protahovací cviky při práci na PC Základy tvorby písemných projevů	OSV - Seberegulace a sebeorganizace

5. 10. 4. Anglická konverzace

Předmět je zaměřen na každodenní praktickou angličtinu (témata: rodinné vztahy, zábava, cestování, volný čas, jídlo, popis osoby, sport a hry), práci s časopisy, písně

Výstupy předmětu Anglická konverzace	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Žák JA 1. rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně JA 2. rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat	plynule čte kratší texty rozlišuje známá slova a fráze v textu a překládá je, odhaduje význam sdělení s použitím vizuální opory poslechem rozlišuje známá slova a fráze, vyhledává	Rodinné vztahy Cestování Zábava, sport a hry Volný čas Rodina, nákupy Jídlo	OS - Komunikace

JA 3. zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných každodenních formálních i neformálních situacích JA 4. mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech JA 5. vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života JA 6. vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech JA 7. rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace JA 8. vyplní základní údaje o sobě ve formuláři JA 9. napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat JA10. reaguje na jednoduché písemné sdělení	neznámá slova ve dvojazyčných slovnících, samostatně překládá nová slova formuluje jednoduchá sdělení, při formulování výpovědi prokazuje znalost slovní zásoby a jednoduché větné skladby prokazuje znalost gramaticky jednodušších vět, obměňuje jednoduché věty a krátké texty ve slyšené promluvě se zaměřuje na známá slova a fráze, odhaduje význam sdělení a vhodně reaguje vypráví a reprodukuje v krátkých větách o svém dni, trávení volného času a dalších tématech		
--	---	--	--

5. 10. 5. Výtvarné činnosti

Předmět směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o výtvarné umění, vede k porozumění základním pojmům ve výtvarné výchově, seznamuje se základními zákonitostmi při používání různých výtvarných technik, učí chápat umělecký proces jako způsob poznání a komunikace, učí užívat různorodé umělecké vyjadřovací prostředky pro vyjádření svého vnímání, cítění, poznávání.

Výstupy předmětu Výtvarné činnosti	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, Přesahy, poznámky
Žák VV 2. užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie	rozlišuje prvky výtvarného vyjadřování a používá je k zachycení vnějšího i vnitřního světa uvědomuje si lineární, barevné a světlostní vztahy uspořádá výtvarné prvky do celku	Linie, tvar, objem, barva, textura, světlo Uspořádání prvků na ploše Kompozice	OSV - Kreativita

VV 3. užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění	zaznamenává svoje smyslové vjemy, pocity, představy a fantazijní obrazy použije prostředky pro vyjádření emocí, nálad, fantazie, představ a zkušeností	Vztahy výtvarných prvků Zachycení přírodních motivů Pozorování tvaru, objemu a vztahů mezi objekty Vyjádření pocitů, emocí, fantazie	MV - Vnímání autora mediálních sdělení
VV 4. vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření	užívá poznatky o současném výtvarném umění a současných technických prostředků k vlastní tvorbě uvědomuje si možnost odlišné interpretace díla porovnává svůj názor s názory okolí	Možnosti subjektivního vyjádření Jedinečnost autora a díla	MV – Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

5. 10. 6 Sborový zpěv

Nepovinný vyučovací předmět Sborový zpěv mohou navštěvovat žáci, kteří mají zájem o rozšíření hudebního vzdělání, zejména o zpěv vícehlasých písní.

Předmět Sborový zpěv vede žáky k cílevědomé hudební práci a rozvíjí tvořivý charakter hravých i pracovních přístupů k hudbě.

Cílem je vybavit žáky schopnostmi a dovednostmi, na jejichž základě si žáci dovedou vkusně zazpívat jednohlasé i vícehlasé písně.

Tyto cílové kvality osobnosti žáků jsou pak východiskem pro jejich postupně rozšiřovanou, věkově přiměřenou aktivní účast na hudebně kulturním životě naší společnosti a pro další samostatné sebevzdělání a zkvalitňování hudebních zkušeností.

Volba metod uplatňovaných ve výuce sborového zpěvu vyplývá z charakteru předmětu. Při vytváření hudebních dovedností převažují praktické metody (hra na nástroje, aktivizující intonační a rytmická cvičení, nácvik vícehlasého zpěvu). Žáci pracují ve třídě s využitím klavíru, kytary a dalších dostupných vyučovacích pomůcek (různé doprovodné hudební nástroje – např. Orffovy).

Organizační formy vyučování zahrnují kromě vyučovacích hodin ve třídách také hudební produkci žáků pro rodičovskou a další veřejnost.

Vzdělávací obsah předmětu je propojen s vybranými tematickými okruhy průřezových témat: MEG, MV, MULTI.

Výstupy předmětu Sborový zpěv	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata, přesahy, poznámky
Na konci roku žák Hv 7. zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či vícehlase v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti	dbá na správné dýchání a držení těla provádí hlasová a dechová cvičení zřetelně vyslovuje, zná význam not rozlišuje rytmus pomalý a rychlý, melodii stoupavou a klesavou, zeslabování a zesilování zazpívá vybrané písně a vánoční koledy	Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu) -hudební rytmus (realizace písni ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu) -dvojhlas (lidové i umělé písně) -kánon (imitační styl) -vícehlas Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten) -rytmizace, hudební hry -hudební improvizace (tvorba hudebního doprovodu)	MEG - Evropa a svět nás zajímá - poznávání evropské hudby MULTI - Kulturní diference, Lidské vztahy – lidová i populární hudba různých národů MV - vnímání autora mediálních sdělení - výběr kvalitní hudby
Hv 2. rytmizuje a melodizuje jednoduché texty	vytleská rytmus podle vzoru rozlišuje krátké a dlouhé tóny rozlišuje noty, pomlky, takty		
Hv 9. využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písni	používá hudební nástroje k rytmickým cvičením doplní zpěv hrou na rytmické (Orffovy apod.) a melodické hudební nástroje		
Hv 6. odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální	rozlišuje umělou a lidovou píseň seznámí se s vybranými skladbami klasiků rozumí textům písni		
Hv 8. orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností ji realizuje	zná pojmy repetice, houslový klíč pozná dynamická znaménka p, mf, f a umí je v písni použít		

6 Hodnocení žáků a autoevaluace školy

6.1 Pravidla pro hodnocení žáků

Cílem hodnocení je poskytnout žákovi zpětnou vazbu, jak daný problém zvládnul, v čem by se mohl zlepšit, na kolik zvládnul požadované dovednosti, jak okolí vidí jeho projevy a chování. Pro pěstování schopnosti reálného ohodnocení vlastní práce škola vyžaduje také sebehodnocení dosažených výsledků žáky.

Ve škole se hodnotí především míra dosažení očekávaných výstupů v jednotlivých předmětech a úroveň osvojení klíčových kompetencí. Škola se přitom řídí předem stanovenými kritérii.

6.1.1 Způsoby hodnocení

Základním způsobem je hodnocení pomocí **klasifikace**. Na žádost rodičů může být nahrazeno **slovním hodnocením** nebo kombinací obou způsobů.

Cenným nástrojem hodnocení je vlastní **portfolio žáka**, kde jsou shromážděny materiály žáka všeho druhu. Dokumentují stav vědomostí a dovedností žáka a úroveň dosažení klíčových kompetencí.

Aby si žáci osvojili schopnost reálného ohodnocení vlastní práce, je součástí jejich práce také **sebehodnocení** dosažených výsledků.

Každé pololetí se vydává žákovi **vysvědčení** (v pololetí ho obvykle nahrazuje výpis z vysvědčení).

K čemu učitel přihlíží při hodnocení práce žáka:

- **ke školní práci** – připravenosti, aktivnímu zapojení a prezentaci ve škole
- **k měřitelným výsledkům** - vyhodnotitelným výsledkům dílčích předmětových výstupů, zkoušení ústního i písemného
- **k hodnocení výstupů vedoucích k rozvoji osobnosti žáka**
- **k hodnocení zvládnutí rozvíjených předmětových dovedností**
- **k domácí přípravě a její prezentaci ve škole**
- **k sebehodnocení žáka**

Jaké metody a formy používá učitel při získávání většiny podkladů pro hodnocení:

- **pozorování** z hlediska přípravy žáka na výuku, práce ve vyučování, snahy, píle, výsledků a sebehodnocení
- **dialog** s žákem ve všech částech vzdělávání (jeho příprava, práce, komunikace, spolupráce s ostatními, sebehodnocení) z hlediska naplňování cílových kompetencí vzdělávání
- **testování a zkoušky**
- **rozhovory** se zákonnými zástupci nezletilých žáků
- **konzultace s ostatními učiteli**
- **konzultace** (podle potřeby) **s psychologem či odborným lékařem**

6.1.2 Kritéria hodnocení

Při hodnocení žáků vyučující používají následující kritéria.

Předměty s převahou teoretického zaměření:

Kvalita získaných znalostí a dovedností
Uplatňování znalostí a dovedností
Kvalita myšlení
Kvalita komunikativních dovedností
Píle, snaha, přístup ke vzdělávání
Kvalita práce s informacemi
Kvalita spolupráce
Osvojení dovednosti samostatně se učit

Předměty s převahou výchovného zaměření:

Kvalita získaných znalostí a dovedností
Uplatňování znalostí a dovedností
Kvalita myšlení, využití osobních předpokladů
Kvalita komunikativních dovedností
Píle, snaha, přístup ke vzdělávání
Kvalita práce s informacemi
Kvalita spolupráce
Kvalita vykonané práce

Předměty s převahou teoretického zaměření:

Převahu teoretického zaměření mají tyto předměty: jazyky, Matematika, Výpočetní technika, Prvouka, Vlastivěda, Přírodověda, Dějepis, Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis a volitelné předměty vycházející z těchto předmětů.

Systém vyhodnocení jednotlivých kritérií předmětů s převahou teoretického zaměření:

Stupeň hodnocení	kvalita získaných znalostí a dovedností	uplatňování znalostí a dovedností	kvalita myšlení	kvalita komunikativních dovedností	píle, snaha, přístup ke vzdělávání	kvalita práce s informacemi	kvalita spolupráce	osvojení dovednosti samostatně se učit
1	Ovládá učivo, poznatky, fakta, pojmy, definice, zákonitosti	Samostatně uplatňuje znalosti a dovednosti, řeší problémy vlastním úsudkem a zkušenostmi	Je samostatný, tvořivý, pohotový, dobře chápe podstatu věci a souvislosti, je originální	Vyjadřuje se výstižně, souvisle a adekvátně věku, přesně, správně, ústně i písemně, obhájí názor	Je pilný, snaží se, je schopen vlastního hodnocení a hodnocení ostatních	Dokáže pracovat s informacemi, vyhledává je a třídí	Dokáže plnohodnotně spolupracovat, respektuje druhé	Dokáže se samostatně učit
2	V podstatě ovládá s malými nepřesnostmi	Vyžaduje drobnou pomoc při uplatňování znalostí, dovedností a řešení problémů, drobné chyby umí odstranit	Je celkem samostatný, tvořivý a pohotový, chápe podstatu věci a souvislosti	Vyjadřuje se celkem výstižně, souvisle, ústně i písemně, zpravidla obhájí svůj názor	Celkem se snaží, zpravidla je i pilný, je schopen vlastního hodnocení a hodnocení ostatních	Dokáže pracovat s informacemi, potřebuje drobnou pomoc s jejich tříděním nebo interpretací	Při spolupráci vyžaduje drobnou podporu nebo pomoc, respektuje druhé	Dokáže se celkem samostatně učit, vyžaduje drobnou pomoc

3	Ovládá s mezerami	Vyžaduje pomoc, je méně samostatný, dělá chyby, s pomocí učitele je umí odstranit	Je méně samostatný, tvořivý a pohotový, pochopí podstatu věci, souvislosti mu nejsou zcela jasné	Vyjadřuje se ne vždy přesně, někdy nesouvisle, často dělá chyby, argumentuje nepřesně	K práci potřebuje dost často podnět, reaguje na něj výběrově, neumí vždy samostatně zhodnotit svou práci	Při práci s informacemi potřebuje pomoc, obtížně informace vyhledává a třídí	Při spolupráci vyžaduje podporu nebo pomoc, přejímá názory jiných	Se samostatným učením má někdy problémy, vyžaduje pomoc
4	ovládá se závažnými mezerami	Znalosti a dovednosti přes pomoc uplatňuje se zásadními chybami, všechny nedokáže odstranit ani s pomocí učitele	Napodobuje ostatní, ale často chybně, nesamostatný, nechápe podstatu a souvislosti	Vyjadřuje se se značnými potížemi, nesouvisle, nedokáže vhodně argumentovat	I přes podněty má malou snahu i píli, obvykle nedokáže zhodnotit svou práci	Při práci s informacemi dělá zásadní chyby, obtížně informace vyhledává a třídí	Při spolupráci vyžaduje výraznou podporu nebo pomoc, přejímá názory jiných	Se samostatným učením má značné problémy, vyžaduje pomoc
5	Neovládá učivo, má vážné nedostatky v jeho osvojování	Neovládá znalosti a dovednosti, dělá zásadní chyby, které neodstraní ani s pomocí učitele	Nesamostatný, těžkopádný, někdy bezradný, nechápe podstatu a souvislosti	Ani s pomocí se neumí vyjádřit nebo jen kusým způsobem	Podněty k práci jsou neúčinné, nedokáže zhodnotit svou práci	I přes poskytnutou pomoc nedokáže vybrat, utřídit nebo interpretovat informaci	I přes výraznou podporu nebo pomoc nedokáže spolupracovat s ostatními	I přes poskytovanou pomoc se nedokáže samostatně učit

Předměty s převahou výchovného zaměření:

Převahu praktické a výchovné činnosti mají předměty Hudební a Výtvarná výchova, Dějiny kultury, Tělesná výchova, Občanská výchova, Pracovní činnosti a volitelné předměty vycházející z těchto předmětů.

Systém vyhodnocení jednotlivých kritérií předmětů s převahou výchovného zaměření:

Stupeň hodnocení	kvalita získaných znalostí a dovedností	uplatňování znalostí a dovedností	kvalita myšlení, využití osobních předpokladů	kvalita komunikativních dovedností	píle, snaha, přístup ke vzdělávání	kvalita práce s informacemi	kvalita spolupráce	kvalita vykonané práce
1	ovládá učivo	Samostatně a tvořivě uplatňuje znalosti, dovednosti a návyky	Je samostatný, tvořivý, pohotový, někdy až originální, plně využívá osobní předpoklady a velmi úspěšně je rozvíjí	Vyjadřuje se výstižně, souvisle a adekvátně věku, přesně, správně prostředky verbálními i neverbálními	Je pilný, snaží se, má zájem o umění, estetiku, tělesnou zdatnost	Dokáže pracovat s informacemi, vyhledává je a třídí	Dokáže plnohodnotně spolupracovat, respektuje druhé	Práci dotáhne do konce

2	V podsta- tě ovládá	Vyžaduje jen drobnou pomoc při uplatňová- ní znalostí, dovedností a návyků	Je celkem samostatný, tvořivý a pohotový, úspěšně rozvíjí své osobní předpokla- dy	Vyjadřuje se celkem výstižně, souvisle prostředky verbálními i neverbální- mi	Celkem se snaží, zpravidla je i pilný, při čin- nostech je aktivní, převážně samostat- ný	Dokáže pracovat s informacemi, potřebuje drobnou pomoc s jejich tříděním nebo interpretací	Při spolupráci vyžaduje drobnou podporu nebo pomoc, respektuje druhé	Práci jen s drobnou pomocí dotáhne do konce
3	ovládá s mezerami	Je méně samostatný, jeho dovednosti a vědomosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele	Je méně samostatný, tvořivý, pohotový, vesměs napodobuje ostatní, jeho tvořivé schopnosti jsou průměrné, nedokáže je zcela využít	Vyjadřuje se ne vždy přesně, někdy nesouvisle, často dělá chyby v komunika- ci verbální či neverbální	K práci potřebuje dost často podnět, při čin- nostech je méně aktivní a samostat- ný, málo pohotový, občas i pasivní Nemá aktivní zájem o umění, estetiku, tělesnou zdatnost	Při práci s informacemi potřebuje pomoc, obtěžně informace vyhledává a třídí	Při spolupráci vyžaduje podporu nebo pomoc, přejímá názory jiných, občasné projevy nerespekto- vání druhých si uvědomuje a napraví je	S dotažením práce do konce má někdy problémy, vyžaduje pomoc a pobízení
4	ovládá se závažný- mi mezerami	Znalosti a dovednosti uplatňuje se zásadními chybami a jen se značnou pomocí učitele	Napodobuje ostatní, je často nesamo- statný, rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé	Vyjadřuje se se značnými potížemi, nesouvisle, často nevhodně používá prostředky verbální či neverbální	I přes podněty má malou snahu i píli, je málo tvořivý, často pasivní	Při práci s informacemi dělá zásadní chyby, obtěžně informace vyhledává a třídí	Při spolupráci vyžaduje výraznou podporu nebo pomoc, přejímá názory jiných, často nerespektuje druhé	Práci často nedotáhne do konce, vyžaduje pomoc a pobízení
5	Neovládá učivo	Neovládá znalosti a dovednosti a nedovede je aplikovat	Nesamo- statný, těžkopádný, někdy bezradný, rozvoj jeho schopností je neuspo- kojivý	Ani s pomocí se neumí vyjádřit nebo jen kusým způsobem	Podněty k práci jsou neúčinné, téměř vždy je pasivní, neprojevuje zájem o práci, práci druhých spíše zne- možňuje	I přes poskytnutou pomoc nedokáže vybrat, utřídit nebo interpretovat informaci	I přes výraznou podporu nebo pomoc nedokáže spolupra- covat s ostatními, nerespektuje druhé	I přes poskytovanou pomoc se nedoká- že práci dotáhnout do konce

Hodnocení a klasifikace žáků se spec. vzdělávacími potřebami

A V předmětech s převahou teoretického zaměření

Stupeň 1 (výborný)

- ovládá bezpečně požadovaná fakta, pojmy, definice a poznatky
- myšlení pohotové, dobře chápe souvislosti, myslí logicky správně
- je schopen samostatně studovat vhodné texty
- pracuje uvědoměle a aktivně v týmu, jeho působení je velmi přínosné
- je schopen téměř vždy sebehodnocení a hodnocení ostatních členů
- vyjadřuje se výstižně a poměrně přesně
- používá kompenzační pomůcky
- pracuje spolehlivě s upraveným textem
- po zadání práce pracuje samostatně

Stupeň 2 (chvalitebný)

- v podstatě uceleně ovládá požadovaná fakta, pojmy, definice a poznatky myslí logicky správně
- je schopen s menší pomocí samostatně studovat vhodné texty
- pracuje částečně aktivně v týmu, jeho působení je přínosné
- je schopen téměř vždy sebehodnocení a hodnocení ostatních členů
- vyjadřuje se méně výstižně, ale poměrně přesně
- dovede použít kompenzační pomůcky
- pracuje spolehlivě s upraveným textem
- po zadání práce učitelem pracuje s jistotou

Stupeň 3 (dobrý)

- má nepodstatné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti požadovaných faktů, pojmů, definic a poznatků
- myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v logice se vyskytují chyby
- je schopen studovat vhodné texty podle návodu učitele
- pracuje částečně aktivně v týmu, jeho působení je částečně přínosné
- je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů s dopomocí učitele
- vyjadřuje se obtížně a nepřesně
- dovede použít kompenzační pomůcky s návodem učitele
- pracuje spolehlivě s upraveným textem
- nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat

Stupeň 4 (dostatečný)

- má závažné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti požadovaných faktů, pojmů, definic a poznatků
- v myšlení se vyskytují závažné chyby
- je nesamostatný v práci s vhodnými texty
- práce v týmu se pouze účastní, jeho působení je občas přínosné
- málokdy je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů
- jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti
- kompenzační pomůcky používá s návodem učitele obtížně a s chybami
- má velké obtíže při práci s upraveným textem
- závažné chyby dovede s pomocí učitele opravit

Stupeň 5 (nedostatečný)

- požadované poznatky si neosvojil
- samostatnost v myšlení neprojevuje
- je nesamostatný v práci s vhodnými texty ani s podněty učitele
- žák nepracuje pro tým
- správného sebehodnocení a hodnocení ostatních členů není schopen
- jeho ústní a písemný projev má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti
- kompenzační pomůcky nedovede použít ani s návodem učitele
- s upraveným textem nedovede pracovat
- chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele

B Ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného působení

Stupeň 1 (výborný)

- v činnostech je velmi aktivní se zájmem o umění, estetiku, tělesnou zdatnost
- pracuje velmi tvořivě, samostatně, plně využívá osobní předpoklady a velmi úspěšně je rozvíjí
- jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný a přesný
- osvojené dovednosti, vědomosti a návyky aplikuje tvořivě

Stupeň 2 (chvalitebný)

- v činnostech aktivní, převážně samostatný
- úspěšně rozvíjí své osobní předpoklady
- projev je esteticky působivý, originální a má jen menší nedostatky
- osvojené dovednosti, vědomosti a návyky aplikuje samostatně, má zájem o umění, estetiku, tělesnou zdatnost

Stupeň 3 (dobrý)

- v činnostech je méně aktivní, samostatný, pohotový, občas i pasivní
- nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu
- jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb
- jeho dovednosti a vědomosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele
- nemá aktivní zájem o umění, estetiku, tělesnou zdatnost

Stupeň 4 (dostatečný)

- v činnostech je málo tvořivý, často pasivní
- rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé
- úkoly řeší s častými chybami
- dovednosti a vědomosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele
- projevuje velmi malý zájem a snahu

Stupeň 5 (nedostatečný)

- v činnostech je skoro vždy pasivní
- rozvoj schopností je neuspokojivý
- jeho projev je většinou chybný a nemá estetickou hodnotu
- minimální osvojené dovednosti a vědomosti nedovede aplikovat
- neprojevuje zájem o práci, práci druhým znemožňuje

6.2 Autoevaluace školy

Autoevaluace školy slouží zejména ke zjištění informací o tom, jak funguje školní vzdělávací program, jaké je prostředí ve škole, kde se realizuje výuka po stránce personální, funkční i materiální. Tyto údaje slouží škole jako zpětná vazba sloužící k zefektivnění procesu výuky. Proto se jí musí účastnit všichni účastníci života školy-pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci, rodiče i žáci.

6.2.1 Oblasti autoevaluace

Hlavní oblasti vlastního hodnocení školy jsou:

- a) podmínky ke vzdělávání,
- b) průběh vzdělávání,
- c) podpora školy žákům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,
- d) výsledky vzdělávání žáků,
- e) řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- f) úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům.

6.2.2 Cíle a kritéria autoevaluace

Vlastní hodnocení školy je zaměřeno na:

- a) cíle, které si škola stanovila zejména v koncepčním záměru rozvoje školy a ve školním vzdělávacím programu, a jejich reálnost a stupeň důležitosti,
- b) posouzení, jakým způsobem škola plní cíle podle písmene a) s přihlédnutím k dalším cílům uvedeným zejména v rámcovém vzdělávacím programu a odpovídajících právních předpisech,
- c) oblasti, ve kterých škola dosahuje dobrých výsledků, a oblasti, ve kterých je třeba úroveň vzdělávání zlepšit, včetně návrhů příslušných opatření,
- d) účinnost opatření podle písmene c) obsažených v předchozím vlastním hodnocení.

6.2.3 Nástroje autoevaluace

Hlavní způsoby provádění vlastního hodnocení školy:

a) podmínky ke vzdělávání –

- dotazník pro rodiče, dotazník pro učitele, dotazník pro žáky
- pohovor s rodiči na třídních schůzkách
- hospitační činnost
- vyhodnocení nových potřeb školy v souvislosti s přechodem na výuku podle vlastního ŠVP (vycházejícího z RVP)

b) průběh vzdělávání –

- hospitace
- sledování užívání různých metod a forem práce
- písemné práce a testy, kontroly sešitů a laboratorních prací

c) podpora školy žákům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání –

- dotazník rodičům
- spolupráce s jinými organizacemi, školami, mateřskými školami
- spolupráce s polskou družební školou
- spolupráce se Sdružením rodičů (organizace společných akcí)

d) výsledky vzdělávání žáků –

- testy (SCIO, CERMAT...)
- výsledky přijímacího řízení
- úspěšnost žáků při přijetí na střední školy, v soutěžích a olympiádách
- ředitelské prověrky, písemné práce a testy
- hospitace

e) řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků –

- vyhodnocování DVPP (zejména efektivní výběr vzdělávání, hodnocení přínosu pro práci pedagogů)
- využití práce předmětových komisí a metodického sdružení, efektivnost podílu metodických orgánů na řízení práce školy
- využití podnětů od žáků, rodičů a zaměstnanců školy
- sledování aprobovanosti
- využití hodnocení školních aktivit sledovaných výchovným poradcem
- vyhodnocení programů Dopravní výchova, Environmentální výchova, Minimální preventivní program a protidrogová prevence (Zdravý životní styl), Profesní příprava, Ochrana člověka za mimořádných situací
- vyhodnocení práce školního koordinátora tvorby ŠVP
- vyhodnocení koncepce dlouhodobého záměru školy

f) úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům –

- srovnávací testy
- sledování pracovního prostředí učitelů a žáků
- vybavenost školním nábytkem
- vyhodnocení požadavků a potřeb školy na nové pomůcky a technické vybavení, vybavení informačními technologiemi
- sledování přístupu k informačním technologiím
- hodnocení získávání prostředků z grantů, fondů a jiných subjektů

6.2.4 Časové rozvržení autoevaluačních činností

Autoevaluační činnosti jsou rozvrženy tak, aby jejich vyhodnocení přinášelo smysluplný obraz či informaci o vyhodnocovaném období.

- Vlastní hodnocení školy je součástí každoroční výroční zprávy školy
- Hodnocení školních akcí rodiči a žáky – po akci či na konci školního roku
- Hospitace – podle potřeby během celého roku
- Hodnocení školních aktivit sledovaných výchovným poradcem – konec roku
- Vyhodnocení programů Dopravní výchova, Environmentální výchova, Minimální preventivní program a protidrogová prevence (Zdravý životní styl), Profesní příprava, Ochrana člověka za mimořádných situací - celkové vyhodnocení na konci roku
- Vyhodnocení práce školního koordinátora tvorby ŠVP – na konci roku, sledování plánu prací na realizaci ŠVP po celý rok

- Vyhodnocování DVPP (zejména efektivní výběr vzdělávání, hodnocení přínosu pro práci pedagogů) – sledování po celý rok, vyhodnocení na konci roku
- Výsledky přijímacího řízení – po ukončení přijímacích zkoušek
- Úspěšnost žáků v soutěžích a olympiádách – sběr dat po celý rok, vyhodnocení 1x ročně
- Ředitelské prověrky, písemné práce a testy, kontroly sešitů a laboratorních prací – několikrát za rok
- Pohovor s rodiči na třídních schůzkách – 3x za rok
- Výsledky vzdělávání žáků – sledování čtvrtletně, celkové vyhodnocení na konci roku

DODATEK K ŠVP č. 1

Projekt "Pohybová výchova"

Očekávané výstupy předmětu Tělesná výchova a průřezové téma Osobnostní a sociální výchova (konkrétně podtéma Sebepoznání a sebepojetí a Seberegulace a sebeorganizace) rozvíjí **projekt "Pohybová výchova"**, jež na svých školách realizuje Statutární město Havířov.

Cíl projektu: Rozvoj motorických dovedností, koordinace, flexibility a síly žáků, výchova ke zdravému životnímu stylu.

Dílčí cíle:

- osvojovat a rozvíjet pohybové schopnosti a dovednosti žáků v souladu s jejich somatickým vývojem, se zřetelem na oblasti zdravého životního stylu a vývoje motoriky,
- vytvořit u žáků kladný a trvalý vztah k pravidelné pohybové aktivitě,
- upevňovat zdraví žáků, vést je k zodpovědnosti za své zdraví a za zdraví druhých osob,
- uplatňovat variabilnější organizaci a individualizaci výuky podle potřeb a možností žáků díky kvalifikovanému trenérovi,
- provádět průběžnou diagnostiku, individuální hodnocení výkonů žáků, výběr talentů a s tím související účinnou spolupráci s rodiči žáků,
- vytvářet příznivé sociální, emocionální i tréninkové klima založené na účinné motivaci, spolupráci a aktivizujících metodách výuky,
- porovnávat získané dovednosti formou celoměstské olympiády,
- výchova ke správnému držení těla, rozvoje tělesné zdatnosti a nových forem pohybových činností,
- vést rodiče žáků k aktivní spolupráci v oblasti sportu, například formou rozhodčích při soutěžích nebo asistentů trenéra při cvičení

Vlastní realizace projektu:

Výuka pohybové výchovy bude obsahovat tyto činnosti:

- rozvoj motoriky,
- průpravné hry,
- rozvoj flexibility a síly,
- nácvik jednoduchých gymnastických sestav,
- nácvik dodržování pravidel, zásad jednání a chování fair play,
- další činnosti odpovídající schopnostem a dovednostem jednotlivých skupin

Organizační zajištění projektu:

- projekt výuky pohybové výchovy bude probíhat v tělocvičnách jednotlivých škol,
- projekt je určen žákům havířovských základních škol a bude realizován od školního roku 2013/2014, tj. od září 2013,
- výuka bude probíhat v blocích po 45 minutách dle rozvrhu školy,
- pohybovou výchovu povede zkušený kvalifikovaný trenér s licencií, který má bohaté zkušenosti s výukou pohybové výchovy žáků a bude schopen odhadnout, jak individuální možnosti žáka, tak možnosti celé skupiny,
- kvalifikovaný trenér dokáže rozpoznat talentovaného žáka, jehož tak může vést k lepším výkonům a zároveň ho doporučit sportovním klubům zaměřujícím se na gymnastiku